N. P. LERCHES
BOGBINDERI
SKAGEN

394.

(opstillet paa Hylden under 298!)

Digitized by the Internet Archive
in 2008 with funding from
Microsoft Corporation

http://www.archive.org/details/memoirerogbreve06clauuoft

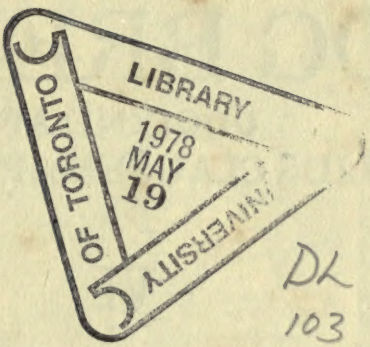

DK
103
.5
M5
bd 6

MEMOIRER OG BREVE

UDGIVNE AF
JULIUS CLAUSEN og P. FR. RIST.

VI

PORTRÆTMALERENS DAGBOG

(1793-1797)

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN
1907

PORTRÆTMALERENS DAGBOG

(1793 · · · 1797)

UDGIVNE AF JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST

TRYKT I 900 EKSEMPLARER

LANGKJÆRS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

INDLEDNING

Hver Aften, naar den unge Portrætmaler Hans Hansen kom hjem paa sit Kammer i sit Logis hos Skrædderen i Kjøbenhavn eller paa Postgaarden i Odense eller paa en eller anden jydsk eller fyensk Herregaard, kastede han Kjolen, fik Pudderet af Haaret, strøg Manschetten op og satte sig til at skrive i sin Dagbog. Saa gav han sit Hjærte Luft og uden at være sig det bevidst fremstillede og gengav han uvilkaarligt sin egen unge, elskværdige Personlighed, medens han dog egentlig kun havde til Hensigt, at nedskrive Dagens Begivenheder og de Betragtninger, som disse gav ham Anledning til.

Portrætmalerens Dagbog stammer fra Slutningen af den Tid, som kaldes Oplysningens Tidsalder, Tiden fra Holbergs Død til det nye Aarhundrede rinder op; den er skrevet i den bevægede Tid, da den franske Revolution vendte op og ned paa Verden og satte sine Mærker herhjemme i Kampe om Rationalisme, Bondeudfrielse og Trykkefrihed. Her var en stærk Spænding i Sindene; Hjærterne svulmede indtil Overmaal af overspændt Følsomhed, sværmeriske Ideer og almennyttige Planer, der tilsidst gav sig Luft i en Syndflod af Skriverier, der strømmede fra Trykkerierne, eller utrykte fyldte de gamle Chatoller og Skrivepulte. Det var Stambøgernes og Epigrammernes Tid, og Portrætmalerens Dagbog er i et og alt en fuldbaaren Afstøbning af hine Tider.

Opmærksomheden har tidligere været henledt paa dens Forfatter, som Fader til en af Danmarks største Kunstnere: *Constantin Hansen*, ikke mindst fordi han havde sin store Del i Sønnens kunstneriske Udvikling, og Kunsthistorikeren *Emil Hannover* har i sit udmærkede Værk [1]) om denne helliget ham en indgaaende Omtale.

---

[1]) E. Hannover. Maleren Constantin Hansen. En Studie i dansk Kunsthistorie. Udg. af Kunstforeningen. Kbhvn. 1901.

Hans Hansen hørte til en velkendt Embedsmandsslægt. Hans Oldefader, Amtsforvalter *Jens Hansen* i Thisted (1642—1719) arvede mange Penge efter sin Broder, den Etatsraad *Oluf Hansen,* der sprang i Luften med Iver Huitfeldt i Køgebugt 1710, men Arven svandt i Tidens Løb. Hans Bedstefader *Hans Hansen* (1682—1758) havde været Skibspræst og senere Præst for den fangne General Steenbock i Kastellet, saa Præst i Sørbymagle, til han endte sine Dage i Skjelby og Gunderslev. Han havde tre Sønner: *Jens,* der døde ca. 1755 som Guvernør paa St. Croix i Vestindien, *Henning* (1725—1811), der blev Præst i Skjelby efter Faderen, og endelig *Christian* (1727—1803), der blev Fader til Dagbogens Forfatter. De to sidstnævnte Brødre har hver for sig efterladt deres Levnetsskildringer, der er i høj Grad betegnende for den Lære- og Skrivelyst, som synes at være et Karaktertræk i Familien.[1])

Landsbyen Skjelby ligger ved Susaaen i Sydsjælland ved Landevejen omtrent midtvejs mellem Sorø og Næstved i den dejlige Egn, som Christian Winther saa tidt har besunget, og som Forfatteren og hans Slægt omfattede med de kærligste Hjemstavns-Følelser. Hans Fader, der havde været ansat i Krigskancelliet, senere i Kommercekollegiet og alt imellem flere Gange aarevis havde opholdt sig i Vestindien, trak sig 1767, i en Alder af 40 Aar, tilbage fra Verden og flyttede ud til det kære Skjelby, hvor Broderen *Henning*, som ovenfor nævnt, var Præst. Han havde samlet sig lidt Penge og hans Helbred var svagt, nu vilde han i landlig Ro meditere over Livet. I Skjelby blev han en kær Omgangsven af General *Frederik Christian Plessen,*[2]) Ejeren af Gunderslevholm, der jo ligger umiddelbart ved Landsbyen, og som, efter at have faaet sin Afsked 1763, i nogle Aar boede paa Godset. 1768 giftede *Christian Hansen* sig med Landsbydegnens Søster, sin Broder Præstens Husholderske, *Susanne Christiane Flacheberg* (1738—1803) og fæstede en Bondegaard paa Godset. Her levede han, som han selv siger, „det fornøyeligste Liv, som paa Jorden efter dens Indbyggeres Beskaffenhed kan nydes", idet han delte sin Tid mellem sit lille Landbrug og

---

[1]) „Provst Henning Hansen hans selvfortalte Levnedsløb". Personalhistorisk Tidsskr. III. — „Christian Hansens Liv og Levnet. Kbhvn." 1791.

[2]) Generallieutenant, fhv. Kommandør for Hestgarden Frederik Christian Plessen (1717—83).

sine historiske Studier og filosofiske Spekulationer, der har givet sig Udslag i de højst trivielle „Reflexioner over Religionen, Historien og Kongen af Preussens Skrifter", der er vedføjet hans omtalte Levnedsskildring.

I dette Ægteskab er Dagbogens Forfatter, *Hans Hansen*, eneste Barn og født den 22. Februar 1769. Han blev opdraget og oplært af sin kundskabsrige, men meget spekulative Fader, og konfirmeret af sin Farbroder 1785. Han fortæller selv i nogle Brudstykker af en Levnedsbeskrivelse,[1]) at han som Dreng især gav sig meget af med at tegne, men at Faderen ganske manglede Sands for Kunst. Men imidlertid havde den gamle General *Plessen* 1771 overladt alle sine Godser til sine Brodersønner, hvorved Kammerherre *Carl Adolph Plessen* til Wahlstorff i Holsten (1747—1810) kom i Besiddelse af Gunderslevholm. Han havde været Kammerjunker hos Enkedronning Juliane Marie og senere Gesandt i Neapel, hvor han havde faaet Sans for Malerkunsten. Da han, som i Almindelighed boede paa Wahlstorff, tilbragte nogle Sommere paa sit Gods i Sjælland, kom han i venskabelig Forbindelse med sin Fæster *Christian Hansen*, og da han ved en Hændelse fik Drengens Tegneforsøg at se, vandt disse i den Grad hans Bifald, at han fik Lyst til at spille Mæcen og tilbød at holde ham ved Kunstakademiet i nogle Aar.

Paa den Maade kom Hans Hansen i Aaret 1786 som syttenaarig Yngling til Kjøbenhavn, hvor han arbejdede som Elev ved Akademiet, især under den berømte *Jens Juel*, der var hans Ideal som Kunstner, og hvis Kunst og Kunst-Maner han med mer eller mindre Held slavisk søgte at efterligne. Den flittige og alvorlige unge Mand vandt i Oktober 1789 den lille og i Oktober 1791 den store Sølvmedaille, og hans Velgører Kammerherre *Plessen* tilbød ham derefter en aarlig Rejseunderstøttelse paa 100 Dukater i 4 Aar, for at han kunde perfektionere sig i Udlandet som Portrætmaler. Men som en Slags Indledning til den ventede Udenlandsrejse blev det dog bestemt, at han forinden skulde rejse nogle Aar i de danske Provinser og øve sig i Kunsten paa egen Haand.

Det er hans Optegnelser fra disse Aar, som her vil blive meddelt. *Hannover* udtaler sig i sit anførte Værk saaledes

---

[1]) „Phantasiens Allehaande" af Portrætmaler H. Hansen, Medlem af det Kgl. Kunstakademie, i „Conversationsblad" redigeret af H. C. G. Proft 1826, Nr. 3 og flg. Numre.

om dem: „Dagbogen er i sin Art et enestaaende Dokument. Glimtvis kaster den Strejflys over de mest forskelligartede Personer og Forhold paa Landet og i Byen i forrige Aarhundredes Slutning; thi *Hans Hansen* kom som omrejsende Portrætmaler i Berøring med mange Slags Mennesker. Naar den en Gang hel eller delvis foreligger paa Tryk, vil denne Dagbog vistnok blive anerkendt som et ualmindelig rigt Bidrag til dansk Personal-Historie. Thi det var aldeles overvejende Adelen, der spenderede de 10—20 Rigsdaler, det kostede at blive malet af *Hans Hansen*. De Navne, man møder i Dagbogen, er mest Naadigherrers og deres do. Damers. Men ogsaa for en Kunsthistoriker er der dog et Par Navne af Betydning at finde — — —".

Da Dagbogen nu virkelig foreligger trykt, forbigaaes Hannovers meget indgaaende Omtale af den, og det overlades Læseren selv at bedømme dens Værdi og selv fra første Haand at lære den Type paa en ung Mand fra Rationalismens Tidsalder at kende, som *Hans Hansen* virkelig repræsenterer.

Manuskriptet til Dagbogen, der bestaar af løse, stærkt gulnede Blade i Kvart-Format, beskrevne med en meget lille, ofte ret utydelig Skrift, fortæller om hans Ophold i Jylland fra Januar 1793 til August 1794, da han rejser til Kjøbenhavn. Her og i Skjelby fører han flittig Dagbogen, til han i Slutningen af Aaret 1795 begiver sig til Fyen, hvor han opholder sig $1^1/_2$ Aar; thi først i Juli Maaned 1797 tiltræder han Udenlandsrejsen. Han rejser da til sin Velynder, Kammerherre Plessens Gods Wahlstorff i Holsten — men saa følger vi ham ikke længer. Hans Ophold i Kiel og Hamborg, som han i sin Dagbog behandler med samme livfulde Grundighed, vedrører os ikke, og dermed hører hans Dagbog op. Om hans senere Liv henvises til andre Kilder,[1]) men for dem, der har fattet Interesse for den unge Mand, vil dog nogle Oplysninger om hans senere Liv være af Interesse.

Fra det Øjeblik han fløj ud i den vide Verden vides der kun lidt om hans Færden. Uagtet han kun modtog 150 Dukater af det lovede Tilskud fra *C. A. Plessen*, der for Gæld maatte realisere sine Godser i Sjælland 1803, levede han dog i Udlandet i otte Aar, mest ved at kopiere berømte Malerier og ved Understøttelser fra Akademiet og fra Fonden

[1]) Biografisk Lexikon. — Ph. Weilbach. Nyt dansk Kunstnerlexikon. — E. Hannover. Maleren Constantin Hansen o. fl.

ad usus publicos. Længst opholdt han sig i Hamborg, Dresden og Wien, hvor han 1803 blev gift med Kammerjomfru *Jørgine Henriette Lie,* der var født i Kjøbenhavn 1778. Samme Aar rejste han til Rom, og her kom Sønnen *Constantin* til Verden den 3. November 1804. Det paafølgende Efteraar kom han hjem til Kjøbenhavn, hvor Akademiet agreerede ham 1806, og han blev Medlem af dette paa Portrætter af Malerne Lorentzen og Dajon; men han søgte forgæves baade nu og senere Professoratet ved Modelskolen. Vel fik han 1815 Bolig paa Charlottenborg og blev 1817 Lektor i Matematik og Perspektiv, men Livet og Kunsten bragte ham mange Skuffelser. Han havde baade før og efter sin Rejse været en anerkendt og søgt Portrætmaler, og uagtet det siges om ham, at enkelte af hans bedste Portrætter kan sættes ved Siden af *Juels,* blev han dog snart fordunklet af nyere Malere, især af *Eckersberg* efter dennes Hjemkomst 1816, og alt som den nyere Tid skred frem, „maatte en for det 18de Aarhundredes halve Viden i Videnskab og halve Kunnen i Kunst saa typisk Repræsentant som *Hans Hansen* snart synes Samtiden forældet" (Hannover). 1822 maatte han opgive Lærefaget i Perspektiv, og efter et nyt forgæves Forsøg paa at blive Professor tog han helt sin Afsked 1826 og stod nu med sin store Familie paa sex Børn helt uden faste Indtægter. Det blev sørgelige og kummerfulde Aar, fulde af Bekymringer for det daglige Brød. Hans væsenligste Fortjeneste bestod i at kopiere og male Portrætter til den frederiksborgske Samling.

Sønnen *Constantin,* der hidtil havde besøgt Akademiets Skoler for at uddanne sig til Arkitekt, men nu gik over til Modelskolen, har i en af sine første Tegninger efter Naturen udført en med Paaskrift „Min Faders Bolig", der „i perspektivisk Flugt viser fire fattigt udstyrede lave Rum, hvor Bohavet er indskrænket til det nødvendigste", og i en anden Tegning ser man „hans stakkels, lidt overkomplette Fader sidde og gruble over en Bog i en Sofa-Krog, og deraf og af andre lignende Udkast — Faderen altid læsende — mindes man paa ny om dennes ufrivillige Uvirksomhed som Kunstner og om den Nød, som deraf fulgte for Familien". (Hannover).

Man vil tænke paa disse Tegninger, naar man i Dagbogen fra hans unge kække Dage læser om hans jublende Fryd, da de mange Bestillinger strømmer ind over ham i Odense,

hvor alle vil males af ham, man vil mindes dem, naar man læser om hans ungdommelige Forelskelse i den fine Frøken, den dejlige *Sophie Dinesen,* og om hans sorgløse Flyven om fra Herregaard til Herregaard.

Det var foruden Uvirksomheden ogsaa Slægtens Læselyst og spekulative Tilbøjeligheder, der tvang ham Bogen i Haanden, og det var foruden Nøden ogsaa Slægtens Skrivelyst, der nu tvang ham Pennen i Haanden i Stedet for Penslen. Thi i disse senere Aar var *Hans Hansen* en meget skrivende Forfatter. Baade i selvstændige Værker og rundt om i Tidens mange periodiske Skrifter finder man hans Navn. Hans „Betragtninger over de skønne Kunsters Værd" (Kbh. 1827) „udmærker sig ved mange sunde Domme og træffende Udtalelser" (Weilbach), men foruden om Kunsten skriver han om allehaande Ting, f. Ex. i „Kjøbenhavns Skilderie" om Tallotteriet, om Tro og Christendom, om Frenologien, ja tager Parti mod Grundtvig i Anledning af H. N. Clausens Kampskrift, „Kirkens Gjenmæle", medens han i Profts „Conversationsblad" 1826 skriver en Slags autobiografiske Causerier, som han kalder „Phantasiens Allehaande". Men Pennen laa ham lige saa tungt i Haanden som Penslen.

Hans Hansens største Betydning laa i den Gerning, han udførte i sit tarvelige Hjem som sine Børns Opdrager. *Hannover* har smukt og klart oplyst dette og sagt, at der i aandelig Henseende var en god Del højere til Loftet i det fattige Hjems lave Stue end i Datidens almindelige Borgerhuse, og at det skyldes Faderens rige Erfaring og Kunstnerdannelse, Studier og Tænkning, „at *Constantin Hansen* alt fra sin første Ungdom havde en højere aandelig Udvikling end nogen af hans Samtidige blandt de unge danske Malere."

Denne hans Mission var nu endt. Netop som Sønnen naaede frem som selvstændig Kunstner, døde *Hans Hansen.* Hans pekuniære Forhold var ret fortvivlede, hans Forhaabninger nedbrudte, og Døden var vel nærmest en Befrielse, da baade han og hans Hustru blev angrebne af en herskende hidsig Tyfus og indlagte paa Frederiks Hospital. Her døde hun den 19. Januar 1828, og ikke en Maaned efter, den 11. Februar, fulgte han efter.

De her meddelte Dagbøger omfatter Tiden fra Januar 1793 til Juli 1797. Der forefindes en Fortsættelse til Slutningen af 1797, ført i Hamborg, der er af mindre Interesse, saa vel som de meget flygtige og spredte Optegnelser fra 1803 til Septbr. 1805, da han rejser hjem til Danmark.

Man har forgæves søgt at ledsage denne Bog med nogle af de Portrætter, som *Hans Hansen* malede i Aarene 1793—97, men Forsøgene er strandede paa mangfoldige Vanskeligheder; blandt disse skal kun nævnes, at han vistnok meget sjældent signerede sine Arbejder fra denne Periode.

HANS HANSEN
Selvportræt som ældre.

DAG-BOG

HOLDEN PAA MINE REISER UDENLANDS BEGYNDT MED AARET 1793

OPHOLD I JYLLAND

Efter at jeg havde tilbragt Juulen hos mine kiere Forældre med Glæde og Fornøyelse, forlod jeg d. 12. Jan. mine Forældre, og blev af min Faders Vogn bragt til Corsøer, hvor jeg lod mig indskrive med Posten til Odense. I Corsøer traf jeg Hr. *Wulf,*[1]) som kom fra Kiøbenhavn, og som for det første agtede sig til Hamborg, vi fulgtes da sammen til Odense, hvor jeg tog Afsked med min Ven og Collega, Hr. *Wulf*, og forlod den agende Post, og i Selskab med en Student ved Navn *Peter August Steenfeldt,*[2]) tog extra Post til Horsens, hvor vi ankom d. 15. Jan. Kl. 6 om Morgenen. Her forlod min gode Reisecompagnon mig og reiste til Wiborg, og jeg fortsatte min Reise til Marselisborg, hvor jeg ankom samme Aften Kl. 5, men maatte reise til Aarhuus og ligge om Natten, hvorfra Hr. Geheime Raad *Gersdorff*[3]) lod mig afhente Onsdag Morgen d. 16. Jan., og allerede d. 17. begyndte jeg paa H. Exellences Portrait; d. 25. hujus var jeg til Barselgilde hos Hr.

[1]) Maleren Nicolaj Wulff (1762—1813) fik den store Guldmedaille 1785 og Akademiets Rejsestipendium 1792, levede derefter i Dresden under usle Kaar, til han skød sig 1813.

[2]) Theologisk Student P. A. Steenfeldt (1768—1847), senere Sognepræst i Korup i Fyen.

[3]) Geheimeraad Baron Christian Rudolph Philip Gersdorff til Marselisborg (1723—1800). „Han havde Ord for at være en indskrænket Mand uden Dannelse" (Biogr. Lex.). Han havde været gift med Dorthe Øllegaard Rosenkrantz (1723—86).

Forvalter *Kierulf*, hvor jeg blev meget vel beverted. Dagen efter var jeg i Aarhuus og opvartede Hans Excellence Hr. Geheime Raad *Gersdorff* og H. Oberst Leutenant *Koefoed*. NB. d. 19. reiste jeg med [Kier]ulf til hans Bopæl, som ligger $^1/_2$ Miil fra Marselisborg, og blev der om Natten, og om Søndagen efter at jeg tilforn havde været i Kirken og hørt en god Prædiken af Hr. Magister *Lisberg*, besøgte jeg bemeldte Hr. *Lisberg*,[1]) og derefter tog hiem om Efterm. Kl. 5.

1793. Febr. Den 15. Febr. var der Militairball i Aarhuus, hvortil Hs. Exc. var indbuden, men kom icke, dog reiste Frøken *Harboe* (en Frøken, som er Selskabsdame og forestaaer Huusholdningen for Grh. Gersdorff)[2]) dertil og derved recommenderede mig til Oberstleut. *Weinigel* fra Rothsteenseye, hvorpaa jeg den 16. gik til Aarhuus for at tale med ham, og blev da beslutted, at jeg d. 25. skulde reise til Rothsteenseye for at male Fru *Weinigel*.[3]) I Dag d. 25. kom jeg ogsaa virkelig til Rothsteenseye, (som ligger 3 Mile fra Marselisborg), hvortil jeg maatte tage Vognmands Vogn i Compagnie med Hr. Landmaaler *Biering*, men saasom jeg igien reiser herfra til Marselisborg for at copiere Salig Frue Geheime-Raadindens Portrait, saa vil jeg forbeholde mig, hvad øvrigt der fra Marselisborg kunde være erindringsværdig til min Tilbagekomst. Dog maa jeg her melde, at jeg d. 22. Febr. reiste til Constantinsborg for at tale med Stamherren *Caritzius* i følge Captain *Rachwitz's* Brev, her blev jeg meget vel modtaget, og blev bestemt at jeg skulde reise dertil, naar jeg kom fra Marselisborg.

Martii. Her hos Oberstl. *Weinigel* blev jeg til d. 12. Martii, da *Weinigel* befordrede mig til Marselisborg, maaske var jeg bleven noget længere paa Rothsteenseye,

---

[1]) Præsten Niels Lauritsen Liisberg til Holme og Tranbjerg (1755—1814).
[2]) Anna Elisabeth Harbou (1732—1800) døde ugift som Husbestyrerinde paa Marselisborg og var Søster til nedenfor nævnte Oberst Harbou.
[3]) Oberstlieutenant Peder Weinigel (1732—97) til Rodstenseje, som hans Hustru Mette Sophie Sehested (1738—1824) og hendes to Brødre havde arvet efter Forældrene Oberst Malte Sehested og Sophie Amalie Rantzau.

men formedelst et Bryllup, som skulde være d. 15. hujus med *Weinigels* Syster-Datter (Jomfrue *Bæhr)* og en Søe-Officeer ved Navn *Thura*[1]), forlod jeg dem, saasom der var Mangel paa Plads; iøvrigt tilbragte jeg min Tiid der med megen Fornøyelse, og min Tiidsfordriv om Efterm. var at spille et partie Skak med Grevinde *Trampe* (en Broderdatter af Frue *Weinigel).*[2]) Musicerede undertiden ogsaa lidt med Studiosus theologiæ Hr. *Bæhr,*[3]) en Broder til Bruden, og Aftenen fordrev jeg i L'ombre med Frue *Weinigel,* Leut. *Thura* og Hr. *Bæhr.* Forresten indlagde jeg der Bekiendtskab med en Major *Seested,* Forvalter *Schow*[4]) Doctor *Gørtzen* og 2de Præster, navnl. *Kragballe* og *Hartmann,*[5]) den første hørte jeg i Søndags d. 10. huj. prædike i Odder Kirke (som ligger en liden Fierding Vej fra Rothsteenseye) over det Evangelium, hvor Christus bespiser 5000 Mænd, samme Dag besøgte jeg ham i sit Huus. Af Hr. *Weinigel* og hans [Frue] blev jeg buden til at besøge dem igien, naar jeg agtede at reise til Horsens, og blive der nogle Dage for at divertere mig, da Oberstl. lovede dertil at befordre mig, og jeg maae tilstaae, at disse gode Folk viste megen Artighed imod mig. D. 12. Martii ankom jeg til Marselisborg igien, hvor Hans Ex. Geh. *Gersdorff* og Frøken *Harboe* modtog mig med megen Artighed. D. 20. var her Selskab fra Aarhuus, hvor blandt andre Geh. R. *Guldberg*[6]) og Biskop *Janssen* vare tilstæde; her besluttede Geh. R. *Guldberg* at lade sin Datter male og bad mig komme til Aarhuus for at giøre

[1]) Kaptajnlieutenant Albert de Thura (1751—1801) faldt i Slaget paa Rheden den 2. April, gift $^{15}/_{3}$ 1793 med sit Søskendebarn Margrete Cathrine Behr (1767—1828).

[2]) Sophie Amalie Rantzau Sehested (1766—1838), Enke efter Kammerherre Grev Ditlev Trampe, død 1793. Hun blev senere gift med Kammerjunker Major Chr. Magnus Voss, død 1854.

[3]) Otto Christopher Nielsen Behr (1769—99) blev den ovenfor nævnte Anders Jensen Kragballes (1742—96) Efterfølger som Sognepræst i Odder.

[4]) Godsforvalteren Hans Schow (1763—1823) blev 1798 Hospitalsforstander i Aalborg.

[5]) Præsten i Randlev Jens Caspersen Hartmann (1749—95) blev efterfulgt af St. St. Blichers Fader, Niels Blicher.

[6]) Geheimeraad Ove Høegh-Guldberg (1731—1808) var efter sin Afsked som Statsminister Stiftamtmand i Aarhus Stift.

Aftale med ham, som og skeedte d. 23. hujus, hvorpaa jeg d. 25. begyndte med Frøkenens Portrait. Jeg maatte da tage til Aarhuus, naar Frøkenen skulde sidde for mig, og Geh. R. *Gersdorff* var saa galant, naar Veiret var slet, at lade mig kiøre derud. Dog forsinkede denne Vei mig noget, saa at jeg ei blev færdig dermed førend d. 4. Maji. Siden blev jeg endnu paa Marselisborg til d. 13. Maji, da jeg reiste til Constantinsborg, dette Sted ligger 1 Miil fra Marselisborg. Her paa Constantinsborg malede jeg Hr. Stamherren *Charisius* og Frue;[1]) — det, som her var mig ubehageligt, var, at da jeg blev bekiendt med disse gode Folk og lærte, hvorledes jeg paa den bedste Maade kunde omgaaes dem, saa var min Tiid forløben og jeg maatte forlade dem, en Omstændighed, som til alletiider er ubehagelig for en Reisende. Jeg nød al rimelig Artighed af dette Huus, som bestod i *Carisius* og Frue, Hr. Baron *von Rosenkrantz*, (Frue Charisius Broder) og Frue, en Comtesse *Raben*,[2]) en Syster til Grevinde *Moltke* paa Førslev, og tog Deel i alle de Fornøyelser, de selv giorde sig; reiste undertiden med dem i Skoven, og 3. Junii reiste jeg med dem til en Bye navnl. Trige, hvor Stamherren har nogle Eiendomme, Skov og Bønder, et Stæd, som ligger 3 Mile fra Constantinsborg. Efterm. fordrev jeg der enten med at spadseere, læse eller spille [Skak] med Baronen eller Baronessen, som iser spillede det got, og som er en Dame af stor Forstand og gode Kundskaber, men saasom hun var meget tilbageholdende, saa var mit Ophold her for kort til at lære ret at kiende hende. D. 6. Junii reiste jeg igien til Geh. *R. Gersdorff*, som har viist den synderlig Godhed for mig, at tillade mig fri Adgang til sit Huus fra hver Sted jeg kommer, og han har endog baade til Rothsteenseye og til Con-

[1]) Generalkrigskommissær Hans Frederik Fædder-Charisius til Constantinsborg (1769—1829), gift 1790 med Elisabeth Margrethe Hedevig Sophie Rosenkrantz (1768—1832).

[2]) Baron Christian Rosenkrantz (1768—1817) til Villestrup og Rosenholm, gift med Ida Vilhelmine Komtesse Raben (1764—1847).

stantinsborg laant mig en liden Cuffert, hvori jeg kunde have det fornødne, og tilladt mit øvrige Tøy at staae paa det mig overdragne Kammer; han vil endog beviise samme Artighed imod mig, naar jeg reiser til Aalborg, som nok skeer med første.

Paa Constantinsborg blev jeg bekiendt med 2 Baronesser *Rosenkrantz* [1]) (den ældste 15 Aar af en fortræffelig Caracteer skiønt temmelig stygt Væsen), Søstre til Frue *Charisius*, som i nogen Tiid var der i Besøg i Følge med en Jomfru *Neander*, der efter de Slutninger, jeg kunde drage af mine Observationer, maatte være deres Hofmesterinde. Disse Baronessers Forældre, en Kammerherre *Rosenkrantz* og Frue, var der ogsaa en Dag, men reiste til Kjøbenhavn, saa at jeg ogsaa saae dem der; desforuden blev jeg kiendt med en Secretair fra Kiøbenhavn, som ogsaa var der i nogle Dage med Frue. En Frue *Holst*, som tilforn har været Stamherreinde der paa Gaarden, og en Præst ved Navn *Assens*, samt Hr. Forvalter *Boysen*.

Efterat jeg nu som sagt d. 9. Junii reiste til Marselisborg igien, forblev jeg her endnu en 14 Dages Tiid uden at forrette videre end at præpareere mig til min Reise til Aalborg, som skeedte med den agende Post d. 19. hujus. Men førend jeg gaaer videre med Posten, vil jeg først tale lidt om Aarhuus.

Hos Geh. *Gersdorff* har jeg havt Leilighed at blive bekiendt med een Deel af Aarhuus Indbyggere, men i Besynderlighed har Hr. Oberste *Harbou* [2]) (Cheff for det der værende Regiment) viist stor Godhed for mig, saavelsom ogsaa hans heele Famille; naar Geh. *Gersdorff* har været inviteret til Selskab, saa er jeg ogsaa bleven indbuden.

---

[1]) Dorothe Elisabeth (1778–1802), gift 1795 med General Rodenburg, og Charlotte Emerentze (1791–1852), Døtre af Baron Ivar Rosenkrantz til Villestrup og Rosenlund og Sophie Hedevig Huitfeldt.

[2]) Oberst Andreas Harbou (1726–98) havde været Chef for Landkadetkompagniet 1779–85, da han blev Kommandør, senere Chef, for 1. jyske Regiment. Han døde som Generalmajor og Kommandant i Frederiksort og var gift med Friderica Walter (1734–1826).

Oberstinden, en meget vakker Dame, som ved første entrée er meget selskabelig og underholdende. En Søn har Obersten hjemme, som er Leutenant ved Regimentet, hvis Caracteer er meget god og som har viist et særdeles fortroelig Venskab imod mig; en anden Søn af Obersten blev jeg kiendt af, som i nogen Tiid besøgte sine Forældre, og ellers var Kammerjunker hos Kongen.[1]) Jeg har Hr. Oberste *Harbou* at takke for min Reise til Aalborg; ved Sessionen i May Maaned har han der forskaffet mig nogle recommendationes, men herom videre siden.

Hos Oberstl. *Koefoed*[2]) har jeg ligeledes adskillige Gange været i Selskab med Geh. *Gersdorff*, en meget artig Mand, som besidder mange Indsigter i adskillige Videnskaber, fornemmelig i det Optiske, saavelsom i Electriciteten. Hans Kone er ogsaa en meget fornuftig Dame, som har læst meget og som veed mange Ting uden at broute deraf. Tegner ogsaa temmelig got som Liebhavere begge toe. Efter at Oberste *Harbou* som sagt havde været saa galant at recommendere mig til Hr. Brigadeer *Halling* i Vendsyssel og Frue *van der Lye* [ɔ: Lühe] i Aalborg, reiste jeg d. 19. Junii; det var i Termins-Tiden, hvorfor Posten gik over Wiborg. Jeg giorde da min Opvartning hos Stiftamtmanden Hr. Kammerherre *Sehested*, hvortil jeg af Oberste *Harbou* ogsaa er recommenderet, det blev beslutted, at jeg skulde komme dertil, naar jeg reiste fra Aalborg. Da jeg kom til Aalborg, traf det sig just, at Hr. Brigadeer *Halling* den samme Dag var ventendes hertil; han kom, og jeg giorde ham min Opvartning; her traf jeg en galant Mand, han biede her til Dagen efter og var

---

[1]) Sekondlieutenant Wilhelm Henrik Harbou (1771—1845) blev 1796 Kammerjunker hos Arveprinsen og Kavaler hos Prins Christian Frederik. Senere blev han en af dennes mest betroede Mænd. — Frederik Hans Walter Harbou (1765–1833) havde været Kammerjunker hos Kronprinsen. Han blev 1809 Postdirektør, 1810 Kammerherre og 1820 Toldforvalter i Rendsborg (Pers. Tidsskr. II. 2–3).

[2]) Afsk. Oberstlieutenant Frantz Koefoed ved jyske Infanteri-Regiment, død 1801, gift med Magdalene Augusta Claudius.

saa gratieux at tillade mig at reise med sig. O! I hans Huus traf jeg den behageligste Omgang, jeg har havt nogen Steder, og de behagelige Dage, som jeg der havde, tvivler jeg meget om nogensinde at nyde igien. Selskabelighed, Venlighed, Munterhed og alt, hvad som kan fornøye Sindet, blev mig her til Deel.[1]) Frøken *Halling* er en Dame af meget fiin Levemaade og god Caracteer. Hendes Væsen er majestætisk og fordrer Høyagtelse, hendes Omgang er behagelig og fortiener Bifald, hun føler sig selv, men paa en Maade, som fornærmer ingen, kort: hendes Opførsel indtager enhver.[2]) Hendes Broder, et ungt Menneske paa 17 Aar, har store Anlæg og god Forstand, mangler lidt Erfarenhed, men tænker ædelt, spøger gierne, især med Damerne, men som ved at overdrives en Smule endnu, kunde være upassende. [3])

Her opholdt jeg mig accurat i 4 Uger, hvorpaa jeg reiste til Aalborg. Det er nu en temmelig stor Bye, som ligger meget fordelagtigt til Handel ved Limfjorden, som gaaer her forbi. Selskabelighed finder man ikke her i Aalborg, og Fremmede kiedes her meget; giør man sig Bekiendtskab, saa kommer der kun en fransk Visit af, hvorved Etiqueten paa begge Sider nøye maae iagttages, man taler et Par Ord om ligegyldige Ting, bier nogle faae Øyeblikke og gaar igien; man er her koldsindige imod hverandre, ja endog Indbyggerne selv kommer sjelden sammen, og naar det skeer, er det immer med Tvang. Nysgierrighed derimod synes at være stegen til en høy Spids, i Besynderlighed naar en Frem-

[1]) Den bekendte ellers ilde omtalte Generalmajor Vitus eller William Halling (1744—96), en Præstesøn fra Haarslev, kom efter et eventyrligt Liv i Ostindien hjem som Nabob 1773 og blev Aaret efter gift med Christine Linde Hvas de Lindenpalm til Tirsbæk (1758—1817). Han bosatte sig paa Dronninglund i Vendsyssel, hvor han fik Navn af Bondeplager og skal have ført et excentrisk Liv. Konen levede adskilt fra ham paa Petersholm ved Vejle. Hans Navn havde en ilde Klang, men han blev adlet, blev Storkors af Dbg. og fik Titel af Brigader, Generalmajor osv., alt for Penge.

[2]) Vilhelmine Christine Halling, f. 1775, blev 1800 gift med den russiske Gesandt i Berlin Baron Gotthard Ludvig v. Krüdener. Pram omtaler hende i et Brev som skæv, men tækkelig (Pers. Tidskr. V. 2. 316).

[3]) Hans Henrik Georg Halling (1776—1839) blev Ritmester og 1799 Ejer af Frijsholt.

med kommer hertil; thi da ere ingen roelige, førend de veed hans heele Levnets Løb samt Hensigten af hans Komme; men har de først disse Kundskaber inde, saa lader de ham gierne være den, han er, og bekymrer sig ei videre om ham. Man hører i alle Huuse tale om den Mangel, her findes paa det selskabelige; men ingen vil begynde paa at afhielpe denne Mangel, der endog meget forekommer derved at Sammenkomsterne ere saa tvungne. — Man spadseerer kun lidt her i Byen, og den, som ofte lader sig see paa Gaden, bliver endog en moerende Underholdning i Selskaber, naar anden Materie fattes.

I Aalborg forblev jeg til d. 11. (Aug.), men fik slet ikke meer Arbejde end Madam *von der Lye (Lühe)*, som jeg havde Adresse til, indlagde heller ingen Bekiendtskab videre, dog var jeg hos Hs. Højærvd. Hr. Biskop *Studsgaard*, som var en gammel Bekiendt og Ven af min Fader, og denne Mands Artighed imod mig kan jeg ikke glemme, og sandelig han er ogsaa den eneste, som giver mig Anledning til at erindre Aalborg.[1]) Jeg logerte hos Viinhandler *Hansen*, en complet Vertshuus-Mand eller Giestgiver, om man saa behager, som vel veed at underholde sine Giester, alleeneste man maa vel vogte sig for familiareté med ham, da han let forfalder i det gemeene; dette vogtede jeg mig for og derfore kom jeg got tilrette med ham, men 2 unge Præster, som logeerte hos ham i den Tiid jeg var der og ventede paa at blive ordineerede, navnl. *Turck* og *Flor*, disse arme Præster indlod sig i for stor Fortroelighed med ham, som de ærlig maatte betale, og overalt jeg maae tilstaae, at deres Discourser og Vittigheder ei vare af det fiine Slags og som aldeles ei vare passende for Præster.[2]) Det kostede dem 18 Rdl. 9 Sk.

---

[1]) Christian Beverlin Studsgaard (1727—1806) efterfulgte Brorson som Biskop i Aalborg 1778.

[2]) Andreas Christopher Türck (1768—1826) var Præst i Vust i Han Herred, senere i Øsløs, og Gabriel Ferdinand Flor (1763—1815) var Kapellan i Hellevad, senere Præst paa Mors.

pro persona i 14 Dage; dette syntes mig var uforskammed, jeg lagde det bag Øret, og da jeg begierte min Regning, bad jeg ham ikke være for haard imod mig og jeg slap da med 12 Rd. for 3 Uger, som var taaleligt, endskiøndt det i Henseende til Præsternes og min forskiellige Levemaade (da jeg drikker aldrig andet end Vand) ei var meget billigere end deres; thi alt hvad jeg nød for mine 4 Rdl. om Ugen var en Spølkum Thee og en Portion Smørrebrød om Formiddagen, Middagsmad, som jeg spiste hos ham selv, og 2 Kopper Kaffe, samt 2 Portioner Smørrebrød om Aftenen; forresten logeerte jeg paa et meget maadeligt Kammer, som jeg vist kan have for 1 Mrk. ugentlig i Kiøbenhavn, og som jeg her maatte betale 1 Rdl. for, som NB. er indberegned med de 4 Rdl. — — Forresten er man ret vel i hans Huus, og den som ei seer paa Bekostningen, vil jeg altid recommendeere at logere der.

Fra Aalborg reiste jeg som sagt d. 11. Aug. Kl. 3 om Efterm. til Halkier, som ligger 4 Mile fra Aalborg, for at besøge Hr. *Colding* og min Cousine, som i denne Sommer ere blevne Præste-Folk til Blære og Eydrup Meenigheder; [1]) men saasom de ei have begyndt deres Huusholdning endnu, saa logere de hos Cammer Raad *Colding* paa Halkier, en Herregaard, som tilhører ham. Her forblev jeg til den 14. om Morgenen og fornøiede mig i disse Dage med, at Skiebnen gav mig Leilighed til at besøge mine Venner, som maaskee den ei vil tillade mig saa snart igien. Hr. Cammer-Raad *Colding* [2]) er en god, ærlig Mand, som Ærligheden strax skinner frem af Øinene paa; han har en Forvalter, som skal have adskillige Kundskaber, men de maa sidde dybt hos ham, thi enhver mærker dem ikke, dog lod det til, at han havde læst endeel, men hans Læsning havde ikke sadt meget Skik paa ham, thi hans personlige

[1]) Jens Colding (1765—1844) senere Præst i Vesterbølle i Viborg Amt, blev 1792 gift med Ellen Cathrine Hansen (1771—1815), der var en Datter af Forfatterens Farbroder, Præsten i Skjelby Henning Hansen, se nedenfor.

[2]) Kammerraad Didrik Andreas Colding til Halkjær, som han solgte 1795.

Omgang var meget plump og ucultiveret. Der i Huuset var en Kiøbmands-Enke ved Navn *Hegelund* fra Aalborg, formodentlig af Cammerraadens Famille, en meget brav gammel Kone. Hun skal regiere en 50,000 Rdl., som er Smaating her i Landet. Hun har gived min Svoger 100 Rdl. til at begynde med, som er en betydelig Hielp, det glæder mig saa meget meere paa min Svogers Vegne, da han er af dem, som ei kan søge Lykken, og derfor maa Lykken søge ham. Gud hielpe disse unge Folk. Hr. *Colding* synes virkelig at være lidt for ligegyldig med sin Skiebne, tilligemed at han er ganske uerfaren i Landvæsenet, om saa meere, da han er kommen i et ganske fremmed Land,[1]) og jeg desuden meget tvivler, at han nogensinde bliver en god Landmand; hans Kone er ligeledes uerfaren i de Besværligheder, der som Husmoder paaligger hende. Lykkelig det Menneske, som Lykken søger, men dobbelt lykkelig den, som tillige veed at benytte sig deraf paa en fornuftig Maade. Lykken har hidindtil søgt mig, jeg har ei havt Evne til at søge den, Gud give mig Evne til at conserveere det Klenodie, at den ei skal trettes ved sine Velgierninger. D. 14. reiste jeg som sagt fra Halkier, og Hr. Cammerraaden var saa god at befordre mig til Store Binderup, som ligger 3 Miile fra Halkier; jeg tog da Afsked med mine derværende Venner, befalede dem i Guds Beskiermelse og begav mig paa min videre Reise. Samme Dag reiste min Svoger og hans Kone til Aalborg for at indkiøbe de til Huusholdning nødvendigste Ting; Hr. Cammerraaden reiste med for at hielpe de unge Folk i Raad og Daad.

Paa Vejen til Binderup saae jeg baade Eydrup og Blære, jeg glædede mig ved at see den førstes Havremark og den sidstes Rugmark, som paa begge Stederne tegnede særdeles got og lovede en riig Høst. Til Bin-

[1]) I hine Tider brugte man hyppigt Udtrykkene „udenlands“ (se Overskriften Side 1) og „fremmed Land“ om de Provinser, hvor man ikke hørte hjemme.

derup ankom jeg ved Middags Tiid; og fik strax en Bonde fat, som skulde kiøre mig til Wiborg, som ligger 5 Mile derfra, og denne gode ærlige Bonde bragte mig ogsaa til Wiborg Kl. 9 Aften, det var da for sildig at gaae til *Sehested*, men om Morgenen Kl. 10 gik jeg til Stifts-Contoiret, erfarede at Hr. Kammerherren ei var hiemme, men paa sit Gods Ryedhauge, som ligger 6 Mile fra Wiborg. Jeg besluttede da at lade den Dag passeere og Dagen efter reise dertil, hvortil jeg maatte tage Extra-Post, da jeg dog siden erfarede, at Hr. Cammerherren havde givet Ordre til sin Fuldmægtig, naar jeg kom, da at befordre mig. [1])

Men jeg fortryder slet ikke de Penge, jeg gav ud til denne Reise. Jeg traf her et Huus, som jeg skylder megen Forbindtlighed, og jeg har havt en god Fortieneste. Hr. Cammerherre *Sehested* har ogsaa bragt mig til Holstebroe for at male hans Fader og Svigermoder. Holstebroe er en liden Flek, som ligger temmelig magert, men dens Indbyggere ere feede. Iøvrigt gaaer det der som i alle smaae Stæder, man er let bekiendt, og jeg maae tilstaae, jeg har fundet dens Indbyggere meget selskabelige. Jeg logeerte hos Hr. Ridder og Cammerherre *Sehested*, Stiftamtmandens Fader, [2]) som er en jævn god Mand, der veed hvad Skillingen duer til, men dette har han tilfælles med de fleeste Jyder; forresten meener han det ret got, han er intet mindre end stolt, og jeg synes endog, at hans Familiareté mod hans Tiener gaaer lidt for vidt. Hans Syster, som er Stiftamtmandens Sviger-Moder, Generalinde *Numsen*, er en Dame af ikke synderlige Qvaliteter, hun forestiller bedre en høi gammel Matrone end en Generalinde. [3])

---

[1]) Kammerherre Niels Sehested til Rydhave (1756—1821), Stiftamtmand over Viborg Stift fra 1789 til 1813.

[2]) Kammerherre Holger Sehested til Bjerre (1735—1811), der efter at have solgt sin Gaard boede i Holstebro sammen med sin Søster, Fru Numsen.

[3]) Kammerherreinde Elisabeth Birgitte Numsen, født Sehested (1727—1804), Enke efter Jens Sehested til Villestrup, død 1773, var anden Gang gift med Kmhr. General Frederik Numsen (1737—1802), der var gaaet i russisk Tjeneste, da hans Embedsførelse blev gjort til Genstand for en krigsretlig Undersøgelse.

Jeg indlagde Bekiendtskab med Præsten Hr. *Grot*, Cappellanen Hr. *Bertelsen*,[1]) Docteren Hr. *Drebing*,[2]) Hr. Justice-Raad *Jacobi*[3]) m. fl. Af disse var Hr. *Bertelsen* i mine Tanker den solideste. Jeg giorde desuden Bekiendtskab med en Person ved Navn *Schou*, som var hos Cammerh. Sehested, og som var et Menneske af naturlig gode Anlæg, men Skade, at han ei havde havt Leilighed at dyrke sit Genie; imidlertid havde han giort sig selv nogle Systema, som ikke var saa feiltagende, og dem gik han ei heller saa let fra.

Jeg havde været en 8 Dages Tiid paa Ryedhauge, førend jeg reiste til Holstebroe, og imidlertid anlagt Stykker, som jeg der skulde forfærdige, og derfore kom jeg tilbage igien for at fuldføre det begyndte. Hvad Levemaaden paa Ryedhauge angaaer, da kunde den maaske i visse Maader taale en Reformation, i andre er den derimod uforbederlig. Stiftamtmanden er en Mand, som er meget passioneeret for sit Embede, og det giver ham bestandig nok at tænke paa, saa at han ei alle Tiider kan underholde sine Giester; forresten er han en meget retskaffen Mand, og den, som skal fixeere ham, skal efter Ordsproget sidde tidlig op, og han er tillige meget tienstagtig, men han er vist ei god at have til Uven. Hans Gemalinde er en meget vittig Dame[4]) og ligner i ingen Maade sin Frue Moder, forresten er det meget vanskelig at dømme om hendes Caracteer, thi i Dag taler hun saa og i Morgen anderledes; dog synes hendes Hoved-Passion at være den at opholde sig over alle Mennesker og recenseere dem og lykkelig den, som undgaaer hendes Tunge, thi den er got sleben; det som jeg imidlertid got kan lide hos hende er

---

[1]) Simon Groth (1750—1814), Præst i Holstebro. Den „solide" Kapellan Claus Bertelsen (1763—1807) blev senere Præst i Ulvborg, var bekendt som en god Taler, men forfaldt til Drik og døde i trange Kaar.

[2]) Distriktskirurgen i Holstebro J. H. Ludwig Drebing (1746—1828), senere Klasselotterikollektør stds.

[3]) Justitsraad Jacobi, død 1800, var Byfoged i Holstebro.

[4]) Birgitte Sophie Elisabeth Sehested (1765—1841), Datter af Jens Sehested til Villestrup og Elisabeth Sehested (ɔ: Kammerherreinde Numsen).

dette, at jeg troer næppe, at hun kan have noget imod et Menneske uden tillige at give det tilkiende, naar de ere samlede, skiøndt det som oftest skeer paa en upassende Maade, nemlig ved stiklende Ord og Gebærder, som dog i Grunden kun opirrer uden at forbedre, og hun besidder den synderlige Gave, at kunne sige alt, hvad hun vil med den største Koldsindighed, uden at det i mindste Maade anfægter hende; undertiden turde hun maaske vel og troe, at alle andre ere Daarer, fordie hun virkelig selv er klog, skiøndt jeg troer nogle undertiden lader hende føle det modsatte, men alt er i hendes Øjne enten hvidt eller sort.

Frøken *Sehested*, en Syster til Cammerherren, er ogsaa der i Huuset, og hendes Portrait har jeg ogsaa maled; hun er igien af en ganske anden Caracteer, det er virkelig en fornuftig Pige, men hun er meget stille og fornærmer vist ingen. I den Tiid jeg var der, traf det sig just, at en Dansemester *Mohr* fra Aarhuus var der for at informere de Smaae. Hans Selskab var mig meget behagelig og hialp mig got at fordrive Aftenen, som ellers kunde bleven mig meget kiedsommelig, da jeg maatte have tilbragt den paa mit Kammer alleene, saasom *Herskabet* helst er for sig selv. Denne *Mohr* besidder en fortræffelig Caracteer; skulde han have en Feyl, da bestaaer den deri, at han besidder for megen Beskedenhed, som falder lidt i det slaviske, og han gierne henregner til en Slags Frygt eller Feighed.[1]) Der er en Mamsel i Huuset, som skal være et af de lærdeste Fruentimre, der nogen Tiid har existered i Verden. Hun forstaaer Grædsk og Hebraisk, jeg vil ei tale om Fransk og Latin, thi det er kun som et Smørrebrød for hende, men denne hendes Lærdom har ganske ladet hende forsømme det Udvortes, hendes Væsen er pedantisk og stift i høieste Grad, man seer altsaa Sandheden af Pauli Ord: det er got at forstaae med Maade; forresten besidder hun vist en exemplarisk Carracteer.

[1]) Dansemester Hans Henrik Mohr i Aarhus døde 1831.

Iøvrigt kan jeg sige om dette Huus, at ethvert Sted har sine Behageligheder og Ubehageligheder; dette har jeg ogsaa fundet her, endskiøndt jeg kan ikke andet end roese dem alle for deres Opførsel imod mig, og Hr. Cammerherren har giort sig al muelig Umage for at recommendeere mig allevegne, han har befordred mig til Wiborg og tilladt mig at logere i sit Huus, saa længe der var noget for mig at forrette.

Efterat jeg nu havde giort alle Ting her færdige, reiste jeg den 1. Oct. til Wiborg, hvor jeg ankom samme Aften. Jeg gik Dagen efter til Ober-Krigs-Commissair *Fønss*[1]) efter Cammerherrens Ordre for at høre om han havde noget at befale. Han havde vel Lyst til at lade sin Kone male, men hun havde nylig været i Barselseng og derfor troede han, at hun ei endnu kunde lade sig male, men maaskee kommer jeg til det, naar jeg har malet hans Broder, som kommer med det første her til Wiborg, og hvor jeg faaer Arbeide. Sidst i Octbr. kom Justitsr. *Fønss* til Wiborg fra hans Stamgods i Tye og blev da beslutted, at jeg skulde reise til hans Gaard Løvenholm, som og skeedte.[2]) D. *29. Octbr.* traf jeg her et af de galanteste Huuse, jeg har seet her i Landet. Man er overmaade vel her og ucheneert i alle Maader. Her var tillige Justice-Raadens Broder fra Wiborg med hans Kone, som er Syster til Justiceraadinden, og en Landsdommer *Leth* med Kone, som ligeledes er en Syster til Frue *Fønsserne.*[3]) Alle disse malede jeg og diverteerede mig om Aftenen ret herlig. Alting er her Liv og Glæde og en Tilfredshed hersker overalt. Justiceraaden er en Mand af gode Talenter, vel føler han sig selv noget, men dog kan jeg ei, som mange paa-

[1]) Overkrigskommissær Frederik Jørgen Fønss (1760—98), gift med Antoinette Elisabeth Dorothea Ring (1776—1816), Datter af Major Jørgen Martinus Ring til Lyngholm.

[2]) Justitsraad Peter Severin Fønss til Løvenholm (c. 1761—1824), senere Kammerherre og Amtmand over Randers Amt, gift med Nicoline Anne Marie Ring, ligeledes Datter af Major Ring.

[3]) Vice-Landsdommer Henrik Johan Leth (1761—1845) til Eskjær, senere Justitssekretær ved Viborg Overret og Etatsraad. Gift med Ingeborg Henriette Ring (1772—1851), Søster til Fruerne Fønss.

staae, sige, at han er stolt, men denne herlige Caracteer har jeg fundet hos ham, at han er stiv mod sin Overmand, men venskabelig mod sin Ligemand, dette kalder jeg en god Stolthed. Snarere vil en Fremmed troe, at Justiceraadinden var stolt, men jeg troer vist, at det ligger i en tvungen Opdragelse og noget stift Væsen, som bortfalder ved Vanen at omgaaes hende. Oberkrigs-Commissairen er en meget retskaffen og oprigtig Mand og hans Kone er deilig som en Engel og uskyldig som en Cecilia, hun overgaaer heri begge sine Systre, og hendes Comportement er indtagende, og ædel tænker hun. Landsdommer *Leth* er en meget munter Mand og besidder mangfoldig af det, man kalder Aands-Nærværelse, er Godheden selv, som hans saa deilige Øjne er Forbilledet paa, og levende er han og vittig uden Ende. Hans Kone besidder et i al Henseende roeligt og tilfreds værende Temperament og er føyelig og eftergivende og god og tækkelig.

Jeg lærte her nøyere kiende en Leut. *Holtermann*, som jeg tilforn havde seet paa Marselisborg, *som især spiller got L'ombre.* En Frøken *Leth* var her ogsaa, som er en Syster af Landsdommeren. Hun synger som en Sirene, er vel munter, men har dog ei hendes Broders Geist, skiøndt hun mangler ei paa sund Menneskeforstand. Et ungt Menneske var der ogsaa ved Navn *Müller*, som viser en god moralsk Caracteer og en menneskekierlig Tænke-Maade, som er ham til desto større Roes, da han er Procurator, saasom denne Caracteer er sielden at træffe hos dette Slags Folk, som jeg gierne sætter i mit Litanie. 2 Præster ved Navn *Berg*, (saavel i Kiødet som Aanden) lærte jeg her ogsaa nøyere kiende, jeg havde tilforn seet dem hos Hr. *Kierulf* til Barsel 8 Dage efter, at jeg var kommen her til Landet. Det er 2 meget agtværdige Mænd.

Den 26. Novbr. reiste Justice-Raaden bort med hans heele Famille og efterlod mig aleene paa Løvenholm for at fuldfærdige mit paabegyndte Arbejde og nogle

Copier deraf, hvorved jeg tabte meget, og jeg saae nu hvad Mennesket var uden Selskab; desto meere benyttede jeg mig derfor af den gode Hr. *Berg*, hvis Giestfrihed jeg ikke noksom kan berømme, med Følelse hukommer jeg denne Mands Godhed mod mig.[1]) Det er en Præst efter mit Hoved. Saaledes forblev jeg i denne min Eenlighed til den 19. December, og de korte Dage vare ei lidet Skyld i, at jeg saa længe blev opholdt. Da jeg forommeldte Dato reiste til Marselisborg igien, hvortil Justice-Raad *Fønss* førend sin Bortreise havde given Ordre at lade mig befordre. Her modtog min gode gamle Geh. *Gersdorff* mig med megen Venlighed, saavel som og den gode Frøken *Harbou* og alle mine der efterladte Venner, og her forblev jeg nu Julen over, og besøgte imidlertid mine Venner i Aarhuus saavelsom i Egnen ved Marselisborg paa Landet. Hr. Magister *Lisberg*, Hr. *Wormslev*[2]) og Hr. *Kierulf*, Hr. *Wad*,[3]) som jeg alle har indlagt fortroelig Venskab med, især har Hr. Mag. *Lisberg* udfordret mig til Venskab saavelsom hans dydige og gode Kone.

---

1) Niels Berg, Sognepræst til Vivild og Vejlby (1749—1805).
2) Niels Wormslev Sognepræst til Viby (1759—1841).
3) Mads Wad (1752—1806), Forpagter paa Marselisborg.

1794

Jeg forblev paa Marselisborg til d. 12. Febr., da jeg reiste til Holme til Forvalter *Kierulf*, hvor jeg forblev i en 14 Dage og det med megen Fornøyelse, thi jeg er stedse bedst faren med at omgaaes Folk af Middelstanden. Derpaa reiste jeg d. 25. Febr. fra Holme og tog en rørende Afskeed med den Egn, som var det første Sted, jeg blev bekiendt paa her i Landet, hvorfor jeg ogsaa havde megen Følelse derfor. Jeg kom da samme Dag til Horsens; her havde jeg Adresse til en Kammerherre *Gersdorff* fra Stiftamtm. *Sehestedt*, som var meget smigrende imod mig, og hvori han bad ham anbefale mig her i Horsens, men det loed som denne gode Mand ei følte, hvad Pligt *Sehested* her paalagde ham for mig som en Fremmed, thi han tog aldeles koldsindig mod mig, spurgte, hvad jeg fik for et Stykke, og derpaa svarede, at i gamle Dage havde man faaed det for det halve. Dette overtydede mig strax om, at han var ingen god Kunstdommer, thi ellers vilde han ei have bedømt det saa haandværksmæssig, derpaa blev jeg spurgt, hvorledes *Sehested* levede, hvorpaa Audiencen var forbi.[1]) Saaledes at modtage en ung Konstner, som er recommanderet af en Mand som *Sehested*, røber liden Smag. Jeg var derpaa hos en Kammerherre *Schenk*, som var meere beskeden, skiøndt jeg ei var adresseered til ham, men hvad min Metie[r] var angaaende, da var derved intet at giøre. Han viiste mig endeel af hans eget Kunstarbeide, som jeg virkelig

[1]) Kammerherre Christian Christopher Gersdorff til Merringgaard og Ussinggaard (1741—1805). Han var gift med Bodil de Lichtenberg (1735—1807), Enke efter Jochum Rodenburg de Lichtenhjelm til Ussinggaard og Merringgaard.

maatte beundre, thi denne Mand er en stor Konstner.[1]) Der var bl. a. Rammer af en besynderlig Composition, som han sagde bestoed af Saug-Sponner, der vare sammenrørt i Liimvand og derefter blev pressed i Former og bekom en beundringsværdig Politur; denne Konst synes mig burde bedre blive bekiendt. Herpaa recommandeerte jeg mig og fik det Ønske: at han vilde glæde sig, om jeg maatte finde mig fornøyet i Horsens.

Saaledes bortløb 14 Dage, og jeg hørte adskillige tale om, at de vel havde Lyst at males, men ingen vilde giøre Begyndelsen; derpaa giorde jeg ved en Hændelse Bekiendtskab med en Provst *Brøndsted*[2]) her, som var blant disses Tal, han var strax saa artig at inviteere mig til sig, og derpaa førte mig omkring i Byen til en Kamh. *Lilienschiold*, Kamh. *Juel*[3]) og Etats-Raadinde *Lichtenberg*,[4]) men da her intet videre blev bestemt, saa resolveerte denne gode Provst, som jeg slet ingen Bekiendtskab havde til, at giøre Begyndelsen med sig og sin Kone. Da disse vare færdige, havde jeg mangfoldige Tilskuere derover, og adskillige Domme bleve fældede; men som jeg troer, fik de dog en Slags generel Biefald. Nu var der vel mange, hvor Lysten meere opvaktes, man talte om, at nogen havde isinde at giøre en Subscriptions-Plan og samle et vist Antal for at faae desto bedre Kiøb, ja endog Provsten selv proponerede mig paa Clubben at indlægge en saadan Subscriptions-Liste; men da dette var mig altfor krybende, saa vogtede jeg mig vel for at opfylde samme.

Besynderlig nok, man vil her være kræsen, dog

---

[1]) Kammerherre Jørgen Frederik Schenck (1739—97), afsk. Oberstlieutenant og Generaladjutant, var Hofintendant ved „det russiske Hof" i Horsens fra 1780 og fra 1784 Hofchef.

[2]) Provst i Nimb Herred, Sognepræst i Horsens Christian Brøndsted (1742—1823). Han var første Gang gift med Johanne Kirstine Hatting (1745—79) og anden Gang med Mette Augusta Petersen (1758—1832).

[3]) Afsk. Major ved slesvigsk Rytteriregiment Kammerherre Christian Frederik Juul til Store Borupgaard (1745—1821), gift med Isabella Sophie Schøller (1761—1832).

[4]) Etatsraadinde Lichtenberg, f. Hofgaard (1711—95), var Enke efter Godsejeren Etatsraad Gerhard de Lichtenberg og Moder til Kammerherreinde Gersdorff. Hun boede i den bekendte pragtfulde Gaard paa Søndergade.

PROVSTINDE METTE AUGUSTA BRØNDSTED
født Petersen.

PROVST CHRISTIAN BRØNDSTED

uden Smag, og man vil benytte sig af Konstneren, men ei betale Konsten. Saaledes er Konstnernes Skiebne! Da nu Kammerherre *Gersdorff* fik Provstens Stykke at see, fattede han strax den Resolution at ville have sig, Kone og Datter maled: en Mand, som jeg er adresseered til, først at modtage mig paa føromtalte Maade, og siden vilde have af mit Arbejde, er en Opførsel, som sværlig kan undskyldes, og at vilde troe, at en Reisende ei kan recenseere sligt, røber liden Menneskekundskab. Meere har Provsten heraf, en Mand, som meget gefalder mig, men som har nogle fatale, hypocondriske Luner, som meget diffigureerer denne saa fortreffelige Mand. Hans Taler har jeg fundet saa stor Behag i at høre, at jeg ikke skal forsømme ham nogen Gang, saalænge jeg er her i Byen. Den Morale, han lærer, er ypperlig, og han taler som en Bibel, han opkaager ei noget gammelt Tøy med mistænkelige Mirakler eller beviiser Religionens Sandhed af overnaturlige Ting, heller ikke lærer han, at Veien til Lyksalighed bestaar i Troen paa Jesum alene, men fornemmelig i en dydig Vandel, og den Iver og Affect, hvormed han siger det, geleidet med en naturlig og frie Udtale, beviiser, at han selv føler, hvad han siger, meere end de, der med en klynkende og grædende Stemme og underlige Gebærder raaber Hevn over endog den uskyldigste Fornøyelse, som dog i sig selv er saa langt fra Christi egen Lære, eller dem, som kommer med den tankeløse Sætning, at vi skal efterfølge ham i Modgang; dette læres af dem, som stedse har attraaet den i Mennesket nedlagde Lyst til Held og Lykke! Disse ønske, at andre kan vandre i Modgang for at giøre sig selv desto lykkeligere. Dette skriver jeg, førend jeg begynder paa noget videre end Provstens Arbeide.

Skiøndt jeg ei havde foresadt mig at begynde nogen ordentlig Dagbog, førend jeg havde forladt de danske

Grændser, saa dog alligevel har jeg nu foresadt mig med Paaske at giøre denne Begyndelse.

April d. 20., som var første Paaske-Dag, gik jeg Kl. 6 om Morgenen efter Aftale Aftenen tilforn, over til Hr. Provst *Brøndsted* for med dem at følge i Fro-prædikenen. Her hørte jeg Capellanen Hr. *Mancin* at prædike om Christi Opstandelse, hvor han i den første Deeling beviste denne Histories Sandhed og i den anden Nytten deraf for os; men klynkende er denne Mands Udtale, og melancholsk bliver man af at høre ham.[1]) Derefter gik jeg i Høymesse for at høre Hr. Provsten, som jeg usigelig gierne hører, thi denne Mand prædiker en Morale, som er ypperlig — — og denne Mand har giort mig til en flittig Kirkegænger, thi det er ikke enhver Præst jeg gider høre, men naar jeg ikke hører hver Prædiken af denne Mand, saa synes jeg at miste noget, og han føler ved alt, hvad han siger.

I Efterm. kom Provstens Søn, den ældste[2]) (som er Student) over til mig og proponeerede mig at giøre en Spadsere-Tour og siden at gaa ned til *Barfoed*[3]) at spille os et Partie Billard. Dette blev af mig approbeeret, men jeg skal dog for Fremtiiden tage mig iagt for at spille Billard med dette vakre Menneske, thi vi er begge passioneerede i Spillet og kan ei holde op igien, og endskiønndt det er en ganske uskyldig Fornøyelse, saa er der dog mange, som kan lægge det slet ud. Kl. $9^1/_2$ gik vi begge hiem. Da jeg kom til mit Logis, blev jeg noget inde og talte med nogle Jomfruer, som ere her i Huuset, thi min Vert og hans Kone[4]) ere i disse Hellig-Dage reiste fra Byen; her kom vi

[1]) Laurids Nicolai Mancin (1751—1803).

[2]) Provstens Søn af første Ægteskab, Gert Johan Brøndsted (1774—1846) blev Student i Horsens 1791, cand. theol. 1797 og Præst paa Askø 1800. Han døde som Præst i Asminderød.

[3]) Dorthea Cathrine Barfoed, født Fabricius, (1767—1833) drev Gæstgiveriet i Horsens, efter at hendes Mand Nicolaj v. Essen Barfoed kort forinden (Februar 1794) var død.

[4]) Det fremgaar ikke af Dagbogen, hvor Forf. boede eller hvem, der var hans Vært i Horsens, rimeligvis boede han paa en Gæstgivergaard.

paa Tale om at spaae, og da man fortalte mig, at her var en Kone, som forstoed denne Profession perfect, at spaae i Caffe, som man beviiste af mange troeværdige Historier, saa blev det mig loved, at jeg engang skulde profiteere af hendes Videnskab, og med dette glade Haab gik jeg op paa mit Kammer og gik tilsengs.

Den 21. — — Da jeg havde spiist til Middag, sadte jeg mig til at male lidt, og derpaa Kl. 5 gik jeg hen at besøge Hr. *Horn*, som meget fornøyede mig med sin lille Hauge,[1]) derfra gik jeg til Provsten og imidlertid kom Kammerherre *Juel* og Kammerherre *Lilienschiold* med Famille[2]) for at see Provstens og Provstindens Portraiter, som jeg har maled der; min Visite hos Provsten vilde jeg ikke undvære for meget. *Lilienschiold* gav mig den naadige compliment, at mit Arbeide var got, at han og hans Famille syntes at Provstens lignede best, men *Juel* sagde, at Provstindens lignede best, hvorpaa Fru *Paulsen* svarede: det var Beviis for at de begge var gode.

22. April. I Aften kom Provstens eene Søn over til mig, da min musicalske Informator var hos mig; da Timen var forbie, gik jeg med ham og mødte Provstinden, Jomfrue *Fester* og begge hans Brødre, som alle vare gaaed ud at spadseere i dette saa behagelige Veir efter den milde Regn, vi havde i Eftermiddag. Vi gik ud af Hestedams-Porten for at møde Provsten, men vi traf ham ikke.[3]) Paa Veien blev der talt om Dag-Bøgers Nytte, hvilket jeg og tilstoed, og da man

[1]) Præsten ved Horsens Hospital Magnus Christian Horn (1753—1843), der var gift med Anna Helene Musted (1759—1845), Datter af kgl. Skuespiller Jens Musted.

[2]) Kammerherre Oberst Anton Jacob Lillienskiold (1734—1818), Hofchef ved det russiske Hof i Horsens. Gift med Margrethe Schiernbeck (1756—1835).

[3]) I sit første Ægteskab havde Provst Brøndsted 6 Børn. Af disse levede dengang kun tre, nemlig den ovenfor nævnte, senere Præst, Gert Johan Brøndsted, der som Student opholdt sig i Hjemmet, Ane Sophie Brøndsted og Joachim Otto Brøndsted, men om denne vides intet andet, end at han var født i Fruering 1774. Her i Dagbogen omtales han kun flygtigt i Modsætning til Provstens eneste Søn af 2' Ægteskab, den 14aarige Peter Oluf Brøndsted (se nedenfor), der blev den, der kastede Glans over Navnet. Ane Sophie (1774—1804), som lader til at have havt det strængt i Hjemmet, blev 1801 gift med Apotheker Rudolph Helms i Varde. (Medd. af Kapt. Louis Nielsen, Viborg).

spurgte, om jeg ei holdt nogen Dag-Bog over mine Reiser, svarede jeg jo. — — Den 23. Gik i Formiddag over til Provsten; med hans Sønner gik jeg i Haven og glædede os over det deilige Veir, i Eftermiddag kom Provstens ældste Søn til mig for at giøre en Spadseere-Tour, som endte hos *Barfoed*, dette var mig dog ikke med, men jeg veed ei, hvorledes det er, thi det er lige som en Magneet trak mig til Billardet. Efter $^1/_2$ Time gik vi ned ved Canalen forat gaae hiem. Da vi kom lige for Provstens Have, fandt vi hans andre Sønner der, hvorfor vi lod os sætte over Aaen. Her blev nu beslutted at seile en Tour, hvorfore vi, efterat have spiist Aftensmad, fik fat paa vores Søemand; der blev nu proponeeret Jomfruerne at følge med, men vi fik til Svar, at det var for sildigt, som ogsaa var sandt, thi det begyndte allerede at blive mørkt og Luften var kiølig, men denne Tour var dog ret behagelig. Paa Veien havde vi mange Samtaler med vores Baadsmand. Der blev talt om adskillige Søe-Straffe, og jeg lærte, at det var fornemmere at faa Kat end Tamp. Da vi kom iland, gik jeg ind at hilse paa Provsten og Provstinden og gik derpaa hiem. Da jeg kom hiem, var her en svensk Kiøbmand, som talte om Postvæsenet og sagde, at de fleste Postmestre var Slubberter, og jeg troer ikke, han havde stor Uret. Der var tillige en Madam *Bang* og en fremmed Jomfrue, som var komne med den agende Post; disse, min Vert, Vertinde og jeg morede os med at tale om de forskiellige jydske Dialecter. Der blev talt om adskillige Ord, som i Vesterkanten hed saa, nordenpaa saa, søndenfor saa, og i Østen havde de igien et andet Navn; det var meest nomina propria, som havde saa forskiellige Bemærkelser. Vi var enige i, at ingen Navne vare saa rette som de, vi brugte her i Egnen, hvoraf jeg sluttede, at de 2 fremmede Damer heller ikke boede langt herfra, thi de forsikrede, at de slet ikke kunde begribe, hvorledes noget Menneske kunde falde paa, at

nevne en Ting saa forkeert, og dette røbede, at disse Folk havde ringe Sprogkundskab, thi de skulle være villige til at tro, at Adam havde benævnt alle Ting med samme Navn som de.

D. 24. kom min Spille-Mesters Fader til mig, han talte meget om Professor *Dårbes* i Kiøbenhavn, som det lod til, han kiendte speciel, han fortalte tillige, at han havde en Syster-Søn, som var informet af *Darbes*[1]) og nu var Stads-Musicus i Randers, og mange løyerlige anecdoter vidste han om disse 2 Geniers Nykker, bl. a., at hans Syster-Søn til et Bryllup i Veile havde slaget alle de Glas i Stykker, som han drak af, og da Borgemester Carøe[2]) havde yttred sin Fortrydelse derover paa Grund af, at de siden ikke fik nogen Glas at drikke af, saa lærte denne Musicus strax Borgemesteren et Raad herfor, som bestod i, at han slog Halsen af Flasken og drak deraf, hvor over Borgemesteren blev vreed og gik hiem. Samme Syster-Søn havde saadan Lyst til at studeere Jura, at han havde læst hele Natten, og at denne megen Læsning havde været Aarsag i hans Ulykke, thi, sagde han, man maatte være meget forsigtig med at læse, i Besynderlighed de Bøger, som vare skreved af Fritænkere, thi de troede, at hvor Træet faldt, der blev det liggende, og omendskiøndt den, der skrev sligt, kunde være en stor Mand, saa var det dog skadeligt for dem, som havde kun liden Hierne og ei kunde forstaae ham, og jeg troer han har Ret deri. Derpaa sagde han, [at] der hængte et Skilderie paa Raadstuen, som forestillede Helvede, og derpaa fandtes mange Slanger og Hugorme, samt Fanden i en underlig Skikkelse, som plagede de fordømte med Ildspyen og sligt. Dette var ei heller efter hans Hoved, thi han sagde, at skiøndt han ei tvivlede paa, at jeg kunde male saadan et Stykke, saa vilde han i saa Fald

[1]) Professor og Musikinspektør ved det kgl. Kapel Johan Anton Peter Poul Darbes (1750—1815). Han fik senere Titel af Generalkrigskommissær.

[2]) Borgmester og Byfoged, senere Etatsraad Nicolai Christian Carøe (1751—1833).

dog spørge mig, om jeg havde været i Helvede og der seet sligt, som kun tiente til at indjage Skræk for Gud, hvorpaa han sagde, at vor Samvittighed var det rette Helvede, der enten pinte eller beroligede os. Skiøndt jeg i Hiertet virkelig troede ham, saa torde jeg dog ei lade ham mærke sligt, men beviiste Helvedes Vished af Bibelen, paa det han ei skulde tage mig for en Fritænkere, og hvad Malerens Ideer angik, sagde jeg, da havde Jesus selv talt om den evige Ild, men dette paastoed han var kun lignelseviis talt, hvorpaa han gik. Jeg beklagede, at Skiebnen havde nægtet denne Mand en bedre Cultur, thi hans naturlige Anlæg fortiente det.

Da jeg i Middags kom ind for at spiise, sad *Cold*, en Apotheker-Svend fra Aarhuus, og lod sig friseere i Spiise-Stuen, dette gefalt mig just ikke, dog blev Fortrydelsen gotgiort derved, at det var et Fruentimmer, som forrettede det, thi her er en Kone i Byen, som gaaer om for at barbere og friseere, og da jeg endnu ei havde seet det før, saa moerede det mig. Da denne Apoteker var færdig, satte han sig tilbords med os andre. — — D. 25. Imorges gik jeg med Hr. *Brøndsted* udenfor Byen for at optage Situationen i et camera obscura. — — For at forkorte Veien til den Side, hvor Byen presenteerer sig bedst, saa gik vi over Hiørnet af den saakaldte Flaske, men hvad vi vandt i Længden, tabte vi paa den anden Side, thi vaad blev jeg om Fødderne. Nu kom vi til Stedet. Camera obscura blev opstillet, men vi kunde kun see det halve af Byen, og heller ikke kunde jeg tegne i den Kasse, som var for lille. Vi gik derfore ei saa fornøyede hiem som ud. Gik i Efterm. over til Provsten. Medens jeg var der, kom Maleren her i Byen, som heder *Brestrup*; der blev talt om Geh:raadinde *Voida*,[1]) hvor jeg ifior skulde have været hen, og hvor jeg maaske reiser til om nogen Tid. Da han gik, beklagede Provsten, at denne *Brestrup*

1) Frederikke Anna Sophie v. Woyda, f. Adeler til Sophiendal (1728—1805), Enke efter Geheimeraad, Amtmand i Skanderborg F. L. v. Woyda.

for 10 Aar siden havde bragt et Fruentimmer med sig fra Kbhvn. og loved om en kort Tiid at holde Bryllup med hende, men siden havde de levet sammen uden videre Omstændigheder; naar man talte til dem derom, saa bleve de vreede. Provsten selv sagde, at han paa Embeds Vegne under 4 Øjne havde foreholdt ham denne Synd, men han havde svared, at han troede sig berettiged til at holde en Huusholderske. Jeg troer han har Ret. — Kl. 9 kom 2 af Provstens Sønner til mig og proponeerede mig en promenade, som blev resolveered, og Touren gik til Ladebrohoved, den yderste Pyndt af Byen,[1]) hvor vi diverteerede os over det ypperlige Veir og Frøernes smukke Sang.

D. 26: Gik i Efterm. ud med min Verts Jomfruer; de besøgte Væveren, der boer omtrent $^1/_4$ Miil fra Byen. Derfra gik vi op i Bygholms Skov og glædede mig især over det angenemme Veir. O store Skaber, hvad Godhed udbreder Du over hele Naturen; Du er den bedste Fader! Saadan en April Maaned som den, vi have havt i Aar, kan nok ingen erindre; Skoven er allerede grøn og Rugen somme Steder ved at gaae i Vipper.

D. 27. Confirmations-Søndag. Hørte Provsten prædike over Thomas's Vantroe, han berømmede ham og sagde, han giorde ret i at tvivle, thi det var Beviis for, at han ei troede uden Overbeviisning, og forklarede skiønt, hvor vidt det er tilladt at tvivle, og hvor vidt man burde troe uden at have tvivled. Hans Confirmations-Tale gik ud paa at opmuntre til Dyden, som han sagde der hørte Moed til at følge, skiøndt jeg troer, at der hører mere Moed til at være onde. Da han begyndte paa Catechisationen, gik jeg, thi det handlede for meget om Troen, og den strengeste Ortodoxie er jeg ingen Elsker af. Jeg gik nu ned til *Barfoed*, og der traf jeg Præstens ældste Søn, som jeg slutter var lige-

[1]) Syd for det gamle St. Hans Kloster, senere Stjernholm, ikke langt fra Aaens Udløb i Fjorden, laa Lade- og Lossepladsen Ladebrohoved.

ledes bleven mat af at høre paa Troens Bekiendelse, vi spillede et Partie Billard, og da vi gik, tog vi Veien forbie Kirken, for at høre om det var forbie, og da hørte jeg Provsten styrkede dem i Troen paa Salighed, hvorpaa jeg gik hiem. Der var imidlertid kommen nogle reisende Fremmede fra Weile, det var Byeskriveren og hans Kone og Datter. Over Bordet blev talt om den Evne, nogle Mennesker havde, til at kunne see tilkommende Ting, hvorpaa Byeskriveren, han hed *Kragballe*,[1]) forsikrede, at mange kunde see Liigbegiengelser og Bryllupper forud og bestemme alle Ting derved; jeg vogtede mig for at contradiceere, thi dette kommer ogsaa an paa Troen, og det er desuden ikke enhver tilladt at see sligt, og derfore sagde jeg, at dertil udfordredes en stærk Imagination. Denne Byeskriver fortalte, at han havde i sine Studenter-Dage prædiked, og at der var nogle gamle Koner, som havde grædt ved at høre ham, og derover forundrede han sig meget, thi han syntes selv, at der var ikke meget opbyggeligt i det, han sagde; — saavidt man af $^1/_2$ Times Omgang kan lære at kiende et Menneske, saa troer jeg, at han fra denne Side kiendte sig selv temmelig vel. Spillede siden et Partie Trocodille med min Vert, men den urimelige Lykke, hvormed han stedse spiller dette Spil, giør mig det annuant (ɔ: ennuyant).

D. 28. Hørte idag ved Theebordet Historier om Provsten, som vare rædsomme, og denne Mand tabte derved meget af den Agtelse, jeg har baared for ham. Gud! den Mand, som lærer saadan herlig Morale, som i Omgang er saadan en Engel, om denne hører man de allersorteste Handlinger; hvad dømmer man nu om dette! Det gaaer som Jesus sagde: I skulle følge hvad de lærer, men deres Omgang og Vandel skal I bære Afskye for. Dette sadte mig i ubehageligt Humeur, saa at jeg hverken har Lyst til at male eller andet, dog vil jeg nu giøre en Prøve derpaa.

[1]) Byskriver i Vejle Christian Malte Kragballe (1756—1826).

Da vi havde spiist, kom Hr. Leutenant *Tidemann* hertil fra Aarhuus, jeg saae ham fra mit Vindue, og da jeg havde kiendt ham fra Aarhuus, saa gik jeg ned at complimenteere ham, som lod til at være denne Officeer behageligt. Efter at have talt adskilligt, gik vi en Tour om i Byen, og den gefalt ham ret got, som er en stor Ære for Horsens, thi denne Mand vil ellers hellere laste end rose. Det er et besynderligt Menneske, jeg veed ei, om jeg skal ansee ham for at have stor Kundskab eller og han er en stor Idiot, men prale giør han afskyelig, det er en Nordmand. Han siger, han er Republikaner, og skielder meget paa Aristocraterne, og troer han at fornærmes ved at omgaaes andre end Adelsmænd. [1]) Jeg er ei saa stærk i Politiqven, at jeg indseer, hvorvidt dette harmoneerer. Hans moralske Caracteer lod ikke til at være den beste; i det mindste roste han sig meget af liderlige Handlinger, som han maaskee aldrig havde begaaet, han spurgte siden, om han ikke kunde faae Aviserne at læse i Aften, hvorpaa jeg proponeerede ham at gaae op paa Posthuset, for der at have dem fra første Haand. Lige over for Posthuset boer en Justice-Raad *Lederer*, [2]) hvis ene Datter har igaar staaet Confirmation, hun stod endeel i Vinduet, og denne *Tidemann* troede strax, at hun var hierteskudt af en stor Forliebelse i ham, hvorfor han troelig holdt sig i Vinduet; og da jeg var gaaet lidt om i Værelset for at røre mig, sagde han, at han allerede havde bragt hende et Par Hilsener, som muelig vare besvarede, jeg har ikke Kundskaber nok i slige Kierligheds-Handeler for at dømme, om det er virkelig eller ei. Endelig som vi sad, kom Posten, hvorved han fik sin Nys-

[1]) Dette maa være den af Broderen Oberst Nicolaj Tidemand i hans Memoirer meget omtalte mauvais sujet Christian Tidemand (1771—1832), der i Norge blev Lieutenant, gift, sat i Fængsel, benaadet og derefter ansat i Toldvæsenet i Danmark, Kaptajn i Sappørkorpset, kasseret og død som Statsfange paa Christiansø. Se Oberst N. Tidemands Optegnelser, udg. af C. J. Anker. Christiania. 1881.

[2]) Justitsraad, Regiments-Feltskærer Carl Frederik Lederer (1728—1808), Livmedicus ved det russiske Hof i Horsens, var gift med Erika Hedvig Neander (1738—1816).

gierrighed styred med Aviserne, og gik derpaa hiem i et ubehageligt Veir, da Vægterne mindede os om at gaae til Sengs.

D. 29. April. Gik i Morges til Kamhr. *Gersdorff* og giorde Begyndelsen med Frøkenens Portrait. Sandelig jeg finder en skiøn moralsk Tone herske i dette Huus, og en deilig Pige er Frøkenen, og henrykt bliver man ved at male hende. Det blev bestemt, at jeg i Efterm. skulde komme hiem for at begynde med Hr. Kammerherren, thi disse gode Folk sagde, at jeg maatte benytte Tiiden det bedste jeg kunde, og derfore vilde de gierne rette dem efter mig saavidt mueligt. Kammerh. og Kammerherinden med deres Datter skulde i Dag spiise paa Palaiet,[1]) hvorfore de giorde mig en Compliment og spurgte, om jeg vilde spiise med Madamoisellen, en Jomfru *Andberg*.[2]) Hun har det tilfælleds med alle Francaiser, at hun er lærd, og i Følge heraf lidt original, men deilige Øjne har hun, og til Himmelen løfter hun Hamborg, hvorfra jeg troer hun er, skiøndt hun taler meget got Dansk. Vi talte ved Bordet bl. a. om *Claudius*,[3]) som hun kiendte personlig.

Giorde igien Begyndelse til Kammerherrens Portrait. Geheimeraad *Schack-Rathlau* med Gemahl[4]) og Kammerh. *Juel* med Frue og Datter[5]) kom imidlertid for at giøre en fransk Visit. Anlæget til Frøkenens Efterlignelse blev nu rescenseered, og jeg blev formanet til at bruge gode Farver, som jeg strax lovede. Forre-

---

[1]) „Det russiske Hof" spillede en stor Rolle i Horsens. Den russiske Kejser Ivan VI. blev dræbt 1764, og hans fire Børn blev fra deres Fængsel sendt til Danmark til hans Søster, Enkedronning Juliane Marie, der etablerede et Hof for dem i et tidligere paa Torvet i Horsens liggende Palæ. 1794 var kun Prinsesse Catharina (1741—1807) og Prins Peter (1745—1798) ilive.

[2]) Caspare Lucie Amberg (1767—1845), gift 1795 med Sognepræst Frederik Jensen Hansen (1754—1800), „en agtet Præst og saare elskelig Mand" til Ølsted i Vejle Amt.

[3]) Den tyske Forfatter Matthias Claudius, Udgiver af „Der Wandsbecker Bote".

[4]) Den fhv. Statsminister Joachim Otto Schack-Rathlou (1728—1800) til Rathlousdal og Gersdorffslund, gift med Øllegaard Charlotte Juul (1738—1798), Søster til ovenfor nævnte Kammerherre Juul.

[5]) Sophie Christiane Juel (1778—1810) blev 1797 gift med den senere Statsminister Grev Otto Joachim Moltke til Espe og Bonderup.

sten kiendte man strax det Gersdorfflige Træk i dette Anlæg, og dette glædede mig. Kammerherren var meere kiendelig, men der er ogsaa meere Lineamenter end paa en 15 Aars Pige, som Naturen har begaved med saa mange Yndigheder, at Maleren bliver strax comfus. Endelig kom ogsaa Kammerherre *Retz*,[1]) som sagde det samme som de første. Efter at have drukket Thee gik jeg hiem; strax kom min Spillemester til mig, som jeg nu et Par Aftner har forsømt.

D. 30. Gik igien til *Gersdorff*. Dette Huus gefalder mig hver Dag bedre, dette er mig kierere end de Steder, hvor man stedse faar slettere Ideer om den herskende Tone. Gud! med hvad for barnlig Ærbødighed omgaaes denne vakre Pige sine Forældre og hvad for en Fortroelighed![2]) Her er ogsaa den gode Maade, som jeg saa vel lider, at hun siger Du til sine Forældre, thi det maa unægtelig opvække Fortroeligheden. Ak, med hvilken Mine kyssede hun kierlig sin Faders Haand, og med hvad for en faderlig Følelse klappede han igien sin Datters deilige Kinder! Sandelig et rørende Syn for en følsom Tilskuer og en riig Idee for en tænkende og skabende Maler. Beklageligt, at jeg ikke har Evne nok endnu til at udføre denne skiønne Scene, eller Leilighed til at anvende den derpaa fornødne Tiid; men stedse skal denne Gienstand staae frisk i min Indbildning og levende i min Forestilling for engang at blive udført af en svag Haand.

Giorde idag Begyndelse til Kammerherreinden, som blev approbeered; naar man mange Steder allene giør sig Umage for at rescenseere til at qvæle Konstneren, saa søger man her at finde Fuldkommenheder ved og i det halvfærdige Arbeide; med dobbelt Iver arbeider man da. De spiiste i Dag igien hos Kamhr. *Retz*, og jeg

---

[1]) Kammerherre Holger Reedtz til Palsgaard (1738—1803).

[2]) Gerhardine Jochumine Gersdorff (1779—1826), gift 1801 med Joseph Louis Serêne d'Acquéria (1764—1853), Informator i det Gersdorffske Hus, fransk Emigrant. Han blev adlet 1817, fik Titel af Generalkrigskommissær og blev Besidder af det Gersdorffske Fideikommis.

spiste med Jomfru *Andberg* tilligemed en Præst paa Hr. Kammerherrens Gods af mit Navn. Enhver roeste denne Mand for mig, da han var gaaet i Byen, baade for hans moralske Caracteer og for hans Kundskaber, men i dette Huus roeser man alle Folk. Ved Bordet blev talt om smitsomme Sygdomme, hvoriblandt Smaae-Kopperne. Jfr. *Andberg* fortalte, at hun havde hørt, at der var et Land, hvor man var saa bange for denne Sygdom, at saasnart man mærkede den i et Hus, blev dette uden Barmhiertighed brændt med alle deri værende Mennesker, og dette biefaldt *Hansen* [1]) og lagde til, at naar han vidste et Sted, hvor der var kommet Pest eller andre smitsomme Sygdomme og ingen Anstalter var til at forekomme Udbredelsen, saa vilde han ikke giøre sig nogen Samvittighed af at dræbe saadanne ulykkelige Mennesker. Dette var mod Jesu Lærdom, som sagde: *Vee den, som giør en ond Gierning, at der skal flyde got af,* og stemmer i mine Tanker ikke overeens med den sande Morale. Nu blev der talt om adskilligt, og han bad mig besøge sig, men denne Giestfrihed af en Mand, som jeg for første Gang seer, synes mig overdreven, og kom jeg der og blev imidlertid upasselig, om det end kun var Hoved-Pine, maatte jeg jo befrygte, at han kunde ansee det for smitsom Syge, og saa var jeg jo ulykkelig, thi saa fik jeg jo ikke Rom at see, som jeg saa meget attraaer.

D. 2. Maji. Gik i Morges over til Provstens, førend jeg gik til *Gersdorffs*. Jeg fik den Compliment af Provstinden, at nu siden jeg kom til de Store havde jeg reent glemt dem, og paastod, at jeg saa meget suurt, hvergang jeg gik forbi deres Vinduer. Da jeg kom til *Gersdorff*, glædede jeg mig igien over den deilige Frøken. Da Frøkenen var færdig for i Dag, var det Spise-Tid; jeg blev og spiste i Dag første Gang med Kammerherrens, som var hiemme, og blev beviist megen

[1]) Dette var den Pastor Hansen (se Side 28 Note 2), som blev gift med Guvernanten i Huset, Jfr. Amberg.

Artighed, thi det er virkelig meget borgerlige Folk. Og god morale hører jeg stedse, besynderlig af Kammerherreinden, som vist tænker ædelt. I Efterm. arbeidede paa Kammerherreindens Portrait, hvorfor jeg fik mange Berømmelser, besynderlig af den deilige Frøken, som havde saadant Indtryk paa mig, at jeg lovede, naar lidt Leilighed gaves, at informeere hende i Tegningen, som ellers er mig en Pest. Da vi havde drukket Thee, gik jeg bort, men blev inviteered at komme igien i Aften. Jeg gik nu over til Provstens igien, men jeg mærkede, at der var Fremmede, hvorover Jomfruen atter tog mod mig i Døren og proponeerede mig at spadseere i Haugen, hvor Provstens Sønner vare. Efter $^1/_2$ Times Forløb gik jeg igien, for at ikke incommodeere de Fremmede, som jeg slutter Jomfruens Modtagelse i Haugen havde til Øyemed. Snurrig nok! Jeg gik derfore op igien til *Gersdorff*, thi her har jeg lige god entree enten der er Fremmede eller ei. Her spilte jeg et Partie L'ombre med Kmh.inden, Frøkenen og Kammerjunker *Gersdorff*,[1]) spiiste derpaa til Aften og gik hiem. Der blev talt noget om *Juel*,[2]) at han var for dyr, og sagde man: i forrige Tider kostede et Portrait aldrig meer end 10 Rdl. og 4 Rdl. en Copie, dette var almindelig Priis, og saa kunde man faae saa mange man vilde. Skade at man ikke kunde kiøbe dem i Boderne som andre Galanterie-Vahre!

Den 4. Var i Kirke. Da jeg kom hiem, var *Tidemann* kommen tilbage. Han fortalte os over Bordet om Norges Herligheder og de Beqvemmeligheder, som Reisende der havde, og var ret ærgerlig over, at her ingen store Handels-Huuse var i Landet, eller riige Particuliers og forsikrede, at dramatiske Selskaber sadte megen Skik paa Folk, og hundrede andre Historier af

---

[1]) Kammerherrens Broder, Kammerjunker, senere Oberstlieutenant, Frederik Gersdorff (1736—1824), gift med Frederikke Louise Leth (1745—1833).

[2]) Den af Forf. og hans Samtid saa højt beundrede, udmærkede Portrætmaler Jens Juel (1745—1802) tog 80 R. for et Brystbillede. Hist. Tidsskrift, 4 R. IV, 273.

samme Slags, som han paa en behændig Maade veed at sammenføye, men som dog ofte repeteeres; jeg forsikrede at enkelte store Handels-Huuse eller rige Particuliers slet ikke var Landet til nogen Nytte, men tiente kun til at undertrykke de smaae, og jeg troede, det var bedre, naar en jevn almindelig Handel floreerede.

Den 5. Maatte i Morges giøre Regnskab for min Vertinde, hvor jeg havde været i Aftes, thi, sagde hun, det tilkom Moderen i Huuset, og denne Kone er ferm, og jeg lider hendes Oprigtighed meget. Da jeg gik til *Gersdorff*, mødte jeg Provsten, som fortalte mig, at nu var hans Kones Portrait reent kommet ud af credit. Saa hastig forandres Tænkemaaden. Jeg har overalt mærked, at den største Ulykke for en Konstner er at faae med Halv-Kiendere at bestille. Da jeg var hos *Gersdorff*, kom Kamhr. *Lilienschiold* og Gemahlinde; den ene sagde Kammerherren lignede meget, den anden sagde Kammerherreinden var frappant. En sagde Kammerherren var flateert, en anden, at han var for suur, en tredie, at Frøkenens Næse var for lang, en bad mig ikke sætte for stærk couleur deri, en anden sagde, det var for rødt. Melancholsk bliver man af slig information, og tung er en Konstners Skiebne, som er altfor empfindtlig, førend Øret bliver vant til disse skurrende Toner, som hverken er af Dur eller Moll.

I Efterm. kom *Tidemann* op til mig, da den unge *Brøndsted* just var hos mig. De kom i Dispute i Henseende til dramatiske Selskabers Nytte for Sæderne, jeg taug stille og var en varlig Tilhører. *Tidemann* forsvarte slige Selskaber og forsikrede, man der ret havde Leilighed at tressere Fruentimre (af en Cavalerist kunde denne terminus tilgives, da man kunde slutte han nylig var kommen fra Stalden, men af en Infanterist —!) *Brøndsted* derimod negtede disse Selskabers Nytte og sagde, at de var en stor Skade for Sæderne i Provinserne, hvor den simple Uskyldighed derved leed et

ubodeligt Tab. Da denne dispute var til Ende, satte jeg mig at skrive et Brev til Hr. von *Harboe* i Aarhuus og derefter nedskrev denne Dags Mærkværdigheder, som ere forbie, nu da Vægteren synger 11 i en stærk Taage.

Den 6. Gik i Morges til Provsten, førend jeg gik til *Gersdorff*. Han var ret artig i Dag og i god Lune, thi ellers er han fatal at omgaaes, men denne Mand har ogsaa Hovedet saa fuldt, at jeg meget undskylder ham.

Den 7. Da jeg i Morges kom til *Gersdorff*, blev der talt om Parykker, og man forsikrede, at en alonce-Paryk kunde i sin Tid koste 500 Rdl., det var meget! Jeg gav mig strax til at male paa en Fruentimmer-Fricure, som jeg med Top og alt giør for meget mindre, men saaledes forandres Tiderne. Da jeg reiste fra Kiøbenhavn, lod jeg mit Haar skiere af for at gaa løs dermed og nød denne ædle Friehed næsten $1^1/_2$ Aar, til jeg kom til Horsens; men her mærkede jeg, at man saae skieft dertil og mumlede om, at det var Jacobinerhaar, hvorfor jeg til Paaske hellig Dage fik fat paa en Haarskierer, som bragte mig en Portion Haar til at binde i Nakken paa en $^1/_2$ Alens Længde og besmurte mig saaledes med Tælle og Pudder, at jeg røg som en Melsæk, hvilket jeg hver Dag siden har igientaget, mine Klæder til liden Baade, thi nu har Pudderet allerede naaed Hatte-Knapperne, og fuldt af Pudder bliver heele mit Kammer med alt, hvad deri er, skiøndt jeg dog stedse gaaer ud, saa længe det staaer paa. Men dette Svinerie vil jeg dog heller have end ansees for en Jacobiner, thi for disse Folk har jeg megen Afskye. Haarskiereren gav mig desuden, medens han skar $^1/_2$ ℔ Haar af mig, saa megen blød Snak, at jeg baade blev i ondt og got humeur af at høre paa ham. Han havde været mange Aar i Kiøbenhavn, sagde han, og vidste, at der vel var Forskiel paa Malere og Skildrere, men

at de søgte Kroe sammen, og derpaa greb han i Lommen og hentede en heel Haand fuld Pudder og strøde paa min Isse, som han nu havde klippet Haaret af, og denne besynderlige Ceremonie betog mig Lyst til at indlade mig med ham i en nøyere definition angaaende Skildrere og Malere. — Saaledes regieres vi af Moderne.

I Aften kom *Brøndsted* til mig; vi talte om *Tidemann* og vare enige i, at han var en Vindmaker.

Den 8. Meget koldt, halv forfrossen kom jeg til *Gersdorff*, men da det var Torvedag, maatte jeg bie noget. Imidlertid læste jeg Assessor *Bærens*' Resention over Premie-Stykkerne, hvori *Thorvaldsen* faaer sin fortiente Roes, dog troer jeg han giør ham Uret, naar han tillægger ham theoretisk Kundskab.[1]) — Da jeg kom hiem Kl. 7, var Justiceraad *Fønss* her og jeg gik strax ned at hilse paa ham. Han forsikrede mig, at Stiftsprovst *Astrup* i Wiborg havde sadt mig i Band, fordie jeg mod Løfte var udebleven, da jeg havde loved ham at komme igien for at male ham, men jeg trøstede mig ved at Bandsættelse galdt kun lidt i vore Dage. Siden kom *Brøndsted* til mig, vi talte om Universitetet og Tegne-Academiet, han fortalte de Uordener, som skedte ved Forelæsningerne og den Foragt, Studenterne viiste for Professorerne, og jeg forklarede ham den Ærefrygt, vi havde for vores Professorer, som endog udgik til slavisk Frygt; begge Deele ere overdrevne, og jeg biefalder ligesaa lidet Studenternes Opførsel mod deres Professorer som nogle af vore Professorers Opførsel mod de unge Kunstnere.

Man finder her i Byen mangfoldige Inskriptioner udhugne over Døre og Porte paa Huusene, fornemmelig i den ældste Deel af Byen, de Rige bruge gierne Lovtaler over dem selv eller Gaardens første Eyere,

[1]) Assessor i Hof- og Stadsretten Johan Hendrich Bärens (1761—1813) der var en mangesidig Forfatter, skrev 1794 en Artikel i „Iris" om Elevudstillingen paa Kunstakademiet. Thorvaldsen fik dette Aar den store Guldmedaille.

de fattige lade sig nøye med det Symbolum: Gud alleene Æren!

Den 9. Efterm. spadseerede en Tur med *Brøndsted.* (Vi gik omkring Byen ud paa Ladebrohoved og hiem forbi *Barfoeds* uden at gaae derind, og dette var en Helte-Gierning, thi det Billard har en besynderlig magnetisk Trækning paa mig, som jeg ei selv kan forklare, og *Brøndsted* føler vist den samme Trækning). Siden kom han op til mig, hvorved vi kom i Dispute om det, som Kammerherre *Sehestedt* havde skrevet i min Stambog, som han paastoed, at han slet ikke forstoed, det lyder saaledes: Hvad som er Aand er Aand! — Reis lykkelig med Aanden Deres — bring med Dem tilbage Aanden, De saae og følte — da vil vi fornøye os ved og beundre Aanden i Deres Arbeyder. — Jeg derimod paastoed, at det var skiønt, men han sagde, at man ikke kunde føle en Aand, og om jeg end havde eyet en Ciceros Veltalenhed, saa havde jeg dog ikke kundet bibringe ham et fatteligt Begreb om hvorledes han kunde forstaae dette uden efter Ordene, men saaledes har jeg desuden merket, at han ofte forstaaer Bibelen og synes den er tydelig, hvor jeg forstaaer mindst deraf, thi her er det stedse Inspiration — og den er jeg ei stærk i.

Jeg saae i Form. en Brude-Skare komme fra Kirken, hvor Præsterne fulgte, og et Øyeblik kom Præsterne tilbage med en Liigbegiengelse, og denne contrast forekom mig ret besynderlig og latterlig, men disse Folk vide ved alle Leyligheder at give sig en forunderlig Vigtighed, og giøre endda dette for Penge; ved slige Betragtninger faaer man ei det beste Begreb om vores Religion, som de dog paastaaer at være den sande, ja den eneste sande; derfore sætte de Mahomed nederst i Helvede, for han oprættede et verdslig Regimente, og Moses kommer øverst i Himmelen, fordi han saa vel sørgede for Præsternes Legemer og Folkets Siele.

Den 10. — Provstens yngste Søn kom og inviteerte

mig at spise hos dem i Morgen. Denne lille Fætter har et stort Talent, og er i sig selv for voxen efter sin Alder; han viiste stor exclamation ved at see *Gersdorff* og opløfter de skiønne Konster til Skyerne, og vever og gesvatsig er ham. Men stolt er han, og dette vakre Barn, som Naturen har gived saa mange Fortrinligheder, risiqueerer meget, naar han voxer til, ifald han ei vogter sig for den farlige Egen-Kierlighed, han er kun 12 Aar og spiller de sværeste Concerter paa Claveer.[1])

Den 11. Da jeg vilde gaae i Kirken, kom jeg for sildig, hvorfor jeg gik til *Barfoed* og spilte et Partie Billard. I Efterm. spadseerede jeg med Provstens Børn. Da vi kom tilbage og havde spist til Aften, spilte vi et Spil Gnav.

Den 12. I Efterm. gik jeg efter Løfte over til Provsten forat retoucheere hans Portrait noget, som han nu vilde have rødere, og da jeg tilforn malte derpaa, var det for rødt, men det er en Plage at male ham, thi han sidder ikke en $^1/_2$ Minut stille, og naar han endelig vender Ansigtet til mig, saa skeer det med en Mine, som om han derved beviiste mig en stor Naade, og naar Portraitet ikke ligner, saa falder Forseelsen strax tilbage paa Maleren, og da gaaer det, som *Abildgaard* saa deiligt har skildret, naar han viser en Konstners Skiebne, hvorledes han bedømmes af Børn og kalkunske Høns, som brøster sig over deres Critik, og medens en ganske latterlig usammenhængende og gal Dom nøder Konstneren til at stoppe Øret for disse skurrende Toner.[2]) Siden efter gik jeg en Tour med

[1]) Den senere saa berømte Arkæolog Peter Oluf Brøndsted (1780—1842), eneste Søn af Provst Brøndsted i dennes andet Ægteskab (se Side 21). Han gik dengang i Horsens lærde Skole hos Rektor Oluf Worm og blev to Aar efter Student. Som det ses, beundrer Forf. allerede dengang den trettenaarige Drengs udviklede Sands for Kunst og Musik, der bevirkede, at han kom til at spille ved Smaa-Koncerter, der gaves ved det russiske Hof. (Mynster, P. O. Brøndsted).

[2]) Der hentydes til et satirisk Billede af Maleren Professor Nicolai Abraham Abildgaard (1743–1809), stukket af Clemens, der viser hans Foragt for det større Publikum. (Se Selmer, Nekrologiske Samlinger II. 349 f., Krohn. Beskr. Fortegnelse. Nr. 1678).

Provstens Søn, vi kom i dispute om det Ord Substants, men han viklede min Forstand saaledes ind, at jeg nær var bleven forrykt, thi som jeg merker, bestaaer de philosophiske Sætninger deri, at man bortraisoneerer den sunde Fornuft, og i dens Sted antager noget metaphysisk Tøy, som jeg endnu ikke er gal nok for at begribe.

Den 13. Jeg har igien i Dag hørt en Deel forfærdelige Historier om Provsten, og denne Mand taber sig hver Dag meere og meere for mig, dog troer jeg vel, at hans Hensigt er at forbedre Verden, men han glemmer sig derover reent selv, og finder ikke et Menneske efter sit Hoved, og denne Dadlen er mig modbydelig. Hans Opførsel mod hans Børn er ogsaa høyst afskyelig, og Børnenes Omgang mod ham desaarsag heller ikke roesværdig; jeg troer, at Forældre selv ere Skyld i at Børnene ere ulydelige og viise Mistroe til dem. — Jeg har den heele Dag studeret paa det Ord substants. — Hvad er dog Bonden lykkelig, han bryder ei sit Hoved hverken med at opløse materielle eller immaterielle Ting, han siger: Korn er Korn og Jord er Jord, og fra dette systema bringes han ikke, hverken af den Cantiske philosophie eller af Bayles Tvivl.

Den 14. Raadstue-Budet har et Par Gange forstyrret mig med sin Tromme, thi naar noget skal bekiendtgiøres, saa løber han om i Byen og trommer Folk det i Ørene. Jeg har min Glæde af baade at høre og see ham, thi han gaaer omtrent 10 Skridt mellem at han med en besynderlig tydsk accent vræler sin Bekiendelse og mellem hver Pause putter Briller og Papiir i Lommen. Her i Byen er en Hyrde, som hver Morgen, naar han driver sit Qvæg i Marken, og om Middagen naar han kommer hiem, musiceerer for os, og denne Hyrde er en Virtuos i sit Slags, thi han kan frembringe artige Toner i et simpel Horn.

Den 16. som er Bededag, gik jeg op til Leutenant

Bentzen,[1]) men han var ikke hiemme, derpaa gik jeg ud af Byen for at betragte Naturens Yndigheder, og jeg fandt alle Ting i en forunderlig avance efter denne Aarstid, Rugen stod nogle Steder i fuld Hvippe, men Jorden var temmelig vaad. Jeg samlede nogle Blomster for at efterabe den uforlignelige Natur og prisede Skaberens uendelige Godhed, som han udbreder til de skabte Ting. Denne Tilbedelse troer jeg er bedre end at gaae i Kirke og høre den skiønne morale af den Mand, man siden erfarer slet ikke lever derefter, thi herved forarges man.

I Efterm. gik jeg op til *Gersdorff* med min Stambog. Jeg blev indbuden at blive der til Aften. L'ombre blev der spillet, og jeg tabte mine Penge, men dette Tab blev fuldstændig oprettet derved, at jeg ved Bordet kom til at sidde hos Frue *Læder*,[2]) thi denne Kone gjorde mig saa philosophisk, at jeg kunde oversee endnu meget meere end saadanne baggateller; thi hun besidder en meget *honnet ambition* og forundrer sig ikke lidet, naar hun kaster et naadigt Blik paa saadanne smaae Folk som mig, og jeg paa min Side stilte mig an, som om jeg troede, at hun var kommet ned fra Guds rene Himmel. Jeg blev af Kammerherren betalt for hans Frues Portræt. Han spurgte, hvormeget jeg skulde have, hvortil jeg svarte, at Provsten vel havde udspredt, at jeg gjorde det for 10 Rdl., men dette var for lidt, hvorpaa han uden at oppebie min videre Demonstration sagde, at han vilde give mig 12, og da jeg ei har Lyst at holde mit Arbejde paa Auction, saa taug jeg og tog Pengene.[3]) Dette er ellers det mindste, jeg har faaet, siden jeg kom her til Landet.

Den 17. I Efterm. kom *Brøndsted* til mig, som var mig kiert, thi vi havde ei seet hverandre siden Man-

---

[1]) Premierlieutenant Hans Heinrich Bentzen (1753—1815), Afsked som Major 1797, Toldinspektør i Nakskov.

[2]) Fru Lederer se S. 27.

[3]) Pengenes Værdi var dengang 3 Gange saa stor som i Nutiden, 12 Rdl. vil saaledes nærmest svare til ca. 75 Kroner med Pengenes nuværende Købeevne.

dag; vi spadseerte en Tour, som endtes hos *Barfoed*, hvor vi spilte 6 partier Billard og jeg blev 2 Gange Fōs.

Den 19. — — I Formiddag kom Hr. *Horn* og besøgte mig, vi talte adskilligt om Konsten, og denne Mand viser virkelig, at han har Smag, besynderlig i Landskabs Maling, men han vil endelig, at jeg skal være Historiemaler, og jeg har ondt ved at demonstreere ham, at mit Fædreland ei er Stedet for slige Skabninger. I Aften kom Provstens ældste og yngste Søn til mig, vi gik os en Tour og kom i Samtale om adskillige Steder i Bibelen. *Brøndsted* paastoed, at alt var fuldkommen, vi kunde ei faae denne Sag rigtig afgjort; desuagtet gider jeg gierne disputeere med dette unge Menneske, thi jeg lærer hver Gang noget af ham, f. Ex. i Aften lærte han mig, at den som ei havde studeert Philosophie, heller ikke kunde disputeere. Vi skiltes fornøyede ad Kl. 10.

Den 20. I Form. i fuld Arbeide med at male en Hat paa Frue *Gersdorffs* Portrait, som jeg har Modellen til hiemme hos mig, men disse Fruentimmer-Portraiter hænger sammen af bare Flor og dette bryder Malerne ikke lidet. — Seent i Efterm. gik jeg op til Hr. *Kleen*,[1] hvor hans Kones Broder, Hr. *Busch*, just var, og siden kom *Mancin*, vi vare her overmaade muntre, og Hr. *Busch*[2] besidder en stor Forraad paa Vittigheder, som han paa saa besynderlig en original Maade veed at frembringe, at man maa lee, endog naar han meest beklager sig over sine slette Been, thi han har podegra. Jeg har ei nylig havt saa fornøyed en Aften, vi spilte L'ombre, men alt var behageligt, og Snak fik jeg af Hr. *Busch* for mine Penge, som jeg tabte. Nu da jeg kom hiem Kl. 11, fik jeg en Portion Utak af Pigen, fordi jeg var bied saa længe, men det virker kun lidt

---

1) S. Kleen var Sproglærer og Kammertjener ved det russiske Hof, han fik 1797 Titel af Sekretær og døde 1804.

2) Hans Christian Busch, død 1807, var Fuldmægtig hos Hofintendanten og gift med de russiske Prinsessers Kammerjomfru, Jomfru Seil.

paa mig, naar jeg er i saadan god Lune, og jeg fortænker hende desuden ikke, thi hun maa være tidlig oppe om Morgenen. En heel Hoben Rotter, som paa Loftet over mig giør dem lystige, forstyrrer mig saaledes, at jeg hermed ender denne Dags Tildragelse.

Den 21. I Efterm. hos Provsten for at forbedre Provstindens Portrait. I Dag sagde han mig reent ud, at der var stor Forskiel paa Arbeidet og Penselens Fiinhed i Frue *Gersdorffs* og hans Kones Portraiter. — Da jeg var færdig med at male, skulde vi spille L'ombre, men Parykmageren kom og bragte Provsten en Paryk, som ganske forstyrrede os. Denne Parykmager slog sin Dreng paa Øret i Provstens Stue, fordi han havde bragt en gal Rapport, hvorover Provstinden kom i en moralsk dispute med denne Friceur, men han sagde, at han var en ærlig Borger-Mand, og svoer paa, at Haandværksfolk var ei estimeerte, og derpaa jog han Drengen bort; da han siden fik endeel Berømmelse for sin Paryk, blev hans Vreede stillet. Strax derpaa gik vi til Bords, Man er over ald Maade galant mod mig nu, men jeg lader, som om jeg ei forstaaer Lunten, skiøndt jeg meget got merker Provstens Hensigt. Ved Bordet blev talt bl. a. om *Hviids* Dagbog,[1]) som Provsten ei lider vel; han lastede det Stæd, hvor *Hviid* giendriver Ciceros Ord, naar han siger, at Selvmord er Beviis paa Coujonerie, thi han paastoed, at Cicero her havde stor Ret, naar vi kiendte Forsynet som et almægtigt, alviist og algod Væsen; jeg bad ham lidet tage de menneskelige Lidenskaber i Betragtning, som ofte forledte det til de daarligste Handlinger, som derfor ei havde Feighed til Fader. Det er saa got at føle Forsynets Virkning, naar man har et Levebrød paa et Par 1000 Daler om Aaret, men naar den maae ofte mangle Livets nødtørftigste Ting, da bliver det en Dyd at forlade sig paa

[1]) Den lærde Theolog, Professor, Regensprovst Andreas Christian Hviids (1749—1788) i Udlandet førte Dagbøger udkom 1787—88 og vakte stor Opsigt ved deres rationalistiske Udtalelser.

Herren, vor Gud, da er det Dyd at takke Forsynet med hiin Job. — Han fortalte mig at *Hauch* havde været hos ham og forlangt at vide min Priis, som jeg nu bestemte til 15 Rdl., hvorpaa Provstinden sagde, jeg havde Ret, thi Konsten burde betales, men i mine Tanker bliver Konsten endog slet betalt med 15 Rdl. — — I Efterm. kom *Albertsen* og besøgte mig, vi talte om Konstnernes Skiebne, han sagde, at Horsens Borgere forstoede ei andet end sue Penge sammen. Imidlertid bar dog Horsens Fortrinnet for de andre jydske Stæder.

Den 24. — — kom her en Reisende fra Randers, han fik et Kammer ved Siden af mig. Siden fik jeg udspurgt, at denne mon ami var Haarskierer, og var tilsinds at etablere sig her. Da han havde seet sig om i Byen, kom han til mig igien, som om vi havde været gamle Bekiendtere. Han havde sin Tobakspibe i Lommen, som han strax tog op og begyndte at slaae Ild; men et beundrende Øyekast, som jeg sendte ham, giorde, at Piben strax forsvandt igien; ellers slutter jeg, at denne Haarskierer ei forstaaer saa got at distingveere mellem Malere og Skildrere som den, der friceerte mig Paaske Dag, thi han var mig lidt for familiere. Han skal ellers have gode Recommendationer med sig hertil; om det hielper ham skal det være mig kiert, men her hersker en besynderlig Tone blant Borgerne; thi naar een viiser sig engang lidt galantere paaklædt end til hverdags Brug f. Ex. om en Kiøbmand engang fandt paa at gaae med Skoe og hvide Strømper, saa heeder det Dagen efter i heele Byen, at han vil spille Banqverot, det er at sige: ei lægge 1000 Rigsdaler op hver Aar; thi her veed man ei, at Penge duer til andet end at lægge paa Kistebunden, og Frygt for dette Rygte siger man vedligeholder Tarvelighed, men jeg troer den udelukker tillige Konster og Videnskaber, og for en Konstner er det svært at besvare, om Luxus er skadelig.

Den 25. I Morges kom min Naboe ind til mig og viiste sig i sin fulde Uniform og sagde han, at han skulde op og friceere Borgemesterens Kone, hvortil han havde adresse fra Randers.

Den 26. — I Efterm. besøgte jeg Hr. *Horn;* Hr. *Mancin* kom der, og vi talte om Konstnernes Skiebne. Hr. *Horn* undrede, at *Schack* ikke vilde lade Prindsen og Prindsessen male, da han dog tilforn havde ønsket, at en Maler vilde komme, men jeg sagde, at naar Konstneren var borte, ønskede man, at han vilde komme, og naar han kom, ønskede man ligesaa heftig, at han var borte igien, og herover loe disse Geistlige meget. Derpaa til *Gersdorff*, som ei var hiemme, saa over til Postmesteren, men det er i Dag Post-Dag, og saa har denne Mand Hovedet fuld af Forretninger, at han ei er saa vittig som ellers. [1])

Den 27. I Morges gik jeg med Hr. *Brøndsted* ud at se Rytterne ride Carossel, men det var et ubehageligt Veir, hvorfor vi atter gik hiem, og paa Veien ind til *Barfoeds* for der at varme os. Da jeg kom hiem, hørte jeg, at Kammerjunker *Hauch* havde været og spurgt efter mig, vel kunde jeg gierne have gaaet hen at opvarte ham før, da jeg hørte, han havde Lyst at lade sig male, men dette har *Lilienschiold* vant mig af med, og jeg vilde nødig oftere udsætte mig for saadan Afviisning.

Den 28. I Form. gik jeg til *Hauch*, han var særdeles artig, ja endog noget overdreven, imidlertid har jeg ikke tabt derved, at jeg har holdt mig retiré hidtil. Derfra til Frk. *Kaas*, som skal lære at tegne. [2]) Hun giør ret artige Blomster. Derfra gik jeg uden om Byen hiem og glædede mig over den yndige Natur, jeg samlede mig nogle Blomster, som jeg i Efterm. tegnede.

[1]) Postmester i Horsens Hannibal Schaldemose (1744—1804).

[2]) Hofdame hos den russiske Prinsesse Catharina, Georgine Grubbe Kaas (1760—1835). Hun blev 1807 gift med den 77aarige Biskop Stephan Middelboe i Ribe Stift (1731—1811). Hun var en Datter af Kaptain i Flaaden Malte Kaas, og omtales meget sympathetisk i Kmhrinde Stemanns Afhandling: „Fra Ribe Amt" 1906.

Her logeerer en Landsdommer *Hoff*, som idag har giort mig den Ære at see til mig. [1]) Ved Bordet kom vi paa Tale om de Franske, som han sagde, slet ingen Uret havde gjort endnu med al den Haardhed, de havde udøved, og heri kunde vi ei blive enige.

Den 29. Maj. I Form. hiemme at male paa Jfr. *Steffensen*, men i Dag var jeg ei heldig, som tildeels er Aarsag af den slette Belysning, jeg har i mit Kammer, men dette kan man ei præke de Folk, som ei kiende Tingene ret. Derpaa lod jeg mig friceere af min Naboe, thi jeg skulde spiise hos Provsten i Dag. — Discoursen over Bordet var maver, og her var endeel unge Mennesker af den litterariske Verden. Efter Maaltidet besøgte jeg med den ældste *Brøndsted Mancin*. Denne Mand har en deilig Hauge, og jeg fandt saadan Roelighed i mit Sind ved at sidde der mellem Træerne og i en stille Krog høre Vindenes Susen mellem Løvene, som var mig sød. Jeg spilte et partie Skack med Hr. *Mancin*, men han er lidt røveragtig i dette Spil. Da jeg var hos Hr. *Mancin*, kom begge Frøken *Hauch*erne der, men han var i sin Nathue, saa han ei vilde lade sig see af disse Damer, skiøndt han gik rundt om i Haven, men kun søgte en anden Gang.

Den 30. Her er i Dag en smuk Jomfrue af min Verts Famille, som agter sig til Hadersleben, navnlig *Wass*. I Efterm. gjorde hun mig den Ære med nogle af Huusets tilhørende Jomfruer at besøge mig, for at see noget af mit Arbeide, og her i Horsens har jeg ret spilt en Konstners Rolle, thi igaar var bl. a. Hr. Kammerjunker *Hauch* og saae *Gersdorffs* Portraiter, nu maa Konstneren vogte sig for Egenkierlighed. Kl. 8 kom Hr. *Brøndsted* til mig, og vi talte om adskilligt. Gierne taler jeg med dette Menneske; thi han har sund Menneskeforstand, og udvikler sine Begreber got, naar vi

[1]) Landsdommer i Nørrejylland Henrich Muhle Hoff (1763—1817). Han ejede en Mængde Landejendomme i Jylland. Se hans: Kort Fremstilling af min Virkekreds i Danm. Aarh. 1810.

kun ikke komme ind i philosophiske eller metaphysiske Sætninger; thi da er jeg strax færdig. Jeg fulgte ham hiem, og da jeg kom tilbage, fandt jeg Hr. Raadmand *Risum* fra Aarhus her, der er noget behageligt ved at treffe en gammel Ven, og kiert er da Sammenkomsten.[1]) Denne Mand er ellers riig paa snurrige og forunderlige Historier, som stedse arriveerer ham; i Aften havde han en Affaire at fortælle om en Hæst, som havde reist sig med ham, da han skulde excerceere for Kron-Prindsen.

Junii. Den 2. I Morges hos Frøken *Kaas*, derfra lige til *Hauch*, dette ere ædle Folk og overdrevne artige ere de; i Efterm. da jeg holdt op at male, spadseerede jeg en Tour med dem, Kammerjunkeren forlod os paa Ladebroe-Hoved for at gaae til Palaiet; da vi kom hjem igien, holdt vi adskillige Samtaler, besynderlig maatte de arme Doctores holde for, og jeg mærker, at Kammerjunkerinden er ingen Elskere af Medicin.[2])

Den 3. I Efterm. fik jeg Besøg af Kammerjunkeren og hans heele Famille saavelsom Frk. *Kaas*. Her blev nu adskillige Domme fældet, og enhver vilde nu have forandret efter sin Façon. Frk. *Kaas* spurgte, hvorfor jeg havde malt *Bentzen* saa suur og mig selv saa mild. Hun bragte mig tillige en Blomst, som jeg har loved hende at tegne, thi Fruentimmerne veed ret at sætte Folk i Arbeide. — Kom den lille *Brøndsted* til mig og proponeerte mig at gaae ind til en Orgelbygger, som boer hos en Skomager, for at see et Clavecin Royal, som han i disse Dage har faaet færdig. Jeg gik strax med, og hørte her en deilig Musik, thi *Brøndsted* spiller herlig, og fortreffelig er Instrumentet, men denne

[1]) Lorentz Peter Risum, Byfoged i Aarhus, død 1803.

[2]) Kammerjunker Andreas Hauch (1762—1814) Kavaler, senere Hofintendant ved det russiske Hof i Horsens. Han blev 1793 gift med Kammerjomfru ved samme Hof Juliane Marie Ottesen (1770—1848) fra hvem han blev skilt, hvorefter hun 1803 blev gift med Maleren Professor Abildgaard. 1805 blev Hauch gift igen med Kammerjomfru ved det russiske Hof Johanne Christiane Kaalund (1773—1817).

De nævnte Frøkener Hauch var Kammerjunkerens ugifte Søstre, Conventualinder i Vemmetofte.

Konstner undres jeg meget over vil blive her, thi her gives ingen Liebhavere til hans Arbeide. For nogle Aar siden har han gjort lige saadan et Instrument, som han, for nogenlunde at komme skadesløs derfra, maatte sætte paa Spil, [1]) og man siger, han vil bruge samme Middel med dette; elendig hvor en Konstner maae være saa betlende! Hans Arbeide var meget net og propert, men Smagen i den anbragte Paategning er lidt jydsk, — saaledes savnes Konstneren i mine Tanker, naar han ved sit Navn, som han har anbragt, skriver under: kongelig priviligeret Orgel-Bygger; den sande Konstner ophøyer sig over slige tomme Titler.

Den 4. Jeg hører Huuset i Dag vrimle af Fremmede, hvorfore jeg har faaed mit Hoved svøbt i endeel Pudder, som nu er den eeneste Maade, jeg veed at giøre mig galant paa, og jeg finder det nu ret moersomt. Da jeg kom ned at spiise, saae jeg det var Præster og Præstinder &c, som disse Fremmede bestoede af. Jeg blev anviist Plads hos en Provstinde og hørte over Bordet saa megen blød Snak om Mel og Smør og Fløde og Kierne og Græsning og saadant meere, saa jeg nær var bleven ør.

Den 8. som er Pinse Dag, gik jeg i Høymesse. Jeg veed ei, om det er Mangel paa Smag eller ei, men i Paaske-Helligdage og ligeledes i Dag har Provstens Prædiken mindst bifaldet mig. Han vil, at vi aleene skal troe Christi Lære af de Mirakler, hvormed han har beviist den, da Jesus dog selv klagede over Jøderne, fordi de ikke vilde troe uden Tegn. Bedre troer jeg det er at undersøge Lærdommen selv, og naar [denne] udstaaer sin Prøve, da at antage den, hvad enten den blev beviist med Mirakler eller ei; thi vilde nogen i vore Dage fremføre Lærdomme og beviise dem med Mirakler, da blev han udleet, men dette har Jesus heller aldrig gjort.

I Efterm. blev jeg inviteret til Provsten at spille

[1]) Det vil sige: bortlodde.

L'ombre, og jeg var ret fornøyed i Aften; bl. a. af Byens Mærkværdigheder blev der talt om Mamsel *Mourioe* [ɔ: Mourier] hos *Lilienschiold*, som man sagde var Byens Avis, og besynderligt er det, at jeg veed ingen, som meere er nysgierrig end Provsten eller som meere er for at tale om andre, og dog kan han ei lide, at nogle andre dømmer om Folk. Jeg har endnu ei hørt ham tale vel om andre end *Gersdorff* og *Hauch;* thi alle andre, som han roeser lidt, kommer der gierne saadan finale paa, at han heller reent maatte lade sin Roes være.

Den 10. I Morges gik jeg til *Gersdorff* og saae første Gang, den jeg skulde male. Hun [Fru Teilmann] [1]) fortalte mig, at jeg havde været sær lykkelig med Kammerherreinden, men hendes Broder var meget smukkere, end jeg havde malet ham og hun er den første, som endnu har fældet den Dom. Jeg blev ellers temmelig stærk recenceered; een havde noget at indvende paa Klædedragten, en anden sagde, Armen var for tyk, en tredie forsikrede Kammerherrens Vest var superb, endelig sagde man, at Frøkenens Haand var for tyk og bad mig maale Naturen — en elendig Skabning er dog en Konstner, thi han bliver aldrig selv fornøyed med sit Arbeide, og naar der bliver nogle parthier, som lykkes for ham, saa bliver disse deels saaledes giennemhegled af disse dømmende Væsner, at man tilsidst ei veed, hvad ret og galt er. Jeg skyndte mig derfor saa snart som muelig at blive færdig med Grundlægget til Ansigtet for at komme bort at hente lidt recreation, som man behøver paa sligt et Skolebord [?]. — Derfra gik jeg til Kammerj. *Hauch* for at giøre Bekiendtskab med Provst *Schiøtt* fra Weile, [2]) som Magister *Liisberg* har recommendered mig. Jeg blev invi-

[1]) Fru Sophie Amalie Teilman, (1743—1801) født Gersdorff, Søster til Kammerherren, Enke efter Etatsraad Tøger Reenberg Teilman til Endrupholm (1721—88).

[2]) Jens Riddermann Schjøth (1755—1816) senere Præst i Ballerup i Sjælland.

teeret dér at spiise og spilte siden L'ombre; da den Kamp var forbie, spadseerte vi en Tour om i Byen. — Vi forundrede os ellers ikke lidet over at nesten alle Huuse er guule med blaae Stolper her i Byen. Her begynder allerede at vrimle af Vogne, som deels ere fyldte, som man siger, med røget Aal, deels med Jyde-Potter og deels med andre Ting, samt endeel Telte, og dette er Fortropperne for et Marked, som skal være paa Torsdag d. 12.

Den 11. I Form. hos *Hauch;* da jeg kom hiem, vrimlede Huuset af Fremmede, Heste og Stude, Prangere, Præster og Propheter, Kiøbmænd og Toldere, Proprietairer og Herremænd løb pêle mêle blant hverandre, og bleve ligesaa uordentlig rangerede til Bords. Men jeg troer, den eene Proprietair blev vred derfor, thi han holdt stedse ved at recensere de udkomne Forordninger, som han paastoed var fornærmende for det Slags Mennesker han var af, og forundrede sig skoptisk over at Regieringen dog vilde tillade ham at tage saa stor Indfæstning af en Bonde, som han med denne kunde blive enig om. Jeg ærgrede mig over denne Snak og derfore ei gad svare ham, skiøndt det let kunde forsvares, om Regieringen lagde Baand paa slige Aagerkarle og satte Grændser for deres Magt at misbruge deres Formue til Medmenneskers Skade og Undertrykkelse; siden var han vreed paa Englænderne og heglede dem hæslig igiennem, fordi de brugte saa urimelige Veddemaale som ingen, uden gale Folk, kunde giøre. Jeg bad ham giøre Sammenligning mellem de engelske Veddemaale, og den passion paa et Kort eller Terning-Kast at udsætte næsten ligesaa store Summer, som var Brug her i Landet, nu veeg han strax af og sluttede med det Tillæg, at Engellænderne ofte hængte sig selv for at have noget at bestille.

I Efterm. hos Obersten [Paulsen] for at begynde Oberstindens Portrait, derfra spadseerede jeg en Tour med Provstens Børn for at betragte alle de Markeds-

Boder, som nu ere opslagne og som hver har sin besynderlige architectour for sig. Da vi gik hiem, var Kl. mod 11, og hver Krog paa Gaden var opfyldt af sovende Væsener; endeel Vogne, som stoede paa Torvet fyldte med Potter og Krukker af jydsk Slags, havde ligeledes hver sin Vagt, der søgte Hvile under Vognene, og tæt til dem kunde man gaae, naar man kun ei rørte ved dem, thi da gjorde de underlige Vendinger og udøste græsselige Eeder, men i et Øyeblik krøb de tilbage som Snegle i deres Leie.

Den 12. I Dag, da det er Markeds-Dag, maatte jeg dog til *Gersdorff*, thi jeg har kun faae Dage at male paa Ansigtet i, og det maae dog tørres imellem. Herfra saa jeg den store Vrimmel af Mennesker paa Torvet, som handlede og vandlede, og dette var ret moersomt, thi jeg har nu nesten ei seet det i $1^1/_2$ Aar. Hos *Gersdorff* kom ogsaa adskillige, som mest bestoed af Præster, thi af dette Slags var allerede 4, dog var de 3 Provster, thi herpaa er denne Egn sær riig. Jeg blev der at spiise og derpaa recommendeerte jeg mig, for at profiteere noget af Markedet, som bestoed meest i Synet; dog fik jeg mig en Almanak, som var mit heele Markedsgave, og særdeles glædede jeg mig over den Efterretning fra Landhuusholdnings-Selskabet om at bevare Hvede fra Brand. Efter at have spadseeret nogle Gange op og ned af Gaden, og betragtet Jøder og Jyder, som i Dag var temmelig eenige i at snyde andre got Folk, gik jeg over til Provsten for at hilse paa Jfr. *Fester*, som er i Dag kommen tilbage fra Landet, og her fordrev jeg Aftenen meget behagelig, thi Provstens heele Huus er virkelig artig mod mig; alleeneste jeg maae fortørnes ved at see hans vakre Datter [1]) maa varte op ved Bordet, naar hendes 12 Aars Broder skal der tage Plads. I mine Tanker er det Uret mod en Pige paa 20 Aar, men Provstinden er Stivmoder til hende i dobbelt Forstand; men overalt dette er huuslige Sager hos Provsten, som

[1]) Se Side 21.

jeg ei bør meleere mig i, og enhver handler paa sin Maade og bør have Ret dertil.

Nu da jeg kom hiem Kl. 11, fandt jeg Huuset indtil Gangen besat af fremmede Generaler og Grever, som ere under mig, og smaae Folk omkring mig, men alt snorker og sover, undtagen en Greve som blev bragt Thee nu. Den deilige Maane, som skinner lige ind af mine Vinduer, indgyder mig saa søde philosophiske Tanker, at jeg taber Lysten til at fortsætte meere om Markedet eller jordiske Ting, og de himmelske er jeg ei voxen for at udfordre.

Den 13. I Morges gik jeg med Provstens Sønner ud for at see Maneuvrene, thi General *Ahlefeldt*[1]) er her i Dag for at mynstre Regimentet; men alt det jeg saae var, at Leutenant *Leuenbach*[2]) styrtede med sin Hest, og alle reed de som gale Mennesker, og giorde med deres Heste underlige caprioler, formodentlig har de havt Grunde for sig, som vi andre slet ei kunde forstaae. Da dette Gøglerie var tilende, gik *Brøndsted* og jeg hen at spille os et partie Billard, som jeg troer var ligesaa fornuftig som at see paa de til Menneskeslagtere bestemte Skabninger. — Da dette var forbie, gik jeg ud paa Fælleden igien forat see paa Regimentet, som først red carossel, og siden kom der nogen Ryttere med græsselig store Bundter Høe paa Hestene, hvor de sad og ballanceerte; man sagde det skulde forestille, at de havde været ude og stiæle fra Fienden. Jeg tænkte da, at man ei burde længere spørge, hvorfor Soldaterne stedse ere saa tyvagtige, eftersom det er en Læresætning i Etaten; tilsidst gav disse Tyve sig til at ride i Gallop med deres stiaalne Sager, hvorpaa de tabte dem og strax vendte de sig, trak Sablen, giorde underlige grimacer og huggede rundt omkring i Luften, hvoraf jeg sluttede, de fægtede med Aander, som man

[1]) Generallieutenant Grev Frederik Carl Christian Ahlefeldt (1742—1825) var Kavaleri-Inspektør fra 1798 til 1802.

[2]) Lieutenant i slesvigske Rytterregiment Christian Henrik Leunbach (1772—1826), senere Oberstlieutenant og Kammerherre.

sagde forestillede Fienden. Generalen viste sit naadige Biefald med et Nik, thi subordination hersker stærk blandt disse Martis Sønner. Men hvorfore mon disse, som læres op til at dræbe og skade Næsten, skal kaldes ædle? Hvorfore fornedrer enhver Civilist sig til at viise disse Ærbødighed? Formodentlig af Frygt for det maatte falde en saadan personage ind at øve sig i sit metier! I Aften spadseerte jeg med Provstinden og hendes Sønner og Datter op til Postmesterens for at tage Afskeed med Madam *Fester*. Kl. 11 gik de need for at besee Blegen, og her hørte jeg megen blød Snak af disse Damer om hvormange Alen der kunde giøres af et ℔ Garn.

Den 15. Junii som var Søndag, hørte jeg Provsten tale om Nicodemus. — — I Efterm. gik jeg need til *Barfoed*, men det Billard lader mig undertiden glemme mig selv reent og det kostede mig 4 Rdl.

I Dag er her kommen en Etats Raad-*Pauli* fra Kiøbenhavn,[1]) som man siger skal eftersee Veyene og Fourmands-Vognene [Fuhrmann tysk = Fragtmand].

Den 17. Juni. Da jeg kom til *Hauch*, havde der været Bud fra Provstens for at bede Kammerjunkeren eller mig at komme, men jeg undskyldte mig, thi jeg har ei Lyst til at komme i *Lilienschiolds* Selskab, og jeg var mere ugeneert hos Kammerjunkerens, thi disse Folk ere muntre og særdeles artige, og en herlig og oprigtig Mand er Kammerjunkeren, og vakker er hans Kone, som har manglet nogen Opdragelse i hendes Ungdom, men got naturligt genie har hun. Deres Stuepige er den skiønneste Pige, jeg har seet.

18. Junii. Hos *Gersdorff*, men jeg var heslig melancholsk, og saa har jeg slet ikke Lyst at skrive noget. Det er ellers ret moersomt at holde Dagbog, thi ved at giennemlæse den efter nogen Tids Forløb finder man stedse Forskiel i Humeuret, naar man nøye ob-

[1]) Etatsraad, Direktør i Generalpostamtet Johan Georg Pauli (1736—98). Han blev netop 1794 suspenderet og to Aar efter afskediget for Kassesvig.

serveerer Stiilen. I Aften gik jeg en liden Tour uden for Byen i Marken og glædede mig over Naturen, og Sæden staaer fortræffelig, men jeg manglede dog noget, thi jeg gik ganske allene, og min Glæde er stedse at have en god Ven at tale med.

19. Junii. Gik jeg over til Provstens, det blev proponeeret mig at følge Provstinden paa Blegdammen, som blev approbeered, vi gik forbi *Hauch*, og Fruen og Frøkenen fulgte med. Blegkonen, som var der, sagde man vaagede om Natten, men som jeg merkede, saa blegede hun ikke sig selv saa got som hendes Tøy, thi hun var gresselig sort i Ansigtet. Provstens Sønner var med. Der stoed en Casse, som man sagde Vaagekonen sad i om Natten og denne blev reven overende, men strax kom hun til mig og paastoed, at jeg forleden Aften havde slaget hendes Bankestoel i Stykker, og skiøndt jeg var uskyldig, saa vilde jeg dog hellere tilstaae factum end indlade mig i en vidtløftig demonstration med hende. — Da jeg kom hiem, var her kommen en Kammerherre *Bülou* fra Appenrade, Værelserne rundt om mig er opfyldt af hans svite, som vedsker [ɔ: hvisker] bestandig, medens jeg skriver dette.

20. Junii gik jeg over til *Hauch*, hvor jeg skulde male, og her fandt jeg Jomfrue *Brøndsted* og 2 andre Jomfruer fra *Mancins* Huus, alle vakre Piger, og disse moerede mig paa en anden Maade. Da jeg var færdig med at male, spadseerte vi alle i Bygholms Skov, og her diverteerede jeg mig kongelig med disse vakre Folk, som ere saa særdeles artige. Kammerjunkerinden og hendes Svigerinde var med, og jeg var den eeneste chapeau. Kl. 8 kom vi hiem og derpaa legede vi Skiul; dette bragte mig til at tilbagekalde mine barnlige Fornøyelser, som jeg saa længe havde forsaget. Da vi havde spiist, spadseerte vi en Tour og fulgte *Mancins* Jomfruer hiem, vi blev nu saa længe ved at følge en efter anden hiem, saa at jeg blev den sidste.

22. Junii. Da jeg havde spiist, gik jeg paa Ladebro-

Hoved, hvor jeg traf Provsten, som tog Afskeed med en af sine Sønner, som i Dag reiste til Kiøbenhavn. Paa Hiemveien yttrede jeg min Forundring over, at han kiendte hvert Menneske, han mødte, til Matroser inclusive, og dette ansaae han for Embedspligt, thi han paastoed, at han ikke aleene kiendte hvert Menneske her i Byen af Anseelse, men endog af moralsk Tænkemaade, hvorpaa han regnede op: den svirede, den var doven, den var vreed paa ham, fordi han sagde Sandheden, den havde for megen ambition og den igien for lidt, een eeneste hørte jeg ham roese som en god Mand, dog havde han tillige sin svage Side; men Provsten vogter sig ikke for at, idet han paa den eene Side udfører sin Embedspligt, saa paa den anden Side ageerer han baade Spion og bagvaskere tillige, og dette er en Feil, besynderlig hos en Præst. Under denne Samtale kom jeg hiem med Provsten og drak Thee og Caffe, siden gik jeg til *Mancin*, thi om Søndagen bør man besøge Præsterne.

23. Junii. I Efterm. har jeg været ved den hellige Kilde i Selskab med 3 af vore Jomfruer og Provstinden, og her vare adskillige, nogle for at see sig om, andre for ved Hielp af Troen at blive helbredet for een og anden Svaghed, andre for at drikke Vand, hvorfore jeg betakkede mig, thi jeg saae nogle vaske baade Hænder og Fødder deri, bl. a. saae jeg en Kone med et lille Barn, som hun klædte ganske nøgent af for at vaske det.

24. Junii. Kl. 8 til Frøken *Kaas*, derfra til Frøken *Hauch*, som jeg skal male, det er en vakker Dame, uskyldig som en Engel. [1]) I Efterm. hos Kammerjunkeren; Justitsraad *Lederer* kom imidlertid, dette er en Original i sit Slags, thi han gaaer allevegne ind med Hatten paa ligesom Jøderne i Synagogen, forresten

---

[1]) Sophie Hauch (1760—1833), Kammerjunkerens Søster, Hofdame hos de russiske Prinsesser, blev 1804 gift med Oberstlieutenant Frederik Andreas Hauch (1755—1832).

troer jeg, det er en grundærlig Mand, men Ord af hans Mund koste Penge og er undertiden ikke tilfals, — maaske er han en Qvæker?

29. Junii. I Dag har jeg spiist paa Clubben, blandt andre vare der Borgemesteren, [1]) som fortalte, at der havde været Ildløs i Weile og havde faaed fat i Provst *Schiøtts* Papirer; det frapeerte mig, da jeg kiender denne Mand; hvorfor jeg giorde det dumme Spørgsmaal, om man havde faaed det slukket? Hvorpaa han svarte, idet han saae ud af Vinduet: Ja, Papiir kan man slukke; og dette besynderlige Svar standsede saaledes min Nysgierrighed, at jeg ei spurgte om meere i Dag.

30. Junii. Efter Løfte gik jeg til [Oberstlieutenant] *Paulsen* Kl. 10. Frøkenen bad mig, at jeg i de 8 Dage, hun endnu blev i Byen, vilde lære hende Farveblandingen; besynderlig, at dette skulde lade sig lære i 8 Dage! Da jeg gik, spurgte man, hvad jeg vilde have for Timen, og dette ærgrede mig, da der kun var 8 Timer.

Julii d. 3. Atter er mig nogle Dage smutted væk, uden at jeg har foreviget dem; om det foraarsages af Heeden veed jeg ikke, thi den er temmelig stærk, dog er vigtigste Aarsag at jeg bliver plaget saa meget; thi nu da man seer, jeg kan giøre lidt, saa vil een lære at tegne, en anden vil blande Farver, en tredie vil gierne have nogle Blomster, en fierde beder mig per complaisance komme til sig etc., og male skulde jeg dog ogsaa, men naar Aftenen saa kommer, er jeg saa mat og gider ingen Ting bestille eller skrive, det er altsaa galt baade med at kunne noget og at ikke kunne noget.

4. Julii. I Efterm. hos *Paulsen;* denne Mand begegner mig omtrent som disse Time-Studentere, og det er mig ubehageligt; derimod ere Fruentimrene meget artige. [2])

---

[1]) Se Side 23.

[2]) Oberstlieutenant Peter Paulsen til Skjærrildgaard osv. (1735—1815) ved slesvigske Rytterregiment i Horsens. Afsked 1803 som Generalmajor. Gift med Anna Cathrine Claudine de Cederfeld (1755—1822). De havde 7 Børn. Den ældste Datter Mette Augusta f. 1776 er det eneste af disse, der var voxen 1794. Hun døde ugift 1845.

5. Julii — kom i dispute med Provstens Søn om Treenigheden, som han absolut vilde lære mig hvad var. Han paastoed tillige, at Lyksaligheden i det tilkommende Liv dependeerte af Troen i dette Liv; og jeg paastoed, at den beroede paa Handlingerne. Vi kom herved i en vidtløftig dispute om Biblens authoritet, og han paastoed, at jeg havde en meget gal Troe og recommendeerte mig Rector *Worm*[1]) og hans Fader for at blive overbeviist. Jeg svarte, at enhver blev salig ved sin Troe. Efterm. spilte jeg Trocodille med min Vært og Leutenant *Hoff*[2]) til Kl. 8, da kom General Grev *Moltke*[3]) fra Aalborg og forstyrrede os. I Efterm. var jeg paa Palaiet og saa Prinsessens Værelser, hvor Hertug Ferdinands Portrait hængte, og dette var meget got malet i et Knæe-Stykke,[4]) men fornemlig var Enke-Dronningen i Pastel vel giort.

7. Julii. I Nat Kl. 2 kom der en Staffette til Generalen, og dette gjorde stor Allarm i heele Huuset; man siger, at det var angaaende, at nogle Folk skulde leveres til Flaaden, og man taler her stærkt om Krig. Jeg har i Dag spiist hos Obersten, men han var dog ganske fredelig sindet, saa at jeg tænker, det har ei meget at betyde, thi han agter at reise til Fyen paa sin Gaard i Morgen. Jeg fik Betaling for hans Kones Portrait, og da han spurgte, hvad jeg skulde have, sagde jeg, at jeg troede 20 Rdl. ei var for meget, men han vidste at andre ikke havde givet saa meget; desuagtet naar jeg vilde have det, saa forstoed det sig, og derpaa bod han mig de 20 Rdl., men jeg er for stolt til at han skulde troe om mig, at jeg var egennyttig, fordie han ei havde accordeert med mig, og derfor gav ham den eene

[1]) Den lærde Oluf Worm (1757—1830) var Rektor i Horsens fra 1787 til hans Død. P. O. Brøndsted har skrevet et Mindeskrift om ham.

[2]) Premierlieutenant Malthe Sehested Hoff ved slesvigske Rytterregiment (1767—1819).

[3]) Regimentschefen for 3. jyske Regiment Generalmajor Adam Ludvig Moltke (1743—1810).

[4]) Dette Maleri, som forestillede de russiske Prinsers og Prinsessers Stamfader Hertug Ferdinand Albrecht I af Brunsvig-Bewern, blev ved Prinsesse Catharinas Død udskaaret af Rammen og nedlagt i hendes Kiste.

5 Rdl. igien, som han ogsaa tog imod; dog gav jeg ham den Forsikring, at jeg aldrig skulde male noget Stykke under 20 Rdl. herefter. I Dag, da jeg gik fra Frøken *Kaas*, mødte jeg Kammerherre *Schenck* i Porten; han var overdreven artig, sagde, at han hørte, jeg aqvieteerte mig saa vel og dette glædede ham meget, han havde seet Oberstindens Portrait, og han var vreed, fordie jeg ikke havde sadt min Priis høiere; men han skulde viide, at *Gersdorff* havde buden mig 6 Rdl. den første Gang jeg var der, saa vilde han nok sige, at Skylden var ei min.

8. Julii gik jeg over til Provsten. Vi kom i dispute om Troen, jeg sagde, at hvad jeg skulde troe, vilde jeg være overbeviist om og begribe, og han sagde, at saa var Troen ingen Ting, thi denne maatte man tage paa Troe og Love; jeg tænker han meente herved: saaledes som Præsterne vilde bilde os det ind. Da han ikke kunde overbeviise mig paa nogen Maade, sagde han, at den, som ikke havde studeert Philosophie, kunde man ei tale med om sligt, og slige Complimenter maatte en stakkels laicus tage imod af de Herrer literati og i Stilhed putte dem i Lommen.

Brøndsted [1]) kom, og da vi vare færdige, gik vi os en Tour, vi kom atter i dispute om Troen, og jeg hørte ham med Fornøyelse, men da kom en Sætning, hvori vi ei vare eenige; saa brugte han det upassende Udtryk, at det jeg sagde var Sludder, hvorpaa vi kom i en hæftig dispute, hvorpaa han gik vreed bort, og dette gjorde mig ondt; men jeg var koldsindig og han var hidsig, derfore taug jeg stille, og en anden Gang skal vi nok blive gode Venner igien, thi Fiender vil jeg søge at undgaae. Imidlertid blev jeg dog lidt flau ved denne Leilighed, beklageligt at Meeninger ei tør være forskiellige, uden at det strax skal foraarsage Forbittrelse hos de Stridende. Men hvad er Mennesket? O Gud, Du nedlagde en Viide-Lyst hos os, en Tragten efter et

[1]) Der er her Tale om Studenten Gert Brøndsted, og det maa være Broderen Joachim Otto Brøndsted, om hvem der iøvrigt intet vides, der reiste d. 22. Juni.

høiere og bedre. Drift og Virksomhed er heele Naturens Maal, ja o Natur! du Sindbillede paa Guddommen! Du er det samme for vore Sandser som Guddommen selv for vores Siel, velgiørende god som han. O! Et sandt Bevis for den uendelige Viisdom, som dannede Dig. Dig o Gud! vil vi tilbede i Naturens Betragtning; og hvad som er Aand i os, skal beundre Dig, idet vi love Dig og love Dig i vores Beundring. Eengang skal Du fordoble min Evne og tillige min Viide-Lyst, og i det uendelige har Du Rigdom nok for at beskieftige mig.

9. Julii. I Aften hos Provsten, hvor Hr. *Mancin* var; jeg blev strax gode Venner med Provstens Søn, thi han tilstoed af sig selv, at hans Udtryk havde været meget upassende. Provstens Portraiter bleve viiste for Madam *Mancin*[1]), og Provsten forsikrede, da hun roeste dem, at det var de sletteste Stykker, jeg havde maled her i Byen, og Provstinden faldt ham i Talen og forsikrede, jeg havde giort hende for suur. Her falder Skylden stedse tilbage paa Malerne, men at hverken Dagen haver været passende, eller hun selv sadt saalaaledes som hun burde, det bliver slet ikke talt om, og naar man vil tale om sligt for ukyndige Folk, saa troer de strax, man vil giøre sig vigtig, og dette vil jeg eviteere saa meget mueligt og stiller mig ved slige Leiligheder dum an, og dette har jeg mærked giør en god Virkning. Provstens Søn fortalte mig, at *Worm* havde ærgred sig over, at jeg ikke vilde male ham og hans Kone for 10 Rdl. Stykket, da han meente, jeg kunde giøre et Portrait færdig i 5 Dage, i hvilken Tid det var got at fortiene 5 Rdl., thi meer havde *Brynike*[2]) aldrig taged, og i hans Malerier var der dog megen Sandhed; men saaledes tænker man her i Landet. Naar man forlanger 20 Rdl., bydes 10, og forlanger man 10, bydes 5, og saa troer man endda, man betaler Konsten a parte.

10. Julii. Hos Frøken *Hauch*. Denne gode Pige

[1]) Else Margrethe Mancin f. Beyer (1748—1830).
[2]) Maaske Portrætmaleren Andreas Petersen Brünnich (1704—69).

glæder jeg mig stedse over at høre, thi hendes faae Sætninger ere nu saa simple og naturlige, og hvert Ord er stemplet med Reedeligheds og Retskaffenheds Præg. Jeg skal male hende, uden at nogen maae vide det, ikke eengang hendes egen Broder, men man har strax mærked Lunten ved det, at jeg saa ofte gik ind paa Palaiet, og dette sætter hende ret i Forlægenhed, thi af Natur er hun undseelig; dette er en Dyd. Jeg maatte i Efterm. hente Hr. *Horn* for at høre hans Betænkning derom, thi han dømmer virkelig med Smag, og hans Øie er ret malerisk danned, tillige veed han at udtrykke sig meget naiv. Han beklagede meget, at Konstnernes Skiebne var saa elendig i Danmark, at Portraitter var det eeneste, hvoraf man kunde leve, og han undrede sig, at ingen af vores unge Adels-Mænd, som havde nok at leve af, lagde sig efter disse ædle Konster, hvorved de kunde drives til en større Fuldkommenhed. Saa langt er vi kommen tilbage fra hiin Grækers Smag, da ingen uden Adelsmænd turde dyrke disse Konster; ingen Under derfore, at vi endnu ere langt fra dem i Fuldkommenhed. Nu er en stakkels Konstner ei saa meget estimeert, og naar man skal nyde nogen Æresbeviisninger, saa maa man kunde giøre brav Vind; ikke desto mindre maae jeg tilstaae, at alle har været særdeles artige mod mig her i Byen, da man først lærte mig at kiende.

12. Julii. I Dag er her en Lübecks-Kiøbmand ved Navn *Heering*, han spiser vel med os andre Jyder, men han drikker for sig selv af noget Vand, som han fører med sig. — I Efterm. er her kommen en hel Sværm Fremmede, Kammerherrer, Fruer, Frøkner, Præster og Procuratorer fra Holstebro, og disse vare mig behagelige, thi det var gamle Venner; derimod Kammerherren var just den *Bülow*, som brumler, naar jeg vil gaae i Seng, derfore skynder jeg mig nu, thi Kl. er alt over 11, og $9^1/_2$ kom Pigen allerede og bad mig holde op at spille paa min Violin, saa som Kammerherren

var i Seng og var upasselig. Meget tvivler jeg, at denne Cavaleer i lignende Tilfælde vilde geneere sig for mig, men jeg anseer det for Pligt, ikke fordi han er Kammerherre, men fordi han er min Næste. Nu i dette Øyeblik kom Præsten og Procuratoren, som ere blevne mine Naboer, og de giøre en grumme Allarm, men jeg mærker dog ikke til Kammerherren, jeg slutter altsaa, at han ligesom jeg bærer stor Respect for disse toe Slags Mennesker.

13. Julii. Søndag. Jeg kom i dispute med den holstebroeske Præst og min Vært om Testamenters Gyldighed. — Medens jeg skriver dette, hører jeg ham og Præsten tale om den samme Sag paa deres Kammer, hvorved mit Navn ofte bliver nævned, og Præsten troer i sin Oprigtighed, han har Ret at bestemme, hvorledes hans Formue skal bruges til Verdens Ende. — I Efterm. hos Provsten, vi gik ud i Marken lidt, men det er bedrøveligt at see, hvorledes alting mangler Vædske, og den stærke Heede brænder det tillige bort, og denne Tørke seer man af Aviserne at være almindelig; man fortæller ogsaa, at her i disse Dage skal have hørtes en saa forunderlig Buldren i Jorden, saa at man noget frygter for Jordskielv; Gud veed det rette, imidlertid seer dog Maanen ret mildt ind til mig, men tør er Luften og tørstig seer den ud.

14. Julii. I Efterm. var jeg hos Hr. Kammerherre *Schenck* i hans Hauge og saae med megen Fornøyelse paa hans mange Slags Frugttræer og Stikkelsbær, som han selv har podet og saaet, samt Springvand, som han selv har anlagt, og Vand-Kister, som han selv med egen Haand har nedsat. Dette er virkelig en forunderlig Mand, thi han arbeider som en Hæst og er et fuldkommen mechanisk Genie. Vi kom saa dybt ind i de skiønne Konster, at jeg reent forglemte, jeg havde loved Frøken *Gersdorff* at komme igien for at tegne med hende, thi naar jeg kommer til at tale om mit Fag, saa glemmer jeg baade Frøkener og Comtesser.

Saa gik jeg over til Provsten for at inviteere hans Børn at følge med min Verts Jomfruer og mig til Boller i Morgen for at jeg kunde blive løst fra et Baand, hvormed man bandt mig min Navnedag, og herom havde vi megen Spøg om det tractement jeg i denne Anledning skal giøre;[1]) en vilde, jeg skulde laane Oberstl. *Blüchers* Telt for at tractere i Skoven, andre vilde at det skulde skee fra en Mølle paa Boller, en opregnede Retterne, vi skulde have, en anden bestemte Tiden etc. etc. Endelig endtes det med, at vi vilde besøge Herredsfogden *Borch*[2]) og Forpagter *Wieland*, og paa denne Resolution gik jeg hjem og nedskriver dette, medens Vægteren ganske sørgmodig synger 11 og Maanen seer lige saa sørgmodig ind til mig, thi det synes som heele Naturen har iført sig Sørgedragt, og Præsten fra Holstebro klynker over at kan ei kan sove, medens Procuratoren snorker alt hvad han kan.[3])

16. Julii. Hos Frøken *Hauch* heele Dagen. I Efterm. var jeg i Palais-Haugen med *Hauchs* heele Familie, og som jeg just var kommen i god Roe op i et Kirsebærtræe, kom Prindsen, men der var ingen Ting i Veyen, og da jeg kom ned, hilsede vi hverandre meget venlig, hvorpaa jeg, efter at have spadseeret lidt omkring, thi jeg er dog ei for at plukke Kirsebær med de Store, af Frygt for efter Ordsproget at faa Stenene i Øinene, gik op at male igien. I Aften hos *Hauch*, men Fruen har lidt for megen force i at opholde sig over andre, og naar man er i et godt Humeur, saa hører man hende med Fornøyelse for hendes naive Udtryk; naar man dernæst er i et andet Humeur, er det ubehagelig, skiøndt hun aldrig har ladet noget Ord falde om mig.

17. Julii. Da jeg i Aftes kom hiem, havde Hr. *Kie-*

---

[1]) Indtil langt hen i 19. Aarh. var det Skik, særlig paa Landet, at binde Folk paa deres Navnedage eller paa en af de 4 Tamperdage, idet man sendte dem et Brev paa Vers med en uløselig Knude, efter hvis Modtagelse man var bunden og kun kunde løse sig ved et Gilde. Man finder Prøver paa saadanne Bindedigte i mange Digtsamlinger fra 18. Aarh.

[2]) Niels Borch, Herredsfoged i Hatting Herred (1746—1807).

[3]) Turen til Boller blev ikke til noget.

rulf fra Marselisborg været og spurgt efter mig, og derfor gik jeg i Morges Kl. 8 til ham, thi det er behageligt at komme til en Ven igien, man engang har forladt. Vi moerede os over Geheime Raad *Gersdorffs* Skrøbeligheder; skiøndt dette ei var saa moralsk rigtig, saa har vi dog ei meent det saa slemt, thi vi vare eenige om, at hans caracteer var bedre, end man i Almindelighed udlagde den, omendskiønt han har sadt sig paa det point aldrig at giøre got meere.

19. Julii. I Dag blev jeg færdig med Frøken *Hauchs* Portrait. I Efterm. hos Frk. *Gersdorff* for at undervise hende i Tegningen; der er en Madam *Sartman* i denne Tiid, som ogsaa vil lære at tegne, men hun vil have det paa saa mathematisk en Foed, at jeg endog skal sige hende hver Streg, hun skal giøre, men jeg faar en forfærdelig Hob complimenter. Desuagtet er dette Informeeren mig en stor Plage, og jeg kiender fuldkommen Sandheden af det Ordsprog: qvem Jupiter odit etc. etc., thi det er et sandt Slaverie, ofte nødes man endda til at være Hykler oven i Kjøbet, thi naar man glemmer at roese dem, saa roeser disse Damer sig selv. Derfra til *Brøndsted,* hvor jeg ogsaa bliver plaged at informeere 3 paa Gangen. Provstens ældste Søn viser ellers meget genie. Derpaa hiem og fordrev Aftenen med at musiseere lidt med mig selv, thi nu har jeg maattet sige min Spillemester af om Aftenen, derimod kommer han om Morgenen Kl. 6, som tillige er den kiøligste Tiid, thi om Dagen er Heeden utaalelig, og den forbrændte Luft og Veyenes Støv synes om Aftenen at sværme om for endog at fortære den velgiørende Dug, som frembyder sin nærende Duft til de halvdøde Blade. Formodentlig kommer denne Tyrke af det Jordskielv, som har været i Italien.

20. Julii. I Kirken og hørte Provsten tale om den store Fiske-Dræt. — — I Efterm. havde jeg Besøg af Kammerjunkerens og Frue *Lilienskiold* NB. Oberstlieutenantens Kone; thi Kammerherreinden vil vist ikke

værdige mig denne Ære. Derpaa spillede Kammerjunkeren og jeg et partie Trocodille med min Vert, som varte til Kl. var 7, hvorpaa jeg gik mig en Tour, og dermed var den Dag forbie.

21. Julii. — Nu har Kammerherre *Lilienschiold* bedet Provsten sige mig, han vilde have en copie af sit Portrait, som *Juel* har maled, thi han gad ei sidde selv. Men Provsten er Aarsag, at jeg 2 Gange har gaaet til *Lilienschiold* og faaed en ubehagelig Afviisning, den tredie Gang vil jeg nok vogte mig for derfor, thi *Lilienschiold* veed, hvor jeg boer, og Provsten behøver ikke at være hans Postbud, det er desuden ikke een Maade at behandle en Konstner paa, men nu er det hans Maade at gaae frem paa, og min Maade er, at lade som jeg ikke forstaaer det og forresten lade Portrait være Portrait, thi Hævnen er sød.

22. Julii. Jeg har idag været ret melancholsk — og jeg længes ret efter at blive færdig her i Byen, thi der kommer dog ei noget ud af for mig, og en Slave er jeg bleven for min Tienstvillighed. — Den Hoved-Pynt, jeg har maled paa i Dag, har tillige plaged mig meget med alle de Rynker og Piber og Læg, som deri findes. — I Aften gik jeg til *Hauchs* for at blive i got humeur, og saa snart jeg kommer her, er jeg Satyrichus paa Timen; jeg veed ei hvor det kommer sig, at man saa let retter sig efter den herskende Tone med dem, man omgaaes.

23. Julii. Som jeg sad i Efterm. og malte, hørte jeg en Canonade begynde, jeg erkyndigede mig om Aarsagen og fik at viide at det var i regarde af Frøken *Guldbergs* Bryllups-Dag, som i Dag høytideligholdes i Aarhuus,[1]) jeg tænkte da: Ack! hvor lykkelig, at vi kan høre paa denne Skyden med saa glade Tanker fremfor de Stakler, som maaskee i dette Øyeblik føler Krigens Elendighed under samme Bulder, som, idet de

[1]) Den forhenværende Statsminister, Stiftamtmand Ove Høegh Guldbergs Datter Juliane Marie (1770—1856) blev gift 23. Juli 1794 med Kaptain, Baron Vilhelm Güldencrone (1768—1806).

væbne sig, for at forsvare Liv, Eyendom og Friehed, blive et Rov for saadan Torden. Gud! Hvor er Din Retfærdighed? Skaber! Hvor er Din Godhed? Men jeg forfalder her til en Alvorlighed, som ei er passende naar man celebreerer Bryllups-Dag, og jeg glæder mig virkelig for Frk. *Guldberg*, (thi det er en god Pige) ligesaa fuldkommen her ved mit Arbejde som de, der for hendes Skyld gaaer til Huus med en god Perial, og jeg tør ikke tvivle paa, at jo nogle vil vise deres Glæde paa denne forunderlige Maade, thi i denne Anledning er der Selskab paa Clubben.

27. Julii. I Morges ved Thee-Bordet kom jeg i Tale med nogle Madamer om min Udenlands-Reise; thi dette Huus vrimler af Madamer og Jomfruer; een vilde, at jeg skulde reise til Rusland, thi der var noget at fortiene, en anden vilde have mig til America, en tredie vilde slet ikke have at jeg maatte reise, hvilket i hendes Indbildning var unødvendig, men smukt ernære mig i mit Fædreland af mit Haandværk.

28. Julii. I Aften hos *Hauch*. Her kom vi i en dispute om Skiønhederne i Horsens, og besynderlig nok, enhver havde sin Skiønhed, een vilde have Frøken *Paulsen* til den skiønneste, en anden Frøken *Pauline*, en anden Frøken *Lisette Lilienskiold*, een Frøken *Louise Lederer*,[1]) og hver forfægtede sin Meening det bedste han kunde. Skiøndt jeg vel troer, at Sympathie virker med Følelse om Skiønhed, saa stoed dog ei antipathie op for at forfægte Meeningen, men vi skiltes fornøyede ad, hver ved sin Troe, og nu da jeg nedskriver dette, er intet mere antipathie for mig end en fæl Rotte-Skrig, som saaledes plager mine Øren, at jeg maa lægge Pennen.

30. Julii. Jeg har i Dag læst i den Aarhuus Avis en Lovtale over dem, som celebreerte Frøken *Guldbergs* Bryllupsdag her i Byen med canonade, hvor der var brugt den passende Talemaade, at Præster, Magistrat

[1]) Louise Dorothea Lederer (1774—1844), Datter af den ovenfor omtalte Læge, blev 1805 gift med Generalsuperintendent J. G. C. Adler.

og Byens bedste Borgere var hos Bildhugger *Hiernøe* [1]) for at hædre Dagen. Den, som har komponered denne Lovtale, maa formodentlig selv have været en af disse beste Slags Borgere, og jeg maae dog nok viide, hvem der henregner sig til værste Slags; skulde imidlertid alle de beste Borgere have væred der forsamlede, maae deres Antal have væred ganske lidet, thi heele Selskabet bestoed af en 16 à 20 Personer. Den unge *Gersdorff* fra Wosnæsgaard er kommen hertil i Dag, og som jeg i Morges saae hos *Gersdorffs;* hans Rygte er meget maadelig, [2]) og desuagtet saae jeg enhver gjorde meget af ham, men desværre det er nu saa Moden, at disse Adelsmænd har Ret til at være liderlige under det Navn: galant Levemaade og see andre got Folk over Hovedet, hvad mon der er Aarsag til sligt? Han er saa galant, at han stopper Lægge, Laar og heele Kroppen ud, men glemmer allene Hovedet, som man siger er ganske tomt; men man behøver allene at indhylle det i 16 Ahner forat afhielpe denne Feyl. Da jeg kom her til Byen og lod mig melde hos *Lilienskiold,* fik jeg een Gang til Svar han var upasselig, en anden Gang, at han havde andre Ting i Hovedet end at handle med mig, og denne compliment betog mig Lysten til at komme tredie Gang; derimod *Gersdorff* har ei alleene kommet ind i Dag hos *Lilienskold,* men er endogsaa bleven der til Selskab i Aften, man behager at kalde dette Levemaade, men hos mig hedder det ganske anderledes.

1. August. I Dag er her i Huset død en Jomfrue *Trane,* og i Eftermiddag er hele Nabolauget bleven foruroliget af en Pige, som er sort fra Hoved til Hale og har forstukken Ansigtet i en sort Kyse, der har bekiendtgiort dette Dødsfald i Følge med en Skoele-

---

[1]) Billedhuggeren Jens Rasmussen Hjernøe (1748—1801) var en velhavende Mand, der for sine Fortjenester som Borger i sin Fødeby Horsens, navnlig ved Havnens Anlæg, fik Medaillen pro meritis 1788.

[2]) Christian Gersdorff (1771—1826) senere Major og Kammerjunker, Søn af Stiftamtmand Poul Rosenørn Gersdorff.

Discipel, som gaar med en Liste paa $^3/_4$ Alen, der indeholdt en Fortegnelse paa alle de Steder, som Pigen skal gaa ind, og som han viiser hende; denne Maade siger man er den fornemste, og da jeg endnu ei har seet nogen slig ceremoniel, saa tildrog den sig saa meget meere min Opmærksomhed; og min Vert forsikrede mig, at heele Byen var i Stand til at blive vreed paa ham, om han vilde efterlade denne Bekiendtgiørelse; derfor beklager jeg overmaade Menneskelighedens daarlige Hang og Attraae til Fædres Skikkes Vedligeholdelse, de være sig nok saa latterlige. I Eftermiddag var jeg hos *Hauch* at male paa Fruens Portrait, men mig syntes ei, at jeg var heldig; om det kom fordie jeg var bleven melancholsk af at see paa det snurrige Dødens Budskab eller ei, veed jeg ikke; vi kom der paa Tale om den Følelse, Præsterne havde ved slige Visiter, og Frue *Hauch* forsikrede, at de græd med Øinene og loe med Hjertet over den Indkomst, som derved var at hente; beklageligt at deres Indkomster skal beroe paa sligt, thi dette giør virkelig mange Præster slet tænkende, som af Naturen vare gode, og ingen Tanke er dog afskyeligere end den om en slet Præst — som oven i Kiøbet er i stand til at bilde Folk ind, at slige Skatter anbefales af Gud. Men Vægteren synger „Klokken er 12“, og det er dog vel ei raadeligt at sidde længere oppe, naar der er Liig i Huuset, i det mindste har jeg hørt, det var farligt i gamle Dage.

2. August. Da jeg var i Morges hos *Gersdorff*, kom Oberstl. *Weinigel* fra Rothsteenseje der, han forundrede sig ved at see mig her i Landet[1]) endnu, og han forsikrede, at hans Stykke var ikke at sætte i Ligning med noget af de Stykker, jeg havde malet for *Gersdorff* og bad mig komme dertil igien for at male det om, men jeg maatte undskylde mig, da jeg nu snart reiser bort.

[1]) Datidens Sprogbrug for Provinsen.

3. August. I Kirke og hørte Provsten forklare, at Jesus bespiste 4000 Mænd. Det, som er mig ubehageligt i Kirken, er de mange Tobaksdaaser, man bliver incommodeert af, som gierne cirkulerer en 4 à 5 Gange under Prædikenen, og hvoraf jeg undertiden maa tage en Priis med for Selskabs Skyld.

4. August. I Dag har jeg seet Jomfrue *Trane* i al hendes Liig-Pynt; der er dog noget ubehageligt ved at see et dødt Menneske; en Hob Koner og Jomfruer, som vare nærværende, trøstede mig med, at hun nu sad i Abrahams Skiød, som lettede got om Hjertet; men der kom mig igien en qvæstion i Hovedet, hvor Abraham fik Plads i sit Skiød til alle dem, som siden hans Død der er anviist Plads, jeg synes i det mindste, han kunde snart blive træt. Derfra gik vi tilbords, og alle disse mange Fruentimre gav os saa megen blød Snak over Bordet, at det ret var moersomt; min Vert eller jeg kunde neppe faa et Ord indført for lutter oeconomiske og pyntelige Samtaler, thi Fruentimre bestaae ikke af andet end Statz og Fias. Endelig tilsidst kom vi til at tale om Skilderier, og en Madam *Hiort* fortalte, der var en Mand her i Egnen, som havde et Stykke, hvorpaa Veiene til Himlen og Helvede vare ganske livagtig afmalede; hun ærgrede sig alleene over, at alle Fruentimre gik dandsende med de unge Karle den anden Vei. Hvilke underlige Ideer kan dog opstaae hos Mennesket! Ved Caffe-Bordet fik alle Fruentimre fat paa mig igien og plagede mig med mørke Taler, som jeg skulde løse; men jeg maatte tilsidst give mig tabt, under det Paaskud, at det var værre end den Kantiske Philosophie og heraf har jeg hørt, man kan faae Hoved-Piine bare ved at læse 3 Linier; naar jeg eengang faaer gode Stunder, saa skal jeg dog tage mig for at studere den Kantiske Philosophie, om det endog skulde koste lidt Hoved-Piine.

5. August. *Blücher* er i denne Tiid reist til Kiøbenhavn, nogle sige for at faae en Haand cureert, andre,

at han slet ikke vil komme igien, og nogle troe, at baade Horsens og han var vel tient, om han blev ved det Forsæt.[1]) Da jeg i Aften gik fra Provstens, gik jeg ind til *Hauch* og satyriseerte. Fruen fortalte, at *Lilienschiold* havde truet med at sende Bud til mig, da han hørte, jeg sikkert vilde reise, af Frygt han ellers ikke skulde faae sit Portrait copieert; ham derom.

6. August. I Aften var der stor Soupé hos Provsten, hvortil jeg blev inviteeret. *Lilienschiold* var der blandt andre, han spurgte mig, hvorfor jeg ei vilde male hans Portrait, og da jeg undskyldte mig med, at jeg maatte reise, saa persvadeerte han mig dog, at jeg maatte love at copieere det, og dette Løfte gav mig saa naadigt et Øyekast, som jeg aldrig har faaet før fra Kammerherreinden, som jeg siden kom til at spille qvadrille med. Kl. 11 kom vi tilbords, og nu blev Spillet gaaet igiennem paa nye, som var en almindelig entrée, for heele Selskabet. Siden deelte man sig i smaa partier, som hver fik sin discours for sig, thi da Bordet vist var 10 Alen langt, saa kunde en almindelig discours ikke være antagelig.

7. August. I Morges ved Thee-Bordet maatte jeg giøre min Vertinde Regnskab for de Retter, jeg havde faaet i Aftes; da denne Examen var forbie, blev jeg plaged af min Vaskerkone, som er en fæl gammel Kierling og som stedse lugter afskyelig af Brændevin, og jeg faar saa megen haard Snak af hende, som skal passere for Løvværk paa en uforskammet stor Regning at jeg er nær ved at faae hende i Haartoppen, dersom hun ei havde krævet Gud til Vidne paa hendes Ærlighed.

8. August. Hos *Hauch* i Aften med *Mancins*, og meget muntre vare vi alle, vi giennemgik Jyllands Stæder og deres Herligheder, og *Mancin* sagde, at

---

[1]) Oberstlieutenant ved slesvigske Rytterregiment Carl Wilhelm Gottlieb Blücher (1762—1814) havde været i russisk Tjeneste, blev senere Kommandant i Kongsvinger og Generalmajor.

Ringkiøbing passeerte for en stor Residens-Stad for heele den vestlige Deel af Landet, men han sagde, at Thisted var saa ringe, at naar et Lam skulde slagtes, maatte heele Byen prænumerere, thi ellers vilde Slagteren ikke risiqveere saa stor en Slagtning. Ved Bordet fik vi endeel Musik og Latter ganske behagelig blandet i blandt hverandre, og efter Bordet legede vi Blindebuk, men slog først Vindues Skaaderne op for ei at strabatseere *L's* Nysgierrighed, som er *Hauchs* Gienboer, og hvor allerede endeel havde forsamlet sig i Vinduer og Døre, som nøye iagttoge, hvad Selskabet foretog sig. Da vi vare blevne brav varme, holdt vi op, og hver forføyede sig hiem, thi Kl. var 11.

9. August. Jeg maae arbeide Natten med Dagen for at blive færdig her i Byen, thi igaar fik jeg Brev fra min Fader, hvori han giver mig en temmelig alvorlig Formaning fra min Velgiører, at jeg snart skal indfinde mig.

10. August. Jeg fik ei Tiid at gaa i Kirke i Dag for at faae Resten af sidste Prædiken, men maatte blive hiemme for at male paa *Lilienschiolds* Portrait og beundre *Juels* mesterlige Haand i Originalen, thi han fortiener sandelig at beundres, og hans skiønne simple Methode er uforlignelig.

12. August. I Dag har jeg været hos *Gersdorff* og taget Afskeed med ham og tillige faaet min Betaling, som var miserabel nok, og *Gersdorff* er en Mand, som er meget god at omgaaes i Alt uden Penge-Sager. I Aften hos *Hauch*, vi talte om adskilligt, tilsidst sagde Fruen, at naar man vilde insinueere sig hos *Lilienschiold*, skulde man blot tale om hans Rang og Høihed, med *Gersdorff* om hans Avling, Køer og Smør, og med Baron *Juel* om hans Heste og Hunde. Dette synes mig en ganske artig philosophisk Observation, som passede ret got til disse 3 Herrer. Da jeg kom hiem, var her en Ritmester *Sunt* fra Randers, som jeg har hørt meget om, bl. a. at han spejler sig bestandig for at betragte

sin egen Skiønhed, lykkelig at han ei behøver at giøre sig saa megen Uleilighed derfor, som den stakkels Narcissus fordum.[1]) Da jeg kom paa mit Kammer, hørte jeg ham giøre en grumme Støy, hvoraf jeg intet forstoed uden dette: Kom kun herind! som han ofte repeteerte baade paa Tydsk og Dansk, og strax kom hans Tiener og bad mig komme til ham. Han spurgte mig, om jeg var Maleren her i Byen, derpaa forlangte han af mig, at giøre hans Portrait færdig til i Morgen Kl. 9, som naturligvis blev besvaret med Nei; endelig maatte jeg par tout love ham at begynde strax, som ogsaa blev iværksat. Medens han sad, fortalte han mig, at han havde sit Portrait meget skiønt af Juel, og at han alleene vilde have det af mig for at see, hvor nær jeg kunde komme ham, forlangte at faae det fiint giort, og bad mig vogte mig for ham, da han selv var Maler, men i Morgen maatte det være færdig, at han kunde tage det med sig. Alt dette hænger sammen som Ærtehalm, og een, som blot har tegnet 8 Dage, er i Stand til at lee i 14 Dage over saadan Pølse-Snak.

17. August. Alle disse Dage er gaaet mig bort, uden at Tiden har vildet tillade mig at annoteere noget af mine Fata. Med *Sunt* gik det ganske got, og han blev jo længer jo artigere, og naar jeg havde omgaaedes ham lidt længere, skulde jeg have faaet ham saa smidig som en Aal, thi i Førstningen var han næsviis som en Flue. — I Aften gik jeg over til Provsten, som sagde, at hans Sønner havde beklaget sig meget for ham, og at de frygtede jeg var bleven fordærvet af Voltaire og Rousseau; men jeg overbeviiste ham saaledes om det modsatte, at vi blev gode Venner den Sag angaaende, men jeg mærkede, han havde ei Lyst at

[1]) Ritmester ved det jyske Dragonregiment i Aarhus Christoffer Frederik Ingenhaeff v. Sundt, født 1764. Han var bekendt for sin Skønhed. 1793 blev han gift med Helene Margarete v. Saldern (1767—1850), Hofdame ved det russiske Hof i Horsens. Ægteskabet var ulykkeligt. Det fortælles, at han slog efter hende med en Stok og kom til at ramme sit spæde Barn, hun bar paa Armen, saa det døde. Han blev af denne Grund landsforvist 1798 og gik til Rusland. Siden vides Intet om ham.

tale meere Dogmatiq med mig og derfor ledde Samtalen paa Menneskekundskab, som han sagde, jeg besad ikke nok af, naar jeg troede Frk. *Kaas* var en god Pige; — just da kom Kammerherreinde *Lilienschiold* med hendes 3 Døtre, som forstyrrede os ganske i denne vores Afhandling, derimod kom vi dybt ind i Lysttoure, Paaklædning, Veiret og 100 andre galanterier.

19. August. I Dag som jeg sad og malte, kom Kmhrinde *Lilienschiold* med hendes 3 Døtre op til mig. Jeg blev ganske undseelig af denne fornemme visite, imidlertid seer jeg, at jeg slet ikke har tabt derved, at jeg gjorde mig kostbar med L., fordi han var fier mod mig.

21. August. I Dag er jeg bleven færdig med min Maling her i Byen, jeg begynder nu af alle Kræfter at pakke sammen, thi paa Søndag, vil Gud, agter jeg at gaae til Kiøbenhavn med en Skipper. Jeg har i Dag faaet min Betaling af Provsten, og han var galant. Jeg er altsaa partisk nok til at dømme: Manden er ikke saa slet, som man taler om ham til, desuden har jeg slet ikke Aarsag til at tale andet end got om ham i alle Maader for hans Opførsel mod mig.

22. August. Har taget Afskeed med endeel af mine Venner. I Aften hos *Hauch*, hvilken Tiid jeg passeerte med megen Fornøyelse og Glæde hos disse saa veltænkende og gode Folk. Kostbar bliver dette Venskab mig stedse.

23. August. I Morges reiste jeg til Scherrildgaard til Hr. Oberstltn. *Paulsen*, som boer 2 Mile fra Horsens, hvor jeg ankom Kl. 10; og som jeg havde en Kudsk, der var slet ikke snaksom, saa havde jeg saa megen desto bedre Leylighed at glæde mig over den skiønne godgiørende Natur og takke dens virkende Aarsag i det saa henrykkende Vejr, som denne skienkede. En af mine behageligste Dage var denne, jeg nød et sandt Beviis paa Venskab og dets Værd. En lyksalig Mand er denne midt iblandt sine deilige og vakre Børn. Kl. 7

kom jeg tilbage og gik lige fra Vognen op til *Kleen*, som jeg havde lovet at passeere en Aften hos, førend jeg reiste.

24. August. Ankommen er den Dag, jeg skal forlade Horsens, en Bye, hvis Minde byder mig Høyagtelse og hvis Hukommelse skaber Glæde hos mig. Efterat jeg før Prædiken havde taget Afskeed med nogle af mine Venner, gik jeg i Kirken og hørte en fortreffelig Tale af Provsten over de Ord: „Elsker Eders Fiender." Til bestemt Tiid blev jeg færdig, og nu tog jeg Afskeed med min Verts Huus, og fik endnu ved at passeere Søndergade en deel Hilsener og Lykønskninger. Nu kom jeg til Ladebroe-Hoved i Følge med min Vert og Provstens Sønner og 2de af Huusets Jomfruer. Provsten kom tillige for endnu en Gang at sige Farvel, og disse tre sidste forlode mig her paa Stadens yderste Pyndt, men de første 3 fulgte mig ombord, hvor vi efter nogle Minutters taus Forsamling toge en rørende Afskeed med hverandre.

REISEN TIL KIØBENHAVN

Jeg blev nu indlemmet blandt nogle, som min Skipper kaldte for „passenerer", og hvis heele Antal beløb sig til en Jomfrue, en Pige, en Kone og en Bonde. En dyb Taushed hersker her overalt, og „passenererne" kaste ofte nogle ynksomme Øyekast til det kiere Horsens, hvorfor jeg vel ikke er meere frie end de andre. Endelig gik det os af Sigte, andre Tanker begyndte at opkomme, og Bonden begynder nu at holde en sømmelig discours med Skipperen om hans Børn og deres Opdragelse; han siger, at han har banket dem lystig indtil de 4 sidste Aar, og da man spurgte ham, om de ogsaa fortiente disse Hug, svarte han nei, men han troede dog, at det hørte til en god Opdragelse. Dette var et underlig Slags Philosophie. Imidlertid blev Kl. 7,

og min Skipper kastede Anker i Hiarnøe-Sund, da han frygtede, at vi ikke før Aften skulde komme ud af de saa kaldte Grunde. Vi bleve da alle puttet ned i Kahytten, saa der blev temmelig qvalmt, dog holdt jeg mig kiek. Efterat vi havde spiist Aftensmad, søgte hver til Hvile. Fruentimrene blev placeerte langs paa Bænken, men Bonden og jeg maatte sidde op, og da dette faldt mig lidt haardt og ubevandt et Natte-Leie, saa forsøgte jeg min Lykke paa Dækket, hvor der var temmelig vaadt af endeel Regn, vi fik igaar, og her passeerte jeg Natten indsvøbt i min Cavai temmelig forfrossen og uden Søvn, imidlertid erindrede jeg mig at have glemt en Nankins Frakke i Horsens.

25. August. Nei, dette Søevæsen bliver aldrig min Sag, denne Nat har været saa lang for mig som 14 Dage i Junii Maaned, jeg har ikke faaet Søvn i mine Øine; nu da Kl. er 9, har jeg faaet mig lidt Thee og Frokost, derpaa tog jeg Plads paa Jomfruens Bænk, hvor jeg vilde søge Hvile. — Det gik rigtig an, nu er Klokken 1, og alt Mandskab har spiist til Middag; imidlertid kom jeg i en dyb Discours med Bonden, om Jorden eller Solen gik; men han paastoed, han havde lært en anden Christendom og forsikrede Verden var bleven reent gal, siden den havde forladt Luthers catechismus, og Josva var en Mand, sagde han, som Vorherre var med, og som havde befalet Solen at staae stille i 24 Timer. Da jeg overbeviiste ham om, at der ei var nævnet nogen vis Tiid, gav han sig i Tale med Skipperen og spurgte, hvor lang Tiid, vi behøvede at kiøre til Kiøbenhavn. Strax derpaa blev der raabt, at vi kunde see Sielland, og dette var saa behagelig en Lyd for mig, at jeg reent glemte Søe og sligt; thi nu har jeg ikke seet dette kiere Land over $1^1/_2$ Aar.

26. August. Jo længere, jo galere, i Nat har jeg dog taget Plads paa een af Bænkene, thi eet af vores Fruentimre har Neptunus allerede reent forjaget fra Cahytten. Her har jeg rigtig faaet lidt Søvn, imellem

som jeg disputeerte med Bonden, som er fuld af en ganske nye Philosophie og vel 10 Gange repeteerede for mig, at naar han var i mit Sted, saa vilde han staae op og give mig Plads, og meente jeg gjorde det samme, hvorpaa jeg Kl. 4 søgte Plads paa mit forrige Natteleie paa Dækket, hvor jeg atter fik lidt Søvn til Kl. 7. Vi havde idag temmelig Kuling fra S. O., som er os ganske imod, men vi krydse det bedste vi kan og er i Dag passeerede 2 Seilere forbie, som igaar var langt foran os, ellers foraarsager denne Krydsen, at jeg har havt en temmelig Striid med Neptunus, men endnu har han dog ei overvundet mig, imidlertid har han saaledes forskandset sig i Cahytten, at jeg tog en fornuftig retirade og søgte Dækket, hvor jeg venter paa hans nye Angreb, jeg mærker hans spekulation gaaer ud paa at udhungre Fienden.

Vores lille jydske Pige har allerede ofret paa hans Alter, som hun siger saa nogenledes har tilfredsstillet ham, og dette leer vores Skibsfolk af, fornemmelig een af dem, som har en ganske broderet Næse, det øvrige Ansigt er glat og af couleur de castanie. Denne Karl kan jeg ellers got komme tilrette med, jeg har spurgt ham, hvor mange Streger vi har i Seilene, og han siger, vi har slet ingen, som jeg ogsaa næsten troer, thi jeg synes virkelig, vi seile lige mod Vinden. Dette skriver jeg paa Dækket, jeg mærker Neptunus ikke engang vil lade mig Roe her, thi han sprøiter stærkt ind til mig over Rehlingen, derfor vil jeg pakke sammen og skiule mig i min Cavai.

Neptunus! Neptunus! Nu er du altfor barbarisk, en Byge af Regn og Torden har igien drevet mig i Cahytten, hvor jeg har maattet være Vidne til, at vore Skibsfolk skaffe, som ikke qvalmer mig lidet. Saaledes har jeg luret fra 12 til 3, da Neptunus formildedes noget, og Kl. 6 blev vi ganske fortroelige Venner. Nu driver vi langs under Sielland by de vind, og her er Søen rolig. Vores Fruentimre har tractered os alle med

Caffe i Efterm., og Skipperen har nogen ganske tyg Fløde, som han kommer deri, hvorfor jeg betakker mig; medens denne Sag forhandles, giver Bonden min Skipper en definition paa deres Gilder i hans Egn, som han bander paa ere saa knøve, som de har dem hos nogen Præst. Mig kalder han Skælder [Skildrer] og spørger, om jeg reiser paa Haandværket, samt om jeg har noget Lærebrev. Han siger, mit Hoved har nok ikke duet eller været stærk nok til Bogen, og mit Mæle siger han er ganske uduelig til at være Præst. Han har ogsaa forklaged mig for Skipperen i Henseende til min Troe, som han siger duer slet ikke, eftersom jeg er saa gal at troe, der er flere Verdener til, end den, vi beboe, som han siger er den største Synd, der kan tænkes.

27. August. I Nat har jeg faaet mig et prægtig Natteleie langs hen ad Gulvet i Kahytten, hvor jeg har sovet ret got paa nogle Skiermytzler nær, som jeg har havt med Bonden, naar han vilde ud og ind, thi saa tog han stedse coursen over mig. I Morges har jeg drukket Theevand og spiist Frokost med en ypperlig appetit og er nu, som jeg var hiemme; al Søesyge er forsvunden, vi have havt stærk Regn og Kuling fra O. S. O., som giver vores Søfolk nok at bestille med at laveere og krydse, men dette er nu kun et Smørrebrød for mig, og det værste jeg nu har, er mit Blækhorn, som alle Øyeblikke truer med Kuldseiling. Bonden er bleven ganske modfalden og inderlig bange for det fæle Kattegat, hvorom vi havde gived ham den frygteligste Idee. Imidlertid har han kommen paa Tale om Balles nye Lære-Bog for Ungdommen, som han forbander sig paa ingen af hans Børn nogensinde skal lære saa længe han lever, thi han siger, der tales om Stiernerne og andre Verdener, som han mener tiener kun til at fornægte Troen,[1]) men siden de tydske Professorer er

[1]) Biskop Balles Lærebog udkom 1791, og 1794 befaledes det, at den skulde indføres i Skolerne.

kommen herind, siger han, vi er reent bleven forvænt;[1]) alt dette skeer imellem som han beder Vorherre bevare os for det fæle Kattegat.

Kammerjunker *Hauch* var saa galant at laane mig *Trænks* Levnets-Beskrivelse,[2]) som jeg først i Dag har faaet ret Smag paa, imidlertid under jeg ham ret got den Straf, han har faaet i Frankrig, hvorom sidste Avis meldte, thi hans Selvroes og Kierlighedsromaner er en Ækelhed for mig og lade mig troe, at han har været en stor Skurk. Fortalen har jeg maattet læse for Bonden, og han roeser den meget og siger, den er ret kristelig skreven, hvorpaa han spurgte mig, om den, der havde digtet den, enten havde været Præst eller Provst, thi andre Mennesker troer han ikke kan skrive sligt.

Nu medens jeg skriver dette, fare vi alt, hvad trække kan, ad Helsingør til, som nu neppe er $^1/_2$ Miil fra os. De skiønne siellandske Egne begynde at fremviise sig, en forfærdelig Mængde af store og smaa Seilere virvle om os og alle søge de et Maal. Neppe vare vi passeerte Cronborg, førend en haard Bøje [Byge] fra S. V. kom os i Møde, vore Folk søgte at laveere og passageererne bleve lukkede inde i Cahytten, paa det de andre kunde have desto bedre Leylighed at giøre alle fornødne Krumspring paa Dækket. Bonden blev elendig, han troede vores Undergang var uundgaaelig, Fruentimrene hylede af Søesyge, jeg stoed i Vinduet og tænkte paa, hvad her vilde blive af, og dette varede nesten en Time, da Cahytten blev aabnet og Skipperen kom ind og fortalte os, at vi nu laae for Anker ved Helsingør paa 14 Favne, samt at Æolus havde behaget at flække hans Storseil, og en af vore Naboer havde forliist sin Fok. Imidlertid var dette Anker ei Haab nok for Bonden, han søgte

---

[1]) forvendt.

[2]) Den tyske Officer Baron Friederich v. d. Trenck (1726—94) havde været Genstand for den haardeste Forfølgelse af Frederik II; aarevis blev han holdt i det strængeste Fængsel, undslap flere Gange, men blev atter indfanget. Efter Frederik II's Død drog han til sine Godser i Østrig og skrev sine Memoirer. Han blev guillotineret i Paris 1794. (Se J. D. Preisler. Journal over en Rejse. Kbhvn. 1789. II. Side V.).

Cabyssen for der at samle sine Tanker, og da vi andre havde spiist Aftensmad, søgte enhver Roe, jeg tog min Plads paa Gulvet, men Søen gik saa stærkt, at jeg ei vidste, hvilket Øjeblik jeg laae ved den eene eller anden Ende. Søvn var der ei at tænke paa, og Søesygen begyndte igien.

28. August. I Nat har vi virkelig havt et haardt Veir. Æolus har raset forskrækkelig fra S. V. og Søen gaar forfærdelig stærk, uagtet vi ere kun nogle Bøsse-Skud fra Landet; vor jydske Pige ofrer alle Øyeblik sin Gave til Neptunus, men han er uforsonlig, Bonden forbliver endnu i Cabyssen og har faaed den Troe, at vi aldrig komme i Land meere. Saa rettroende han ellers maae være for mig, saa haaber jeg dog, han har en falsk Troe, hvad denne Sag angaaer. Jomfruen plager mig for Citron, hvoraf jeg nu ikke har meere. Vi have ved den stærke Slingring forliist vor Thee-Potte i Nat, saa at vi har maattet komme Thee i Kiedelen, desuagtet smagte dette Theevand mig dog ret got her oppe paa Dækket, hvor jeg har været siden Kl. 5 og skriver nu dette paa Cahytsdækket med Blækhornet i den ene Haand. Et Stykke tørt Brød har været min Frokost, thi naar jeg tænker paa Kiød, saa er jeg mæt strax. Heele Dagen gik hen med Storm, og Vinden blev stadig i S. V., vi blev altsaa liggende for Anker, og dette usle Fartøj slingrede forfærdelig. Søesyg er jeg, og dog har jeg seet med Fornøyelse paa de stolte Bølger, som virkelig er et malerisk Syn: een vælter sig med Magt frem og synes at iile for at give Plads til den, som allerede følger den i Halen. Bonden har ei ladet sig see den heele Dag.

29. August. Kl. 12 i Nat gik Vinden øster om til Nord og sagtnede noget; allerede Kl. 4 lettede vi Anker, og med denne favorable Vind iile vi til Kiøbenhavn, Hveen have vi alt passeert, Bonden pipper frem. Nu er jeg rask igien, og vores Jomfrue og Pige begynde allerede at synge af Glæde. — Nu har jeg væ-

ret henne og racere mig, dette var temmelig strængt, og paaklæde mig, saaledes som jeg har isinde at viise mig for Kiøbenhavn. Men Skipperen har giort mig Hovedet kruset i Henseende til mit Pass, som han siger er ikke bedre værd end at kaste i Rendestenen, til Lykke er her ingen. Imidlertid kan det dog foraarsage mig nogen Uleilighed, thi tildeels glemte jeg det i Horsens, tildeels troede jeg fuld og fast, at mit forrige Pass var got nok at gaae i Land med, og endelig var jeg for stolt til at forlange Pass af Borgmester *Carøe*, thi han pleier at see ud af Vinduet, naar jeg taler til ham; imidlertid tænker jeg dog Sagen er ikke saa farlig.

OPHOLD I KIØBENHAVN OG PAA LANDET I SJELLAND

29. August. Jeg gik i Land, og ingen spurgte mig om noget Pass, og jeg bød mig heller ikke til at vise nogen noget. Paa Grændsen stoed en Skabning med en stor preussisk Hat, over hvilken der pippede en hvid Fjer frem paa omtrent $^1/_2$ Alen, og som ved Siden bar et morderisk Vaaben udziiret med en forgyldt Qvast; ham ansaae jeg for den til Passers Eftersyn berettigede og derfor iilede ham af Sigte, thi han saae mig desuden saare martialsk ud. Jeg kom da ind i Byen, og min første entrée var hos min gamle Ven Hr. *Schinckel*, som tog kierlig mod mig og undte mig logis i sit Huus for de faae Dage, jeg er tilsinds at forblive i Byen, men her havde jeg den Ubehagelighed at treffe hans lille Datter syg til Døden, som ogsaa paafulgte efter nogle Timer.

I Efterm. har jeg besøgt nogle af mine kiøbenhavnske Venner. Ved en Hændelse mødte jeg ganske uventet min Fætter fra Raunstrup, [1]) der betog mig al Lyst

[1]) Hans Hansen, født 1760, Forpagter af Hollænderiet paa Raunstrup, Søn af Forf.s Farbroder, Pastor Henning Hansen.

til at giøre flere Visitter, ved at han bragte mig den for mig bedrøvelige Efterretning, at min Fader var syg.

30. August. Jeg har i Dag havt Leilighed at betragte det afbrændte Slot i sin ret frygtelige Gestalt efter Ildens grusomme Ødelæggelse.[1]) Jeg mærker, man har lært mig for megen Levemaade i Jylland, thi naar jeg møder nogen paa Gaden, som jeg anseer for skikkelige Folk paa Klædernes Vegne, saa hilser jeg, hvorover disse synes meget at forundres.

1. September. I Morges Kl. 8 kom min Faders Vogn for at afhente mig. Kl. 4 i Efterm. satte jeg mig paa Vognen og reiste ud over de siellandske Egne, min Kudsk, som er en ægte Siellænder, talte vel lidt til mig engang imellem, men da han vendte Nakken til mig, saa kunde jeg lidet fatte artikulationen i den Lyd, han stødte fra sig. Kl. 10 bragte han mig til Roeskilde, men vi bleve enige om at kun blive her en Times Tiid og derpaa videre at fortsætte vores Reise, som ogsaa blev iværksat, efterat jeg havde spiist Aftensmad med 3de Literati fra Slagelse, som agtede sig til Kiøbenhavn, og som fortalte mig en Hob om Frankriges nærværende Lyksaligheds-Tilstand. Kl. 1 kom vi til Ousted Kro, her vilde vi havt Logis, men fremmed var jeg; og efter at jeg havde banket paa et Par Døre, som jeg fandt i Mørket, uden at faae noget Svar, bildte jeg mig ind, jeg var til Søes, svøbte mig ind i min Cavai og lagde mig paa Gulvet, som hist og her var beklædt med Bønder; min Kudsk blev vreed og svor paa, der var ingen Opstandelse i dette Huus. Endelig Kl. 3 fik jeg fat paa en Pige, som skaffede mig noget Theevand, hvorpaa vi fortsatte vores Reise.

2. September. Kl. 5 kom vi til Orterup Kroe, og her traf jeg en jydsk Præst, som jeg nu ansaae for min Landsmand. Da vi kom til Ringsted, plumpede jeg i en liden dispute med Visitøren (Posekikeren), som vilde see, hvad jeg havde i min Kuffert, endskiøndt jeg

[1]) Christiansborg var afbrændt 26. Februar 1794.

sagde, jeg reiste lige giennem Byen; han vilde hente mig Kongens Lov, men jeg undskyldte mig med Tiidens Korthed og forsikrede ham, jeg havde læst Naturens Lov paa Latin, hvorpaa jeg fik Lov at reise; dog maatte vi først overbeviise hinanden om, at ingen af os havde noget der at befale, men kun at bede. Jeg tænkte da Studenterne havde Ret, som i Aftes priiste Frankrig lykkelig, thi der har jeg hørt ere alle slige disputer afskaffede.

Kl. 12 kom jeg hiem til mine kiere Forældre,[1]) men blev temmelig discontinanceeret ved at træffe min Fader over al Formodning slet. Gud være ære — førend Aften var han alt kiendelig bedre. I Efterm. maatte jeg gaae hen til min Farbroder,[2]) og der blev jeg belæssed med noget, som han kaldte Philosophie, og hvis Indhold er, at Verden bliver jo længer jo galere, og at alle Handlinger af vor Tiids Mennesker stile alleene til dens Undergang. Derimod i Religions Sager havde jeg Fornøyelse at tale med ham, thi han viser der saa sunde philosophiske Religions systema, som jeg ikke troede vare tilladelige for en Præst, men naar han kommer paa Prækestolen, er han vist ganske ortodox.

3. September. Var i Morges hos min Velgiører, den ædle *Plessen.*[3]) Venskabelig tog han mod mig, og glad saae jeg ham igien. Vi talte endeel om vore uroelige Tiider, som han saae fra en ganske anden Synspunkt end min Farbroder; derpaa reiste jeg til Førsløv for at afgiøre med Grev *Moltke,*[4]) naar jeg skulde begynde mit Arbeide hos ham, og blev besluttet, at jeg skulde

---

[1]) Se Indledningen.

[2]) Henning Hansen (1725—1811), Præst til Skjelby og Gunderslev i Præstø Amt 1758. Afsked 1798. Gift 1758 med Dorthe Marie Ancher Borch (1740—1805). Se hans interessante selvfortalte Levnetsløb. Pers. Tidsskrift III. S. 305 flg.

[3]) Kammerherre Carl Adolph Plessen (1747—1810) fhv. Kammerjunker hos Dronning Juliane Marie. Han ejede Gundersløvholm, Førslev m. m., men maatte 1803 sælge sine Godser for Gæld. Gift — i Følge Brasch, Vemmetofte III. S. 79 „under meget graverende Omstændigheder" — med Ida Hedvig v. Buchwald (1744—1816), Enke efter Overhofmarskalk Christian Frederik Greve Moltke til Trøiborg, der døde pludselig 1771.

[4]) Kammerherre, Viceadmiral, Greve Ferdinand Adam Gottlob Moltke (1748—1820), gift med Comtesse Ide Birte Raben (1774—1820).

blive denne Uge over hos min Fader for at pleie ham og da paa Mandag reise dertil igien; og disse Dage kan jeg fuldkommen behøve for at bringe mine Farver i Stand og tillige opmuntre min Fader lidt imellem.

7. September. Disse Dage ere forsvundne under Arbeidet. Gud ske Lov min Fader er i fuld Bedring. Jeg var i Dag i Kirken at høre en Student, som er hos min Farbroder navnl. *Hee,*[1]) men min gode *Brøndsted,* Dem fandt jeg ikke.

8. September. I Dag reiste jeg til Førslev, men jeg kom for sildig til at begynde om Formiddagen, og om Efterm. mærker jeg man bestiller intet her. Greven har været saa galant at laane mig nogle Bøger for at forslaae Aftenen, og han er overmaade omgiengelig. Grevinden er en deilig Dame. I Efterm. besøgte jeg Hr. *Brasch.* [2]) Der var en Student og en Officeer, som begge vare franske til Liv og Siæl og havde i mine Tanker en saare slet Idee at skielne mellem Frankrigs gode og slette Handlinger. Studenten fortalte mig [om] hans fornemme Familie i Kiøbenhavn, og desuagtet vilde han giøre fait af at være Democrat, saadanne Begreber er et chaos for mig. *Brasch* beviiste med antagelige Grunde, at det Skind Vorherre havde brugt at klæde vores første Forældre med, havde været af Bukke.

9. Septbr. I Dag har jeg begyndt paa Grevens Portrait, han er ret munter og en lærd Mand. Han opregnede en heel Deel italienske Vers uden ad, medens han sad, som han strax oversatte for mig. I Efterm. har jeg læst i Rothes philosophiske Ideer om Mennesket og med ham glædet mig over vor fælles Art og vores ædle Evner samt beundret den høie philosophiske Aand, hvormed danske Manden skriver. Jeg lever her ret et fornemme Levnet, spiiser til Middag Kl. 4 og drikker Thee om Aftenen Kl. 8, dette skriver jeg Kl. 12.

---

[1]) Niels Hee (1766—1824) blev 1798 Præst i Skjelby, da Forf.s Farbroder trak sig tilbage. Han var i Følge Wiberg „en begavet Taler, en god Musikus og bekendt for sine bidende Vittigheder".

[2]) Christen Hostrup Brasch (1728—1805) var Sognepræst til Førslev.

11. Septbr. I Dag er jeg kommen hiem til mine og bliver hiemme til den 15., thi Greven tager ud i disse Dage, imidlertid sinke disse Visiter mig meget, thi i disse Dage kan jeg intet reelt tage mig for, hvad min Maling angaaer. Jeg læser derfore undertiden lidt i Rothes Philosophie, undertiden lidt i Reimarus om Dyrenes Drifter, undertiden spiller jeg Klaver, Cribitz, Piqvet med min Fader, og dette er Dagens Forretning; om Aftenen disputeerer jeg glubsk med min Farbroder om Verdens Undergang, som han stadig troer er nær for Haanden, men jeg tænker Enden er ikke endda.

14. Septbr. I Kirke. I Dag deelte Meenigheden sig i Partier, og Muurmesteren her i Byen var Degn for det eene Partie og søgte at overskrige ham [Hee], der sad i Choret, og ved det han saaledes anspændte sin Lunge, kom han et heelt Vers for sildig ved Beslutnings-Salmen. Jeg ærgrede mig meget derover, men da denne heele Egn synes at henge sammen af bare chicaner og skismata, saa troer jeg, at dette endog viiser sig i Herrens Tempel. — — — —[1]) I Efterm. besøgte jeg Hr. *Plum*[2]), som beklagede sig meget over denne Egns Uselskabelighed og Lyst til at fortale en Fremmed, som han var; jeg tilstoed factum, men trøstede ham med Ordsproget: Taalmodighed overvinder alting, thi jeg har selv været en Fremmed, ikke i Israel men i Jydea, og veed, hvad man i saa Fald kan vide. Han laante mig *Baggesens* „Labyrinth", som jeg har isinde at vove mig ind i; om jeg kommer vel derud af igien, vil Tiden lære[3]).

15. Septbr. reist til Førslev igien.

20. Septbr. I alle disse Dage har jeg malet paa Grevens Portrait og faaet det nesten færdig. Aftenen har jeg passeert enten hos *Poulsen*[4]) eller paa mit Kam-

[1]) Manuskriptet har her et Par Linier ulæselige.
[2]) Fhv. Regimentskvartermester Frederik Christian Plum (1758—96) blev Forpagter paa Gunderslevholm 1794.
[3]) „Labyrinthen"s 1. Del udkom 1792 og 2. Del 1793.
[4]) Matthias Poulsen, som var Inspektør paa de Plessenske Godser, boede paa Førslev. Han døde som Bager i Slagelse.

mer og læst eller musiceeret, og nu føler jeg først Glæden af den Information, jeg i Musiqven har tagen i Horsens, forresten er det mig her dog temmelig kiedsommelig, thi ved Bordet faar jeg kun bare Fransk, undtagen et Ord imellem, som han [ɔ: Greven] taler til mig i mit Moders Maal, men førend jeg kan faae Tiid at besvare det, er han dybt i en fransk discours med Grevinden. Ellers er det virkelig gode Folk, men jeg troer Grevens megen Forstand, som han virkelig besidder, giør ham meget distrait, og dette kalder hans Folk for Raserie. Forleden havde han faaet en Fløyels-Hue paa, og dette siger man er ikke gode Tegn. Greven reiser paa Mandag.

23. Septbr. I Dag fik jeg Brev fra Greven, at jeg ei skulde komme før i næste Uge. Tiden gaaer mig næsten ganske unyttig bort, jeg har derfor aabned Baggesens „Labyrinth“: men jeg mærkede snart, at den var kun nyttig at læse sig i Søvn ved og derfor burde kun bruges om Aftenen, besynderlig han siger selv, at han i den lyneborgske Hede havde viist særdeles Gaver til at snakke Folk i Søvn, og jeg maae tilstaae, at dersom hans Tunge ikke er meere interessant end hans Pen i denne Labyrinth, saa undres jeg slet ikke over denne hans Tilhøreres Ligegyldighed.

25. September. I Nestved med min Fader og giorde mangfoldige Visiter, som alle vare temmelig franske; den for mig behageligste var hos Hr. *Rützow*, en af de værdigste Officerer, jeg kiender, vi passeerte en Times Tid hos disse gode Folk.[1])

27. Septbr. I disse Dage har her været en bestandig Vrøvl med Land-Inspecteuren, som er i Færd med at udskifte Schielbye Mark, og i Dag kommer Amtmanden og Landvæsens-Commissarierne for at besegle hans Arbeide. Dette har givet min Farbroder og mig Anledning nok til Aftendiscourser om Verdens Foran-

[1]) Premierlieutenant ved sjællandske Rytterregiment Knud Rützow (1761—1831), Afsked som Oberstlieutenant 1816.

dringer som stilende alle til dens Undergang. Den arme *Heiberg* har vi tillige faaet fat paa og holdt et syndigt Huus med ham for hans oprørske Aand, og vi syntes, at Verden gierne kunde blive i sin nærværende Forfatning, som vi tvivlte paa kunde blive bedre.[1]) Saa meget jeg ellers hader det Ord gammel Slendrian, saa synes mig dog det gaaer nok an, naar jeg disputeerer med min Oncle, thi ellers er jeg bange Verden skulde faae i Sinde alt for hastigt at gaae ud af Ballancen. Jeg er bleven færdig med den første Deel af Baggesens „Labyrinth", og har saaledes faaet min Fornøyelse, at jeg meget tvivler paa, jeg aabner den anden, hvormeget han end selv søger at beviise dens Fortrinlighed; jeg har fundet Irregangen deri saa uordentlig anlagt, at han ved første entrée røbede, han var kun en slet Architect, og allevegne var den opfyldt af saa megen Spindelvæv, der tydelig beviiste, at kun faae skiøttede om at gaae derigiennem; det eneste, som undskylder ham, er at jeg troer, at hans Forstand er bleven vildfarende i denne Labyrinth.

28. Septbr. I Middags spiiste jeg hos *Plum*, hvor jeg forblev om Aftenen. Der var Landinspecteuren og *Muus*.[2]) Vi fordrev Tiden med at snakke, læse Aviser eller spadseere op og ned ad Gulvet og at sidde og tie stille. Jeg fik fat paa *Rahbek's* prosaiske Forsøg[3]) og giennemlæste een af hans smukke Romaner deri, hvori jeg fandt mange smukke sentiments, blandt andre den fortræffelige Tanke af Rousseau: Mennesket er got, men Menneskene ere onde, et af de bedste Beviiser for Menneskets gode Natur, som jeg endnu har læst.

29. Septbr. Jeg mærker, at Mickels Dag endnu er i fuld Hellighed hos Bønderne og hos mange, thi jeg

---

[1]) Der var i Juni 1794 atter beordret Sagsanlæggelse mod P. A. Heiberg for Brud paa Trykkefriheden, paa Foranledning af den engelske Gesandt.

[2]) Forpagter Johannes Jacob Muus (1750—1828) var gift med Pastor Henning Hansens Datter Drude Margrethe Hansen (1766—1844). Han ejede senere Raadegaard i Everdrup Sogn.

[3]) Rahbeks „Prosaiske Forsøg" (Skuespil og Romaner) udgjorde i det hele 8 Bind, hvoraf 3 Dele var udkomne til 1793.

hørte overalt igaar, at Mickels Aften blev høitideligholdt, og i Dag er *Hee* reist til Herlufmagle for paa den gode St. Mickels Bekostning ligeledes at slaae en Svir af. Jeg maatte dog gierne vide, hvad denne Mickel har giort Menneskeligheden for en betydelig Tieneste, at vi saaledes hukommer hans Person, og maa beklage, at jeg mangler Kundskab nok i den catholske Mythologie for at forklare dette.

30. Septbr. I Morges Kl. 8 kom *Hee* hiem ganske glad over vel udstanden Reise. Dette er ellers en af de underlige Studentere, han vil være Præst, og det, som dette Slags Folk kalder Religionens Hovedlærdomme, kalder han en Levebrøds-Troe. Han kan ikke læse Tydsk, hvormeget Latin han kan, veed jeg ikke, men dette lærte jeg snart, at hans Studeringer ikke strække sig meget vidt. Forresten er han ikke moralsk ond, men om han qua Præst og Lærere kan faae Titel af moralsk god, dette er en anden Sag, thi den som skal være Lærere for andre og derfor nyde got af Staten, bør selv have Lyst at lære, og dette troer jeg ei kan siges om en Student, naar han ikke forstaaer Tydsk, thi dette Sprog er halv Modersmaal i Dannemark.

1. Oktbr. I Dag vil *Hee* bort igien og bliver borte til Fredag. — — Jeg mærker, han har lært den første Regel i Præsteembedet, idetmindste paa Landet, nemlig at tage sin Magelighed i Agt og stedse at klage over Arbeidets Besværlighed, naar de nødes til endog kun at skrive en Regning, hvorved de skal modtage Penge. Det er artig nok at tage en 4, 5, 600, ja 1000 Rdl. om Aaret af Staten, Fordeele og Indkomster, men naar man skal arbeide derfor, da klage over Verdens Fordærvelse, over Plage paa denne hellige Stand og over Regieringens Uretfærdighed, som paalægger dem Ting, der endog slet ikke kommer dem til. Eftersom jeg selv er en Hader af Lediggang og hellere spiller Billard end er ledig, saa har jeg maaskee her endog viist nogle Præsters Dovenskab fra en alt for sort Side,

skiøndt endeel dog er sandt, naar Ordsproget tillige overveies, at jeg ei gør Regel uden Undtagelse.

10. Oktober. I Dag har jeg faaed Penselen i Haanden igien, som ret har forfrisket mig. Jeg har faaet et Portrait fra Greven, som jeg skulde retoucheere. Det er et Portrait af Grevinden.

13. Oktober. I et meget ubehageligt Humeur. Det er besynderligt, her hos mine Venner burde jeg just være munter, og jeg har ikke nogensinde havt saa ubehagelige melancholske Timer, som jeg her har maattet prøve. Her hielper ingen Slags Philosophie, den forværrer snarere Sagen. Overalt troer jeg, at den virkelige Philosophie existeerer ikke uden i Bøger. I Dag har *Sebbelow* været her, som er bleven Provst efter min Farbroder [1]).

15. Oktober. — — Beskiæftigede mig med Indpakning, thi i Morgen reiser jeg til Kiøbenhavn, og dette borttog det meeste af Dagen for mig. I Aften talte jeg med min Oncle og *Hee* om *Bastholms* [2]) Tanker om Sielens Tilstand efter Døden, som vi alle tre blev temmelig eenige i henhørte til det vi kalde Sværmerie. Jeg hørte tillige, at *Bastholm* havde lært, at der i Lufften gaves ligesaavel Planter og heele Skove usynlige, som paa Jorden synlige; imidlertid troer jeg der hører et skarpt Syn til at see dem, og det beviiser, at Glassets Slibning maa være stegen til en temmelig Høide.

16. Oktober. I Morges kiørte jeg til min Fætter paa Raunstrup, med hvem jeg følger til Kiøbenhavn. Det varede til Kl. 10, førend vi bleve ret indpakkede, thi min Fætter siger, at han tager lidt for ad Gangen, endelig anviiste man mig Plads paa en Vogn i andet Stokværk. Dette Sæde saa mig temmelig desperat ud, og jo høiere jeg kom op paa Vognen, jo dybere sank

---

[1]) Da Pastor Henning Hansen 1794 frasagde sig Provsteembedet, blev dette overtaget af Præsten i Glumsø Christopher Valdemar Sebbelow (1751—1798).

[2]) Oplysningstidens typiske Prædikant og meget frugtbare Forfatter Christian Bastholm (1740—1813). Her sigtes til hans Skrift „Philosophie for Ulærde" 1787. 2. Opl. 1794.

mit Hierte. Imidlertid troer jeg virkelig det henhører til Guds Forsyn, at hveranden Hollænder-Passagerer [1]) ikke brækker Halsen. Under en bestandig Hollænder-Discours gleed vi dog til Ringsted, og dette lettede tilstrækkelig for Hiertet, thi nu have vi den reene Landevei lige til Staden. Her i Ringsted forblev vi et Qvarteers Tid hos en Mand, som hed *Knud Peersen*. Min elskelige Fætter bragte mig nu videre fort, og han glædede sig særdeles over sine Hæste, som han sagde, der var ikke Mage til paa heele Kiøbenhavns-Veien. Han har giort Regning paa hvor megen Vægt han har paa Vognen og giør Beregningen efter Smørfierdingerne; mig har han vurdeeret for 2 Fierdingers Tyngde, og jeg tør vurdeere min Cuffert for lige saa meget. Han klager ogsaa over, at han har for svær Læs, hvorover vi maa tage lidt for ad Gangen, da han paastaaer, at han ellers ikke lader nogen kiøre foran sig paa Landeveyen, thi heri sætter gemeenlig alle Kudske en point d'honneur. Han har sin Karl med sig, som sidder bag paa i tredie Stokværk; thi denne Vogn er pakket til i tre Afdelinger eller Etager. Denne Karl er meget orthodox, thi i Morges førend vi kiørte, gjorde han et Kors med den højre Støvle i Sandet foran Hestene, en ceremonie, som jeg ei endnu har set før; han har formodentlig havt sine Grunde, som have været aneller uantagelige, maaske Tanken om Sædet paa tredie Stokværk har indskudt ham denne devotion. Kl. 8 kom vi til Roeskilde, og vi søgte Qvarter hos en Møller, hvor der er en smuk Pige, som min Fætter gaaer paa Luur efter og som passeerer for hans Kiereste allevegne uden her i Huuset; idetmindste synes mig hun var temmelig koldsindig.

17. Oktober. I Morges Kl. $7^1/_2$ kiørte vi videre uden at faae taget Afsked med Mølleren eller Jomfruen, som dog ei synes at have rørt min Fætter meget. Om man kan være koldsindig, naar man er forliebt, veed jeg

[1]) Ved Hollændere menes Mejeri-Forpagtere.

ikke! Adskillige Vogne kiøre vi forbie, men min Fætter er idelig koldsindig. For at have noget at bestille kom vi paa Tale om Mordere, min Fætter vilde forsvare *Anckerstrøm,*[1]) men hans Karl tog Ordet, at den som dræbte en anden, tog den Dræbtes Synder paa sig. Argumentet var godt og blev approbeeret. I Roeskilde Kroe spiste vi Froekost, og under Maaltidet talte vi om Skifter og Skifteforvaltere; blant de sidste blev den $^{9}/_{10}$ part Canailler og Snydere. Med denne Troe fortsatte vi vores videre Reise, og Kl. 2 kom vi til Kiøbenhavns Port.

Jeg forloed nu strax min Fætter og vandrede om som et vildtfarende Faar for at oplede mig et logement, men fandt intet. Efter at have løbet den halve By om, mødte jeg Bager *Herluf*[2]) og fortalte ham min Forfatning, han bad mig gaa op i de tre Hiorter, hvor han sagde man fik det meget billig, med eller uden Mad, alt som man selv behagede. Inderlig glad over denne Trøst ilede jeg til Stedet, men traf ikke *Sorterup*[3]) hiemme, og et Fruentimmer, som jeg kom til at tale med, sagde, at dette logis var for dyrt for mig, derpaa spurgte jeg, hvad dette kostede, hvortil hun svarte, at de leiede ikke saaledes Værelser ud. Med denne endelige Dom var jeg fornøiet, da jeg aldrig har været for at nøde mig paa Folk. Jeg speculeerte nu paa, hvad der kunde være Aarsag til saadan Afviisning og troede det kom, fordi jeg var i min Reisehabit, ligesom jeg var staaet af Vognen, temmelig forpurret i Haaret og meget svedt af den megen Omtrampen, saa at jeg formodede, at man havde anseet mig for en omflakkende Haandværks-Bursche, som var kommen spadseerende til Byen. Jeg ihukom nu min Farbroders Grundsats,

---

[1]) En af den svenske Konge Gustaf III.s Mordere Jacob Johan Anckarstrøm (1762—1792).

[2]) Bager Niels Herløv, som boede i Skindergade.

[3]) Værten i „3 Hjorter" paa Vestergade Jens Sorterup (1751—1821).

at Taalmodighed overvinder alt. Indsvøbt i Taalmodighedens Kaabe vandrede jeg ud til Hr. *Schinckels* og fortalte dem mine fata, hvorover de loe hjertelig, kiendtes ved mig i min Reisekiol, og tillod mig at logeere der om Natten.

18. Oktober. I Morges Kl. 8 gik jeg til min Fætter *Caspar,*[1]) som raadede mig at gaae op paa Adressecomptoiret og kiøbe Dags-Avisen, som strax blev iværksat, og heri fandt jeg saadan et Sted anmeldt, som jeg troede beqvemt for mig, og strax søgte jeg det, som lykkedes mig, og her skriver jeg dette; jeg har faaet mig en Vert, som hedder *Hansen* og er Skrædder.

I Efterm. besøgte jeg *Brøndsted.*[2]) Vi spadseerte sammen uden Vesterport for at see den der opreiste Frieheds-Støtte, som seer ret moersom ud. Da vi gik hiem, besøgte Hr. *Brøndsted* mig, men jeg kunde ikke tage imod ham, som jeg ønskede; thi jeg ligger i Fællesskab med min Vert til Flyttedagen, som er i næste Uge. Vi talte noget om forbiegangne glade Timer i Horsens, og *Brøndsted* fortalte mig blandt andet, at Borgemester *Carøe* havde sendt sin Svend efter mig den Dag, jeg reiste, for at paanøde mig et Pass, men at han var kommen for sildig. Dagen efter havde han paa Raadhuuset fortalt denne min Dumdristighed, at reise bort uden hans Tilladelse. Sandelig jeg veed ei, hvormed jeg har fortørned denne Mand, men han har aldrig villet værdige mig at tale med mig; maaskee er Aarsagen fordie jeg ei opvartede ham, da jeg kom til Horsens, og bønfaldt ham om naadig Tilladelse til at opholde mig der i Byen. Imidlertid har jeg foresadt mig, for at berolige Manden, at sende ham en Copie af mit kongelige Pass, samt høit at anpriise hans Embeds-Nidkierhed.

---

[1]) Caspar Frederik Hansen (1772—1838), Søn af Pastor Henning Hansen, var Svend hos Urtekræmmer Friborg i Kbhvn. Han tog Borgerskab i Kbhvn. 1810.

[2]) Det er den ældre Brøndsted, Gert Johan, her er Tale om, der vel allerede dengang boede paa Kultorvet hos Rektor Worms Svigermoder, Enken efter Lægen Saur, hvor Peter Oluf Brøndsted, da han blev Student to Aar efter, flyttede til ham. Gert Brønsted blev Kandidat 1797 og fik Aaret efter Accessit for Besvarelsen af Universitetets theologiske Prisopgave.

19. Oktober. Søndag. Jeg gik til Hr. *Brøndsted* for med ham at gaae i Kirken. Vi bleve eenige om at gaae i catholsk Kirke, hvor jeg endnu ei har været [1]). Vi kom ind i Følge med nogle, som vare catholske, hvilket vi kiendte derpaa, at de dyppede Haanden i noget Vand, som stod ved Indgangen, hvoraf vi Kiettere ei nød noget. En heel Hob underlige Ceremonier saae jeg her, der blev bl. a. ringet ofte med en Klokke, ved hvilken Leilighed heele Menigheden enten knælede eller sloge sig for Brystet eller og korsede sig. Jeg stoed ved en Mand, som saae græsselig bøs til mig, saa ofte denne Ceremonie af mig blev efterladt, hvoraf han tydelig kunde mærke, jeg var en fordømt Kietter. Blandt de objecter, her faldt mig i Øjnene, var en gammel Mand og en Soldat; den Gamle stod med Øinene stedse henvendte paa Alteret, betragtede med en beundringsværdig Tillid det Malerie, som zirede Altertavlen, som forestillede Jesu Korsfæstelse, dettes Beskuelse forskaffede ham en Rolighed i Sielen, som tydelig viiste sig i hans heele Aasyn; han troede ligesom at see Gud i dette Billede. Lyksalige Olding! Men at jeg ei skal glemme Soldaten, da fandt jeg her en ganske anden caracteer, han laae stedse paa Knæe, mimrede bestandig giennem et langt sort Skiæg, som den bedste Rabbi kunde være bekiendt at gaae med, og han havde et saare skummelt Aasyn, jeg meener, han har kiendt sine egne Synders Mangfoldighed og har derfore holdt lønlig Skrifte til Mutter Marie eller en anden mindre Helgen, imellem som han læste Sneese Paternostre og Ave Marier under bestandig Frygt og Bævelse, maaske afbad han de Synder, han havde i Forsæt. Saaledes O store Skaber! var det din Villie, at Belønningen stedse maae følge Gierningen, saaledes hiin Olding i Tillid til Dig, naar denne Soldat qvæles

[1]) Om Katholikernes Stilling i Danmark og om deres Kapel se: Bruun Kjøbenhavn III. 630 flg. Kapellet laa paa samme Plads i Bredgade, som det nuværende i 1842 opførte.

af Samvittigheds Nag over de Handlinger, hans Samvittighed lærte ham at kiende som onde. Præsten messede en Hob Latin, hvoraf jeg intet forstoed uden Fader vor. Den besynderligste af alle disse ceremonier er den, at naar Præsten gaaer paa Prædikestolen, saa gaaer de fleeste Folk af Kirken, men jeg, som just var kommet for som sædvanlig at høre Prædiken, blev med min compagnon, og hørte Præsten oplæse den hellige Text om det store Bud i Loven, nemlig Kierlighed til Gud og Næsten; men det første han begyndte paa for at forklare denne Text var at forbande al Oplysning og Studeering, som han sagde var den rette Vei til Helvede og det samme som at samle Brænde for dermed at antænde en uudslukkelig Ild, alt dette beviiste han af Bibelen; dette klingede just ikke ret got i *Brøndsteds* Øren, som er Student, hvorfore han stødte mig paa Armen, og vi gik. Iøvrigt fandt jeg en Andagt i det heele, som er roesværdig og langt overgik den i vores Kirke.

20. Oktober. Kl. 8 kom *Brøndsted* til mig og proponeerte mig en Spadseeretur paa Volden. Det var en skiøn Morgen. Saa ofte jeg endog har betragted Udsigten over Vesterport, saa fornøyer det mig dog hver Gang jeg gientager den, saa meget meere, da jeg derved hukommer det kiere Schielbye. Ved denne Leilighed faldt den opreiste Frieheds Støtte os i Øinene [1]), hvorved vi giorde adskillige remarqver; *Brøndsted* sagde, den var god for Gadedrengene at spille Klinke paa, mig syntes den var bedre skikket til Fugleskydning; begge frygtede vi at en haard Storm skulde omvelte dette ægyptiske Mindetegn. Vi fortsatte Touren videre uden synderlig mærkværdig Samtale; omsider endte vi den paa Billardet, hvor vi forblev til Spiise-Tiid. Jeg mærker *Brøndsted* har ret megen Tiid tilovers til dette Billard, og jeg er ei ret kommen i Tour endnu med Maling og Tegning, som ogsaa forskaffer mig nogle ledige Timer.

[1]) Friheds-Støtten var bleven rejst i to Aar Forvejen.

21. Oktober. I Formiddag fulgtes jeg med *Brøndsted* til Studiigaarden for at høre paa Examen, hvortil Horsens Skoles candidater i Dag var oppe[1]). Prof. *Sahl*[2]) var dengang ved at examineere dem i Græsk, som gierne kunde passeere for arabisk for mig. Saameget forstoed jeg, at een af candidaterne havde givet for meget an, hvorfore Professoren blev vreed og sagde, det var mod Kongens Forordning, og at han ikke havde Tiid at høre dem i saa meget.[3])

22. Oktober. Da jeg vilde gaae hen at spiise, mødte jeg Hr. *Severin*, som bad mig gaae hiem med sig; jeg blev her hos disse grundgode Folk at spiise og maatte i Efterm. gaae med dem til deres Sommerselskab uden Porten, hvoraf jeg for 2 Aar siden var Medlem. Her passeerte jeg en Times Tid ved en Potte Kegler og gik derpaa hiem.

23. Oktober. Jeg har i denne Uge begyndt med at spiise Middagsmad ved et sluttet Selskab, hvortil *Brøndsted* har recommendeert mig. Medlemmerne bestaae, saavidt jeg han mærke af bare Studenter; hvorledes jeg arme Synder vil komme ud med disse, vil Tiden lære. Vi have idag havt en Præstediscours for, som var drøi for mig. Een sagde, at det var noget af det værste onde i Verden at tale med Bønder eller at omgaaes dem; en anden sagde, at Fanden maatte være Præst for ham, naar han skulde moraliseere for Bønderne til andre Tider end fra Prækestolen, en tredie paastoed, at ingen burde blive Præst, som ei vilde omgaaes sine Bønder og hielpe dem til al muelig Oplysning. Jeg ansaae denne for den fornuftigste og tog hans Partie; endelig sagde een, at naar han blev Præst, saa vilde han alleene fornøye sig, spiise og drikke og forresten lade Tingene jevne sig selv. Jeg blev noget

[1]) Artiums-Kandidaternes Examination foregik til 1850 altid paa Universitetet.

[2]) Laurits Sahl (1734—1805), Professor i Filologi, nød kun ringe Anseelse blandt den studerende Ungdom.

[3]) Kandidaterne kunde opgive forskellige Pensa i Forhold til den Karakter, de ønskede. I det hele var Examensfordringerne særdeles beskedne.

underlig i Hovedet ved disse Dialoger, og tænkte med min Farbroder, at Verdens Undergang maatte nu snart være forhaanden. Tilsidst var der een, som forundrede sig meget, at alle Præster klagede over, at de satte til ved deres Avling, naar de endog leiede den bort for 400 à 500 Rdl. om Aaret i reede Penge. Dette problema blev ubesvaret til i Morgen.

24. Oktober. I Formiddag har jeg været hos nogle af Professorerne ved Maler-Academiet for at giøre min Opvartning. Jeg var sidst hos *Juel*, og her opholdt jeg mig længst, men naar jeg seer denne Mands Arbeide, saa falder Modet temmelig paa mig, thi han er stor og stærk i sit Fag over al Maade. Skiønt var et Stykke, hvorpaa han malede. Om Engle male, saa troer jeg neppe de giør det meget bedre. Jeg beundrede Manden og gik bort med en Slags Misundelse. Hos *Lorenzen* saae jeg endeel norske Situationer, alle malet efter Naturen, som vare vakre [1]).

I Middags havde vi den hebraiske Bibel for over Borde. Da vi gik, fulgtes jeg med *Brøndsted;* han sagde, at det var skammelig med endeel Studenter, at de ikke studeerte andet end blot for at blive Præst og kierede sig ikke om enten de var duelige dertil eller ei. De løb omkring paa endeel Collegier og samlede nogle superficielle Kundskaber og vidste forresten intet; herved lærte de saa meget, at de kunde føre en discours, som vel skulde smage af Viisdom, men dog var tillavet af Pølsesnak. Ved denne Sags Afgiørelse blev vi saa eenige som David og Jonathan.

I Dag er her ganske flyttet omkring i Huuset, jeg har nu faaet mit rette Kammer.

27. Oktober. I Dag har jeg været hos *Wiedewelt* [2]) og havde en meget kort audience, og i Aften har jeg

[1]) Christian August Lorentzen (1749—1828) var egentlig Portrætmaler, men malede ogsaa Landskaber og en Række Emner af Nordens Historie. De omtalte norske Situationer blev stukne af G. Haas. Lorentzen blev Professor og 1809—10 Akademiets Direktør.

[2]) Billedhuggeren Professor Johan Wiedewelt (1731—1802) var Direktør for Kunstakademiet 1793—94, for sidste Gang af 8 Gange.

været paa Academiet. Her er kommen en heel Hob Tydskere i den Tiid, jeg har været borte, blandt andet een ved Navn *Förster, der viel jux macht,* og som jeg troer er een af *Hviids Genier*[1]).

28. Oktober. Malet heele Dagen hos *Henrichsen,*[2]) han har et Landskab af salig *Pauelsen,* som er fortreffeligt og som jeg copieerer hos ham. Det er stor Skade for dette vakre unge Menneske, at han ikke kan høre, thi derved bliver han sat meget tilbage i Konsten, hvortil han af Naturen har gode Anlæg; men denne Mangel lader ham ogsaa blive uvidende om mange Feil og Laster, hvortil Mennesket kan forfalde. Kierlighed, som er Naturens fornemste Maal, overvandt ham engang; men hans Fornuft seirede dog, og han kaldte sig selv tilbage.

29. Oktober. Der er i Dag et Schisma i vores Spiiseselskab. Man har deelt sig i 2 Partier, nogle kaldte sig democrater og vil regiere over andre, Resten kaldte sig royalister og vil ikke lade sig regiere af democraterne. Dog er det slet ikke politiske Sager, som har forvoldt dette schisma, men skal fornemmelig være kommet af een, hvis Fader er Justice-Raad, og som bærer sit Haar à la grecque. Jeg er neutral. Jeg undrer mig meget over, at man her i Byen ikke politiceerer meere, thi jeg har i Henseende til det politiske merket en stor Koldsindighed, maaskee kommer det fordie jeg ikke kommer i den Cirkel. Besynderlig nok, thi paa Landet taler enhver om Statssager og Franskmændene indtil Sognefogden inclusive, og her vrimler af Officeerer, som aldrig tænke derpaa.

31. Oktober. Besøgte Etatsraad *Fogh.*[3]) Vi talte om

---

[1]) Johan Ludvig Wilhelm Førster var en lovende tyskfødt Kunstner, der forlod Landet 1797.

[2]) Portrætmaleren Matthias Møller Henrichsen (1768—1807) var Søn af en Købmand i Nysted. Han vandt den lille Sølvmedaille 1788 og blev 1806 Tegne- og Skrivelærer ved Døvstummeskolen Kbhvn. Han var døv, næppe døvstum, som Weilbach siger, da nærværende Forf. samtaler med ham.

[3]) Etatsraad Enevold Berregaard Fogh (1732—1800), Justitiarius i Hof- og Stadsretten. Afsked 1798.

Ildebranden paa Slottet. Han forestillede mig den med sine ret gyselige Træk. I det samme kom der en Secretair, Samtalen blev vendt til Reiser og Hunde som til Reiser nødvendige, i Øyeblikket sprang vi herfra til at tale om Lopper, og Etats-Raaden lærte os en behændig Maade at fange dem paa. Kl. slog 5 og jeg recommandeerte mig for at gaae til Academiet.

1. Novbr. I Aften begyndte Hr. *Förster* at ryge Tobak paa Academiet, denne Genistreg har jeg endnu ei seet der før; nogle opvaktes til Latter derved, andre slog Rynker paa Næsen, atter andre hviskede høit, at det var barnagtig, hvorved Piben blev borte.

2. Novbr. Jeg gik til Justice-Raad *Abildgaard*[1]) forat complimenteere ham; han spurgte, hvor jeg havde været saa længe, og hvad jeg havde bestilt. Audiencen var meget kort.

4. Novbr. I vores Spiseselskab befindes eendeel Nordmænd, disse havde i Dag fat paa *Holberg* og vare særdeles vreede paa ham, fordie han havde forglemt sit Fødeland og skienket sin Formue til Dannemark. Jeg veed ei om *Holberg* har Dannemark eller Norge meest at takke, vel skyldte han Norge Tak for sit Liv, men jeg troer han skyldte Dannemark Tak for sit Livs Ophold og erhvervede Formue. — I Dag har Professor *Kall*[2]) begyndte sine Forelæsninger for os paa Academiet, som jeg har foresadt mig, saavidt Tiiden tillader og de findes interessante, heri at extraheere. — — I Aften besøgte *Brøndsted* [mig], vi havde ikke seet hverandre i 5 Dage. Han roeste *Marezoll* saa meget for hans Prækener, at jeg lovede paa Søndag at følges med for at høre ham.

5. Novbr. Det er efter denne Aarsens Tid et meget mildt Vejr, men temmelig fugtig og ubehagelig for mig at gaa den lange Vej til *Henrichsen* hver Dag, som

---

[1]) Maleren Nicolai Abraham Abildgaard (1743—1809). Han stod i disse Aar i et spændt Forhold til Akademiet og var ikke Direktør i Aarene 1791—1801.

[2]) Professor Abraham Kall (1743—1821) var fra 1781 Professor i Mythologi og Kunsthistorie ved Kunstakademiet.

boer i Aabenraae, men Lysten er saa stor til Maleriet, at jeg glemmer denne Ubehagelighed. Jeg troer, det er en Slags Passion at male, men da den tiener paa en vis Maade til at forædle Forstanden, saa er det een af de gode Passioner; at spille Billard er ogsaa en Passion, og da den ikke tiener til at fornedre Forstanden, saa troer jeg ikke den er ond; dog jeg troer, at disse to Passioner fordærves lige meget, naar de blive misbrugte. At see een spille got Billard interesserer en Liebhaver ligesaa meget, som det interesserer en anden at see et got Malerie; begge disse Videnskaber har det tilfælles, at de ei kan dyrkes af andre end rige Folk, da det koster meget at lære dem, og naar een skal leve deraf, maa de bringes til stor Fuldkommenhed. Af den første regieres jeg om Dagen, og af den sidste om Aftenen.

7. Novbr. Jeg har faaet fat paa en fransk Mand, som skal snakke Fransk med mig, og hvorfor jeg skal give ham 8 Sk. om Timen. Han har været første Gang hos mig i Dag og ramsede mig en Fandens Hob Gloser op, som jeg har glemt alle igien. Det værste er, han kan ei tale ret Tydsk og altsaa ei kan oversætte det, jeg ei forstaaer. Jeg spurgte, hvad han meente om den franske Revolution, og han bandede paa gebrokken Tydsk paa, at heele Verden snart blev fransksindet. Han sagde, at han havde været i Paris, da Revolutionen begyndte, og at han da var royalist; men hvorfor han var kommen bort veed jeg ikke, saa meget forstoed jeg, at han har lært en Hob tydsk Pralerie. — Da jeg gik fra Academiet i Aften, spadseerte jeg en Tour med *Henrichsen,* thi det var en skiøn Maaneskins Aften; da jeg forlod ham mødte jeg blandt andre en cavaleer, som var indsvøbt i en moderne Sløikiole eller Cavai og udsendte saadan Vellugt om sig, at jeg kunde spore ham lige fra Amager Torv til langt op i Vimmelskaftet.

8. Novbr. I Dag er jeg bleven færdig med mit Land-

skab. Besøgte *Brøndsted.* Jeg bladede i Lessers „Christlichen Moral“[1]) og fandt Billard blandt de tilladte Ting, til stor Trøst for mig. — Fra Academiet gik jeg med *Henrichsen* til *Rauch*[2]), hvor vi spiiste os et Smørrebrød og spilte et Partie Schack. Jeg troer, at dette Spil skal herefter blive mit Livspil, thi dette koster ingen Partie-Penge; siden frembød een sig at spille et partie med mig, men han lod til at gaae meget misfornøyet bort, fordi han blev Mat; naar man piqveeres paa honneur i dette Spil, saa er det slemt.

Søndag. Jeg gik efter Løfte med *Brøndsted* i Tydsk Kirke og hørte *Marezoll*[3]). Hans Gestus, som *Brøndsted* løftede til Skyerne, kan jeg ei hæve høiere end til Spidsen af Runde Taarn, naar de flager om Løverdagen. Een af hans Maximer kan jeg dog godt lide, nemlig, at han hver 10 Minutter giorde en Pause og lod Meenigheden hoste ud, hvilket de saaledes iværksatte, at jeg næsten maatte holde for Ørene; forresten herskede en stor Taushed, og han veed got at trække Folks Opmærksomhed til sig.

I Aftes besøgte [jeg] *Severin*[4]). Jeg kom ei derfra før Kl. $11^1/_2$, og par Malheur havde jeg glemt min Gadedørs Nøgel. Jeg gav mig til at banke, Vægteren kom og gav mig den Efterretning, at i Stuen til Gaden laae Spækhøkerens Pige, som boede der, og at hun formodentlig snarest kunde høre, naar jeg bankede paa Vinduesskaaderne. Dette blev strax iværksat, og i Øyeblikket hørtes en spæd Stemme, som spurgte, hvem der bankede; jeg fortalte hende i mueligste Korthed, at det var en af de Logeerende ovenpaa, hvilket hun

[1]) En meget udbredt Ethik af den tyske rationalistiske Forfatter Gottfred Less (d. 1797).

[2]) Der menes Traktør Rau eller Raue, i Følge Vejviseren: „Hjørnet af Vingaardsstræde og Reverentsgade, Hotel d'Angleterre, hvor den engelske Klub holdes“. Altsaa hvor nu Hotel Monopol findes. Senere flyttede Rau imidlertid til Kongens Nytorv gml. Nr. 61, Pladsen for nuværende Hotel d'Angleterre.

[3]) Sachseren Johan Gottlob Marezoll (1761—1828) blev 1794 indkaldt hertil og ansat som Præst ved St. Petri Kirke. Han blev strax Modepræst og stærkt søgt af de Studerende. 1803 blev han Superintendent og Professor i Jena.

[4]) Denne Familie maa antages at være Bogholder i Overformynderiet Carl Severin, død 1801, gift med Ingeborg Christine Møller (1755—1797).

meget behændig rapporteerte til næste Kammer, hvorfra kom det trøstende Svar, at ingen blev oplukt og det Raad tillagt, at jeg kunde gaa hen, hvor jeg kom fra. Med dette Svar var jeg ei fornøyet, men klemte paa Vindues Skaadet igien, hvorved der blev vexlet adskillige Ord mellem Spækhøkeren og mig ved Hiælp af Pigen, han bombardeerte med grov Skyts, og jeg svarte med løs Krudt. Dette varte omtrent et Qvarteer, da endelig fremstod en sans-culot og spurgte, hvem der var saa dumdristig at banke. Jeg viiste ham min Parapluie som Gierningsmanden og bad om at komme ind, men han svoer med en forslidt Spækhøker-Eed, hvormed han formodentlig har narret Fanden ofte, at han lukkede ingen ind, og efterat have holdt en kort Samtale med Vægteren om hans Pligter, slog han Døren i for Næsen paa mig. Vægteren begyndte nu ogsaa i Steden for at trøste mig, at forsikre, at dersom jeg rørte Vindues-Skaaden igien, saa vilde han lære mig noget andet. Jeg forsikrede ham, at han ei kunde lære mig ret meget, men jeg vilde snarere lære ham, at baade han og Spækhøkeren vare Oxer, hvilket jeg skulde beviise ham saa tydelig som 2 og 2 er 4, om han vilde følges med paa Raadstuen. Hertil havde han ikke Lyst, men gik og fortalte, at Kl. var slagen 12. Det var et overmaade skiønt Vejr, Maaneskin og ganske stille, hvad var herved at giøre; jeg var i et excellent humeur og ansaae mig som en vandrende Ridder, som søgte Eventyr; thi i denne Tid læser jeg Don Quixote, og følgelig faldt dette mig først ind. Jeg søgte da mit første Eventyr ved Vester-Ports Vagt, hvor jeg spurgte Skildvagten, hvem der havde Vagt, for om jeg kunde have kiendt ham, i hvilken Fald jeg havde søgt Qvarteer der; men det var en *Walter,* som jeg ei engang vidste existeerte, mindre kiendte. Jeg vandrede videre og kom til Gammel Torv og betænkte mig paa om jeg skulde gaae ind paa Raadstuen eller ei. Jeg saae til Maanen, den var mild og i lige saa got humeur som

jeg, hvorfor Resultatet blev at holde den med Selskab i Nat. Det var saa mildt, mildere end i Mai. Jeg vandrede omkring saa længe, at jeg kom til Kronprindsens-Gade, hvor der just var Ball. Paa dem saae jeg en halv Times Tiid, gik videre og kom igien. Imidlertid blev Kl. 3, og jeg havde endnu slet ikke annuered mig, og den øvrige Tid gik ligesaa got. Kl. 5 gik jeg op paa Volden og giorde mig en Tour der, imidlertid raisoneerte jeg med mig selv, om jeg skulde ansee denne Stræg for Ondskab eller Dumhed eller af ingen af Deelene; jeg henregnede den meest til Dumhed og en udyrket Forstand og blev endnu ved min Satz, at Mennesket ei er ond af Naturen. Fra Volden gik jeg hiem, thi jeg fornam nu adskillige oppe, og Døren fandt jeg virkelig aaben. Jeg lagde mig da til Kl. $8^1/_2$ og sov i disse tre Timer ypperlig og befinder mig saa vel, som om jeg havde lagt mig Kl. 11 i Aftes. Dette skrev jeg Kl. 10 den 10.

11. Novbr. I Aften hos *Temstrup*, vi talte først eendeel om Jylland, siden blev der talt om Salonen ved Academiet, og den stakkels *Abildgaard* blev heglet slemt igiennem, thi man sagde reent ud, at hans Stykker duede slet ikke. Dette er aleene nok til at viise, hvor store Kiendere disse Folk er. *Temstrup* sagde, at naar han kom hiem fra Academiet og saae sine egne Stykker, saa syntes han nok saa got om dem.[1]) Siden fik vi fat paa *Heiberg*, og jeg mærkede, man ansaae denne Mand for en stor Skurk[2]), thi Aristocratiet regierer her i Huuset; tilsidst haabede man, at Frankerige fik Betaling for alle sine Synder. Strax paa den Skræk gik jeg hiem i et meget ondt Veir.

12. Novbr. I Formiddag med *Henrichsen* hos *Spengler* for at forlange Malerier fra Konstkammeret, hvilket blev os lovet, naar der blev aabnet.

14. Novbr. Hos *Juel* og viiste ham mit Landskab.

[1]) Om en Maler ved Navn Temstrup kan ingen Oplysninger gives.
[2]) P. A. Heiberg blev i November dømt til en Mulkt paa 300 Rdl. Den uforsvarlige Dom blev senere benyttet til at skærpe hans Landsforvisningsdom.

Han forlangte at see noget af, hvad jeg havde malet efter Naturen, hvorefter han bedre kunde bedømme mig. Dette blev lovet. Derpaa en Audience hos Hr. *Koefoed.*[1]) Saa stor en Nar har jeg endnu ikke kiendt, han vilde giøre sig vigtig og klagede over, at han havde for meget at bestille; jeg trøstede ham det bedste jeg kunde og lagde til, at jeg havde for lidt at bestille, hvorpaa han med en gravitetisk Mine spurgte, om jeg vilde copieere et Par Portraiter for ham efter *Juels* Originaler, som jeg besvarede med et skielvende ja; thi herved kan jeg lære noget, og lige saa vel kan jeg giøre det, som slet intet. Det er ellers en saare aristocratisk Aand, som hersker blandt Konstnerne i Almindelighed og med *Koefoed* i Særdeleshed, thi dersom man ei kunde oversee ham en lille Smule, saa var han utaalelig.

15. Novbr. Hos *Juel* igien med *Henrichsen. Koefoed* var i Dag i meget got humeur og usædvanlig artig; derfra fulgtes jeg med *Henrichsen* til *Dreyer*[2]) for at spille et partie Billard. Paa Veien gik han ind til sin Haarskierer at skiende ham Huden fuld, fordie han i nogle Dage ei havde været hos ham. I Aften var jeg med *Severin* uden Porten, hvor der var soupée for Medlemmerne, og hvoriblant jeg blev antagen som Reisende. Her var jeg i en overmaade behagelig cirkel af oprigtig gode Folk, og Omgangen er ganske demokratisk, complimenter kiendes ikke og Rang-Syge bryder ingen sig om, men en god Slags Friehed og Lighed, som fornærmer ingen, regierer her. En Hørkræmmer ved Navn *Overstrup* fourneerte os med Eventyr krydret med Løgn og Sandt, som var saa got proportioneeret, at det morede hele Selskabet.

17. Nvbr. I Dag er den gamle Justice-Raad *Preisler* død.[3]) Ved den Lejlighed saae jeg *Grosch*[4]) paa

[1]) En maadelig Portrætmaler og Konservator Herman Koefoed (1743—1815).
[2]) Vistnok hos Billardholder Dreyer i Frederiksberggade Nr. 211.
[3]) Kobberstikkeren Johan Martin Preisler (1715—1794) var Professor ved Akademiet fra 1750.
[4]) En lidet betydelig Maler og Kobberstikker Heinrich August Grosch fra Lübeck (1763—1843). Han bosatte sig i Norge 1812.

Academiet i Aften for første Gang siden min Ankomst til Byen, for nogen Tid siden traf jeg ham hos *Eisen* [1]) og spurgte, hvorfor man ei saa ham paa Academiet, hvortil han svarte: was soll ich da machen? Jeg mærkede strax, Manden var vreed, fordie han ei havde faaet den store Sølvmedaille, forsikrede ham derfor, at jeg ei vidste, hvad han skulde giøre der, men kort at fortælle: er will gern ein bisgen [ɔ: Bischen] erhaben seyn. Derfor kom han i Aften og proponeerte os at bære Justice-Raaden til sit Hvilested, som af de Fleeste blev antagen, thi det var en meget agtværdig Mand. Vi gav os nu til at vælge en nye Professor i hans Sted, nogle valgte hans Søn, [2]) andre *Clemens*, [3]) atter andre *Lorentzen*, og en vilde have *Ryde* [4]) dertil, men da vi ei kunde blive eenige om Valget, saa blev besluttet, at lade Professorerne selv afgiøre Sagen.

18. Nvbr. I Dag har jeg faaet en nye Franskmand, thi den forrige, som var en Soldat, kom ikke meere. Dette lader til [at være] en meget skikkelig Mand, som er snaksom og glad som en Fisk, han fortæller mange Krøniker, han har været med i Syv-Aars-Krigen og faaet Kugler i Beenene og hvad der hører til.

19. Nvbr. Været hos min Hofjøde *Jacobsen*. Vi holdt en fyndig politisk discours, men han var temmelig aristocratisk og „holdt meget af vorneme Volk", som han paastod var authoriseerede af Moses. Gik til Academiet; paa Vejen blev jeg meget plaget af Aristocrater, som lader sig trille om i Byen med Skildvagter paa Ryggen i dette tørre Veir.

21. Nvbr. Til *Henrichsen* for med ham at besøge *Lahde*, [5]) som vi ei fandt hiemme, men dog saae jeg

[1]) Rimeligvis Johan Mortensen Eisens Traktørsted paa Hj. af Lille Kirkestræde og Amagertorv (nuv. L. Kirkestr. 5).

[2]) Kobberstikkeren Johan Georg Preisler (1757—1831).

[3]) Kobberstikkeren Johan Frederik Clemens (1749—1831). Professor 1813. Han var i Udlandet 1788—95.

[4]) En lidet betydelig Maler Anthon Christoph Rüde (1744—1815), der blev Medlem af Academiet 1779.

[5]) Kobberstikkeren Gerhard Ludvig Lahde fra Bremen (1765—1833) fik den lille Guldmedaille 1792, var søgt som Tegner og Gravør af Portrætter og tjente meget ved sine Stik, der i Almindelighed behandlede patriotiske Emner.

paa hans Værelse Prinsen af Augustenborg i fuld corpus af *Graf.*[1]) Ansigtet var skiønt og meget saftigt, men Drapperiet var malet temmelig skiødesløst og kan i mine Tanker slet ikke komme i Ligning med *Juel.*

I Aften hos *Rauch* med *Henrichsen.* Dette er et ganske moersomt Sted, man finder Engellændere, Italienere, Franskmænd, Tydskere og Danske at sværme hulter til bulter; Jøder, Græker, Lutheraner, Catoliquer og Calvinister at omgaaes; Officeerer, fornemme Kammertienere, Kokke og andre fleere at passeere for Ligemænd. Kort sagt her er et Miskmask af alle muelige Slags Masker og et ret Sted for en Maler at hente Ideer fra. Man finder aristocratiske, demokratiske, republicanske, royalistiske, ja selv kierlige carakteerer.

24. Nvbr. Jeg spadseerte en Tour og mediteerte paa Konstnerens Skiebne, som jeg fandt temmelig ufordelagtig, maaskee kommer det, fordie man som *Wessel* siger, synes altid slettest om sin egen Stand, men alle andre Stænder har dog noget vist at lave af, og Konstneren maae leve af Guds Forsyn alleene. Jeg prisede Forsynet, som i den ædle *Plessen* havde viist mig saa stor en Hielp, og beklagede meget den, som uden slig Hielp nogentid tænkte paa at blive Konstner, thi han maae absolut blive forknyt her i Byen.

I Aften da jeg gik til Academiet lagde jeg Veien om Posthuset[2]) og var saa lykkelig at faae et Brev fra min Fader, som meget glædede mig. Der var en stærk Trængsel, og da jeg gik, saae jeg, at man just var ifærd med at ficenteere en Kone, som havde benyttet sig deraf og paa en behændig Maade tilpractiseeret sig 10 Stykker Lommetørklæder; jeg havde ei Tiid at oppebie Udfaldet og hørte alleene, man sagde, at samme Kone var bekiendt under Navn af Torve-Tyven.

25. Novbr. Malet paa *Henrichsens* Portrait heele

---

[1]) Den berømte tyske Portrætmaler Anton Graff (1736—1831). Det her omtalte Billede er gengivet i Memoirer og Breve III S. 208—9.

[2]) Havde fra 1780 sin nuværende Beliggenhed.

Dagen. Derfra til Academiet. Paa Veien besøgte jeg min Hofjøde, han læste just Aftenbøn og stod midt for en canapé, hvor han blev ubevægelig nesten et qvarteer. Paa Academiet var *Kall*, han lærte os at kiende saa mange Slags Jupitere, at jeg har glemt dem alle, endskiøndt han viiste os dem paa Prent. Da Professoren holdt op, begyndte vi for os selv at handle om, hvorledes vi skulde indrette vore Ting paa Fredag, da *Preisler* skal begraves; her opstoed adskillige Meeninger, nogle vilde gaae, andre kiøre, nogle med Støvler, andre med Skoe, nogle vilde have trekantet Hat, andre rund, nogle vilde have Kappe, andre ingen. Da jeg er saare ukyndig i alt, hvad som angaaer Etiqvetten, saa indlod jeg mig slet ikke i denne heftige dispute, men lovede at lyde Seirvinderne, hvorpaa jeg satte mig til at tegne. Endelig hørte jeg, at der var udkommen en polsk Rigsdag af denne Samtale og man ei havde faaet meere bestemt end Hattene, som nu skal være trekantede. Jeg tænkte da: gid vi vel havde overstaaet denne Dag, at vi ei skulde have Skam derfor, thi det nærmer sig nu Tiiden og ikke meere bestemt end Hattene, som vi efter den strengeste etiqvette reent kunde undvære. Det seer farligt ud! Men jeg stoeler paa Hr. *Grosch*, som lod sig see i Aften i halv Sørgedragt. Da jeg kom hiem, sad min Vert just og syede paa en sort Kioel; da jeg fortalte ham mit forestaaende Sørgetog, saa lovede han mig den tillaans, som halvveis beroeligede mig, thi nu mangler jeg kun Vest og Beenklæder, og de venter jeg at faae i Spiiseselskabet hos en Student. Dette skriver jeg med temmelig frosne Fingre, men da jeg hører Vægteren synge, det er Tiid at gaae i Seng, saa vil jeg adlyde hans Paamindelse.

26. Nvbr. I Aften med *Henrichsen* til Hr. *Schinckel*, jeg blev opholdt til Kl. $11^1/_2$, hvorfor *Henrichsen* gik fra mig. Dette var mig ubehagelig. *Winterberg* junior var der og spilte Polskpas med *Henrichsen, Schinckel*

og *Krone*[1]). Den sidste havde han nær faaet i Haartoppen, fordi han tabte. Der er ingen, som kan være meere ækle at spille med end disse *Winterbergere*, naar de tabe. Jeg spilte Trocodille[2]) med den ældste, og han blev rasende, for jeg gjorde ham 2 Gange trippel paa hans egen continué, og forbandede sig paa, at det ikke var min store Forstand, som giorde det; men ved slige Leiligheder er jeg kold som Iis, og med denne Kulde forsikrede jeg ham, at jeg vel vilde bruge mit taassede jydske Hoved.

27. Nvbr. Hos *Severin.* Jomfruen brækkede min Stok, som kostede hende et Kys, og hermed var den ti Gange betalt.

28. Nvbr. Kl. 8 til *Henrichsen* for at sværte mig, thi i Dag skal *Preisler* begraves. Vi bleve endelig færdige Kl. 10, da vi indsvøbte os i en stor sort Kappe, som gave os et saare sørgeligt Udseende. I denne Dragt satte vi os i en Vogn og rullede til Charlottenborg, hvor vi fandt et heelt Vrimmel af ligedanne Skabninger, samt Gaarden og det halve af Kongens Nytorv fuldt af Tilskuere. Efter at være blevne bevertede med Frokost under en bestandig Tummel af Selskabet, som ikke klingrede som Sørge-Musiqve i mine Øren, blev endelig raabt Hys! og med eet fremtrinede Sørge-Parrene, som nu bestoed af Professorerne. Vi søgte nu vores Pladse, og jeg blev placeeret i forreste Geled tilligemed *Lahde.* Bedemanden kommandeerte Hatten paa, hvilket blev adlydt med en tilsyneladende subordination, som om en Professor havde talet. Vi vandrede altsaa afsted med vores gode *Preisler* for at bringe ham til sit Hvilested og det Fod for Fod. Under adskillige Omskiftninger naaede vi endelig Frelserens Kirke paa Christianshavn, ilde tilflyede af det megen

[1]) Flere af de her og senere nævnte Kunstnere — saasom Brødrene Winterberg, Heinrichs, Ross m. fl. — nævnes ikke i Weilbachs Lexikon. De er formodentlig udenlandske og har antagelig kun i kortere Tid været Elever paa Kunstakademiet.

[2]) Dette Spil, som nævnes saa ofte, er sandsynligvis det samme som Toccateglispil, et Brætspil med Tærninger og Damstene, der var meget udbredt i Datiden.

Skarn. Vi sadte ham nu ind i Kirken, medens der blev opført en Trauer-Musiqve, som jeg tvivler paa, den salig Mand hørte noget til, da han var indesluttet i dobbelt Kiste; imidlertid da han eller vi andre havde faaet den tillivs, toge vi fat paa ham igien og under geleide af en Flok Skolebørn, som vrælede afskyelig, bragte vi ham ind i Capellet, hvorfra vi efterat have modtaget en Taksigelse af den Afdødes Søn for den Ære, vi havde viist hans Fader, forføyede vi os hiem igien. I Aften fremstoed Hr. *Grosch* og enten af egen composition eller efter ordre endnu takkede os for i Dag.

Aftenen passeerte jeg hos *Henrichsen*, vi talte om Grev *Ahlefeldt* og den Skam det var at giøre saadan en Mand til Minister udenlands, som havde ført sig saa lumpen op her hiemme [1]); derpaa holdt jeg en sømmelig discours med Madam *Polder* om Prindser og Konger, som hun sagde var lykkelige, eftersom de ei behøvede at lære noget, men da dette var en Idee, som jeg aldrig havde giort mig før om en Prinds, saa kunde jeg ei heller saa strax fatte den; vi bleve altsaa ueenige, hvad den Post angik.

29. Nvbr. I Dag er Arveprindsens Gemalinde død, jeg har ikke hørt det mindste til, at hun har været syg, men dette har sadt hele Byen i confusion. Comedier, Concerter, Trommer og Piber ere forbudne i 6 Uger. Da Academiet var forbie, gik *Henrichsen* og jeg til *Brøndsted*, hvor vi bleve plagede af en fæl Ringen en heel Time, man siger, at det betyder Sorg for Prindsessen; en uundværlig ceremonie! Imidlertid skatteerte vi *Henrichsen* lykkeligst, at han ei blev incommodeeret af denne larmende Trauer-Musiqve, som man meener, skal fortsættes i 6 Uger, for ved Hielp deraf at giøre hende eengang saa høisalig som ellers.

---

1) Den som Theaterdirektør ilde sete Grev Ferdinand Anton Christian Ahlefeldt blev afskediget 1794, og udnævnt til Gesandt i Berlin. Se Clausen og Rist, Memoirer og Breve III. S. 4 flg.

30. Nvbr. Hos *Severin* at spiise og forblev der om Aftenen, der var en historisk Professor *Kierulf* og Kone[1]) bl. a. Fremmede. Med denne Professor talte jeg noget om Tegne-Academiet, han fortalte mig mange Ting derom, som jeg ei vidste, thi vi stakkels Elever regieres af et saare aristocratisk convent, som stedse holder os bag Forhænget, saavel i Konsten som hvad dertil hører, og naar een af Professorerne lader sig see, da er det, som man saae en Aand, som kan indjage Skræk og Bævelse og hvorved enhver Catholik vilde korse sig; han forstaaer kun Aandernes Sprog og nedlader sig ikke til os uden i afbrudte Ord, som han troer ere fattelige for Skabninger af en ringere Classe. Men kort: *Kierulf* fortalte mig, at der i sidste Forsamling allerede var voteeret paa den nye Professor, hvorom jeg dog tvivler. Han beklagede ogsaa, at vi ingen god Medailleur havde, samt den Skam det var for Academiet at antage *Holm* til Medlem for *Gerners* Medaille, som var saa slet; men jeg forsikrede ham, at Academiet havde først giort *Holm*[2]) Uret ved at giøre ham til Medailleur, da han havde viist saa stort Genie som Bildhugger. Hvad Medailleurer ellers angik, da trøstede jeg ham med *Genailli*,[3]) som nu snart kom hiem; her havde han ikke meere at indvende, end at han ei engang kiendte det Værktøi, han som Medailleur skulde bruge. Da jeg nu saae, at jeg intet kunde udrette, trak jeg mig tilbage og lod ham beholde Seiren, thi han havde virkelig Ret. Resten af Aftenen passeerte vi med Juulelege, skiøndt mig synes det var temmelig tidlig.

---

[1]) Professor i Historie Jørgen Kierulf (1757—1810) blev 1794 Medlem af Theaterdirektionen. Han var anset som en noget ubetydelig, men velvillig Mand. Gift med Charlotte Amalie Fischer (1773—1820).

[2]) Medailløer Jesper Johansen Holm (1748—1828) blev Medlem af Akademiet 1794 paa sin Medaille over Henrik Gerner, skøndt der blev fældet ugunstige Domme over den. Han levede i trange Kaar som Modellerer ved Porcellænsfabriken.

[3]) Medailløer Peter Leonhard Gianelli (1767—1807), Søn af Akademiets Gibser, fik Rejseunderstøttelse fra 1791 til 1796, blev Medlem af Akademiet 1798 og Medailløer ved Mønten 1800.

2. December. I Dag gik *Henrichsen* og jeg paa Konstkammeret for at laane Malerier efter *Spenglers* Invitation, hvorpaa vi havde ventet længe. Vi traf *Høyer,* [1]) *Lorentzen* og *Koefoed.* Den første spurgte mig, om jeg gik herop imellem for at studeere, jeg svarte, jeg var kommet for at laane et Malerie, som han biefaldt, idet han med et opmærksomt Øie betragtede de ophængte Malerier. *Koefoed* anspendte sig for at fortælle os, hvad der var got malet. Malerierne er ganske anderledes rangseerede, end da jeg sidst var her; jeg udbad mig nu det lovede af *Spengler,* [2]) hvorpaa man viiste os ind i et Sideværelse, hvor eendeel gamle Malerier vare henslængte, som man ei ansaae værd at hænge op. Det bestoed af Ribs Rabs, som for største Deelen var saare slet. Imidlertid fandt jeg dog et Stykke deriblandt, som gefaldt mig saa got, at jeg ansaae det værd at copieere, og *Henrichsen* ligeledes. Men da vi kom hiem, vare vi snydvreede, fordie man saaledes havde behandlet os. Af de ophængte Malerier sagde *Spengler* blev ingen udlaant, og de uophængte siger jeg duer ikke. Saa vidt jeg veed, saa har man efter Academiets Reglement Rettighed til at faae Malerier fra Konstkammeret, naar man har faaet den store Sølvpræmie, men dette Reglement har jeg aldrig seet, lige saa lidt har nogen af mine Foresatte nogentiid underrettet mig om denne min Ret, og jeg havde vel aldrig faaet den at viide, dersom jeg ikke havde læst det i *Ramdohrs* Kritik over Kiøbenhavn. [3]) Nu spørges, om det er Ret saaledes at behandle en ung Konstner, som giør sig Umage for at lære noget, til den Ende udsætter sig for en empfindt-

[1]) Sekretær ved Akademiet, Professor Cornelius Høyer (1741—1804), kgl. Hof-Miniaturmaler og som saadan meget anset.

[2]) Kunstkammerforvalter og Kunstdrejer Lorenz Spengler (1720—1807).

[3]) I Reglementet for Akademiet af 1771 tales ikke om nogetsomhelst Udlaan til Kunstnere af Malerier fra Kunstkammeret, heller ikke har Ramdohr i sine „Studien auf einer Reise nach Dänemark" (Hannover 1792) omtalt sligt. Han omtaler kun Reglementets Afd. III, Punkt 9, hvori der gives de unge Kunstnere, der har vundet den store Guld- eller Sølvmedaille, Ret til at øve sig efter de paa Billedgalleriet paa Christiansborg værende Malerier paa fastsatte Tider. Han tilføjer, at han under sit Ophold i Kbhvn. aldrig paa disse Tider har truffen en eneste arbejdende Kunstner paa Galleriet.

lig Afviisning af en næsviis Konstforvalter, og naar han endelig er saa naadig at lade os komme derop, da at anviise os saadant uduelig Tøi, hvorved man intet lærer. Jeg veed vel, at jeg kunde forlange Billet af *Høyer*, og at man i saa Fald ikke let skulde undgaae at lade mig faae, hvad Stykke jeg vilde, men da jeg for 2 Aar siden bad ham om et Adresse-Brev til *Graff* i Dresden, saasom jeg var tilsinds at reise derhen, saa svarte han mig, at han ikke gad skrive, men at jeg skulde hilse de Gotfolk fra ham. Da jeg nu frygter, at hans Skrivelyst ei er bleven større siden den Tiid, saa har jeg ei anseet det Pinen værd, at anmode ham derom, da jeg kun bliver her saa kort.

6. Decbr. Man fortæller, at der i Dag har været et stort Slagsmaal ved Admiral *Schindels* Begravelse.

8. Decbr. I Dag med *Henrichsen* ude paa Palaierne for at see Værelserne og besynderlig for at see den, som er malet under *Abildgaards* Direktion; vi traf ham selv derude, men vi fik kun et Nik af ham. Det meeste er nogle Blafonds og lidt Løvværk paa Kanterne. Disse blafonds ere ret artige inventeerte i Mosaik, men det er dog lidt for broget i mine Øine i Henseende til Tegningen og jeg troer, at Efterkommerne vil sige, at de Folk, som har giort det, have havt liden Smag. Dette er noget, hvorfor enhver Konstner maae meget vogte sig, derimod hvad Couleuritten angaaer, da var den propre og indtagende harmonisk.

10. Decbr. I Aften var *Kall* hos os og fortalte os eendeel om Jupiters Kierlighedshandlinger, hvoraf de fleeste loe høit. — Løbet næsten heele Byen om for at lede efter Admiral Grev *Moltke* og Finants-Raad *Kaas*,[1]) som skal være kommen til Byen, men jeg har

---

[1]) Finantsraad Georg Ditlev Koës (1731—1804), fhv. preussisk Bankdirektør, fik 1771 Oktroi paa at oprette et Tallotteri i Kbhvn., hvorved han tjente en Formue og købte Antvorskov og opførte Falkensten, som han atter solgte. Efter hans Hustrus, Anna Mathea Falcks Død (1756—1792) boede han til Leje paa Kmhr. C. A. Plessens Gods Gundersløvholm. Hans ene Datter blev gift med P. O. Brøndsted.

ingen af dem kundet finde, man viiste mig fra et Sted til et andet saa lenge at jeg blev saa vreed for den Tiid, jeg saa unyttig havde spildt, at jeg gik hiem og sadte mig til at læse i *Rigelsens* 5te Christians Historie, thi naar jeg faaer fat paa denne Bog, saa bliver jeg strax i got humeur.[1])

11. Decbr. Spiiste hos *Fogh* til Middag, vores heele discours gik ud paa de arme Franskmænd, hvilke vi heglede saa gyselig igiennem, at det halv om halvt giorde mig ondt for dem. Der blev tillige talt om en Cancelli-Raad *Friis*,[2]) som forleden Aften har giort artige Løier paa Gaden, nemlig: en Karl kom gaaende og holdt Haanden for Ansigtet, Cancelliraaden, som troede han røg Tobak, spurgte hvem der gav ham Tilladelse til sligt og uden at oppebie Svar gav Karlen saadan et vældig Ørefigen, at han kastede bie i næste Rendesteen; denne, som kiendte sin Uskyldighed og derfor anraabte Vægteren om Hielp paa samme Tiid han allerede pønsede paa Modværge, Fægtningen blev nu alvorlig; endelig blev min Hr. Cancelliraad giort til Krigsfange og ført til Politiemesteren, som han ved første entré kaldte et stort Dosmerhoved, saa vel som den som havde giort ham dertil, samt at han kun ønskede sig 2 Pistoler ved Haanden for at udøve sin Harme paa Politiemesteren med den ene og paa sig selv med den anden. Politiemesteren, som er en meget fornuftig og koldsindig Mand, bad ham gaae hiem for at betænke sig lidt.

12. Decbr. Her tales ikke om andet end Prindsessens Biesættelse, som man meener skal skee i Morgen 8 Dage. I Spiiseselskabet blev i Dag raadslaget, om det lønnede Umagen at leie Hest eller Vogn til Roeskilde for at see denne Procession, da en Hest koster 10 og en Vogn 25 Rdl. De fleeste var dog af den Formeening, at det var naragtigt at give saa meget.

---

[1]) N. D. Riegels' Femte Christians Historie udkom 1792.
[2]) Cancelliraad og Prokurator Rasmus Cornelius Friis (1751—1828).

15. Decbr. Her begynder nu at roullere stærk med polske Huer og store Pelse, som ere Fortropper for Vinteren, som begynder temmelig at nærme sig, og Kudskene see saare frygtelige ud, thi de have Huer, som forlænge dem paa en god Alen. Nu begynder Forpagtere og Forvaltere at lade sig see fra Landet til Terminen, blandt disse har indfundet sig min Fætter fra Raunstrup. Der blev nu først holdt Raad over, hvor vi skulde gaae hen, og Resultatet blev, at vi først vilde besøge et Spiiseqvarteer, hvor min Fætter uddrog af Lommen en Tegnebog og derfra udbredte over heele det Bord, hvorved vi sad, saa mange Qvitteeringer og Documenter og Beviiser, at den beste Procurator kunde blive gal over Halvparten. Han demonstreerte nu forfærdelig over hvorledes han var kommen ud med sin Baron, og som han var dybest i denne affect, kom en Person, som ogsaa vilde have lidt for Tanden; han skottede til os og retereerte sig til yderste Fløi, hvor han blev saa andægtig en Tilhører af denne Hollænderdiscours, at ingen Spækhøker kan høre meere andægtig paa *Maaløes* Prækener [1]). Endelig fordrede fleere Giesters Ankomst Papirernes Sammenpakkelse, og en nye Deliberation, om hvor vi skulde passeere Aftenen, blev iværksat, og jeg formærkede, at Fætteren havde Lyst til Ponce; jeg lovede at følge med som Tilskuer. Min Fætter *Caspar* førte os nu an, og vi fulgte hans Fodspor, saaledes ledsagede han os til et Billard, hvor vi passeerte Aftenen.

18. Decbr. I Morges til *Kloker* og havde megen Glæde ved Giensynet af denne min Ven, som jeg fandt i samme sit Lune, som jeg forlod ham for to Aar siden. Jeg lovede at besøge ham, naar jeg kom paa Landet, og skal, om Gud giver Helbred, holde det. Derfra til *Kaas* [ɔ: Koës], det er en meget artig Mand; han talte med mig om min Reise og sagde, at min Velgiører var

[1]) Hannibal Wilhelm Ludvig Maaløe (1761—1841) levede i Kbhvn. som Hjælpeprædikant og Lærer ved Frue Friskole. Blev 1800 Præst i Norge.

en god Mand, men hans Moster var som oftest syg.[1]) Jeg forsikrede ham, at jeg aldrig havde havt Prøve derpaa, men at han stedse havde været overmaade raissonnable mod mig. Han roeste min Fader meget og sagde, han havde mange Kundskaber, men min Farbroder, sagde han var en Mand uden Talent; jeg undskyldte ham som en Mand, der ei havde havt Leilighed til at see sig saameget om i Verden som min Fader, og forsikrede ham, det var ikke Mangel paa naturlig Forstand eller Lærdom. Han lovede mig Arbeide, naar jeg kom derud, og dette lettede noget for Hiertet, thi her i Byen er intet at giøre, uden at lære, og dette tænker jeg er det samme som at sette Penge paa Rente. Da jeg nu havde brudt Dagen, saa gav jeg mig til at giøre franske Visiter og giorde Begyndelsen hos Hr. *Mørk*, som jeg har malet, førend jeg reiste til Jylland, men han var just i Færd med at friceere sin Kone, hvorfor jeg gik strax.

20. Decbr. Fra Academiet med *Henrichsen* til *Rauch*, der var bl. a. nogle, som spillede Lombre, og ved dette Spillebord var man nær kommen op at slaaes om Beterne; Fransk, Tydsk og Dansk blev nu saaledes hakket sammen, at jeg troer neppe Fanden har meleert det bedre, da han giorde Engelsk. Da Striden var forbie, forsikrede en af Selskabet, som havde været neutral, at han havde meere Fornøyelse af saadan Lombre end af den beste comedie. Man taug og samtykte og fortsatte Spillet med al Alvorlighed.

24. Decbr. Fra Spiiseselskabet gik jeg med *Færsløw* til *Brøndsted*. Disse toe Lærde kom i discours om Guddommen og fremsadte for hverandre det Spørgsmaal, om Mennesket kunde være lykkelig og dydig uden at kiende Gud. Om denne Muelighed bleve de begge eenige. De kom nu aleene i Vilderede med, hvad der i saa Fald skulde bevæge Mennesket til Dyden, naar han ei kiendte en Gud og altsaa hverken ventede Straf,

[1]) Moster = Pengepung.

ei heller Belønning. *Fersløw* troede, at Frygt for timelig Straf maatte være Bevæggrunden, og *Brøndsted* sagde, at Lærdom om Gud og Religion var kun nyttig for Skrædere og Skomagere, oplyste Folk behøvede ikke sligt. Ofte har jeg raget i dispute med *Brøndsted* om Religions-Sager, men dog har jeg aldrig hørt saa heterodox en Sætning af ham endnu.

Jeg fulgte med *Henrichsen* til *Rauch*, og paa Veien fortalte han mig, at han i Aften skulde i Selskab med en Pige, som ganske havde fortryllet ham. Kl. henimod 7 gik jeg til Spiiseselskabet, hvor jeg allerede fandt den ganske Forsamling; vi bleve meget got beværtede af vores Vertinde og levede ret lystig. *Volkersen* gav os blød Snak, som de andre loe af, og vor Vert *Knudsen* lagde nogle ostindiske Vittigheder til, som forøgede Latteren. *Brøndsted* fandt sig saa vel her, at han tvivlede paa at blive bedre faren hos Patriarken Abraham, — dette lader jeg staae ved sit Værd. Hvorpaa man drak et Glas Ponce. Efter Maaltidet spillede vi Gnav, som varede til Kl. 11, da hver gik til sit i et ganske fortræffeligt Sneefog. [1])

25. Decbr. Dette er den første Juledag, jeg har været her i Byen; jeg mærker, at her giør man ikke saameget deraf som paa Landet, thi man feier Gade overalt og ophugger Rendesteene, som jeg troer, enhver Landsbyemand vilde ansee for dødelig Synd.

Hos *Severins* blev jeg buden at spiise. *Sylow* [2]) var der og løi os saa fuld af Spøgelse-Historier og doppelte Mennesker, at det giøs i os alle, han forsikrede og at han havde seet den bekiendte *Wibe* in duplo [3]), og hans egen Fader havde den Maxime at giøre sig usynlig imellem. Da vi havde overvundet disse Menneskelig-

---

[1]) Dette foregaar Juleaften. At fejre denne ved Juletræ etc. er en fra Tyskland indkommen Skik, der først omtales 1822. (Kbhvns. Skilderi 1822, Nr. 5).

[2]) Dette kan antages at være Sekretær, Annuitets-Kontrollør, senere Generallottoinspektør Ludvig Christian Sylow (1759—1813), der blev gift med Bogholder Severins Datter, Marie Elisabeth, død 1861.

[3]) Antagelig den fhv. Sekretær i „Norske Selskab", Forf. Johan Vibe (1748—82), der var bleven Landmaaler-Assistent i Fyen.

hedens Gespenster, kom vi til at spille Gnav, og dette moerede mig meere, thi jeg er ingen Liebhaver af Spøgerier. Vi sloges nu det beste vi kunde. Jomfruen var min vis à vis, og denne deilige Gienstand giorde mig distree ved Spillet, hvorfor man fixeerede os noget; men hvem kan have saadan en vakker Pige for sig og tillige spille Gnav, det var at være et Umenneske eller ogsaa en af *Sylows* Gespenster. — Sand Venskab føler jeg i Omgang med denne ædle Famille og maaskee! føler jeg lidt meer, naar jeg tænker paa Jomfruen.

27. Decbr. I Dag er det da den høitidelige Dag, da den høisalige Prindsesse skal føres til Roeskilde, heele Byen er i Bevægelse ved dette Optog. Kl. 2 gik jeg til *Severin* for med dem at følges uden Nørre-Port, hvor der er en lille soupée i Sommer-Selskabet, og allerede da vrimlede der af Vogne, som kiørte ud. Kl. 5 gik vi, og førend 6 var heele Selskabet samlet. Jomfruen sang for os og fortryllede mig ganske med hendes behagelige Stemme, endelig indfandt sig Præsten *Munthe*, men hvad vil Spurve i Tranedands?[1]) Man holdt saadan et syndigt Huus med denne Guds Mand, at Hiertet blødte i Livet paa mig, især var *Sylow* overmaade haard mod ham over Bordet, men han holdt dog skikkelig god contenance og lod dem sige, hvad de vilde, medens han passede sit Maaltiid; man øste saa mange bibelske Sprog i ham, som han vel kunde bære, enfin, der blev brugt saadanne Vittigheder paa den arme Præsts Bekostning, som ikke lader sig beskrive uden at de tabe al deres Kraft. Da Maaltiidet var forbie, ventede vi nu med Smerte paa Prindsessens Ankomst, thi Forsamlingen var skeet for at see hende passeere Korsvejen. Hun giorde os Tiiden lang, thi hun kom ikke førend Kl. henimod 2, da vi endelig tog denne Høitidelighed i Øyesyn. Alt hvad vi saae var nogle Ryttere, som man tituleerte for Gardere, hvilke

[1]) Nordmanden Jacob Lund Munthe var Kapellan ved Holmens Kirke, senere Præst i Norge, død 1824.

omringede en sort Vogn, med en høi Himmel paa, der blev oplyst af en Mængde Fakler, en Hob Mennesker gik ved begge Sider og saae saa nysgierrige ud, som om de nyelig havde faaet Øine, og de fleeste vare dog fulgte med fra Sorgenfryd, men havde paa disse toe Miil ikke kunnet overvinde denne Mennesket saa egne Passion. Da vi endelig havde betragtet dette Mirakel i faa Øyeblikke, vendte vi tilbage og iilede at komme hiem. Det gik got, til vi naaede Porten, men her var saa fuldt af Vogne, og Lygten i Porten var slugt, saa at vi fandt det raadeligst at giøre en General-Pause, som varte et Qvarteers Tiid, saa resolveerte vi endelig at lade staae til, og saaledes passeerte vi lykkelig denne Skiersild i Mørke. Da jeg naaede Vimmelskaftet, blev der saa stor Trængsel af Mennesker, som kom ind fra Vester-Port, at jeg bestandig maatte krydse for at naae Gammel Torv, da jeg forandrede coursen ned giennem Slutterie-Gaden til mit Hiem. [1])

29. Decbr. Jeg er bleven saa doven i disse hellige Dage, at det er en halv Skam. For at have noget at bestille gik jeg paa Børsen og saae her et Vrivl af Mennesker, hvoraf største Deelen var beskieftiged med at søge Nye-Aars-Vers. Jeg fornyede ogsaa min Myndt og kiøbte et Ark.

30. Decbr. Besøgte Etatsraad *Fogh*. Jeg veed ikke selv, hvorledes vi fik fat paa de Franske, men nok er det, vi levnede dem ikke Ære for 2 Skilling.

31. Decbr. En deilig reensmagende Frost. Besøgte min Ven *Henrichsen*. Vi spadseerte siden en Tour sammen i et deiligt Veir og holdt en sømmelig discours med hverandre; men hvorom vi endog tale, blive vi alletider eenige, vi sympathiseerer med hverandre og nyde oprigtig Venskabs Belønning og Glæde i hverandres Omgang. Derfra til *Rauch*. Jeg satte mig nu for at udrase med mit Billardspil paa denne sidste Aften i Aaret, kom til at spille med en Tydsker og spilte 30 Partier til Kl. 12, hvoraf jeg tabte de 12, derpaa gik jeg hiem i et deiligt Veir.

[1]) Forf. maa have boet i en af Gaderne mellem Nytorv og nuv. Raadhusplads.

1795

1. Jan. I Formiddag beskieftiget med at skrive Navn under trykte Nye-Aars-Vers til mine Venner; da jeg lenge havde ledet efter eet til Jomfrue *Severin*, fandt jeg endelig eet, men som jeg ei fandt det saa got jeg ønskede, saa anspændte jeg min poetiske Geist og skrev følgende:

Fromme ædle gode Pige!
Gid Dit Hæld i Aar maa stige,
som mit Ønske stiger nu!
Vær da lykkelig Veninde,
lad mig Venskab for Dig finde,
og min Lykke er da lig,
den jeg ønsker Dig!

Hos *Fogh*, talte om Konstnernes slette Skiebne her i Landet, han vilde have, jeg skulde være Theater-Maler. Siden talede vi om Hoffet, han sagde, man havde giort *Ahlefeldt* Uret, thi hans eeneste Feil var, at han var i Gield, jeg troer dog, han havde een Feil til, nemlig, at han vilde enten betale eller forøge den paa andres Bekostning, nok er det, at vi fandt os begge lykkelige ved at være uden for denne Cirkel.

3. Jan. Besøgte to af mine Collegæ: *Heinrichs* og *Ross*, to fremmede Konstnere, som studeere her ved Academiet, vi fik ved denne Leylighed fat paa Konstforvalteren, og jeg mærkede at disse Fremmede kunde ligesaa lidet fordrage den Indretning ved Konstkammeret som jeg. De forsikrede mig, at *Spengler* var en Oxe mod dem, som søgte at profiteere af Malerierne derfra. Derfra til *Schinckel*, hvor jeg igaar blev indbuden paa en Lombre med Lieutenant *Titken*.

5. Jan. Qvartal-Forsamling paa Academiet. I Form. hos *Juel* og *Høyer* for at vise nogle Stykker, som jeg har isinde at fremsætte i Academiet til Forsamlingen i Aften. *Juel* var overmaade galant saavelsom *Høyer*, og jeg blev derved sadt i et extraordinair got Lune,

Koefoed gav mig endog sit naadige Biefald tilkiende ved et Nik og nogle Konstord, som han havde lært udenad, hvorpaa han beklagede det mørke Veir, vi havde i denne Tiid, hvilket han alt fremførte i saadan Stiil, at jeg var lutter Øre for at lægge Mærke til hans Veltalenhed. Aftenen, som er min Farbroders Geburtsdag, tilbragte jeg hos *Temstrups* ganske behagelig, men dog ei, som om jeg havde været i Schielbye; men megen Levemaade hersker virkelig i dette Huus, og jeg troer, at *Ramdohr* vilde kalde det bon ton.

7. Jan. Begyndt paa *Polders* Portrait.

8. Jan. Paa Comoedien. Jeg fulgtes med *Henrichsen* og *Brøndsted* og kom lidt for sildig. Der var meget fuldt, og jeg, som var saa lille, havde ondt ved at see noget undtagen ved at stiele mig til see mellem Hovedet paa de høiere Fortropper. Jeg fandt Bekiendtere, saavel Jyder som Jøder, der alle mellem Acterne beundrede Stadens Skiønheder i Logerne. Endelig var Comoedien forbie, og Balletten begyndte, som for denne Aften kaldtes „Kierligheds Magt"; [1]) her kom nu anstigende en stor Mængde Krigsmænd, som giorde underlige Grimacer alt efter Tacten, mellem som der blev dandset en Bonde Dans. Lidt havde jeg seet af Comoedien, men slet intet fik jeg af Balletten at see, thi endog de høie søgte at forlænge sig paa $^1/_2$ Alen, Øinene anspendte enhver til at see med, og Munden aabnede de for ligesom at sluge alt, hvad Øiet saae, for at bevare det til næste Gang; jeg gabede ogsaa det beste jeg kunde, men jeg mærker det hielper ikke, uden man kan see tillige. Fra Comoedien gik vi hen at spiise hos *Smidt;* [2]) jeg kom saa ind i en Malerdiscours med en Person, som hed *Torslew* (Tersløw), at H. nær var bleven vreed derfor.

9. Jan. Indbuden at spiise til Aften hos *Polders*

---

[1]) Programmet var den engelske Komedie „Han blander sig i Alt" i Jüngers Bearbejdelse og Balletdivertissementet „Kærligheds Magt".

[2]) Traktørsted i Boldhusgade.

Kiereste; her traf jeg en Urtekræmmer *Holm*, som har været i Schielbye og kiender min Farbroder og Fader; hans Kone var Syster til een af Eleverne ved Academiet, som for nogen Tid siden døde. Vi levede lystig, spilte $11^1/_2$, drak Ponce og snakkede meget, dette alt vedvarede til 11, da vi pakkede ind.

11. Jan. I Følge Invitationen igaar fik jeg fat paa en Haarskiærer i Morges, som skulde give mit Hoved en moderne façon, men han handlede barbarisk med mit Haar, imidlertid lod jeg ham giøre alt, hvad han vilde; men denne Tilladelse giorde mig vist $^1/_2$ Pd. Haar lettere, end jeg var før, og for at give mig Vægten fuld igien smurte han saa megen Tælle og Pudder deri, at jeg troer, det kan ballanceere. Da denne Tour lykkelig var overstaaet, gik jeg til *Severins*, hvor vi i Aften dandsede, saa det rystede efter, og svedte, saa Vandet trillede os om Ørene; dette varede til $11^1/_2$, da hver søgte Faderland [?]. [1])

17. Jan. Jeg har i Aften faaet mig en contubernal ved Navn *Fogh* af *Severins* famille, et ungt Menneske, som studerer Jura.

19. Januar. Expedeert en hel Hob franske Visiter i Dag; først til *Juel*, hvor *Koefoed* og jeg fortalte hverandre, at det var meget koldt, derfra til *Lahde*, som jeg traf i fuld Arbeide med Prindsens Portrait, derfra til *Lorentzen*, som var i Færd med at male Professor *Bugge*, hvorved jeg fik den Mand at see; men her talte jeg ikke om Veiret og vogtede mig især for at tale om at Almanaken saa ofte løi, thi det var at fornærme Manden. [2])

20. Jan. Begyndt paa *Polders* Kierestes Portrait.

21. Jan. Kom i Samtale med *Wandahl* paa Academiet om *Lorentzen;* han fortalte mig, at han ikke havde fortieent meere end 40 Rdl. det første Aar efter sin

[1]) Udtrykket „Faderland" betyder vel Hjemmet?
[2]) Professor i Astronomi, Justitsraad Thomas Bugge (1740—1815) beregnede og udgav Almanakerne fra 1779 til sin Død.

Reise, og dette satte frisk Mod i mig, thi jeg har kun været $^1/_4$ Aar i Byen og har dog over 40 Rdl. ivente blot efter en jydsk Reise, hvad vil der ikke blive af, naar jeg faaer en italiensk paa Nakken.

24. Jan. I Form. hos *Grosch*, han er et af de forfærdelige Genier efter *Hviids* Forskrift. [1]) Han har virkelig en smuk Methode, som han paastaaer er en Gave, der er ham alleene betroet i den ganske Verden.

30. Jan. Formiddagen hos *Juel* og beundrede hans skabende Haand. Samtalen var temmelig kort, thi han taler ikke meget, men tænker vel des meere.

2. Februar. Disputeeret med *Brøndsted* om *Bernstorff*. Han paastoed, at han i sin Stilling ikke kunde være andet end Aristocrat, og jeg formodede, at han gierne kunde være republicansksindet, fordie han var Statsminister, hvilket *Brøndsted* ikke vilde tilstaae. Dette ledte os ind i en vidtløftig dispute om, hvad Aristocratie og Democratie var, og *Brøndsted* forsikrede, at ingen kunde være Democrat uden at hade og forfølge den, som tænkte anderledes; for denne Sect erklærede han sig, og denne definition satte Democraterne temmelig ud af min credit. Før har jeg vel syntes det var moersomt nok engang imellem at kalde sig Democrat, for det ædle Ord Frieheds Skyld, men nu forkaster jeg det ganske, thi skiøndt jeg elsker det sidste, saa vil jeg dog ikke tilfægte mig det ved at fordømme alle andres Meeninger.

Fra Academiet med *Wandahl*, en ung Jyde, som den kiøbenhavnske Verden endnu ei ganske har omstøbt, den ungdommelige Uskyldighed er endnu præget paa hans Ansigt. Han er en Eleve af *Lorentzen*, og han talede meget til denne Mands Berømmelse i Henseende til den Omgang han nød hos ham, og *Lorentzen* er virkelig en af de sieldne Konstnere, der

[1]) Sigtes her til Regensprovst Andreas Kristian Hviids „Dagbog paa en Reise giennem Tyskland, Italien, Holland, Frankrige", der udkom 1787, og som gav Anledning til en lang kritisk Strid (N. M. Petersen, D. Litt. Hist. V. I. 54, 2. Udg.)?

nedlader sig til dem, som kun ere Elever. Lyst til Tegning var i Aften borte hos mig paa Academiet, hvorfor jeg gik til *Lefler* og underholdt mig en halv Times Tid med denne værdige Mand. [1]) Hans Disciple kaldte ham derpaa, og jeg forlod ham.

6. Febr. Besøgte Major *Brøjning* og holdt en fornuftig Samtale med ham om Malerne. [2])

7. Febr. Extraordinair Veir. *Brøndsted* og *Fogh* fik i Dag narret mig med ud til Batterierne efter Middagsmaaltidet, og jeg fortryder ikke paa den Tiid, jeg spendeerte herpaa, thi det var virkelig en fornøyelig Tour, og jeg har i den sidste Maaned ikke givet mig Tiid til at gaae for mig selv. Da vi kom til Batteriet, modtog en Vagthavende os ved Opgangen og sagde, at vi kunde, gaae overalt uden paa Volden, som leed for meget derved, men vi overbeviiste ham strax, at den var for haardfrossen til at søndertrædes af vore Fødder, han tog mod Grunde og lod os passeere. Det var Sabbath og vi fandt paa Veien adskillige af Israels Kinder, som man ellers har sagt mig gaaer ikke paa Iis.

8. Febr. Under Middagsmaaltidet kom jeg i Dag i en heftig dispute med nogle Studentere om Skrivefrieheden. De ankom i Selskabet med forbittrede Udseender og fandt sig saare fornærmede over, at et Ugeblad kaldet „Vækkeren“ og et andet kaldet „Jerusalems Skomager“ vare blevne confisceerede, hvilket de paastoed var en himmelraabende Synd mod Menneskets Rettigheder; [3]) ved Mellemhandling bragte jeg det saa viidt, at man tilstoed, at det var noget taasset Tøi, som var skrevet i disse piecer, og da jeg først vandt denne betydelige Skandse, saa vandt jeg snart fuldkommen Seier, og man indrømmede mig, at det

---

[1]) Den gamle Tegnelærer ved Akademiet Ernst Heinrich Løffler (1723—96) var i høj Grad yndet af sine Elever.

[2]) Afsk. Major Christian Frederik Breuningk (1739—96).

[3]) Malthe Conrad Bruun (1775—1826) udgav som ung Student de nævnte Tidsskrifter, hvori han fremsatte de Rousseauske Ideer om Lighed og Broderskab. Man satte dem i Forbindelse med Tømrersvendenes Tumulter paa den Tid, og de blev derfor konfiskerede og mulkterede.

endda ikke var saa taabeligt at udrydde sligt Ukrudt. Som jeg just var i Færd med at drage mig Seieren til Nytte, fik Fienden nye Forstærkning. *Sommer*, som er een af dem, man kalder Originaler, traadte ind, og da han hørte, hvorom Striden havde været, angreb han mig med saadan Heftighed, at jeg meget mistvivlede et got Udfald. Jeg saae, at Manden var i ondt humeur, og lod ham derfor Tiid til at tale ud, og han proppede mig saa fuld af skammelige pensioner, uretfærdige Skatter etc. etc., som han paastoed gik i Svang her, at jeg nær var falden paa den Tanke, at hiine Tiiders Prophet-Aand var opstaaet i vore Dage i denne *Sommer*. Han sluttede med, at Sandheden var et saa subtilt Væsen, at den ikke kunde fornærme, paa hvad Maade den end blev sagt, men af forestaaende vil man dog kunne see, at han ganske subtilt har makket sandt og usandt blandt hverandre.

9. Febr. I Aften havde vi en lille divertissement paa Academiet, som bestoed deri, at *Förster* og *Genailli* [Gianelli] nær var kommen op at slaaes; til Lykke var *Genailli* koldsindig, men *Förster* viste sig ret som en storpralende Snude (med respect at sige) og havde fortient at kastes ud af Døren for sine Udtryk, som han brystede sig af som en Hane, der har overvundet sine Fiender; nogle enkelte gik ogsaa i Krogene og hvidskede, at de Tydskere vare forbandet næsviise. Jeg beklagede høit for heele Selskabet, at vi ingen Forvalter havde (thi han er død i forrige Uge),[1]) som kunde holde Styr paa Børnene, og *Förster* forføyede sig ganske stiltiende til sin Plads.

13. Febr. Besøgte *Juel* i Formiddag og vederqvægede mig $^1/_2$ Times Tiid med at see paa hans fortræffelige Arbeider; som jeg stoed og fordybede mig i disse Betragtninger, kom *Koefoed;* han har den Gave, at jeg gierne bliver vreed, hver Gang han taler til mig, og at see paa ham er for mig det samme som at laxeere.

[1]) Akademiforvalteren Hans Christian Holst født 1742, døde $^5/_2$ 1795.

15. Febr. I Efterm. med *Henrichsen* til *Schinckel;* da vi kom paa Kongens Nyetorv, saae jeg ved Hovedvagten eendeel Mennesker, og da vi hørte Aarsagen, saa var det for at see Arrestanterne, som vare paa Vand-Huuset, jeg gik skamfuld bort og beundrede Menneskets Nysgierrighed.

16. Febr. Fastelavns Mandag. Jeg har i Dag været i Høieloft i Anledning af et Stykke, jeg skal male til en Alter-Tavle. Jeg var først hos Grev *Moltke,* som lod til at være en meget artig Mand,[1]) og her blev jeg expedeert i mindre end $^1/_4$ Time, han bad mig gaae til Geheimeraad *Brandt* for i lige Maade at høre hans Tanker om mit Udkast; men her maatte jeg bie desto længere. Jeg blev viist op i et Værelse, som jeg fandt ganske fuldt med Mennesker, jeg mærkede snart, at det var Forventelses-Sahlen, og da jeg aldrig har været paa slige Steder før, saa blev jeg temmelig forlegen. Til Lykke fandt jeg blant denne søgende Flok en Student, som jeg kiendte, og ham betroede jeg denne min Nød. Han trøstede mig som en ærlig Mand, og forsikrede, at den eeneste Formalitet var at lægge Mærke til den, som var kommen efter mig, for, naar min Tour kom, at blive indført til audience, og denne ceremonie varede over 2 Klokketimer. Touren gik meget ordentlig undtagen 3 extra audiencer, som indsneeg sig imellem os, og som bestoed af 3 Aristocrater, som klagede forfærdelig over Tidens Korthed, hvorfor Tieneren lod dem passeere før Tiden, men det var ogsaa Conferentzraader, Professorer og en Hr. *Petri* og saadanne Karle. Endelig kom Touren til mig, jeg blev indladt og fortalte Hs. Exc. i Korthed Anledningen til mit Komme, som han forsikrede mig var ham grumme kiert at høre. Men i Steden for at tale med mig om den Sag, gav han sig til at tale om min Reise og recommendeerte

[1]) Den fhv. Statsminister Grev Joachim Godske Moltke (1746—1818) og Kancellipræsident, Geheimeraad Christian Brandt (1735—1805) var begge Provisorer for Vallø Stift, der ejede Højelse Kirke, hvortil den nævnte Altertavle var bestemt. Om Geheimeraad Brandts Audiencer se Engelstofts Skildring i Hist. Tidsskr., 5. III. 355.

mig meget til Dresdener Billedgallerie, andre Materier indløb, og vores Samtaler kom alt længere og længere fra Malerier, og efter at jeg saaledes havde bortdrevet en 10 Minutter, tog jeg Anledning og recommendeerte mig. Da jeg kom udenfor, grundede jeg vel lidt paa, hvorfor han havde ladet mig gaae, uden at give mig nogen bestemt Afgiørelse, men jeg sluttede, at det maatte være saadanne Hofsving, som jeg ikke forstoed, og tænkte, han maatte bedre viide, hvorvidt han skal gaae ved saadan audience, end jeg, som aldrig har været i den Lexe før.

Resten af Dagen passeerte jeg uden Porten med *Severins* og nogle andre, som her havde forsamlet sig for at løbe Fastelavn eller paa anden Maade fornøye sig. Vi spiste, drak, slog Potter i Stykker, løb Carossel, thi Heste var ikke at bekomme, dandsede og andet meere, kort, enhver fornøyede sig her efter Behag og nød saa ædel en Friehed, som *Heiberg* aldrig har beskrevet bedre. I saadanne Timer er Mennesket ret lyksalig! Sielen er stemt til lutter Glæde og Lyksalighed, selv den, som maaskee for faae Øieblikke siden syntes sig at være indsluttet i Bedrøvelsens Bolig, maae i saadant Selskab opvækkes til blide Følelser, han maae troe sig omringet af Engle, der ligesom arbeide paa hans Lyksalighed.

20. Febr. Kom for tidlig paa Academiet, jeg var aleene og betragtede ud af Vinduet Kongens Nyetorv og de paa samme vandrende Mennesker; for at tænke noget derved, saa forestillede jeg mig, at jeg var i det gamle Athen, blant lutter Atheniensere, kort sagt, jeg drømte lysvaagen.

21. Febr. Hos *Lorentzen.* Det er en fortreffelig Mand at omgaaes og tale med, han er saa simpel og ligefrem. Vi talte adskillig om Academiet, og han tilstoed, at det var lige mod dets Reglement, at *Genailli* var kommen til at reise udenlands, som var en aabenbar Forurettelse for alle dem, som havde faaet den

store Guldmedaille, da *Genailli* kun havde faaet den lille, men hvor hersker ikke Cabaler i denne syndige Verden?[1]) Han vilde absolut have, at jeg skulde gaae med paa Concoursen til Sommer, og Lysten har jeg vel, men det kommer an paa *Ples*[sen].

22. Febr. Geburtsdag. Jeg begynder nu allerede at tælle Aarene. 26! og endnu kun en stakkels Elev! Det var meget! Imidlertid er Tiiden til dato gaaet vel; Forsynet unde mig Evne til at arbeide med Hæld paa min tilkommende Skiebne! Hos *Severin* i Efterm. og nød en meget behagelig Samtale med Jomfruen om Naturen og dens Orden; at træffe en Gienstand for sig, som omtrent tænker eet med os, er en sand Glæde og en Sieleføde. Vi fordrev ved denne Samtale et Par Timers Tiid, og denne lille Pige philosopheerer ypperligt, hun har læst en Deel og anvender det meget got, uden at synes lærd, som ikke klæder Damerne vel; og oprigtig er hun som en Engel, og Dyden fremskinner i hendes deilige Øine. Hun er et Sindbillede paa Guddommens Godhed. Saadan at passeere en Geburts Dag er behageligere end al Verdens ball parée.

23. Febr. Hos *Thorvaldsen.* Hans genie er ham meget for voxen; hans Arbeide synes at være Fostere af en 10 Aars ældre og meere øvet Aand. Han er en Mand af en overmaade levende Indbildningskraft.[2]) Jeg troer, han maa have en lykkelig Genius, som arbeider for ham; ellers kunde han ikke udføre det han giør, thi Studeering har han ikke. Der seer ogsaa meget geniemæssig ud hos ham, thi Røgtobak, Farver, Papiir, Theevand, Bøger, Modelleer-Stokke, Pudder og Tælle, Miniatur-Portraiter og hundrede andre Ting tilligemed en god Portion reent Skidt forliges meget got paa et lille

[1]) Det var kun de Kunstnere, som havde erhvervet den store Guldmedaille, hvem der gaves Lejlighed til under Navn af „Kongelige Pensionærer" at foretage en sexaarig Rejse i Udlandet. Gianelli blev stærkt protegeret af Abildgaard og fik Rejsestipendiet som „Medaillør".

[2]) Thorvaldsen var dengang 24 Aar gammel, han havde den store Guldmedaille, men maatte hjælpe sin Fader med Træskæreri og tjente sit Livsophold ved at tegne Portrætter og lignende Ting. Aaret efter rejste han til Italien.

Bord og er saa got meleert blant hverandre, at den beste chymicus skulde have ondt ved at skille dem ad.

28. Febr. Seet Konster, som opføres af en Franskmand i denne Tid.[1]) Med *Jerntofte* og *Brøndsted* fulgtes jeg til denne Franskmand Kl. 6 og blev anviist en Plads i mellemste etage, thi her var parqvet, parterre og gallerie. Vi fik først en fransk prologe, som en af dem paa Galleriet giorde sig Umage at oversætte for os, saaledes oversatte han pourqvoi ved Lilleconvall. Han giorde derfor nogle Taskenspiller-Konster, som kunde være ret artige for en Liebhaver, jeg giør ikke meget deraf, men hans obtiske og perspectiviske Stykker vare fortræffelige. Han viiste os Amsterdam saa livagtig, at en Naboe, jeg havde, som uden Tvivl var Skipper, i det mindste paa Klædedragtens Vegne, svoer paa, det var som han saae Amsterdam, og blev henrykt af Forundring; saaledes viiste han os adskillige prospecter og hans decorationer vare ypperlige, blant disse overgik især et Uvær, hvor Tordenen slog et Skib i Stykker, alle de andre; det var frygtelig skiønt. Translateuren i galleriet, som havde overøst os med temmelig massive Vittigheder heele Tiiden, blev med et taus, som naar een bliver bange for Torden. Dette var Slutnings-Stykket, og med en dunkel Følelse om Naturens Virkninger, naar den synes at viise sin Vreede, forlod jeg parterret. Ved Udgangen fandt jeg igien den milde roelige venlige Natur i en deilig Pige, som passeerte mig, blidere Følelser opkom i Sielen, og med disse begav jeg mig i Følge med *Brøndsted* og *Jerntofte* paa Hiemveien.

2. Marts. Ingen kan tiene to Herrer og ingen kan faae endelig Dom af 2 Directeurer; jeg var hos *Moltke* for at faae bestemt Svar om Altertavlen; hans Formeening var, at ingen Figur maatte viises fra Ryggen, som man siger er fornærmeligt for Tilskueren. Heele

[1]) To Franskmænd, Pierre og Degabral, gav i disse Dage Fremvisninger af „Theatralske Perspectiver" i Hr. Kirkerups Baggaard St. Kongensgade 57.

Byen siger, at han er en stor Kunstdommer, derfor tier jeg; for at faae dette nøyere afgiort, viiste han mig til *Brandt*, men han gav ikke audience i Dag, og min Faders Vogn kom i Efterm., saa denne Sag seer meget meere indviklet ud i Dag, end den saae ud for 14 Dage siden. Man lovede mig dog audience paa Onsdag, thi saa er Geheimeraaden frisk, men i Dag var han upasselig.

3. Marts. Fætteren fra Raunstrup er kommet ind med min Faders Vogn, og hos ham har jeg passeert Form. med at skrive Hollænder-Contracter, hvorved min Siel kom til at vandre om med et Par hundrede Kiør og hvad dertil hører. Fætteren reiste i Dag med Kalvevognen fra Gunderslevholm, jeg bliver altsaa alleene.

4. Marts. Kl. 9 fik jeg audience hos Brandt og alting er klart og reent. *Henrichsen* og jeg fulgtes nu ad og gik til Frederiksberg sammen; vi skiltes ad, han vendte sig til Staden, jeg ilede derfra, men min Siel fulgte med ham tilbage; jeg er vis paa hans blev hos mig. Jeg kom Frederiksberg forbie, den aabne, landlige, men paa nærværende Tiid dødskolde og udtærede Natur viiste sig for mit Øye; for mig var den skiøn endog i den Dragt.

Jeg kom til Roeskilde Kroe, hvor jeg traf Stuen fuld af allehaande Folk. Vi drog ad Kiøge-Veien for at tale med en Præst i Høyelse, til hvis Kirke Altertavlen skal males. Denne Vei var min Kudsk og mig ubekient, og vi kom ligesom ind i et ganske fremmed Land, vi sloge os igiennem ved at spørge os for fra Bye til anden paa de to sidste nær, thi nu var det allerede bleven Aften, Portene var lukket og ingen Mennesker vare at see, vel fandt vi Fæhuusdørene aabne overalt; men hiin gyldne Tiid er forbie, da disse talede, og endskiøndt min Kudsk forfattede sine Spørgsmaal i største Eenfoldighed, saa loed de dem dog ubesvarede, undtagen Hundene, som syntes meget fortørnede, og vi rystede Sneen af Fødderne, hilsede ikke Byen og reiste videre, kom ogsaa lykkelig til Høyelse Kl. 9

omtrent. Jeg tog qvarteer hos en Bonde, thi Præsten var ikke hiemme.

5. Marts. Præsten kom hiem i Nat. Jeg har været hos ham en Times Tiid, det er en meget vakker Mand, og han har en ikke mindre vakker Kone [1]); og saae deres Portraiter af Salig *Paulsens* Arbejde [2]). Kl. henimod 4 kom jeg til mine kiere Forældre, et glad Øyeblik! Den Godhed, Oprigtighed og Kierlighed, hvormed jeg blev modtaget, den lader sig tænke, men ikke beskrive. Aftenen passeerte jeg med min Fader hos min Farbroder, og her blev jeg, thi han logeerer mig ligesom før.

7. Marts. Hos *Koës*, en meget snaksom Mand. Han viiste mig sine Malerier, som han endnu ikke har faaet rangseeret, men saa udvalgt en Samling har jeg endnu ikke seet; der er alt, hvad man kan kalde skiønt af Malerie, og jeg troer, han er selv en stor Kiendere, idetmindste taler han med stor Smag om Konsten.

9. Paa Førslev hos *Greven*, [3]) men han er syg og har lagt siden Juul, fortæller man nu, dog siger man, at han er oppe fra 6 til 12 om Aftenen. Han gav audience paa Sengen, og det loed, som Lysten til Familie-Stykket, som han havde bestilt, var temmelig forgaaet, han derom. Besøgte tillige *Poulsen*, som har faaet en Søn, medens jeg var i Kiøbenhavn, NB. hans Kone, hvorover han er hierteglad. Jeg fortalte ham, at jeg skulde male en Altertavle, og at jeg syntes, at 50 Rdl., som man havde lovet mig, var for lidt, da den skal være dobbelt saa stor, som jeg troede. Han gav mig det gode jydske Raad, at jeg skulde skrive til Directeurerne, at Malerierne var bleven dyrere siden sidst. Indfaldet var ikke saa galt. — I Aften har jeg spillet Styrvolt, som er Hofspillet for nærværende Tiid i

---

[1]) Præsten i Højelse var Manderup Pedersen Kruuse (1760—1846), han henregnedes til Datidens Skønaander og Digtere.

[2]) Den bekendte Historiemaler Erik Pauelsen, f. 1749, der tog sig selv af Dage i 1790.

[3]) Grev Moltke, se S. 78.

Schielbye, med min Farbroder, hans Kone og min Svoger *Muus*.

16. Marts. Reiste til Holmegaard til Major *Post*, som loed mig hente efter Løfte. Jeg skal her male Majoren og Fruen, to værdige gamle Folk ere disse.[1]) Her traf jeg Grev *Sponeck*, som jeg kiender fra Nestved, han finder godt qvarteer her og tager tiltakke. Man er muntre og frie her, og jeg er alt som jeg var hiemme, uagtet jeg har kun været her nogle Timer; i den Tiid har vi talt om næsten alle muelige Ting, om Politiqve, Landvæsen, Vær og Vind etc. etc. Der hersker en saadan Oprigtighed hos de gamle Folk, som den unge ikke nok kan skiønne paa. Hiertet sees i det aabne Ansigt. Lykkelige Alder! *Sponeck* og jeg holdt hverandre med Samtale om Jylland, thi han har reist eendeel omkring der (maaskee har han søgt om sit Grevskab).[2])

18. Marts. Begyndt paa Majorens Portrait. Den militæriske Lov blev hentet for at see, hvorledes Monderingen skulde være paa afskeedigede Officeerer, dette medtog saa megen Tiid, at Malingen nær var gaaet overstyr i Dag, fornemmelig var det uopløseligt, hvorledes Opslagene skulde være; dette fik jeg lykkeligt bielagt ved den Erindring, at ingen blev synlige.

22. Marts. Søndag. Ved Theebordet blev holdt en politisk Afhandling om *Heibergs* Moral-Caracteer af Procurator *Hansen*,[3]) som kom hertil igaar, og os andre. Han løftede *Heiberg* til den tredie Himmel og det i den skiønneste Procurator-Stiil, jeg har hørt nyelig. Han forgudede *Heibergs* Sandheder som de der vare komne lige fra Fornuftens Boelig og indklædt i sandselig Dragt af denne Momus. *Hansen* blev hidsig og i eet væk ramsede en heel Hob sammen til *Heibergs* Forsvar, uden at nogen fik Lov at indføre et Ord. Ja,

[1]) Afsk. Major Peder Lasson Post til Holmegaard og Broksø (1725—1806) gift med Margrethe Elisabeth Restorff (1734—1818).

[2]) Efter sin Afsked som Kaptajn ved sjællandske Regiment 1790 boede Grev Carl Leopold Sponneck (1746—1823) hos sine to ugifte Søstre i Næstved og efter deres Død hos sin Kusine Majorinde Post paa Holmegaard.

[3]) Procurator Hansen var bosat i Herluflille.

Du *Heiberg!* Hvorfor leeder Du Dine Læsere saaledes bag Lyset ved tomme Fornuft-Ideer? Hvorfor er Du selv Despot idet Du fordømmer dem? Den kiere Sandhed er saa elskværdig, naar den bliver fremført paa en venlig og god Maade, men naar den kommer for Dagen af Grovhed, Forbitrelse, Malice og Egennytte, da er den afskyelig. Procuratoren gik fra Sandheden lige ind i Rangforordningen og holdt et syndigt Huus med Grever, Baroner, Baand og Stierner.

23. Marts. Her har været Fremmede i Dag fra Nestved, Majorens Svigersøn og Datter og andre fleere, og en Frøken *Riese* fra Broxsøe, som bærer paa en 60 Aars Jomfruedom med Gud og Æren. Hun var især stærk i at udregne Ahnerne paa alle de høiadelige Portraitter, hvoraf denne Gaard vrimler i alle Kroge, og som, uagtet alle disse Ahners Herligheder, ere saare stygge i mine Øine; hun fulgte deres Forfædre saa langt i Fortiden, at naar hun kun havde naaet en 8 à 10 Led højere, saa var jeg nødvendig kommen i Familie med dem alle. Forresten var alting muntert undtagen nogle smaae attaqver, *Sponeck* havde med Selskabet om hans korte Syn, som han selv forlængede paa visse Alen; han drak sin Biskop i Stilhed og lod dem snakke.

26. Marts. Forpagter *Dahl* fra Tyberg har været her i Dag med Præsten *Winter*. Denne Forpagter seer mig saa philosophisk ud, formodentlig har han lært det af sin Principal, den store *Rothe*.[1])

27. Marts. Blev færdig i Dag med Portraitterne. Forpagteren, Forvalteren og een ved Navn *Norup* har giort mig en visite for at see mit Arbeide, den sidste førte en forfærdelig theatralsk Stiil, som Forpagteren i Baggrunden bejaede.

28. Marts. Naturen har i de sidste Dage iført sig en ganske nye Dragt, Foraaret iiler os nu alle Øyeblikke i Møde. Jeg har i Dag været med Majoren og

[1]) Tyge Rothe (1731—95), dansk filosofisk Forfatter, Ejer af Tybjerggaard.

Greven paa Broxøe, deels for at besøge Frøken *Riese*, deels for at see paa de derværende Malerier, hvorom man har giort mig en stor Idee. Blant disse var kun eet, som var nogenlunde taaleligt, det var et Fiske-Stykke, alle de andre vare Kongerne af den oldenborgske Stamme, saare elendig giort. Da Frøkenen viste os Christian den 3die, smeltede hun hen i Taarer ved at beskrive den høie Dyd og Gudsfrygt, denne jordiske Gud havde besadt, tænk eengang! han havde læst Bibelen 3 Gange igiennem og var derover bleven saa hellig, at Englene af Himmelen kom ned for at være ham til Selskab; een af disse havde i Fortroelighed fortalt ham, naar han skulde døe, og dette var indtruffen paa Minutten; hvorpaa hun neiede for dette hellige Portrait. De andre Konger havde ikke havt saa overmenneskelige Egenskaber. Vi gik lidt i Marken og hørte paa Lærkens behagelige Sang; Stæren, Viben, Storken, Vildgaasen er allerede kommen og andre landlige observationer giorde vi, hvorover de indmurede Kiøbenhavnere ikke kan giøre sig noget Begreb. Vi kiørte forbie Dyrehaugen og saae 30 Dyr gaae paa en Slette, hvilket behageligt Syn! De gik der i den yderste Roelighed, og betænkte ikke, at de snart eller seent skulde blive et Rov for Mennesket, som nu glæder sig ved at see dem.

30. Marts reist hiem.

1. April. Begyndt paa Alter-Tavlen. Min Farbroder og hans heele Huus Gesinde har giort mig den Ære at see til mig, og han blev ganske rørt ved at see Jesus, som jeg havde anlagt, Pigerne var med og korsede sig, de havde aldrig seet vor Herre saa livagtig.

4. April. Fuldført Anlægget. Det er i Dag Paaske Aften, og min Farbroder viiste mig af Beyers Evangeliske Harmonie,[1]) at det netop var den 3. April Christus blev korsfæstet, altsaa ligesom i Dag den 5te, at han opstoed, altsaa treffer jeg den allerbeleiligste Tiid

[1]) Peder Grove Beyer, Evangelisk Harmonie. Sorø 1772.

til dette Malerie, som just skal forestille Opstandelsen.

5. April. Theediscours om Mariæ reene Undfangelse, min Farbroder paastoed, at det var slet intet Mirakel og formeente, at det kunde gierne skee i vore Dage, han troede derfor at al Omgang med Kiønnet var Synd og imod Naturen — snurrigt at dømme saaledes, efter at han selv har fabrikeret 13 Børn.

28. April. Min Dagbog giør temmelig lange Spring her paa Landet, men vi Landsbye-Folk har andet at tænke paa og bryde vores Hoved med. I Dag har jeg været i Nestved med *Hee* og paa Herlufsholm for at tale med *Brandt*, som i disse Dage er her ude, han i hellige Erinder og jeg i ganske verdslige.[1]) Audiencen gik efter Ønske, og Geheimeraaden var saa naadig og loed mig rygte mit Erinde, nemlig: at opvarte ham. Vi skyndte os til Nestved, og her bragte *Hee* mig til en Fætter af sig ved Navn *Testrup*, som er Lieutenant i Regimentet der, en lystig og munter Person; han har været Student, og synes at være temmelig vreed paa sine vanvittige Medbrødre i Etaten; imidlertid har han dog lært een af de militaristiske Grundsætninger, nemlig at prale.

3. Maj. Søndag. *Thestrup* fra Nestved besøgte min Oncle og moerede os meget ved sine Vittigheder, som er af en god og ægte Sort. Han fortalte, at han som Student havde været med i den philosophiske Feide[2]) og der holdt et syndigt Huus med de arme Militaire, hvoraf han nu selv er et Medlem; han beklager, at hans Metier skaffer ham ikke Aandsarbeide nok, og troer, at en Officeer har alleene Hoved for at bære de store preussiske Hatte.[3])

8. Mai. O, søde Natur! Hvor god er Du mod Skab-

---

[1]) Geheimeraad Brandt var Forstander for Herlufsholms Stiftelse.

[2]) Det bekendte Slagsmaal i Filosofgangen i Kbhvn. 1787 mellem Militære og Studenter.

[3]) Sekondlieutenant ved sjællandske Rytterregiment Schack Thestrup (1764—1850) Afsked som Ritmester 1810.

ningerne! Hvor velgiørende, hvor kierlig! Hvilke blide Følelser opvækker Du i den tænkende Siel! Jeg spadseerte en Tour med min Fader i Eftermiddag, og glade ere de Timer, som saaledes forsvinde med en kier Fader. Forældres Oprigtighed, Kierlighed og Godhed for deres Børn er ubetalelig, naar disse kunne skiønne derpaa. Ja disse Timer forsvinde for os med Ligegyldighed, og Evigheder kan ikke kalde dem tilbage. Det ufuldkomne Menneske paaskiønner ikke Lyksaligheden, naar han har den, og attraaer kun den, som er fraværende, som ikke kan opnaaes, og hvis Opnaaelse selv er langt fra Maal og Haab. [1])

18. Maj. Hos *Koës* med min Fader. Han taler meget og virkelig meget fornuftig og er en behagelig Mand at omgaaes, men hvorledes han og dreier det, saa bliver dog omsider Penge Omqvædet paa al discoursen; det er dog vel hans Afgud, og hvert Menneske maae have noget at tilbede.

20. Maj. Igaar og i Dag hos Finanzraaden for at rangere hans Skilderier, det behageligste Arbeide, jeg i lang Tiid har havt, aldrig har der været et saa smukt Betræk paa Gunderslevholm før! Det er meest udvalgte Stykker, han har, og behagelig er det at høre ham tale derom; en Time tilbragt med *Koës* i saadan et Værelse er bedre end 10 anvendte til tør Studering.

25. Maj. Grev *Moltke!* Jeg sendte i Dag Bud til ham, da han ei vilde minde sig selv, thi al Arbeide omsonst for det Slags Folk er Daarlighed. Han sendte mig ogsaa 20 Rdl., der skal ansees for Vederlag for mit Arbeide, og fordie han fik narret mig fra Jylland og her i Landet sette til, hvad jeg der havde fortient, men det har den gode Adel Lov til. Et Aar satte han mig ogsaa tilbage med min Reise, og maaskee er det endda blevet mere nyttig for mig end nogle Penge, thi

[1]) Dagbogen indeholder under hans Ophold paa Landet en Mængde filosofiske og moralske, yderst trivielle og sentimentale Betragtninger, der forbigaaes.

først lærer jeg lidt Taalmodighed og for det andet faaer jeg dog ogsaa lidt meere af den saa høilig nødvendige Practik, — overalt, jeg er ganske vel fornøiet med Greven, — og han har sin Plage.

9. Juni. I Forgaars fik vi Efterretning om en gyselig Ildebrand i Kiøbenhavn, hvorved $^1/_3$ Part af Byen er lagt i Aske. Uagtet den confusion denne uhældige Tildragelse kan foraarsage, saa har dog min Farbroder bleven ved sin første Bestemmelse, som var at reise i Dag, og jeg med ham. Kl. 3 satte vi os altsaa paa Vognen og holdt mange gudelige Samtaler underveis, foldede Hænderne mod Himmelen og sammenlignede Kiøbenhavns nærværende Forfatning med det fordum ulykkelige Sodoma og Gomorra og beviiste tydelig, at al Velsignelse var veget fra Landet siden Extra-Skattens Paabud. Med denne discours naaede vi Glumsøe, hvor vi maatte ind til Provst *Sebbelou*, hvor disse to Præster kom i andre Materier, og med disse naaede vi Ringsted. Her er den første Bom. Manden sagde, at vi havde en 3 Sk.s Eqvipage, og da min Farbroder tilforn havde givet 4 Sk., saa gav dette os Anledning til at meddeele denne ærlige Mand en Velsignelse paa $^1/_4$ Miil, hvorpaa vi loed ham fare med Fred. Vi overnattede i Overdrev-Kroen og traf her en Præstesøn ved Navn *Husum*, med hvem min Farbroder holdt en Friehedsdiscours og beviiste, at al Friehed er skadelig.

10. Junii. Vi fortsatte Veien, og udøvede ved alle forekommende Leiligheder Embedspligter; talede især meget om Helvede til dem, vi ansaae for onde, til vi saaledes naaede Damhuset. Vi ragede her i en Bataille med Bommanden, som vilde have 4 Sk., og skiøndt vi tydelig forklarede ham, hvem vi vare, og at vi boede 2 Miil paa hiin Side Ringsted, saa vilde han dog strax have Sagen afgiort. Han fik da omsider sin Skilling, men vi levnede ham da heller ikke Ære for $^1/_2$ Skilling. prækede den øvrige Vei om Helvede og Verdens Ondskab, — O Menneske! hvor er det Du kalder Fornuft?

Kl. 4 naaede vi Friderichsberg, hvor min Farbroder fik logis med megen Besværlighed, og jeg vandrede til Byen for at see dens Elendighed. Jeg fandt den større, end Beskrivelsen kunde give mig Idee om, og Vilderedet mellem de Afbrændte er utroelig, Heele Byens Indvaanere synes at være halv rasende, og Rygterne om Ildens Aarsag er særdeles forskiellige, nogle troe, det er gaaet ganske naturlig til og staae med udrakte Hoveder og forsikre de Forbiegaaende, at de ved Guilliotinens Kniv vil beviise Sandheden af deres Meening; andre have blottet Bryst for ved mindste Modsigelse at lade Døden vidne for dem, at Mordbrændere have foraarsaget denne Ulykke. Meest eenige er man deri at forbande Engelsmanden, og medens Ilden rasede i Huusene, stoed man færdig at søge Bølgerne for at søge Hevn paa uskyldige Engellændere, — saaledes er Mennesket! *Severin*, *Henrichsen* og *Schiøtt* ere de af mine Venner, som jeg i disse Omstændigheder talede med, de var selv bleven frie for Ildens Magt, men var desuagtet i yderste confusion.

11. Junii begave vi os paa Hiemveien uden at faae nogen Ting expedeert i Staden, dog troer jeg, min Farbroder fik nogle Penge i Lyngbye. Her fik han at vide, at Eqvipagen kostede 4 Sk. med Rette, og dette havde den Virkning, at vi paa heele Hiemveien bad om Forladelse for begaaet Forseelse i Damhuuset. Mennesket er dog en god Skabning!

---

10. Septbr. Ja, Du bedrøvede 11. Juni! I Din Sværm henslumrede min Dag-Bog og er først opvakt af Søvne, nu vi ere langt i September. Men vi leve af bare Oeconomie her paa Landet. Lys brænde vi ikke i Sommermaanederne, og Dag-Bogen skrives ikke got i Mørke; Dagens Lys er heller ikke tienlig, og hvad man vil skrive Dagen efter, det er passeert, det taber Kraften ligesom Spiritus, naar man glemmer at sætte Prop i

Flasken. Da vi nu har begyndt at bruge Lys, maae jeg dog see at komme i Touren igien, thi her forhandles een og anden Gang dog saadanne Ting, som maaskee kunde interesseere mig ligesaameget, naar jeg er fraværende, som de ere interessante, nu jeg er nærværende.

11. Septbr. Her er i Dag kommen Brev fra Bispen, at han vil komme her om nogen Tiid, for at overhøre Ungdommen.

12. Septbr. Hvorfore fordre vi stedse Eftergivenhed af vore Medmennesker og udøve den ikke selv, hvorfore striides vi stedse om Ord med en Haardnakkethed, som grændser til Raserie? Saaledes gaaer det mig ofte, naar jeg disputeerer med min Oncle om Friehed, Franskmænd, Heiberg etc. etc. Thi næppe hører jeg et af disse tre Ord nævne, førend Blodet kaager i mig, jeg føler en Drift hos mig til at forsvare dem uden selv at vide hvorfor. Han kan ikke taale det Ord Friehed, og jeg kan ikke taale det Ord Slaverie, vi ere altsaa begge ufuldkomne. Men — 70 Aar! For dem bør jeg dog bære respect, thi Moses befoel at hædre den Gamle, vel sandt; men den Gamle bør heller ikke misbruge sin stærkere Ret, jeg forlader da Aarene og tager fat paa Manden, — thi hvorfor skulde den Unges Blod være saa phlegmatisk, at kunne tie til alt, da den Gamles Hidsighed ei endnu er udbrændt.

13. Septbr. Inviteert at spise hos *Koës*, mødte paa Pletten og traf der *Plessen*, en Grev *Osten* og min oncle uventende; vel spiiser man got hos Finantzraaden, men han roeser sig selv saa meget deraf og dette har til alle Tiider været mig utaalelig, desuden er hans tractemente slet ikke meere, end jeg har seet i Jylland, undtagen en halv Snees Hunde, som incommodeere meget ved Bordet og ere især omhyggelige for at rense Giesternes Tallerkener, ja, endog hielpe at spiise. Discoursen var mager, det meeste var om at spiise og drikke, og Greven holdt en fransk Lovtale med *Ples-*

sen om de ypperlige Fiske, som gaves i Hamborg, med saadan Henrykkelse, som Homerus, da han beskrev Junos skiønne Øine. Da jeg aldrig er snaksom i Selskaber, hvor jeg baade af mig selv og de tilstedeværende ansees for at være visse Etager lavere, indskrænkede jeg mig til *Parthey* [Imformatoren], som var min Naboe.

14. Septbr. Min Moders Geburtsdag. Jeg var hos mine Forældre til Middag og ved et behagelig Maaltid, som bestoed af meget færre Retter end det igaar, nøed en langt meere fuldkommen Nydelse deraf.

15. Septbr. Hos *Wedel* paa Raunstrup. Da jeg troer, jeg har ført noget an i min Dagbog før, hvorledes jeg staaer hos ham, saa maae jeg dog herved melde, at jeg før i Sommer har copieeret hans salig Frues Portrait, som var malet af *Juel*, hvormed han syntes meget vel tilfreds. Jeg fandt i ham en overmaade fiin Hofmand. [1])

16. Septbr. Jeg skal male en Frue *Struckmann* i Nestved, som er forloved med en Major *Funk*, [2]) og da samme ei maa sees eller vides i Nestved, førend det er færdig, saa har hun fundet for got at møde mig paa Gunderslevholm hos *Koës;* med samme skeedte en Begyndelse i Dag. Hun har et got Ansigt, funklende Øine, men kneiste lidt med Næsen. Medens jeg giorde den første contur og Anlæg, løb hun alle Øyeblik hen for at see, hvorledes hendes Portrait blev og igientog for hver Gang: Fy, hvor det seer fælt ud! Finantzraadens Jomfruer, som vare tilstede, trøstede hende og forsikrede, at det allerede lignede meget. Atter dette forbande Hofsprog! var det en compliment

[1]) Kammerherre Baron Frederik Christian Wedel Jarlsberg (1757—1831) til Raunstrup havde været Kammerjunker hos Arveprinsen, bekendt som Forfatter og liberal Fremskridtsmand. 1804 solgte han Raunstrup og bestyrede i nogle Aar et omrejsende nationalt Provinstheater, hvilket bragte ham til Ruinens Rand.

[2]) Magdalene Christiane Struckmann, født Arendrup (1773—1809), var Enke efter Regimentskirurg ved sjællandske Rytterregiment Johan Reinholdt Struckmann. Den unge Enke blev 1795 gift med Majoren ved samme Regiment Johan Christian Funch, der døde 1808 som Oberstlieutenant og Kommandant paa Bornholm.

til hende eller mig? I første Fald flatteerte den kun lidt og i sidste — — ingen af dem meente det ilde, og jeg blev uforstyrret ved at male fort. Jeg spiiste der og iilede strax efter Bordet hiem for at see til min Fader, som kun var maadelig af Helbred, da jeg gik derover. Jeg læste Aviserne for ham, opmuntrede ham det beste jeg kunde. Vel følte jeg fuldt min sønlige Pligt, men jeg udøvede den ikke, som jeg burde og ønskede, kunde og ikke. Jeg følte, at jeg ofte havde været egensindig imod ham, begegnede ham haardt, fornærmede ham, naar han havde viist en øm Kierlighed til mig. Hvorfor var mit Hierte da saa haardt, om det endog havde en god Hensigt? Beste Fader! Naar Helbreden kommer igien, naar disse ubehagelige Følelser ere overstandne, De læse da dette, De erindre det og De tilgive mig!

Jeg som hans Fader, der har afskrevet en Copie af denne hans Dagbog, har fundet fornødent i min Copie under Paranthesis at anføre denne Bemærkning, hvilken jeg ogsaa her, da Rummet tillader det, vil anføre. — „Ved denne af min Søn her anførte Sententz har jeg ikke kundet undlade at giøre denne Anmærkning: Dette sidste Anførte er alene Beviis paa den ømmeste Følelse og inderligste sønlige Kierlighed. Thi jeg som hans Fader maae tilstaae, at jeg ikke nok kan takke min Søn for al hans mod mig og hans Moder beviiste sønlige Kierlighed og Lydighed, og han har aldrig fortørnet os, men stedse glædet os. Naar vi i vore discourser kunde undertiden være noget ueeinge i somme Meeninger, og enhver fremlagde sine Grunde og bedste Beviiser for at forsvare sin Satz med, kan aldrig ansees for at være haard eller fornærmende, allerhelst da vi aldrig have disputeeret med nogen Hidsighed. Og *dette* maae dog have været det eeneste i hans Erindring, som kan have fortrydt ham. — Nei, allerkiereste Søn! Jeg har altfor megen Aarsag til at takke og berømme Dig for din Kierlighed mod mig og Din gode Opførsel i dit Liv og Levnet. Ved at tænke derpaa som en virkelig Sieldenhed er mit Liv saaledes forsødet, at jeg stedse med inderlig Glæde takker Gud og aldrig vil aflade i mine Bønner at tilbede Dig Guds Velsignelse og

Belønning for al Din imod Din Moder og mig beviiste sønlige Kierlighed og Godhed, hvilket Du selv veed, at jeg saa ofte i mine Breve ligesom af en Pligt og Skyldighed har tilskrevet Dig. Gud bevare Dig paa alle Dine Veie! Amen!

Hansen.[1])

---

15. Decbr. At forlade Forældre, Venner, Fædreland og alt for hos et fremmed Folk at studeere en Videnskab, som den mindste Deel af Menneskene veed at agte, en mindre Deel at bedømme og den allermindste Deel har Lyst til at bedømme, en Videnskab, som sielden skienker sine Dyrkere andet end Fortrydelse over slet udført Arbeide, naar han endog har naaet en Grad af Fuldkommenhed, at studeere en saadan Videnskab, vover jeg, der maaskee besidder ikke engang saa megen Fuldkommenhed, som udfordres til at blive misfornøyet med mit eget Arbeide, det er: at være min egen upartiske Dommer, og det blandt en Nation, som staaer slet anskreven hos Menneskeligheden. Nei sandelig, det er ikke saa behagelig som at sidde i Moders Kakkelovnskrog og spise Æbleskiver eller ved Faders Side og fordrive en Times Tiid med en partie Piquet.

En saadan Dag er den 15. December for mig; jeg forloed om Morgenen mine Forældres Huus, inderlig rørt over en Skilsmisse, som kun Kierlighed giorde ubehagelig og Venskab blandede med Bedrøvelse. Skokke af sværmende Ideer anspendte min Indbildningskraft og lod mig ei Roe at giennemtænke eller i mindste Maade at giøre mig et dunkelt Begreb om min kommende Skiebne.

16. Decbr. Naaede jeg Staden, gik til min Velgiører, traf ham munter og vel, og hans blide Aasyn satte mit Sind i en ganske anden Forfatning. Han havde først bestemt, at jeg skulde gaae med Paqvet-Baaden, men Baron *Wedel* havde overtalt ham til, at

[1]) Denne Bemærkning er tilføjet Originalmanuskriptet af Forf.s Fader.

jeg skulde gaae over Fyen, for hos sammes famille at opholde mig et Par Maaneders Tiid. Det øvrige af Dagen passeert hos min Ven *Henrichsen*, som jeg ikke traf saa frisk, som jeg ønskede.

MIT OPHOLD I STADEN

18. Decbr. Hos Professorerne og viiste dem noget af mit Arbeide, for at recommendeere mig til min Udenlands-Reise. *Juel* var meget artig og lovede at være mig behielpelig, om jeg skulde trænge dertil; *Abildgaard* var fiin som en Hofmand, bad mig besøge sig endnu engang, førend jeg reiste, som blev lovet, kom derved for sildig til *Plessen;* i ondt humeur derover, resolveerte at bie til i Dag 8 Dage med Posten for at gaae til Odense, som *Wedel* har formaaet hos *Plessen*, at jeg maa bie der nogle Maaneder. Tiden er mig saa lang i disse Dage, desaarsag da jeg intet kan foretage mig. Besøgte *Lahde*, det er dog en Vindmager, og med alle de Stræger, han har spillet mig, og alle de disputer, vi have havt sammen, saa er jeg ham dog lige god.

19. Decbr. Gik til *Plessen* Kl. 8, han var reist bort for et qvarteer siden, dette bragte mit Sind i stor Uroe, jeg var bange, han maatte ansee det for Ligegyldighed, at jeg forsømte at opvarte ham, da han desuden gierne vil have det, — nu, han fortiener det af mig. Forlegen med min ringe Person, søgte et Billard, men ingen Opmuntring vilde hielpe i Dag, — *Plessen* stod mig i Tankerne.

23. Decb. Paa Comoedie med min Fætter. Det var ret moersomt, der fremstoed En, som prækede Dyd og andre smukke Ting, selv saae han ogsaa meget dydig ud med store blanke Støvler, gule Buxer og en deilig Børs [1]) i Nakken, sikre Kiendetegn paa en reen Dyd. Naar hans morale gik lidt for vidt, saa holdt det

[1]) Pung.

smukke Kiøn i Logerne smaa Dialoger, til den Tour var forbie, hvorpaa de igien med fordoblet Opmærksomhed betragtede de rørende scener, som bleve forestillede.[1])

24. Decbr. Spiiste i Aften Julenadvere hos *Henrichsen* og amuseerede os derefter ved et partie Piqvet saa got, som det blev tilladt de Dødelige af Skaberen at fornøie sig ved Omgang med en Ven.

25. Decbr. Juledag. Tog Afsked med *Severins*, de eeneste, jeg har ordentlig taget Afskeed med her i Byen. Spiiste til Middag hos den unge *Polder*, som boer uden for Østerport, heele Huuset var med, NB. de levende af Huuset.[2]) Vi passeerte Eftermiddagen med at spille 3 Kort, et meget honnet Spil, hvori jeg havde den Ære at tabe 8 Mk., saa at jeg nogenlunde betalte den Dags Fortæring. Kl. 10 kom vores Kudsk, og vi pakkede os fem Mand stærk i Vognen i samme Tilstand, som vi vare kiørte ud, og rullede saaledes hiem i et deilig Maaneskins Veir, men temmelig koldt, som ei behagede mig saa synderlig, eftersom jeg i Morgen skal reise med den agende Post til Odense.

POST-REISEN TIL CORSØER

26. Decbr. Blev indskrevet paa Posten til Odense af min Fætter igaar. Min Fætter fulgte mig til Posthuuset, vi vare de første, som kom og blev henkastet som skiden Tøi blandt en Mængde Kufferter, Pakker etc. etc. Endelig indfandt fleere levende Væsener sig, blandt andre en Hollænderinde[3]) med en stor hvid Silkesløife i Panden og en Passageer — med Strømper og Skoe til Flensborg i Julehelligdage! En Hob tydske Kiøbmænd, som i alt, mig selv iberegnet, ud-

[1]) Der blev opført et af Iffiands Skuespil „Gamle og nye Sæder."
[2]) Tolder (senere Toldinspektør i Ebeltoft) Rasmus Polder (1759—1838), mistede i Maj Maaned sin Hustru Cathrine Jansen født Søndergaard (1747—1796).
[3]) Forpagterkone.

giorde 11. Selskabet blev nu ganske tydsk, jeg dreiede Tungen lidt med; men da jeg fandt en Passageer, som saae ud som en Præst i Nakken, saa adresseerede jeg mig til ham forat blive ved Modersmaalet, men enten havde hans Studeeringer ladet ham glemme samme, eller og han var meget orthodox, thi hans Tale var Ja! Ja! Nei! Nei! Dog fik jeg med Nød listet af ham, at han reiste kun til Roeskilde. Nu begyndte Postføreren at rangere os, og jeg hørte mit Navn opraabe til den store Vogn. [1]) Jeg adlød og fik en Flensborg-Kiøbmand ved Navn *Bek* til Sidemand. I Øyeblikket kom en anden Kiøbmand fra Hamborg, som paastoed, at Pladsen hørte ham til, Postføreren blev fremkaldt som Dommer, og min gode Flensborger maatte cedeere Hamborgeren, som hed *Bädecke*. Med denne reiste jeg til Corsøer, og han fortalte mig mange store Ting om det store Rusland. Kom Kl. 3 til Roeskilde i et deilig Veir. Saae Begravelserne i Domkirken og maatte ageere Anfører og Tolk for Tydskerne, som var temmelig besværlig, da Klockeren førte en temmelig stiv Stiil i hans Forelæsninger, som han dog temmelig vel vidste uden ad, undertiden stammede han lidt i Basrelief-Stykkernes allegorie, og cronologie troer jeg ikke var hans Hoved-Studium. Selskabet fandt sig imidlertid fornøiet. Reiste videre. Ved Osted Kroe gik det eene Hiul af den store Vogn og Hollænderinden blev meget altereeret; fik repareeret den nogenledes, trillede dermed til Ringsted, fik Brev og Proviant fra min Fader, Pakke og Recommendations-Breve fra *Wedel*. Postmesteren var artig, men hans Folk vartede slet op. Det var ogsaa 2den Juule-Dag, de dansede og drak og lod hver hytte sig. Derfra til Krebshuset, hvor Postføreren havde bestilt Mad, blev meget vel beværtede med Skinke, Gaasesteg, Krebs og Æble — for billig Betaling.

[1]) Den agende Post gik hver Lørdag Kl. 9 Form. og ankom til Altona Onsdag Efterm. Den gik altid for sig i aabne Vogne og var ledsaget af en Postfører. Først 1798 blev den første lukkede Diligence sat i Gang mellem Kbhvn. og Helsingør. Se Fr. Olsen. Postvæsenet i Danm. II. Kbhvn. 1903.

Til Corsøer Kl. imod 8 Morgen. Hollænderinden gik tilsengs. Drak Thee og spiste mod uforskammet Betaling; vi fik en temmelig god Suppe, et Stykke Oxe, hvor vi gnavede lidt Kiød af Kanterne, en stegt And med Galde til Sauce; Æble fik vi til decert, hvoraf jeg stak de fleeste i Lommen, thi foranførte kostede mig 1 Rdl., men saa tracteerede vi ogsaa Postmesteren og Hollænderinden. Medens jeg var i Arbejde at pakke de fleeste Æble ind, kom Litzenbroderen og meldte os, at Posten var kommen. Heele Selskabet kom i collition og Oprør, een savnede sin Madpose, een anden sin Cavai, den kiøbte islandske Strømper, den spurgte efter sin Regning, ham med Strømper og Skoe fortalte, at hans Skipper, hvor han havde alt sit Tøi og med hvem han vilde gaaet til Flensborg, var reist fra ham og efterladt ham i denne Dragt; faae gav sig Tiid at høre ham, mindre at beklage ham. Jeg smaabandede Skipperen for mig selv, endelig gik vi til Strandbredden, jeg var den forreste og fulgtes med Litzenbroderen, vi samledes og blev bragt ombord.

BELTET

Vinden ganske imod. Forresten herlige commoditeter og en prægtig Kahyt, et Fartøi saa propre, som jeg ei har fundet paa dette Farvand før, og en Skipper, som gaar i rød Kiol, og laer sig kalde Hr. Captain.[1]) Overalt artige Skibsfolk, Indretningen er meget god og Regieringen er al Tak værd, som saa meget antager sig Reisendes commoditeter. Med alt dette blev jeg inderlig søesyg, saa slet som jeg af denne Sygdom ei har været før. Endelig efter 8 Timers bestandige Krydsen naaede vi Nyeborg, men Hovedet var fortumlet,

[1]) Transporten over Store Bælt blev paa Grund af forefaldne Skibbrud sat paa ny Fod i disse Aar, og i Maj 1794 begyndte de ny Postjagter „Mercurius“ og „Ørnen“ deres Farter. Disse „Smakker“ vakte almindelig Tilfredshed paa Grund af deres bekvemme Indretninger. Se Olsen. Postvæsenet i Danm.

det første jeg giorde, da jeg fik fast Fod paa Landet, var at spise et af Madam *Baggers* Æble.[1])

FRA NYEBORG TIL ODENSE

Det gode Veir var forbie, taageagtig Luft, Vinden i Næsen, en næsten impassabel Vei, en god Portion Hoved-Piine er ikke behagelig Reiseselskab. Vi anvendte 6 Timer paa denne Vei, efter Omstændighederne ikke længe, men de ubehageligste, jeg har oplevet; min fyenske Kudsk fortalte mig vel en Deel smukke Ting, men jeg var uefterrettelig og lengtes kun efter det kiere Odense og takkede Gud, at jeg der kunde udhvile mig; omsider naaede vi dette Kl. $4^1/_2$. Jeg tog i Hast Afskeed med Selskabet. Hollænderinden lykønskede mig, og jeg beklagede hende, thi hun skulde til Bremen og idetmindste til Hamborg i een Tour; søgte strax Sengen og sov den 28. December bort til Kl. 4 om Efterm. Var endnu lidt fortumlet i Hovedet, kunde ingen Ting foretage mig. Besøgte Uhrmager *Angelo,* som jeg kiendte fra Kbhvn., derfra paa Comoedie, hvor jeg saa et tydsk oper (Hieronimus Knigger), blev spillet passabel, decorationerne ere ret artige, Comoedie-Huuset net indrettet i miniatur; en Skov som Ceder-Træerne paa Libanon.

OPHOLD I ODENSE

29. Decbr. Hos Major *Schiern,*[2]) til hvem *Wedel* havde recommendeert mig, en fortreffelig Mand mod en Fremmed; jeg troer mod alle. Giorde cour hos

---

[1]) Madam Hedevig Johanne Bagger, f. Langeland, død 1822, var Postmesterske og ejede Postgaarden i Korsør.

[2]) Major, senere Oberstlieutenant, ved fynske Dragonregiment Johan Frederik Schiern (1749—1808). 1807 Land- og Søkrigskommissær i 1. jyske Distrikt, gift med Ingeborg Cecilie Jensen (1762—1830).

Kammerjunker *Gersdorph* fra Kierteminde, hvis Frue jeg maled i Horsens,[1]) han gav ingen audientz, talede med Fruen; hun vilde jeg skulde giøre Opvartning hos Stiftamtmandinden, som protecteerede Konsterne; kom hiem, spiste til Middag i Selskab med en Kammerraad, som var fransk til Liv og Sjæl, han var tillige vreed paa Repertorium, fordi han negtede Christi Guddom og Forsoning, disse to systema, nemlig at forsvare Franskmændene og bande Repertorium, harmoneerer ikke i mine Tanker.[2]) Jeg lod dem snakke og gik til *Schiern*, han havde skrevet et Pro memoria, som han i Aften vilde lade opsætte i Clubben, som var noget til min avantage, og bad mig komme om Aftenen for at følge med og tage Deel i en concert, som blev opført i Clubben. Mødte paa Pletten og hørte den fortreffeligste Musik, jeg har hørt nogensinde. En *Poulsen* spilte en solo, som var fortryllende, — det er andet end at sidde imellem Nyeborg og Odense med Søesyge i Hovedet; jeg er nu som jeg var nyefødt efter den Tour.

30. Decbr. Var forlegen med mig selv, thi man støbte Lys i Stuen, og Varme faaer jeg ikke paa mit Kammer førend Nyeaar, thi der er ingen Kakkelovn. Fik Bud fra Kammerherreinde *Holst*[en] at møde Kl. 3.[3]) Gik først til *Schiern* at vise ham *Wedels* Portrait, han roeste det meget, resolveerte at lade sin Frue male og forsikrede, at naar det lykkedes, saa vilde jeg faae meget Arbeide, thi her var saadan en Mængde Adel,[4])

---

[1]) Se Side 31.

[2]) Den 24aarige Malte Møllers (1771—1834) „Repertorium for Fædrelandets Religionslærere", som han udgav anonymt fra Jena 1795 til 1797, vakte stor Opmærksomhed ved sin mystiske Udgivelsesmaade, sine personlige Angreb paa navngivne Præster og først og fremmest ved at proklamere Kants Filosofi.

[3]) Kammerherre Baron Ditlev Holsten (1751—1825), ældste Søn af nedenfor nævnte Geheimeraad Holsten og fra 1801 Lensbesidder af Baroniet Holstenshus. Han boede om Vinteren i Odense, om Sommeren paa Holstenshus, indtil hans næsten 80aarige Fader giftede sig 1796. Ditlev Holsten var 1794 blevet gift med Sophie Dorothea Magdalene Rantzau fra Holsten, død 1836.

[4]) Fyens Godsejer-Familier tilbragte i Almindelighed Vinteren i Odense, hvor der da udfoldede sig et rigt og overdaadigt selskabeligt Liv, der netop kulminerede i Aarene 1795—1800. Se Engelstoft, Odense Byes Historie. S. 427 f.

at man kunde føde Svin med dem, og disse spøgede med Pengene. Til *Holst*[en]; blev modtagen paa Tydsk, det første Spørgsmaal var hvormeget det kostede, om jeg malede Pastel eller miniatur. Kammerherren syntes at være temmelig stiv, resolutionen blev, at han skulde sende mig Bud. Forlegen med mig selv. Besøgte *Angelo* og hørte lidt gebrokken Dansk, derfra paa Comoedien og saa „Maria Stuart", som blev temmelig got opført, men beklemt bliver man af at see saa traurige sceener; som jeg merkede, saa virkede dette dog ikke saa stærkt paa eendeel af Selskabet, thi jeg hørte stor Latter rundt omkring, naar den uskyldige Marie med sand Følelse begræd sin Ulykke; man fortalte mig siden, at Aarsagen til den Latter kom meest deraf, at den største Deel af Tilskuerne ikke forstaaer Tydsk. [1])

31. Decbr. Begyndt paa Frue *Schiern*, Majoren vil hænge det op i Clubben, naar det er færdig. Spiiste Nyeaars-Grød hos min Vert i Aften og spillede L'ombre med samme og en af Skuespillerne ved Navn *Stragles*, [2]) en artig, munter og meget sædelig Mand. I dette Arbeide endte Aaret.

1796

1. Januar. Deilig klar og mildt Veir uden Frost. Man siger der giøres meget af at gratulere Nye-Aar her i Byen, jeg blev hiemme. Man har raadet mig at gaae til Kammerjunker *von Krog* og Stiftamtmandinden;

---

[1]) Et tysk Selskab havde givet Forestillinger i Odense 1791—94. I Slutningen af dette Aar opførte Købmand J. Bang og Prokurator R. Faber et Theater paa Sortebrødretorv, og her begyndte et nyt tysk Selskab under Direktion af F. Heusser sine Forestillinger i November 1795, godt støttet af de mange adelige Familier i Byen. Her blev ogsaa givet offenlige Baller. (Se K. Schmidt. Meddelelser om Theaterforhold i Odense. Odense 1896).

[2]) Navnet utydeligt.

vil bie til Fru *Schiern* er færdig, jeg er desuden bange for at gaae til Folk, som jeg ingen Adresse har til, thi mig synes det lader som Tiggerie, hvorfor jeg er meget bange. Gik i Eftermiddag med min Verts Søn og hørte en Præst ved Navn *Dan,* [1]) han declameerte og gesticuleerte elendig, gav os en mager Idee over det forbigangne Aars Hændelser og anvendte $^1/_4$ Time paa at holde en følelsesløs Bøn for Kongehuuset, Adelen, Geistligheden og Borgerne; det maskinmæssige hos ham var mig ret imod. Sandelig! med meer moralsk Følelse i Hiertet forloed jeg Comoedien i forgaars ved at giennemtænke Religionens saa ilde medhandlede Billede. Min Vert kom ogsaa i Kirken og medbragte en Hund, som tilhører [ham]; den Karl vil ikke rigtig gefalde mig, han har et lumsk, brutal og i al Henseende fatalt physiognomie, derimod kan jeg godt lide hans Søn. Fik idag et nyt Kammer med Varme og 1 Fag Vindue. [2])

2. Januar. Forandringen er behagelig, jeg synes ret at dette mit nye Kammer gefalder mig, uagtet det vist ikke er halv saa got, som det første, thi saa snart noget bevæger sig paa Loftet, og dette vedvarer næsten heele Dagen, saa falder der en deilig portion Orme-Stik, gammelt, musegnavet Korn og andet meere. Men en lystig Naboe har jeg faaet mig, som jeg hører er en Kamhr. *Leth,* [3]) han snakker og skielder, bander og stamper heele Dagen, som om Huuset var fuldt, og han er dog ganske alleene, jeg veed ikke om han er rigtig i Hovedet.

4. Jan. Et forfærdeligt Veir i Nat, mit Vindue sprang op og giorde saadan allarm, at jeg vaagnede

---

[1]) Lars Christian Dan (1741—1813) resid. Kapellan ved Vor Frue Kirke i Odense.

[2]) I de fleste Provinsbyer var Postmesteren tillige Gæstgiver og „Postgaarden" Byens fineste Hotel. Den her omtalte Vært, hos hvem Forfatteren boede, var Morten Christopher Lausen, der var Postmester 1793—97. Han døde 1799. Embedet gik over til hans ovenfor nævnte Søn Peter Christopher Lausen (1768—1843).

[3]) Kammerherre, Ritmester Jørgen Ernst Leth (1742—1818).

derved, Vinden stoed derpaa, og det regnede stærkt ind; Kammerherren løb mig i Hovedet, endelig tog jeg Moed til mig, stoed op og lukkede mit Vindue. Strax derpaa kom den agende Post og giorde en forfærdelig Allarm, blæste og tudede, saa at jeg fik kun lidt Søvn. Ved Theebordet presenteerte sig en passageer, som var kommet med Posten i Nat fra Hamborg og fortalte os paa Tydsk, at han var en dansk Mand fra Kiøbenhavn, at han havde reist som Musicus siden April, og havt den malheur i Nat at tabe sin Hat. Hans Dialect var paa denne Reise bleven ganske fordærvet. Jeg spurgte efter hans Navn — og det var en Søn af *Barth*, som er i Orchestret. [1]) Accordeerte med min Vert mit Kost og Logis for 2 Rdl. 2 Sk. ugenlig, som vel er dyrt nok. Var hos *Schiern* at male, traf der 3 af Byens Gratier, 3 vakre Piger, hvis Levemaade gav mig en fordeelagtig Idee om den herskende Tone her i Odense, en af dem tog min Copie af Lovise Augusta med, forsikrede mig, de vare ganske charmeert deri. Det er en fortreffelig Mand, Majoren. Besøgte *Barth*, af hans terminologie slutter jeg, at han har omgaaedes meget med Fruentimre, thi hans Sprog er meget følsomt: charmant, fortryllende, guddommelig, superb bruges især ofte. Han er særdeles artig, gode Bekiendtskaber og Adresser har han virkelig havt paa sin Reise, og han roser især den danske Minister i Dresden. Hans Instrument er Hoboe.

5. Jan. Til Major *Schiern* for at lade mig proponeere paa Clubben [2]) som reisende Medlem, fandt ham ikke hiemme. Til *Detlow*, [3]) som igaar lovede at vise mig om paa Hospitalet. Det er fortræffelig indrettet, og stort er det, der er alle muelige Beqvemmeligheder

---

[1]) Frederik Philip Carl August Barth (1775—1804) var en udmærket Obovirtuos og blev ansat i Kapellet 1793. Han var Fader til den bekendte Oberst S. C. Barth. (Se dennes Livserindringer. Kbhvn. 1900).

[2]) Om Klubberne i Odense, den saakaldte „adelige Klub" og den mere borgerlige „Enigheden", se Engelstoft. Odense Byes Hist. Reg.

[3]) Ritmester ved fynske Rgmt. lette Dragoner Erik Christian Dedlau, død 1827 i Faaborg som karakt. Major.

for de Syge, han sagde, at der skulde tillige indrettes for Byens Folk, at de der kunde faae logis og Pleie, naar nogen havde Lyst at lade sig indskrive i Sygdoms-Tilfælde. Nogle roeser især Stiftamtmanden meget for hans Iver med denne Stiftelse, andre laste ham derfor og sige, at han har anvendt for meget af Hospitalets Fond paa Bygningen. [1])

I Aften paa Concert, hørte *Barth*, han fik megen Biefald og fortiente det, vi blive hver Dag meere og meere fortroelige, og det er et vakkert Menneske. Han har Guld-Uhre og deslige Ting, som Dronningen af Preussen har skienket ham.

6. Jan. Paa Comoedien med *Barth* og saae den første Ballet her, den var ret moersom og en Regn blev forestillet temmelig naturlig, men de fulgte ikke synderlig Musikken, nu, det kan man sagte undskylde.

7. Jan. Modtog visite af en Major *Lassen* [2]) og *Schiern*. L. var en stor Musicus. I Efterm. var Kammerherre *Fabritius* hos mig for at see Fru *Schiern;* jeg var saa lykkelig, at det gefalt ham, han vilde ikke tillade mig at male meere derpaa, da han forsikrede, at det var uforbederlig. [3]) I Aften paa Ball paa Clubben med *Barth*, det var meget brillant og et fortreffelig muntert Selskab. Dansede kun een Dans med min Dame efter Bordet, som var en Frøken — jeg husker ikke meere Navnet; — ved venstre Side havde jeg en Frøken *Bentzen*, den rige *Bentzens* Datter,[4]) en rar Pige og

---

[1]) Kammerherre Frederik Buchwald til Gudumlund (1747—1814). Stiftamtmand over Fyens Stift. Han tog Afsked 1798, bosatte sig i Udlandet og døde i Pisa. Om denne fortjenstfulde, tjenstivrige og interessante Personlighed se bl. a. Engelstoft, Odense Bys Historie. S. 418. Han var gift med Margarethe Dorothea Rømeling (1751—1802).

[2]) Major ved fynske Dragonregiment Iver Christian Lasson (1755—1823), 1819 komm. General i Jylland.

[3]) Kammerherre, Generalkrigskommissær Michael Fabritius Tengnagel til Vejlegaard i Salling-Herred i Fyen (1739—1815), gift med Adolphine Leth (1746—1797).

[4]) Kammerherre, Oberstlieutenant Christian Benzon (1718—1801) til Stamhuset Christiansdal m. m., gift med Christiane Albertine v. Heinen (1736—1805). Deres her nævnte Datter er Catharine Sophie Vilhelmine Benzon (1773—1854), som 1797 blev gift med Major, Kammerjunker Niels Juel Reedtz til Palsgaard ved Horsens (1771—1830).

munter og levende og venlig og smuk er hun. Spillet nogle partier Billard med hendes Broder, men han gefalder mig ikke saa got, maaskee det er paa Kiønnets Vegne, dog — han synes at føle for meget selv, at han er riig. Han med en anden Baron foreenede sig sig om at giøre Nar af Marqueuren, nu, — det er et got Klokkefaar, han kan taale det, undertiden busede han dog an med en Stump Vittighed, som giorde Kammerjunkeren kun liden Ære for deres familiareté. Her var en Samling af ypperlige Piger, men jeg kiendte ingen af dem uden Jomfrue *Fogh. Barth* er bleven ganske forliebt, og efter at vi kom hiem, talede han med en Henrykkelse om Damerne, som gik over i det sværmeriske, og er kun den kunstlede Natur.

8. Jan. Jeg har den Ære om Morgenen at børste Hr. *Barth*, naar han er paaklædt. Han er mig lidt for fornem og har faaet nogle forbandede tydske Nykker i Hovedet.

9. Jan. I Aften gav *Barth* Concert i Clubben, og jeg var med, han var udstaffeeret med chapeau bas, Kaarde, Pung og andre Zirater, som han siger er moderne i Tyskland, — — — — —[1]) siden efter hialp jeg ham med at pakke ind til Kl. 2 i Nat, thi Kl. 4 reiser han med Posten til Kiøbenhavn. Han er Mester i sit Fag og fik megen Biefald ved Concerten.

10. Jan. Om Aftenen ved Lombre med min Vert og en Jøde ved Navn *David*, en net Mand, som jeg lider vel, og en Procurator ved Navn *Faber*, som skal være en stor Spitsbube — med ham spiller jeg ei oftere.

11. Jan. Frue *Schiern* har vundet Biefald, Majoren har ladet det bringe om til alle, som vilde see det, og han sagde, jeg vilde faa Tiid nok at tilbringe her, og jeg meener, jeg faaer ei Tiid nok, thi Dagen er kort, og jeg skal i Februar være i Hamborg. Hos *Driberg*, blev der at spiise, man er overmaade vel der i Huuset, og jeg troer, at man er det overalt her i Byen, thi jeg

[1]) En Linie ulæselig.

synes, at man er her saa særdeles oprigtige overalt, eller og er man store politici. [1])

12. Jan. Begyndt paa Kammerherreinden, var ei heldig og blev melancholsk derover, recommandeerte mig strax efter Bordet. Paa Clubben, spillede nogle partier Billard med Kammerjunker *Petersdorph*, [2]) det saa sikre medicament mod al melancholie. Besøgte Justiceraad *Schiøt* [3]) fra Nestved, talede med ham om *Maurizen* og hans Kone, hørte siden at Justiceraaden ogsaa var skildt ved sin, hvorover jeg blev flau, at jeg havde bragt den materie paa Bane. Derfra paa Concerten, *Schiern* fortalte mig, at *Benzon*, *Holst*[en], *Bispen*[4]) og adskillige andre vilde engacere mig, og Bispen bad mig selv at komme i Morgen for at begynde med hans Kone. Det kan jeg kalde noget! Ikke det Sliddersladder i Horsens, hvor jeg maatte vente et Par Maaneder, førend det gefaldt de naadige Herskaber at bestemme sig, og her faaer jeg dog næsten dobbelt betalt.

13. Jan. Gik til *Benzon*, en alvorlig Mand; Kammerherreinden og Frøkenen, som var min Naboe paa Balaftenen, lode sig see; en Jomfrue der fra Huuset, som ogsaa var paa Ballet sidst, en allerkiereste Pige, hvori *Barth* fornemmelig var bleven forliebt, var ogsaa tilstæde. Derfra til *Bispen*. Bispinden ventede mig allerede, jeg fandt her to værdige gamle Folk, jeg omgaaes dog saa gierne de Gamle, deres Oprigtighed er ubetalelig. Derfra til *Holst*[en]. Kammerherreinden var meere mild i Dag end sidst, men hun spurgte igien, om jeg ei slog noget af i Prisen, jeg var stiv og sagde

---

[1]) Generalkrigskommissær, Kammerherre Oberst Carl August Vilhelm Drieberg (1749—1825), han var gift med fhv. Hofdame hos Arveprinsessen, Sophie Frederikke Bülow (1761—1818)

[2]) Christian Alexander Petersdorff (1762—1813), senere Kammerherre og Besidder af Grevskabet Roepstorff.

[3]) Carolus Gustavus Schiøt (1732—1809) Prokurator i Odense, senere Regimentskvartermester i Næstved og Justitsraad. Levede som ældre i Odense i tarvelige Kaar. Hans førsteKone, Johanne Elisabeth Kyhl, gav i sin Tid Anledning til stor Skandale ved at staa i Forhold til Stiftsprovsten, Professor Jac. Chr. Pingel, der blev suspenderet 1773 og afsat 1775 i den Anledning, og hun skilt fra Schiøt.

[4]) Bispen i Fyens Stift, Dr. phil. Tønne Bloch (1733—1803). Han var gift anden Gang med Anna Christine Hensler (1749—1825).

nei. Kammerherren beviiste mig i Dag den synderlige Naade frem for sidst at hilse mig, og jeg tænker tilsidst bliver vi Kammerater.

Spillede i Aften Lombre med en Birkedommer fra Landet, som er Commissair i *Fabers* [1]) Sag. Først holdt jeg en astronomisk-theologisk discours med min Vert, som paa ingen Maade vilde tilstaae, at vores nuværende Troe om adskillige Verdener kunde bestaae uden at kuldkaste den christelige Religion. En Smed, som just var tilstæde, forsvarede Verten og sagde, at en Dievel paa udenlands Læsning havde skrevet, at Christi Korsfæstelse giorde intet til Salighed; Madammen, en god oprigtig Kone, foldede derved Hænderne og bad for denne Synder, nemlig den udenlandske Skribent. Aldrig kunde jeg faae bedre original at male Vulcanus efter end den Smed.

14. Jan. Besøgte *Schiern*, han bad mig gaa til en Kammerraad *Holm*, som for nogle Aar siden havde ladet sig og Kone male af *Lange*. *Holm* var kiendt i min Fødeegn, en munter Mand, men jeg troer ogsaa, han har podagra (og disse er gierne muntre), thi han havde store islandske Strømper paa i en varm Stue, jeg troer at komme til at male ham og Frue. [2])

15. Jan. Stærk Storm. Min Vert er ei Liebhaber af sligt Veir, jeg kom ind til ham i Aften, men han var moureuse, mente, at heele Naturen havde forandret sit systema. Vi komme dog nu forresten got tilrette med hverandre, naar jeg vil skienke ham nogle smaa Kneb i vores Aften-Lombre; nu det kan jeg jo sagte, vi spille dog kun om Bagateller, og avindsyge Folk vil jeg gierne frakiøbe mig; paa mit Kammer kan jeg dog ei hænge hver Aften.

16. Jan. Begyndt hos Kammerherre *Benzon*. Jeg

---

[1]) Prokurator Rasmus Faber (1759—1819), som senere blev Grosserer i Kbhvn. Det var ham, som 1794 i Forbindelse med Købmand Bang opførte Odense Theater paa Sortebrødretorv.

[2]) Herredsfoged, Kammerraad Hans Holm (1740—1801), gift med Anna Treven (1752—1822).

faaer nok meere Arbeide der. Frøkenen vilde have 3 Copier af hendes Faders Portrait, som ingen maatte vide, førend de vare færdige, hun accordeerte mig lidt knap, men hvad skal man sige — man maatte være af Stok og Steen, naar man ei lod sig overtale af en smuk ung Pige i saa ligegyldige Ting som Pengesager. Havde jeg kun Tiid, som jeg kan vente at faae Arbeide her. Ei Snak! For Frøken *Benzon* maa der dog sagte blive Tiid, det nægter *Plessen* aldrig.

Her er i Dag Commission her i Huuset, blandt hvem der er en døv Birkedommer som giver de andre Commissarier noget at bestille. Spillede i Aften Lombre med en af dem, en Kammerraad *Bagger,* [1]) som har en velsignet tyk Mave og seer forresten ganske jydsk ud med lange, lange Manchetter, men alt dette er udvortes, og indvendig siger man, det er en meget god Mand.

17. Jan. Søndag. Jeg vilde været i Kirken for at høre *Stiftsprovsten,* som tager sig en Taar for Giøgen sommetider;[2]) min Vert fortalte, at han var her igaar og fik sig saa klækkelig en Froekost, at han gik ganske salig herfra, og saadanne Præster hører jeg gierne, thi de prædike som oftest bedst. Man har her ellers en underlig Maade at ringe paa, thi det gaar i et væk fra om Morgenen til Kl. 9 i en bedrøvelig Tone med Klemten, dog kun om hellige Dage. Min Vert har dog trøstet mig, at dette ophører til Kyndelmisse, som inderlig glæder mig, da Kirken er lige over for mit Kammer. [3])

18. Jan. Veiene ere saa skidne, at man ikke kan gaae nogen Steder, jeg har desaarsag ikke seet Byen igiennem endnu, her er vel ikke heller meget, som kunde extraordinaire interessere mig som Konstner.

---

[1]) Kammerraad Landvæsenskommissær Hans Bagger (1734—1797).

[2]) Professor, Dr. theol. Lorentz Ancher (1746—98) var Stiftsprovst i Odense fra 1775 til sin Død. Han var gift med Ursula Elisabeth Wodroff (1749—1813).

[3]) Forf. boede paa Postgaarden, der nutildags er en almindelig Gæstgivergaard overfor Vor Frue Kirke.

En Kammerherre *Juel* beboer den smukkeste Gaard her,[1]) forresten er her ikke stor Architectur i Bygningerne, her er et stort Torv, som giver en ganske smuk Prospect, men Stenbroen er saa misserabel, at jeg troer Byens Eqvipager risiqverer hvert Øieblik at velte. En Kammerjunker *Kroghen* beboer en Gaard der paa Torvet,[2]) hvor den Kirke skal have staaet, som St. Knud blev dræbt i, fordi han indstiftede den hellige Tiende; Kirken er siden flyttet og ham til Ære kaldet St. Knud.

Her er en Tand-Dokter her i Byen i denne Tiid, af Geburt en Tydsker, som siger at han „hat erstaunlig viel zu thun", og han seer ogsaa meget geskæftig ud. Men disse omvandrende Tanddoktere er jeg dog ingen Liebhabere af, thi det er gemeenlig Vindbeuteler, som slet intet har lært uden en portion tydsk Pral; jeg har giort Bekiendtskab med ham paa den lille Club, og han tituleerer mig immer „mein Bester", som er ret moersomt, thi jeg har aldrig giort ham noget got.

19. Jan. Med et Par reisende Jøder, som jeg havde den Ære at drikke The med i Morges, holdt vi discoursen vedlige om den slette Vei, det er en almindelig discours her paa *Postgaarden*, ligesom Comoediediscours hos *Driberg*. Jeg lider overmaade vel disse Folk; man er meget vel der i Huuset, Fruen og Frøkenen spurgte mig hver et Par Gange, om jeg var paa Comoedien igaar, men Kammerherren giorde dem en lille Satire over slige fordoblede Spørgsmaal, jeg undskyldte mig, at jeg ei var Liebhaber af Syngestykker (thi „Semire og Azor" blev opført), og i Sandhed jeg er alt kied af deres Comoedie her, men jeg maae dog

[1]) Kammerherre Frederik Juel til Taasinge (1761—1827), senere General i Landeværnet. Han blev 1779 gift med Charlotte Rumohr (1761—1817) men separeret 1795 og skilt 1816. S. A. gift med Grev Vilhelm Hannibal Wedell-Wedellsborgs separerede Hustru Louise v. Warnstedt. Kmhr. Juels Gaard staar endnu i det væsenlige og bærer indvendig Spor af svunden Herskabelighed, den ligger paa Overgade (Nr. 5) Hjørnet af Torvestræde.

[2]) Kammerjunker Stie Tønsberg Schøller Krogh til Løjtved og Kroghenlund (1763—1817), senere Major i Landeværnet og Chef for det grønne Korps i Odense, gift med Christiane Margarethe Juel fra Taasinge (1764—1803).

komme der en Gang imellem for at lade mig see, thi lidt Pral er got for en Kunstner, det har Tanddokteren lært mig, allerhelst da jeg er bleven saa vel antagen her; man har da tillige Leilighed til at betragte Byens Gratier, som temmelig flittig besøge det Kunstens og Smagens og Sædelærens Tempel. Fruentimrene gaae her paa Parterret blandt Mand-Folkene, som man siger er paa Tydsk, Beviis paa at man lærer Sæderne førend Sproget.

Paa Concert i Aften, den var ypperlig og henrykte mig meget, jeg hørte i Aften Frue von *Kroghen*, som sang en Duet-Arie med Kammerherre (eller -junker) *Juel*, han har en deilig Stemme.

20. Jan. Hveranden Dag spiller man Comoedie. Min Vert spurgte mig, om jeg vilde følge med ham, og jeg fandt dette Stykke smukkest af alle, jeg endnu har seet her; en Ballet blev opført af vores Balletmester, Mester *Ehlenberger*, kaldet Skorsteensfeieren, som gav nok at lee af. Det er en grand mode her saavel som i Kiøbenhavn at staae bestandig med Kikkerten for Øiet. Min Vert gik i Parqvettet og saa særdeles fornemme ud der, fornemmelig det højrøde Slag paa hans Cavai. Jeg tog tiltakke med Parterret, skiøndt jeg troer jeg changeerer Plads og gaaer hellere engang sieldnere, thi det hører til den galante Levemaade at gaae paa første Plads, Prisen er kun 1 Mk. meere, og saa er man i Selskab med lutter Kammerjunkere, Baroner og undertiden en smuk Pige, da man ofte i Parterret maa tage tiltakke med Gaardskarle og Haandværksmænd med skrækkelig store Parykker.

21. Jan. Løb Byen om for at besøge en Student navnlig *Sibbern*,[1]) som jeg har kiendt fra Kiøbenhavn, hans Moder kunde ikke bestemme mig nogen Tiid, naar han var at vente hiemme, Aarsagen skal være, fordie han er altid paa Jagt, som her er meget almindelig;

[1]) Matthæus Sibbern (1772—1842), Søn af den afdøde Kantor ved Latinskolen, blev Student 1793 og senere Bogholder og Kommissionær i Kbhvn.

man kan ogsaa gierne for at blive anseet for et ret skikkelig Menneske bringe en stor Hund med sig overalt, hvor man kommer, thi saa er man Adelstanden nogle Grader nærmere, og jo meere Skarn man kan bringe med sig og sin Hund, desto fornemmere er man. Det er altsammen tydsk Mode. Som jeg ikke fandt min kiøbenhavnske Ven, saa søgte jeg den lille Club, hvor jeg fandt Professor og Stiftsprovst *Ancher* i en Bolle Ponce til Ørene, og han saae saa rolig og lykkelig ud, at det var en Lyst. Han havde sin Hund med og forsikrede mig, at der var buden ham 30 Rdl. derfor, jeg har hørt, det er almindelig Taxt her, — havde jeg dog bragt en Snees Stykker med mig fra Sielland, der havde været god Profit derpaa, thi der er de meget lettere.

22. Jan. Hos *Holsteens*, det er en levende og geswatzig Kone, Kammerherren er desto meere stille, hun sad kun $^1/_2$ Time for mig, thi hun skulde kiøre ud med Frue von *Kroghen*, som er alle Formiddages Forretning her. Anlægget blev desaarsag ikke saa synderlig rart.

23. Jan. Fortræffelig Veir. Hos *Biskoppen*, blev i Dag færdig med Bispindens Ansigt, som jeg troer er lykkedes temmelig vel, idetmindste roeste man det meget, især den yngste Frøken, som er en deilig Pige. O! dobbelt behagelig Roes. I Eftermiddag hos Lieutenant *Suhr*, som vil reise til Tydskland i næste Maaned, og vi vente at sees i Dresden.[1]) Han er meget artig, men han har en Opvarter, som han tracteerer en canaille, og Frygten staar malet i denne usle Skabnings ganske Aasyn, desuagtet forseer han sig alle Øyeblik og det af blot Forsigtighed! O Skaber, lær dog Mennesket engang menneskelig at omgaaes sin Næste!!

24. Jan. Her er endeel Fremmede i denne Tiid, blandt andre en Franskmand, som kalder sig *Saint*

[1]) Kornet ved fynske Dragonregiment Peter Adolph Suhr, der blev afskediget som Sekondlieutenant 1798.

Chère, som jeg har seet i Horsens, han havde da en Hund med og truede at skyde den strax, som attaqveerte hans Hund. Postmesteren siger, at han estimeerer ikke Penge, det er paa anden Dansk: han har nok af dem, ellers et meget vakkert Menneske. Man siger, han har været gode Venner med Kammerherreinde *Juel*, da han var her for nogle Aar siden, og det var Aarsag til deres Skilsmisse, og nu da Kammerherreinden er i Hamborg, giør han dog Opvartning hos *Juel*, dette var underligt. Til Naboe paa venstre Side har jeg faaet et heelt Selskab, som fører egen eqvipage med og skal være svenske, man veed ikke, hvad deres Ophold her betyder. Musikalske ere de og brumle forfærdelig paa Basso sommetider. Men fornemme ere de, thi de kan ikke taale Tællelys, Kone og Børn har de med, som dog er vanskelige Varer at transporteere saa lang en Vei.

25. Jan. Bud fra General *Ranzau*,[1]) mødte Kl. 9. Traf i ham en galant Mand, som erindrede sig min Fader meget got fra Gunderslevholm og undrede sig meget at jeg var en Søn af den gamle *Hansen*. Det er en anderledes Mand end *Holst*[en], thi i Dag gik jeg fra Generalen til ham for at male paa Fruens Portrait; en Oberstlieutenant *Schiøller* kom og holdt en lang Lovtale paa Fransk om Frue *Schierns* Portrait, siden en dialogue om Comoedierne, Ballerne og Høitidelighederne ved de forestaaende Geburtsdage.[2]) Jeg giorde Kammerherren min compliment, da han kom ind for at tale med *Schiøller*, men han lod, som han saae det ikke og værdigede mig ikke et Blik; — jeg moqveerer mig virkelig over sligt, ikke fordie jeg forlanger at hilses af ham, men fordie jeg ærgrer mig over at tracteeres en canaille, allerhelst da *Holst*[en] har Ord for at være en raisonnable, galant og fornuf-

[1]) Generalmajor, Grev Frederik Siegfred Ranzau til Frederikslund m. m. (1744—1822) Chef for fynske Dragonregiment i Odense. 1801 blev han kommanderende General i Fyen. Afsked 1809. Gift med Sophie Magdalene Baronesse Krag-Juel-Vind (1754—1833).

[2]) Oberstlieutenant ved fynske Dragonregiment Gustav Grüner Schøller (1754—1810).

tig Mand. Han være forresten saa galant som han vil, saa har han behandlet mig som en Oxe. Kammerherreinden har vel nogle høiadelige holsteenske Nykker, men hun hilser dog Folk og er forresten saa uskyldig, da Kammerherren synes at giøre det af Overlæg. Lige derfra til en fransk Sprogmester, og jeg skal ikke forlade Odense, førend jeg kan sætte en fransk dialogue saaledes sammen, at jeg tør slaae mig løs dermed.

Paa Clubben i Aften, spillede Lombre med Kammerherre *Benzon* og General *Bruun* [1]) og en *Eilskov*, som næsten ikke kunde giøre andet end forbande Spadille, han havde Grunde for sig.

26. Jan. Paa Concert og hørte „Orpheus og Eurydice" paa Fransk, Musikken var fortreffelig, men jeg lider dog ikke got Operaer, allerhelst her, hvor de synger det af Bogen uden Handling; en Jomfrue *Hviid* ageerte Amor. Jeg valgte derfor at vende Øinene til Auditorium for at betragte de smukke Damer og Øret til Orchestret, hvorved jeg fik Føde for begge Sandserne — og hvilken af Sandserne seirede vel?

27. Jan. Her skal i Morgen være stort Bal i Anledning af Kronprindsens Geburtsdag paa Clubben, og heele Byen taler derom, her er hos Vertens komne saa mange Plakater, Prologer, Vers og Prosa, Cantater og Comoedier, at Vinduerne vrimle af disse Vahre, alt til denne Høitidelighed.

28. Jan. Saa skønt, saa venlig og saa muntert og i alle Henseender behagelig Selskab har jeg endnu ikke seet, en Samling af saa mange Skiønheder, som jeg troer heele Kiøbenhavn ei var i Stand til at produceere. Blant Damerne udmærkede sig især Generalens Datter,[2]) en ganske fortreffelig Pige, jeg drister mig ikke til at bedømme om hendes Skiønhed, hendes Tækkelighed eller hendes Venlighed skal beholde Prisen, men Engle skulde nedstige af Himmelen og beskiem-

[1]) Afsk. Generalmajor Jørgen Christian Bruun (1727—99).
[2]) Eleonore Sophie Rantzau (1779—1800) se nedenfor.

mes af denne Naturens Mesterstykke. Jeg giorde paa Ballet min Opvartning for Grevinde *Rantzau* og skal male hende i disse Dage, mens hun er her. Al Leilighed til Rangstrid er her ganske hævet, man trækker Numer ved Ankomsten om sin Dame til første Dands og til Bordet og atter trækker man Numer om Pladsen i Dandsen, som bliver ved heele Aftenen, saaledes at det første Numer staar øverst eengang og nederst en anden Gang, og er i det heele ikke mindste Spor af aristocratie. Jeg trak Nr. 28 og fik en Frøken *Fabritius*,[1]) en Datter af Kammerherren, som har besøgt mig, hun staaer nest efter Frøken *Rantzau*, dog maae jeg ikke forglemme Frøken *Blok*,[2]) den yngste, thi hun er levende som Espetræet og deilig som den ranke Gran, i hendes Øine straaler den muntre Ungdom og hendes Aasyn er Sindbillede paa den reene Uskyldighed, Vittigheden spiller paa hendes muntre Lipper, og Sundheden er malet med Skiønheds Pensel i hendes deilige Kinder. Nu, du svermeriske Geist — dog til at beskrive Frøken *Blok* kan ingen Svermerie finde Sted! Jeg giorde mig lystig paa Kronprindsens Regning og dandsede nesten hele Natten. Adresseerte mig til Kammerherre *Hain* [v. Heinen], som skal have en smuk Samling af Malerier og er Liebhaber af Kunsten.

29. Jan. Var i Morges hos *Benzons* for at anviises nogle Feil, som man havde ved sidste Selskab udsat paa Portraitet, modtog siden Besøg af *Daentzer*, den beste Tenorist-Sanger, jeg har hørt, en artig Mand, som er Secretair hos Kammerherre *Juel*, han vilde forskaffe mig et Par Portraiter fra Landet. Malede lidt paa Frue *Driberg*. Der har i Dag været Forsamling

[1]) Constance Henriette Fabritius Tengnagel (1775—1856) Datter af den nævnte Kmhr. Fabritius Tengnagel. Hun blev samme Aar gift med Carl Frederik Leth til Stensgaard og Egelykke paa Langeland. Det var hende, som 1805 blev Genstand for den unge Huslærer N. F. S. Grundtvigs sværmeriske Ungdomskærlighed. (Se Dansk Tidsskr. Marts 1906).

[2]) Rimeligvis Caroline Emerentse Bloch (1778—1830), Biskoppens næstyngste Datter, — den yngste var ikke voxen. — Hun blev gift 1803 med Sekondlieutenant, senere Tøjmester og Kaptajn, i Marinen, Johannes Nicolaj Krag Hensler (1780—1822).

paa Gymnasium her, og Prof. *Seidlitz* har holdt en Tale; til denne Højtidelighed kommer alt, hvad der har Navn af Adel eller skikkelige Folk.[1]) Jeg blev forhindret af *Daentzer,* men Postmesteren har givet mig et fuldkommen contentum af Talen, som ret havde været i hans Smag, thi, sagde han, Professoren havde holdt et syndigt Huus med de oplyste Tiider og Repertorium, især havde han heglet [Forf.] slemt igiennem, fordi han nægter Forsoningen. Nu, hvad repertorium angaaer, da kan han nok taale lidt og Tiidernes Oplysning er ikke heller uden Feil, men Postmesteren giør sig Begreb derom paa sin Maade, og jeg forstaaer det anderledes; Grov-Smeden kom, da Postmesteren var midt i Demonstrationen, han faldt ham i Talen og forbandede sig paa, at slige Skrifter burde brændes. Dommen var temmelig haard.

30. Jan. Giorde cour hos *Fabritius*, jeg burde været der før, da han har giort mig den Ære at besøge mig for længe siden, men etiqvetten er jeg ikke stærk i, dog, da jeg nu begynder at blive lidt bedre kiendt med de Store, saa maae jeg ogsaa søge deres Omgang; allerhelst her resiqueerer jeg ikke at blive saaledes afviist som i Horsens, thi her hersker virkelig megen god Smag og artig Levemaade, men tillige Pragt og Overdaadighed. Han var ret artig og venlig, viiste mig nogen af hans Kobbere. Jeg vilde ønske, at jeg maatte male hans Døttre af, thi det er vakre Piger, jeg saae dem ikke i Dag, og Fruen har jeg slet ikke seet, men 2 af hans Sønner kiender jeg, som ere nær ved at blive forliebte i sig selv som salig Narcissus — en stor Last er det ikke, naar den ei overdrives.

Derfra til Grevinde *Rantzau*, en fortræffelig Kone, hendes Syster Baronesse *Güldenkrone* og Baron *Güldenkrone* vare der, men dem lider jeg ikke saa vel. Frue *Rantzau* er selv Liebhaber af Tegningen og viiste

[1]) Professor Christian Gotthold Seydlitz (1738—96) var Prof. i Græsk og Filosofi ved Gymnasiet i Odense.

mig Blomster-Festons af Straae, som hun selv havde malet og sammensat ret kunstig og artig paa en Klædning. Men de Damer sidde saa lenge for Toilettet, thi jeg havde neppe en Time at male i; man maa holde Damerne slige Ting tilgode, de vil igien holde Malereren tilgode, om jeg maler dem et fremmed Ansigt, naar det kun er smukt.

31. Jan. Min Sprogmester kommer nu hver Dag til mig, og det er en ferm Fyr, han lærer mig got og præker især meget om accent, undertiden blæste han mig Ordet i Øret en Snees Gange for at lære mig den rette Udtale, thi siger han: l'accent fait tout. Han vil, at jeg skulde see at blive Frimurer, jeg gik derfor strax i Morges til Cancelliraad *Ewald*,[1]) som er Logemester her, men han var ikke hiemme, derfra til Generalen for at bede ham skrive *Plessen* til om en Prolongation i min Tiid her, som han lovede. Det er en fortreffelig Mand, og han fortiener at have en saa fortreffelig Datter, jeg var nesten en halv Time hos ham, han roeste især vores Regierings-systeme meget og det fortiener billig al Berømmelse.

I Efterm. modtog Besøg af Theaterdirecteur *Heusser*[2]) og en Skuespiller *Meyer*. *Heusser* vil have malet sin Kone i halv Legems-Størrelse, Bryststykke, og accordeerte mig en Maaneds abonnement i parqvettet og 5 Rdl. i Penge, hvormed jeg var vel fornøiet. Han er meget bereist, har været næsten allevegne i Europa, er heller ikke uvidende om Konsterne og de Rettigheder man har som Fremmed ved forskiellige academier og gallerier; jeg troer der er ikke et Sted han jo har været uden i Engelland, det Toscanske løftede han især op til Skyerne.

---

[1]) Cancelliraad Christian Ewald (1751—1829) var Stifter af Frimurerlogen i Odense „Maria til de 3 Hjerter" 1791 og dens ordførende Mester. Senere Generalkrigskommissær.

[2]) Theaterdirektør F. Heusser kom til Odense 1795 med en tysk Skuespillertrup, men begyndte i Slutningen af 1796 at opføre danske Skuespil, se nedenfor. Han skal være død i Bastia 1821, hvor han under sit virkelige Navn Beaulieu levede som Sproglærer. (Buchwald. Erindringer. S. 163).

Lod forespørge hos *Holst*[en]s om jeg kunde komme i Morgen, men Fruen kunde ikke bestemme sig saa lenge forud. Det er dog nogen forbandede Nykker de Damer have!

1. Februar. Rigtig! jeg ventede paa Ordre til Kl. 11, da en Pige kom og bad mig om en halv Tiime møde, jeg var paa Pletten, men Fruen havde imidlertid betænkt sig, og kunde dennesinde ikke lade sig male, saasom Grevinde *Rantzau* kom til hende. Blev ærgerlig i Hovedet, uagtet jeg ikke saae Kammerherren!

Paa Comoedien og for første Gang i Parqvettet efter min accord med *Heusser*, moerede mig ret artig, der var fuldt af Damer, chapeauer og Kikerter, Generalen og hans fortreffelige Datter. Fra Comoedien til *Smits* og spiste et Smørrebrød.

2. Febr. Hørte at Professor *Seidlitz* har ret prostitueeret sig med sin Tale paa Gymnasium; husk paa det, Hr. Postmester! Hos Grevinde *Rantzau;* der kom adskillige Recensentere og Tilskuere, blant de sidste den deilige Baronesse *Rantzau*, som giorde mig den store compliment, at hun vilde give al sin Formue til, at hun kunde male som jeg, hun vilde da ikke bestille andet end male og for at nyde denne Roelighed søge sig et stille eensomt Sted paa Landet. O! Engle-Tanker af en Engle-Skabning! Blant Resencenterne var en Doctorinde, en Oberstinde og adskillige andre: Ja det er forfærdelig ligt! raabte Een. Men Næsen er dog for spids, sagde en Anden. Munden er for bred, gientog en Tredie. Grevinden, paastod man, burde ikke bedømme det, førend det var færdigt, og dette var den solideste Bemærkning.

3. Febr. I Aften spurgte min Vert mig, om jeg vilde med paa Comoedien. I Sandhed jeg fortryder ikke den Gang; jeg har endnu ikke seet et smukkere Stykke her, og *Meyer* spillede i Aften en Rolle, som jeg ikke har seet Magen til; det var en Tragedie, hvori han spillede den fortvivlede Elsker, han blev ogsaa meget

applauderet. Postmesteren, som i Aften var min Sidemand, thi jeg var i parqvettet, tilstoed med over Kryds lagde Arme, at det gefalt ham. Det værste er, at man her skal hilse til alle Logerne, naar man kommer, og da jeg ikke seer godt langt fra, saa kan jeg ikke altid see, naar man er parat til at observeere min Hilsen og giør jeg det omsonst, saa bliver jeg saa flau og lader som oftest, som jeg ikke forstaaer slige complimenter og holder mig til dem, som er nærmest. Blant disse var den deilige Pige hos *Benzons*. Fra Comoedien paa Clubben, thi dette vil den galante Verden, og giennemgik der Stykket. Jeg bliver her saa fornem, at naar jeg kommer til Hamborg, kan jeg gierne passeere for en cavalier, thi jeg studeerer nu hver Dag paa det følsomme Sprog, og bliver her van til alle muelige galanterier, og uden Skiemt maae jeg takke Forsynet storlig, som sendte mig hertil, thi en Konstner, som kommer paa fremmede Steder og har ikke seet noget hiemme, kan aldrig vente at giøre Fremgang. Nu veed jeg derimod, at jeg skal lade mig trille om i Byen om Formiddagen for at høre til Folks Befindende, drikke der en Kop Chocolade, tale om siste Selskab, recenceere de nye opkomne Moder, aldrig lade, som jeg vil bestille noget, passeere Eftermiddagen med Stats-Visitter og Aftenen paa Comoedie, Concert, Bal, Assemblee, etc. etc., og heele Verden skal holde mig for en stor Konstner, for en Mand, der fra Mose Tiid stammer ned af den beste Stamme, kappes om at paanøde mig deres Penge, men denne Rolle forbeholder jeg mig, til jeg kommer til Tydskland, thi her er jeg kun incognito.

6. Febr. Det er en besynderlig Vinter, *Lausen* har alt begyndt at plante Erter og hans Gyldenlakker er i fuldt Flor. Man taler ogsaa om at spadseere i Kongens Have, den maa jeg dog see, den ligger ved Slottet, hvor Stiftamtmanden boer, og er publique. Det er ellers meere mode her i Byen at kiøre end at gaae, maaskee

er det kun om Vinteren, thi det har virkelig været saa skident, at Damerne ikke har kunnet følge Jorden. Man klager meget over Cabaler her i Byen mellem de store; Ih nu, det har jo været siden Fader Abrahams Tiid — den eene klager paa den anden, og de ere lige gode, maaskee ingen af dem meener det saa ilde som Omstændighederne giør det. — *Heusser* (Theaterdirekteuren) har igaar faaet en slem Irettesættelse af en anonym i Aviserne for Placaten til det siste Bal paa Comoedie-Huuset, hvori der giøres det vittige Spørgsmaal, om ikke en Tieners Penge ere lige saa gode som Herrens. Mængden holder dog med *Heusser* i denne Sag, jeg ogsaa, thi Manden har Ret, at han ei vil tage Tienere paa Ballet, det strider jo mod Etiqvetten, og Fordomme forbyder det. Postmesteren svoer paa i Middags, at naar det kunde holde Stik, at Tienerens Penge vare lige saa gode som Herrens, saa kunde hans Gaardskarl gaae med paa Bal. — Postmesteren tage ikke ilde op, at hvad Høfligheden angaaer, da kunde Gaardskarlen snart naae Herren her i Huuset; derimod har han et stort Fortrin i Rigdom, thi man siger han eier en 30,000 Rigsdaler; alt det har han fortient ved Giestgiverie, thi han lader sig got betale, men man maae ogsaa tilstaae, at man er vel her i Huuset, og alting er reent og propert, angeneme Ting for Reisende.

I Aften hos *Paderman*[1]) og spillede nogle Partier en quatre, men det ennyerte mig, thi contraparten var saa meget for at giøre difficulteeter, jeg var neutral og lod dem mundhugges om Billierne, saa meget de vilde. Jeg holdt derfor op og gik hen at see paa nogle, som spillede pas a dix, for der at studeere Mennesker, thi det har man ved dette Spil ypperlig Leilighed til, der gives undertiden snurrige physionomier, bl. a. saae jeg En med et kastaniebrunt Ansigt og sort Haar, som jeg troer var en af dem, man kalder Udhalere.

[1]) Jens Patermann havde 1795 faaet Borgerskab som Værtshusholder og Kromand.

7. Febr. I Efterm. kom min Sprogmester til mig, han forsikrede mig, at jeg blev antagen i Logen, og at man for min Skyld vilde holde en Extra-Loge, samt at jeg havde mange Venner her. Lyksalig den, som kan sige det! Ja, Du evige Væsen forunde mig stedse at handle saaledes, at jeg fortiener Venner, og jeg skal finde dem allevegne!

8. Febr. Giort Bekiendtskab med Hr. Kammerherre *Haine* [ɔ: *Heinen*], det er en stille, men artig Mand af megen Kundskab og Smag, [1]) men hans smukkeste Malerier har han paa Landet. Derfra til *Holst*[en], var lykkelig i Dag med Fruen; Kammerherren var ret artig, maaskee har jeg giort ham Uret, han talede med mig om Italien og min øvrige Reise, roeste meget Billedgalleriet i Dysseldorff, som for nærværende Tiid er i Glückstad[?], og kort sagt indlod sig med mig; man siger, at hans Fader har opdraget ham saa haardt, at han derover er bleven lidt underlig, og såndelig en for haard Opdragelse kan ogsaa gierne giøre Folk forrykte, Faderen maae ogsaa være en snurrig Patron.

9. Febr. Fastelavns Mandag. Man giorde her ogsaa en grumme Allarm igaar. Begyndt paa Frue Kammerjunkerinde *Rantzau*. Det er en fortreffelig Kone.

11. Febr. Der er i Aften Bal paa Clubben, men jeg blev inviteeret paa en Lombre af Ritmester (Tolder) *Ramus*,[2]) Toldcasseerer *Fogh*[3]) og Landsdommer *Bendz*,[4]) kunde altsaa ikke profiteere deraf, hvilket ret smertede mig, da vi just sad lige under Dandsesahlen, forresten vare vi ret fornøiede, den gamle *Benzon* kom ned at see til os. Vi levede got, Ritmesteren og *Fogh* betalte Maaltidet for *Bendz* og mig, og vi to vandt netop deres Penge tillige.

---

[1]) Kammerherre Albrecht Christopher v. Heinen (1758—1814) til Fraugdegaard og Holluigaard.

[2]) Toldinspektør fhv. Ritmester Christian Ramus (1747—1800).

[3]) Toldkasserer i Odense Henrik Vogt (1744—1803).

[4]) Landsdommer i Fyen Lauritz Martin Bendz (1751—1824), var til 1797 ogsaa Byfoged og Borgmester i Odense, hvilken sidste Stilling han atter overtog 1816.

12. Febr. Nei! Bort svermeriske Phantasie, som tør spaae Konstneren Tilfredshed og Lyksalighed! Bort I egenkierlige Forestillinger, som lader ham undertiden troe, at hans Arbeide skulde finde Biefald! Og Du Maler! hvem Du er, søg den eenlige Roelighed og tillad kun en kommende Slægt at bedømme Dit Arbeide, og Din salige Skygge skal glæde sig, — men træd frem blandt Dine jevnaldrende og Græmmelsen skal fortære Din Siæl! See Malernes sande Skiebne! — Jeg har i Dag afleveret *Dribergs* Portraiter, blev buden at spiise til Middag for at høre min Dom, og skiøndt den blev fældet med mueligste Mildhed, da det er meget fine Folk, saa krænker det dog Maleren, naar han savner al applausum. Skulde der vel aldrig findes et partie, som kunde fortiene Biefald, eller skulde man gaae disse stiltiende forbie for at blotte Konstneren fra den ufordeelagtigste Side? Ingen føeler meere Ufuldkommenhed i sit Arbeide end jeg, ingen kan være meere empfindtlig over at tage Folks Penge for slet forrettet Arbeide end jeg, dog disse gode Folk føler og indseer ikke dette; jeg maatte altsaa fornærme dem ved at troe mig selv fornærmet over deres, maaskee altfor billige Dom!

I Aften paa Comoedien og saae „Zemire og Azor". Madam *Meyer* spillede Zemires Rolle herlig og rørende. Der var meget faae, og man taug, men da jeg i Dag havde følet, hvad Indtryk lidt Biefald kan giøre paa Konstneren, saa tog jeg mig den Friehed at applaudere hende.

15. Febr. Hos Generalen i Formiddag og begyndte; der var Huuset fuldt af Officeerer, hvoraf nogle bleve tilbage for under Arbeidet at holde ham med Selskab. Det er virkelig en fortreffelig Mand, saa ganske ligefrem.

16. Febr. En Officeer fra Kiøbenhavn ved Navn *Bille-Brahe*, som er een af de rigeste Adelsmænd her i Landet, giorde mig i Dag en visite, og fortalte mig

en Deel om Rom, hvor han havde været ifior, talede ikke uden Smag om Konsten og var ret artig, bad mig søge en vis Landsmand i Rom ved Navn *Zoega*, som var en stor Patron af de danske.[1])

Malede hos Kammerherinde *Rantzau*, hun klæder sig med megen Smag og i en costume, som er avantageux for Maleriet.

17. Febr. Jeg har i Dag arbeidet som en Hest paa Frue *Holst*[en] for at faae hendes Portrait færdig i Dag, men en Fandens Hob Kniplinger, som ligger tre Etager tykke om Halsen giorde mig det næsten umuelig, dog vandt jeg Seier, og strax blev det sendt hen.

1. Marts. Nei, nu gaaer det for vidt! Dagbog, Billard, Lombre, Concerter, Assembleer og alt gaar overstyr for mig paa Maleriets Bekostning. Mit Malerie æder meer og meer om sig, for at bruge Major *Schierns* eget Udtryk. Jeg var igaar hos Generalens for at begynde Frøkenens Portrait og fik ikke engang Tiid til at erindre saa angenem et Arbeide heri, — hun er bleven forlovet med *Bille-Brahe* i denne Tiid, og hendes Portrait skal sendes til Kiøbenhavn til ham, det haster desaarsag lidt dermed, og det er gemeenlig Tilfældet; man vil alle have sit Portrait paa eengang, og naar Maleren ei kan presteere dette, saa forsvinder Lysten. Hos Geheimeraad *Holst*[en][2]) har jeg faaet audience og skal male ham, han gaaer ogsaa paa Frierie i denne Tiid og man siger, han gifter en Pige (Comtesse *Trampe*)[3]) paa 20 Aar, han selv har lagt 79 tilbage,

[1]) Preben Bille-Brahe (1773—1857) var dengang Lieutenant i Hestgarden og blev samme Aar gift med ovennævnte Baronesse Eleonore Sophie Rantzau. Han tog sin Afsked som Major 1798 og blev samtidig ophøjet i Grevestanden; han oprettede Grevskabet Brahesminde af en Del af sine mange Godser. Senere Kammerherre og Geheimekonferentsraad. Hans Hustru døde allerede 1800.

[2]) Geheimeraad Adam Christopher Holsten til Holstenshus (1717—1801) var Fader til Kammerherren. Han var bekendt som en ualmindelig dygtig Godsejer og var Enkemand efter Adelheid Benedikte Rantzau, som var død 1794 efter et 45aarigt Ægteskab. Denne nu næsten 80aarige Mands nedenfor omtalte Ægteskab med den pur unge Pige vakte umaadelig Opsigt.

[3]) Komtesse Clara Charlotte Fanny Trampe (1774—1852), Datter af nedenfor nævnte Grev Adam Frederik Trampe til Løgismose. Da hendes 84aarige Mand døde 1801, giftede hun sig Aaret efter med Major Christian Frederik Erik Skeel.

— et smukt partie! I Dag har jeg malet hos Admiral *Kaas*, det er herlige gamle Folk; jeg kom lidt før den bestemte Tiid i Dag og maatte bie, da Herskabet holdt Bøn. Sandelig dette Ophold giorde et herligt Indtryk paa mig.[1])

2. Marts. Afleveret Frue *Driberg* paanye, fik saa megen Roes, som fuldkommen gotgiorde den forrige Dadel. Malet hos Generalen i Dag. Fra Generalen for at see Kongens Hauge, som ikke meget tilfredsstillede min Nysgierrighed.

Her er en mariage i Værk i denne Tiid, som tildrager sig heele Byens Opmærksomhed, nemlig mellem en 79 Aar gammel Mand og en 20aars Pige. Dommene derover ere forskiellige, nogle sige, han gifter sig af malice (en besynderlig Anledning til at gifte sig), andre at han gaaer i Barndom, atter andre, at det skeer af Vellyst. Hvad Aarsager Pigen haver veed jeg ikke: det er mellem Geheimeraad *Holst*[en] og en Comtesse *Trampe*.

3. Marts. Markedsdag. Jeg bryder mig ingen Marked om, men Huuset er fuldt af handlende Væsener og Stadsfolk fra Landet. Blant vore egne Folk indfandt sig i Aften Grovsmeden; Comoedier kom paa Tale, Grovsmeden forsikrede, han havde seet 3 Comoedier i Kiøbenhavn, blant hvilke Den politiske Kandestøber, og at vore Comoedier her i Odense bærer kun Vand imod dem — aldrig kunde nogen være bedre truffen i den politiske Kandestøber end denne Grovsmed, han hamrer sin Stiil, som om han havde et Anker paa Ambolten.

4. Marts, Nei, min kiere *Lausen*, nu seer jeg dog, at jeg ei har feiled i den første Idee jeg har giort mig om Dig. Han vilde i Dag havt at jeg skulde flytte strax, uden at sige mig det meer end een Time i Forveien, fordi her skal komme en vis Dame, hvis Kammerjom-

[1]) Kammerherre, Admiral Frederik Christian Kaas til Fraugdegaard (1725—1803) gift med Christiane Elisabeth Birgitte Juel (1742—1796).

frue absolut skal have mit Kammer. Jeg forestillede ham, at det ingenlunde gik an, men at jeg vel vilde opsøge mig et Logement i disse Dage, løb ogsaa virkelig den halve Bye om, bl. a. var jeg hos en Frue *Nannestad*, hvor jeg halvveis blev lovet logis til Paaske.

5. Marts. Ingen logis faaet endnu, maaskee bliver jeg her, thi det Flytterie er mig ubehagelig. Blev kaldt til Geheimeraadinde *Scheel*, hvor Frue *Rantzau* havde recommandeeret mig, derfra en tour i Kongens Hauge, traf Grev *Trampe*, som engageerede mig til at male sin Datter.[1]) En Kammerherre *Kørbitz*[2]) fik ogsaa fat paa mig. Potz tausend! der maae jeg hen engang om Dagen, der vanker noget for Penslen! Og det er tillige saa fornemt at spaseere der. Jeg kommer nok ikke saa hastigt herfra paa den Maade.

7. Marts. Hurrel i Hovedet er jeg over dette Flytterie. Jeg har bedet min Vert saa bønlig om at bie her til Paaske, men han er ubarmhiertig. Jeg har vel endelig faaet opspurgt mig et Logement, men det gefaller mig ikke, thi Verten seer ud som en Spækhøker, og man sætter ikke gierne Bonden paa Herremanden, thi her paa Posthuset har jeg havt en meget fornemme Vert, som spiser med Nathue paa, naar her er Fremmede og gaaer paa Gaden i Cavai med høirøde Rabatter, hvis Forretning er at spiise, drikke og sove, som altid seer ud, som han er vreed paa heele Verden — og at bytte saadan en rar Vert bort for en simpel Spækhøker er ingen Spøg!

Hos Admiral *Kaas*, jeg skal der male 3 Stykker, og da han for 2 Aar siden lod male de samme 3 af Juel, NB. i Pastel, saa er det saa meget desto større Ære for mig. Jeg er nesten kommen saa vidt her, at Damerne maae slaaes om at faae et Stykke af mit Arbeide.

[1]) Major Adam Frederik Trampe til Løgismose (1750—1807), gift med Gertrud Hofman Poulsen (1747—1815), Trampe interesserede sig i høj Grad for Theatret i Odense, som han protegerede, ja hvis Ledelse han 1798 helt overtog sammen med den nævnte Kammerjunker Krogh, men fratraadte 1801.

[2]) Afsk. Ritmester, Kammerherre Johan Christoph Gotthold Kørbitz til Anderupgaard (1752—1807), gift med Ida Sophie Bülow (1736—1801).

8. Marts. Hørte en fortreffelig Concert i Aften, „Athalia"; i mine Tanker den smukkeste, jeg har hørt her. Kammerraad *Bagger* og Generaladjutant *Paulsen* bleve mulcteerede, fordie de talede for høit, og det fortiente de, thi det er uforskammet at forstyrre et heelt Selskabs Fornøielse for saa ligegyldige Ting som at fortælle hverandre hvorledes Veiret er.

9. Marts. Faaet mig en nye Vert i Dag, nemlig Bogtrykker *Faber*, hvor jeg skal flytte hen paa Mandag.[1]) Besøgte Dr. *Eichel*,[2]) som har en liden Samling af Malerier, saae et Christus-Hoved, som tilhører Grev *Rewentlou*, en god Copie, hvori der var megen sand Natur og et herligt Udtryk; men 2 Landskaber, som er en Present af vores hollandske Minister, malet af en ung Hollænder ved Navn *Bosch*, overgik alt, der var en Couleurit deri, som var ubetalelig, og en uforlignelig Pensel, kort, jeg blev ganske henrykt ved at see disse Stykker.

Derfra til Frøken *Rantzau*, og i Øyeblikket forsvandt Ideen om de skiønne Landskaber og kunde det andet — en saa skiøn Natur er vel istand at tildrage sig Tilskuerens ganske Opmærksomhed! Admiralinde *Kaas* kom blant andre med sin Datter,[3]) man talte om den nye mariage, om Biskoppens Prækener og om Stiftamtmandens. Hvor jeg hører blant de Adelige, saa taler man ikke til Stiftamtmandindens Fordeel, men jeg troer, at heele Byen er chaloux paa dette Huus; hvad Aarsagen er veed jeg ikke, thi jeg forstaaer mig ikke paa Hofcabaler. Frøken *Kaas* fortalte, at hun havde seet Frøken *Buchwaldterne* forleden i Kongens Have, men var løbet af Veien for ei at møde dem.[4])

[1]) Bogtrykker Lauritz Nicolai Faber (1752—1835) udgav Odense Adressekontors Efterretninger 1791—96, da han solgte Avisen til Hempel og Lindenfels. Han var senere Inspektør ved Tugthuset i Odense.

[2]) Landfysikus i Fyen Johan Eichel (1729—1817).

[3]) Frøken Sophie Hedvig Agate Kaas (1774—1833), gift 1798 med Kmhr. Generalmajor Frederik Johan Gyldenstierne Schested.

[4]) Stiftamtmandens Døtre Ida Dorothea senere gift med russisk Legationssekretær Hofraad Josophowitz, og Anna Sabina senere gift med Dr. Büsch i Holsten. Se Broderens Lektor Heinrich Buchwalds Erindringer. Kbhvn. 1827. S. 9 flg.

10. Marts. Hos Generalen, thi han siger, at nu kommer Snepperne snart, og saa kan jeg ei vente at faae fat paa ham. Det er en eiegod Mand, og jeg skylder ham, saa vel som hans heele famille, meget for deres Artighed imod mig. Han er Fader i egentlig Forstand mod sine Børn og elsker dem overmaade.

I Aften Bal paa Clubben, det sidste i Aar, og da jeg ei veed, om jeg meere skal nyde den Lykke at komme paa Bal i Odense, saa var jeg med og fornøiede mig kongelig. Jeg er dog virkelig kommen blant meget gode Folk her, man under mig Fortieneste og Fornøielse og er mig virkelig god. Jeg har ret en lykkelig Stierne ved Lodtrækningen paa Ballerne, thi i Aften fik jeg Frøken *Blok*, jeg har allerede beskrevet hende ved sidste Bal og henholder mig dertil. Stiftamtmandinden var der med hendes Døtre, jeg troer vist man giør hende Uret, naar man taler ilde om hende, thi hendes Aasyn og heele Ansigt viiste en god og reel caracteer, og den, der kan løbe af Veien for hendes Døtre af Frygt for at møde dem, er en underlig Phamphilius. Jeg dandsede en Tour med den yngste Frøken *Buchwald* og fandt hende meget beleven og artig. Jeg blev der til Kl. 1 og maatte love Baronesse *Rantzau* at have Penslen i Haanden Kl. 8 og vil stræbe at holde det, thi det haster meget med hendes Portrait, som skal sendes til Kiøbenhavn til *Bille-Brahe*.

11. Marts. Det gik an, jeg var ved Verket Kl. 8. Lieutenant *Mandix* kom og forstyrrede mig; han er fra Sielland og seer ret saa glad ud, thi det troer jeg alle Sællændere giør. [1])

12. Marts. Skrev til *Koës* og sendte ham nogle illumineerede Kobbere, som forestille Ildebranden i Kiøbenhavn. Jeg er bange, han vil smage lidt derpaa, thi han skal betale mig got derfor.

13. Marts. Søndag. Gik i Kirken for at høre Pro-

[1]) Sekondlieutenant ved fynske Dragonregiment Edward Mandix (1754—1814), Afsked som Major 1830.

fessor *Ancher*. Søgte Aarreværket, her fandt jeg nogle af dem, man i Almindelighed kalder lystige Hoveder, som bandede dygtig og giorde mange andre vittige Streger, de saae ud som Studentere eller dog som de, der havde isinde at blive det. Det var Mariæ Bebudelsesdag, og han talede meget om Engle, samt Erke-Engelen Gabriel, som han sagde havde været i mange Slags Erinder her paa Jorden; jeg maatte dog nok viide, hvorledes man har faaet Navnet at viide paa denne Engel, og hvorpaa man har taget Kiende paa ham til at gienkiende ham, naar han kom i forskiellige Erinder.

14. Marts. Flyttedag for mig. Jeg har vundet meget, hvad Værelser angaaer, thi jeg har faaet en Stue saa stor som Halvparten af Kongens Nyetorv med en Porcellains Kakkelovn saa stor som et Værelse; et Sovekammer har jeg aparte faaet, men jeg maae her ogsaa betale meget meere end hos *Lausen*. Det værste er, jeg kan ikke faae min Kost her, men maae spiise paa Clubben. Kl. 11 tog jeg Afskeed med *Lausen*, og vi skiltes ad som David og Jonathan, da den første skulde legge sig paa Udkig efter den sidstes rapport.

Jeg har allereede faaet hængt alle mine Skilderier op, og her er Plads at see dem for hvem, som har Lyst, da derimod paa Postgaarden, naar der kom 3 til mig, saa vare de nesten saa forvildede med hverandre som Jyderne med deres Been.

15. Marts. I Form. hos Generalen. Det skulde giøre mig særdeles ondt, om jeg skulde mislykke dette Stykke, deels fordie det skulde til Kiøbenhavn og være pendent til Generalindens, som er malet af *Juel*, deels fordie det er saa eiegod en Mand. Oberstlieutenant *Schiøller* var der, og man philosopheerede: Generalen vilde, at Mennesket ikke maatte være uafhængig for at blive lykkelig og *Schiøller* vilde det modsatte, men deres Meening var dog i sig selv den samme. Jeg foreslog, om det ikke var bedst at Mennesket saa vidt muelig var uafhængig af andre og blot afhængig af

sig selv. Baronessen kom ind og adskilte Trætten, thi hun er et sandt Beviis paa, at Mennesket ei kan være uafhængig.

Derfra til Spiise-Selskabet. Jeg veed ei om Tonen der er democratisk eller aristocratisk, men en Landinspecteur *Nouvel*,[1]) som boer her i Huuset, slog Adelen med skarpe Sværd. General *Bruun*, som var tilstede, tog Adelens partie, og jeg holdt med ham, thi var Adel ikke, hvoraf skulde da en stakkels Maler leve? *Nouvel* paastoed, at man udregnede Folks Skikkelighed her i Byen, eftersom de spiiste i de adelige Huuse til, og at den, som spiiste hver Dag hos Herskaberne, var den skikkeligste, en snurrig Udregning, men som dog er sand. Resultatet blev, at Verden altid havde været den samme, — — —.[2]) Imidlertid er *Nouvel* brutal og grov.

17. Marts. Hos Grev *Trampe* og begyndt paa Bruden. Geheimeraad *Holsten* var der og var ret galant, men den arme Pige beklager jeg dog virkelig, thi det er ei saa ligefrem at betroe sin Jomfruedom til en Mand paa 80 Aar. Aviserne ere hver Dag opfyldte med nye Sottiser over dette Frierie, men det holder jeg heller ikke af, thi enhver Mands Handlinger, som lader Trediemand ubeskaaren, bør være frie og uden offentlig at blameeres, thi kan Pigen give sit Samtykke dertil, saa kan Publicum sagte taale det. Damerne lovede at besøge mig i Morgen.

18. Marts. Rigtig, Grev *Trampes* kom og medbragte eendeel andre Aristocrater og Aristocratinder, saa at mit Værelse blev næsten fuldt. Blandt disse vare Kammerjunker von *Kroghen*, en lystig Fætter med store, store Sporer, som løber altid paa Gaden, som om han var meget geskæftig, men de fleeste af hans Beskiæftigelser, som man siger, gaaer ud paa at giøre cour til Madam *Meyer*.

---

[1]) Landinspektør Christian Nouvel døde i Odense $^{29}/_{11}$ 1812.
[2]) Ulæseligt.

19. Marts. Maleren er dog et lykkeligt Væsen! Fremkom I ubehagelige melancholske Timer og see, I skal forsvinde for Øyeblikke for disse: alle *Fabritius's* Fruentimre have i Dag besøgt mig, og kun et Øyeblik at beskue og tale [med] saa deilig en Skabning som den yngste Frøken, maatte være istand til at formilde den største misantrop.[1]) Men saaledes er Mennesket, sværmerisk, fremfusende, hastig at overgaae fra een Yderlighed til en anden; i Glædens Time troer han det umuelig, at ubehagelige Tilfælde kan indtræffe, og naar disse indløbe, troer han Glæden evig forloren. Saaledes er det naturlige Menneske, saaledes er jeg, og see: al Verdens Philosophie er ei istand til at overvinde dette. Glæden er liig en flygtig Ven, som paa en Reise man finder, og som, idet den farer hen, kysser os ømt og forsvinder.

April. Hvad! April! Hvor blev da Halvparten af Martii Maaned? O, den forsvandt mellem glade og ubehagelige Timer, som heele det menneskelige Liv, ja saaledes hengleed 13 Dage i April, saaledes indvikledes i Evighedens Skiød 13 Gange 13 Mærkværdigheder, som stedse ere tabte for min Erindring. Dog maae jeg erindre den 31. Marts, som en af mine mærkværdigste Dage. Jeg indgik i et Selskab, som lærte mig Dyden, paalagde mig den som hellig Pligt og gav mig et sandt Begreb om virkelig morale. Sandelig uforglemmelige blive de Øyeblikke for mig, som hensvandt ved min Opmærksomhed paa Hr. Kammerherre *Kørbitz*, aldrig følede jeg *det* ved nogen af dem, man kalder Prædikener; nei bort I sorte langkiortlede hvidkravede Mænd, langt staae I alle tilbage for ham, som *lærte* Mennesket den simple Dyd. See, dennes Exempel til Opmuntring er evig hos mig, og jeg har nok.

Landinspecteur *Nouvel* er reist paa Landet, vi bleve tilsidst uadskillelige, det var dog en hiertensgod Karl,

[1]) Se Side 155.

han talede og tænkte ganske democratisk og handlede ganske som Democrat. Ved Spiiseselskabet er en nye Recrut, kaldet *de Vit*, en Franskmand, som har været 4 Aar i Kiøbenhavn, er kommen til Regimentet som 8de Cornet à la suite, gaaer uden Kalve-Kryds, dreier Hoved og Krop paa eengang, spiller got paa Violin, taler lidt om Friehed, er i alle disse Dage beskieftiget med at giøre Visitter, fortæller hvad Moderne er i Kbhvn., forstaaer etiqvetten paa sine Fingre etc. etc., et meget skikkeligt Menneske, som i det ringeste 3 Gange om Ugen spiiser i et adeligt Huus. [1])

Jeg har afleveret *Kaas's* Portrait i disse Dage, men Tieneren, som modtog det af mit Bud, var misfornøiet med Guldbrocaden paa Klæderne og svoer paa, den var ikke rigtig. Jeg maatte ogsaa op til *Kaas* og hørte den samme compliment, men det gaar ind af det eene Øren og ud af det andet. Jeg maler i denne Tiid hos *Kørbitz*, det er meere taknemlige Folk mod Konstnerne; Frøken *Løvenhielm*, Kammerherrens Stifdatter er en god Pige, [2]) som rangeerer mellem Generalens Datter og Frk. *Blok*.

15. April. Al Verden reiser nu fra Odense, det er at sige: skikkelige Folk, hvorfor skulde da jeg blive tilbage? Generalen reiser paa Mandag, *Kørbitz* i Morgen og Geheimerraad *Holsten* paa Onsdag. I Efterm. hos *Kørbitz*, der kom adskillige, som giorde Statsvisitter, der var Frøken *Blok*, Frøken *Hensler*, [3]) Frøken *Bülow*, Frue *Rantzau* og Geheimeraadinde *Holst*[en]. Der blev en forfærdelig Snakken, men naar jeg maler, er jeg lutter Øie, besynderlig naar jeg har en Gienstand for mig, som moerer mig, jeg lod dem derfor snakke

[1]) Kornet ved det fynske Dragonregiment Otto Nordingh de Witt døde som Major 1833 i Kolding. Han var født i St. Quentin 1776 og var Sønnesøn af den 1752 i dansk Adel optagne Gustave Nordingh. (Medd. af Obltn. Hirsch).

[2]) Edel Dyre Brockenhuus Løwenhielm (1774—1804). Datter af Kammerherreinde Kørbitz i hendes første Ægteskab med Major Brockenhuus Løwenhielm til Vejrup. Hun blev gift 1798 med Grev Carl Vilhelm Ferdinand Ahlefeldt-Laurvigen til Taarnholm.

[3]) Margrethe Magdalene Hensler (1774—1821), Datter af Ritmester ved fynske Dragonregiment B. W. v. Hensler, blev 1794 gift med Biskoppens Søn, daværende 3. Lektie-Hører i Odense, senere Rektor i Roskilde, Søren Nicolaus Johan Bloch.

om deres Moder, Visitter osv. og blev uforstyrret ved min Pensel, dog hørte jeg man talede om, at der var deklareeret Krig mellem Sverrig og Rusland, og man troer vi blive indviklede deri. Derfra hiem for at læse Fransk.

16. April hos *Kaas* for at retoucheere hans Portrait; det er ubehageligt for mig, thi Solskin er der, [men] han vil ikke sidde saa længe som jeg behøver, og desuagtet fordrer man meere af mig end af *Juel*. Nei, jeg er ganske gaaet af Moden i dette Huus. Jeg saae et fortreffelig Stykke af *Juel*, salig Admiralinden [1]) i Pastel-Farve, man talede om paa Fransk, at man ønskede en copie deraf, men Frøkenen sagde: il ne peut pas copier cela, og ved andre Leiligheder gav man mig lige saa prægtige Fleuretter, NB. paa Fransk, thi paa Dansk havde jeg neppe taget derimod, men paa Fransk kan man giøre ved mig, hvad man vil: „thi dette forstaaer jeg jo ikke".

I Efterm. kom Grev *Ahlefeldt* til mig for at lade sig male. Det er en god Fyr, men han er saa hiertelig phlegmatisk, han er forlovet med Frøken *Løvenhielm*, hun er desto meere levende, og saa tænker jeg, det gaaer lige op. Fra *Kaas* i Formiddag til Spiiseselskabet, hvor jeg fandt som fremmed Giest Kammerjunker *von Kroghen*, besat med 2 à 3 Ringe paa hver Finger.

17. April. I Efterm. hos *Heusser* og i Aften paa Clubben. *Monrad* fik fat paa mig og vilde have mig i en Lombre, men jeg var stiv; dog da han fik General *Brun* paa Ryggen af mig ogsaa, saa lod jeg mig overtale og slap med 3 Mk. Det bedste var, at *Monrad*, som var saa forlegen for at spille, tabte 9 Mk., hvilket var mig saa kiert, som om jeg havde vundet dem, thi jeg begynder nu at hade Spil og dem, som vil forføre mig dertil.

[1]) Admiralens første Hustru Susanna Jacoba Fabritius Tengnagel (1711—62) Datter af ovennævnte Godsejer F. T.

18. April. Generalen kom til mig i Aften og betalede mig 40 Ducater for hans Datters og hans eget Portrait, en stor galanterie af denne Mand.

19. April. Arbeidet paa Gehraadinde *Holst*[en] og fornøiet mig med Kniplinger, bruunt Haar, Guldkieder etc. Derpaa til Spiiseselskabet, hvor jeg traf *de Vit* i fuld Arbeide med at udspioneere hvad Tiid man bedst giorde Stads-Visitter her i Byen, om man gik der i Skoe eller Strømper etc. Jeg har en høi Stierne hos ham, hans caracteer er virkelig god, men han vil spille altfor stor en Rolle undertiden og derfor giør nogle Narrestræger; det gaaer saa mange saaledes. Heele Selskabets discourser ere næsten altid lige saa kraftige, thi de fleeste ere Officeerer og de tale kun om Heste, Havre og Høe, samt Friemænd [1]) og mal à droite, saa at jeg næsten glemmer al min Philosophie her i Byen. Præster omgaaes jeg ei her i Byen, undtagen Professor *Ancher*, men jeg skiøtter ei heller meget om hans Philosophie, den ligger paa Bunden af Brændeviins-Flasken, og deraf er jeg en Hadere.

20. April. Jeg har ei endnu havt min Foed uden for Odense Port, da jeg dog nesten har været her 4 Maaneder, førend i Efterm., da jeg tog mig for og spendeerte en Time paa en Spadseretour. Jeg gik uden om en Fierdedeel af Byen, nød den frie Luft, hørte Lærkens Sang, saae Rugen deilig grøn paa Agrene, gik op paa en Høi og betragtede Byen. Opfyldt med glade og reene Følelser om den frie Natur beklagede jeg disse Steenhobe, følede mig lykkelig ved at see dem i Perspectiv.

22. April. Een Dag har jeg ganske opofret paa min Fornøielse og den belønnede mig fuldkommen. Jeg gik i Dag til *Hollegaard* [Hollufgaard] til Hr. Kammerherre *Hain* [v. Heinen] for at besøge ham og tage Maal af

---

[1]) Ved Frimænd forstaaes Soldater, der var frigivne for Tjenesten for en Tid, i hvilken de kun fik en Del af deres Lønning og maatte iøvrigt ernære sig selv. Staten tjente saa Lønningen.

hans sal. Frues Portrait, for derefter at male ham selv.[1]) Det var Bededag, en skiøn klar Luft oplivede mig, jeg tilbad Naturens Herre — den store Bygmester — jeg henryktes af Naturens Skiønheder, jeg glædedes ved Lærkens Sang, jeg fornøiedes ved at see den deilige Sæd. Jeg kom til *v. Heinen*, som modtog mig venskabelig, viiste mig før Maaltidet sine Malerier, hvoraf han har en smuk Samling, blant hvilke især tiltrak sig min Opmærksomhed et Hoved af *Denner*. Ved Bordet blev talet adskillig om Konsten og om Italien, adskillige besynderlige Historier fortalte han mig om Rom, hvor han havde været for 17 Aar siden. Efter Maaltidet viiste han mig om i sin Have, som er ret smuk, blant andet, som interesseerte mig, fandt jeg her et Lysthuus bygget i chinesisk Smag, som giorde saa stort Indtryk paa mig, at jeg i det Øieblik troede mig i China, alt, indtil inscriptioner, var chinesisk. Ved Aabningen viste sig først en colossalsk Afgud, hvis græsselige Udseende var istand til at indgyde den største Kiettere Ærbødighed, kort sagt, jeg syntes at være et ganske andet Væsen i den Tiid jeg opholdt mig i dette besynderlige Huus; det var bygget paa en liden Øe, saa at jeg virkelig var i en ganske anden Verden.

Jeg forlod ham, Solen begyndte at dale, og Kl. var halv 7, oprømt i Sindet vandrede jeg frem, jeg saae til den kiere Soel, som smilede til mig halv indhyllet i sit røde Aftenklæde, den skiulede sig for mig bag Sct. Knuds Kirketaarn i Odense — og forlod mig ganske. Jeg sendte den til Afskeed tusinde Kysse takkende den i mit Hierte for Nytten, den havde giort mig i Dag og iilede hiem. Jeg naaede Porten, den første Velkomst jeg fik var en deilig Portion Tørverøg, som faldt mig for Brystet. Farvel Friehed! Farvel skiønne muntre sunde Natur! saa tænkte jeg, og beklumrede Tanker omringede mig, for at giøre mig beqvem til [at] være i den beklumrede Bye.

[1]) Kammerherre v. Heinen (se Side 161) levede dengang som Enkemand efter Bolette Christiane de Hofman, der var død 1791.

4. Mai. Handelen floreerer i denne Tiid, jeg begynder nu at tegne Medlemmerne af Spiiseselskabet af, NB. for 4 Sk. Stykket, men jeg tegner dem ogsaa derefter. I Dag bragte jeg saadan en Lomme fuld med mig, hvoraf vi havde megen Spats, men jeg vil ei søge min Lycke med slige Portraiter, thi Følgen blev, at jeg maatte i Efterm. tracteere med Kaffe, hvorved Profitten gik i Løbet. Der forsamlede sig hos mig 6 drabelige Karle, alle vældige Jægere, hvoraf de 3 dog kun bragte Hunde, som er en Sieldenhed her i Byen. Imidlertid incommodeerte disse Hunde mig meget, thi jeg kunde ikke male for dem, saasom de alle Øieblikke vimsede med Halen paa Staffelien, saa at *Benzon*, hvis Portrait jeg just malede paa, var færdig at dumpe paa Gulvet. Endelig var Caffeen fortæret, som kostede mig reene 26 Sk. med Fløde, Sukker og Sportler til Pigen indberegnet, og heele Fortienesten af Portraiterne bestod i 1 Mrk.; Selskabet med deres Hunde forlod mig, hvilket sidste glædede mig meest.

I Aften paa Clubben og spillede 4 Partier Billard med *Nouvel*, forresten politiceerte vi, giorde Nar af Marqueuren, som er en general-medicin mod al Langeweile paa Clubben, giennemgik den nye aristokratiske Catechismus etc. etc.[1]) Al denne Fornøielse kostede mig 3 Tiimer, som havde vist været bedre anvendt i fransk grammatica, men alt har sin Tiid.

14. Mai. Jeg har aldrig Roe for aristocratiske Fremmede. Den 7de var Frøken *Koes* [ɔ: *Kaas*] hos mig forat faae hendes Ansigt færdig, Geheimeraad *Bülow* og hans Broder kom for at see paa dette spectakel. Geheimeraaden er bleven meget gammel, siden jeg saae ham sidst.[2]) Han kiendte alle de Portraiter, jeg havde hos mig, hvilket glædede mig meget.

Paa Spiiseselskabet har vi i denne Tiid brav Løier,

---

[1]) Malte Conrad Bruuns bekendte Satire.

[2]) Geheimeraad Johan Bülow til Sanderumgaard (1751—1828) levede til sin Død paa sin Gaard i Fyen efter sin pludselige Afsked fra Hoffet for tre Aar siden.

vi ere omtrent en 16 til 18 Stykker i denne Exerceertiid, hvoriblandt Generalen med hans Sønner, og mange vigtige Ting blive da afhandlede. I Dag har vi havt Republiken paa Bane, og *Nouvel* bander paa, at han er Republicaner og behandler dog Adelsmænd aristocratisk, det er at træde dem under Fødder, uden dertil at have anden Grund end fordie at de ere saa ulykkelige at være fødte af en Adelsmand, hvilket sandelig er Ulykke nok i vore Dage. Han holder streng Orden over den republicansk ceremonielle Lov i Selskabet.

22. Mai. Kronprindsen har i Dag med sin Gemahlinde passeeret Odense paa deres Reise til Pyrmont. Heele Byen var til dette Optog i Allarm. Militaire og Civile; der var ei Roe i Sindet til at male ved slig Høitidelighed, thi det gik i Trommer og Piber heele Tiiden og Gaden var fuld af Folk, jeg lærte deraf, at Mennesket ei fuldkommen kan regieere sig selv, thi al den Vrøvl, jeg saae, giorde saadan Indtryk paa mig, som om jeg havde havt et heelt Regiment i Hovedet. Jeg kastede derfor Penslen Kl. 10 for at see paa dette Spektakel og søgte Slotsgaarden for at see det saakaldte grønne Corps, som her havde deres Paradeplads. Jeg fandt her det besynderligste Mismask, som kan tænkes, en Klump stod for sig selv under Navn af unge Karle, som vel alle vare grønne, men dog hver af sin forskiellige couleur med store sorte Knebelsbarter og Grenadeer-Huer, som vare hule bagtil lige som Ellekongen, dog fandtes heriblant mange smukke Karle. En større Hob fandtes paa venstre Fløi, som vare lige saa forskiellige i deres Klædedragt som i den Maade de exerceerte paa, der fandtes alle mulige Couleurer, og Cocarder havde de paa Hatten, ligeledes hver af sin couleur og façon, dette var meest malerisk for mig. Man sagde, at dette couleurte complot kaldtes Rebeller-corpset, fordi de for en Tiid af et halvt seculum siden havde fundet for got at slaae deres Chef ihiel. Men det, som er det principale for alle disse, er

det grønne ridende Corps, som vare udstaffeerede med Generals-Hatte og hvide Silke-Sløifer i Rumpen af Hesten.[1]) Disse modtoge Prindsen uden Byen og fulgte foran Vognen ind. Kl. 5 kom Herskabet og reiste strax igien. Jeg spadserede derefter en Tour i Kongens Hauge; Naturen er nu i al sin Pragt. Jeg søgte mig en Bænk i en eenlig Krog for at nyde en stille og roelig Tilbedelse.

11. Junii. Om endog heele Aaret blev hendysset i sovende Ørkesløshed, hvad Dagbogen angaaer, saa skulde dog 11. Juni ikke saaledes forbiegaae min Opmærksomhed. Byen er opfyldt af Fremmede i disse Dage, og hvor man kommer, findes Borde, Skatoller og Skabe opfyldte med Penge og Folk, der med megen Opmærksomhed og Briller paa ere beskieftigede med at tælle dem. I Forgaars tog jeg Afsked med *Benzons*, de reiste til Jylland, jeg blev meget raisonable betalt, og den største Betaling var en compliment af Frøkenen, hvori hun forsikrede, at hun meget beklagede, at hun i Dag maatte sidste Gang profiteere af min Information, hvilket hun udtrykte med en Oprigtighed, som inderlig rørte mig, thi det glæder mig stedse, naar jeg finder nogen passioneert for min Videnskab.

15. Junii. Endelig fandt jeg før min Afreise fra Odense en Ven her, en Broder, som jeg skienkede min ganske Fortroelighed. Det er et Menneske, som har været Ritmester i keiserlig Tieneste, været med i Tyrke-Krigen, og som har en ganske fortreffelig caracteer. Jeg er nesten hos ham hver Aften, spiller et partie Schack, taler om et og andet og passeerer Tiiden meget fornøiet. Han er saa tienstvillig og saa oprigtig, som det er mueligt, han har havt besynderlige Hendel-

[1]) Det var kun de mere velhavende Borgere, der var Medlemmer af „Odense ridende grønne Korps", da Udrustningen var kostbar. Den omtalte Prokurator Faber stod i Spidsen for det til 1795, senere blev efterhaanden Cancelliraad Ewald, Grev Trampe og Kammerjunker Krogh dets Chefer. Det blev ophævet 1851. „De unge Karles Korps" bestod af Kræmmer- og Haandværkssvende. Disse Korps har intet at gøre med „Borgervæbningen", der oprettedes 1801. (F. M. Andersen. Odense borgerlige Korps i det 19. Aarh. Odense 1898).

ser, som have ladet ham komme her, hvor han lever ganske i Stilhed med sin fortreffelige Kone og lille Datter, lever lykkelig ved at have trukken sig ud af den store Verden, og jeg blev lykkelig ved at finde ham som Ven. Skade, at jeg saa hastig skal forlade Byen og med den min Ven.[1])

16. Juni. Efter at have anvendt Dagen paa Frue *Mylius's* Portrait,[2]) passeerte jeg Aftenen hos *Lindenfels*. Han fortæller mig stedse saa mange Ting. Han synes at være en Republicaner efter mit Hoved; han taler meget got om Kunstsager.

REISEN PAA LANDET

23. Junii tog jeg Afskeed med nogle Venner i Odense; efterat jeg havde plaget mig om Formiddagen hos Frue *Mylius*, som er Foranderligheds Uforanderlighed. Hun vilde i Dag have malet de Blomster ud, som hun vilde have malet paa i Gaar eller idetmindste have flyttet dem visse Tommer bort, og da jeg ikke vilde tilstaae, at dette var mueligt uden at male det om, saa paastoed hun det var Egensindighed.

24. Efter at have været hos *Ewald* og aflagt ham Tak for hans Artighed mod mig, tog jeg Afskeed med min hectiske Vert og vevre Vertinde og begav mig paa Veien med en Kudsk, hvoraf $^3/_4$ var bare Brendeviin; med ham stiilede jeg Veien til Kiersgaard, som ligger 4 Miile fra Odense. Veiret var ustadig, snart Regn, snart Soelskin. Landmanden er overmaade høflig; naar man møder nogen paa 2 Bøsse-Skud nær, bliver man

[1]) Joseph Benedict Lindenfels (1762—1833) var født i Wien, tog 1790 sin Afsked som østrigsk Ritmester og var i Paris under Revolutionen, emigrerede og ankom til Odense med Posten 14. Februar 1796 og bosatte sig her med sin Hustru Caroline Egermann v. Egerburg. Han blev først Medejer af Adressekontoret, senere Sproglærer i Kbhvn., bl. a. ved Landkadetkorpset, Kaptajn i Landeværnet og fik 1816 Afsked som Major i Artilleriet. Han udgav en Del Frimurerskrifter og Lærebøger.

[2]) Ulrica Mylius f. Rasch (1749—1831), gift med Kancelliraad, Vicelandsdommer Johan Jacob Mylius til Lindved (1730—1807).

hilset meget venlig. Velstand sporer man overalt. Min Kudsk brugte det Udtryk til at bevise dens Velstand: den er meer end rigevaad af Regnen. Kied af Reisen, mæt af Kudsken, naaede jeg endelig Kjersgaard (Krigsraad *Wedel*) begeistret af den inderligste Flegma.

OPHOLD PAA GAARDEN

26. Junii. Ved Ankomsten blev jeg ved Hielp af et tienende Væsen fremstillet for Herren, som jeg fandt ganske anderledes end min Indbildning og Rygtet havde dannet ham, [1]) forekommende artig modtog han mig, førte mig ind i et Værelse, hvor jeg traf eendeel passageerer og Damer i græsk Dragt til Ørerne, dog nei den standser paa Skuldrene; blandt disse traf jeg igien min gamle Ven Hr. General *Bardenfleth* og hans Kone og Sønner, [2]) samt *Steenfeldt*, [3]) min gamle Reisecompagnon. Om en føie Tiid bleve vi transporteerede tilbords, vi spiiste, drak, snakkede, stoed op, drak Caffe, Thee, spillede Lombre, levede kongelig, — og endte saaledes Dagen.

26. Junii. Som Fuglen, der kommer af Buuret, glæder sig og flyver hist og her og standser i Glæden formedelst den overvættes Nydelse, saaledes jeg, som har forladt Odense, som var mig Fuglebuur nok. Glædens svermeriske Ideer tumle sig om i mig, og giør mig uskikket til at nyde den i sin sande og søde Roelighed. Egnen her omkring er fortryllende. I Efterm. var jeg med Krigsraad *Wedels* paa Billesbølle, 1 Miil

[1]) Krigsraad Jacob Wedel til Holsegaard og Kjærsgaard (1731—1807), Forfatter til flere landøkonomiske Skrifter, var 1790 blevet gift med Frederica Lovisa Dinesen (1770—1833), fra hvem han blev skilt 1801; kort efter blev hun gift med ovennævnte Kammerherre Albrecht Christopher v. Heinen. Hun var Datter af Justitsraad Anders Dinesen til Trudsholm og Gyldenholm. Hun blev 3. Gang 1830 gift med Generallieutenant F. S. C. Castonier.

[2]) Forf. har kendt Generalmajor Johan Frederik Bardenfleth til Harridslevgaard (1740—1811) fra Horsens, hvor han var Chef for slesvigske Rytteri-Regiment fra 1789 til 1808. Han var gift med Ingeborg Dorothea Løvenørn (1744—1814), af sit 1. Ægteskab med hendes Søster havde Bardenfleth fem Sønner.

[3]) Se Side 1.

herfra hos en Ritmester *Sehestedt.* Jeg traf der Lieutenant *Hain [Heinen]* fra Odense; vi spadseerte sammen en Tour i Haven, men snart bleve vi sammenkaldte til en Lombre, thi det grasseerer her som Fluer i Septbr. Vel vandt jeg 8 Mk., men at gaae 8 Skridt i Skoven, som ligger herved, var meere værd.

Vi reiste hiem Kl. 10, og min Vert og jeg underholdt os med ganske moersomme Discourser; han er Krigsraad, men passer sig meget bedre til Fredsforhandlinger, thi det er en god, fredelig, ærlig, redelig Mand. Han philosopheerer paa sin Maade, jeg veed ei, hvor det gik, at vi kom paa Tale om Religionen. Krigsraaden gik snorret efter Bibelen og beviiste, at det forbudne Træe var den naturlige Omgang mellem Adam og Eva, fordie de før Tiiden havde begyndt paa den Leg, og fordie Legemerne ei endnu havde været modne dertil, saa havde deraf Arvesynden faaet sin Oprindelse, siden dette havde havt Indflydelse paa os. En artig Tanke! —

3. Julii. Jeg lever her som en Prinds i denne saa fortryllende Egn. Det er Søndag, Krigsraaden er reist til Nyeborg for at hente et Par Svigerinder fra Sielland. Jeg længes ret efter at see disse Damer, om saa meere, da de komme fra min Føde-Egn. Fruen her er ret artig og venlig og levende vever, uagtet hun er høi frugtsommelig. [1]) En Syster af hende, ved Navn *Sophie,* [2]) er her allerede, som er saare deilig og god som deilig og from som god, og yndig som Lilien i sin Pragt, og Venus Urania bestraaler hendes deilige Øine og lader blomstre Uskyldigheds Rose paa hendes yndige Kinder. Hendes ganske Ansigt er et Sindbillede paa den tilfredsstillende Roelighed, som kun er den Dydiges Lod. Med saadan en Skabning tilbragte jeg en

---

[1]) Hun fødte en Datter den 26. Juli.

[2]) Sophie Magdalene Dinesen (1779—1866). *Hun lader til at have gjort et meget stærkt Indtryk paa den unge Maler.* Hun blev 1799 gift med Major Jacob Neergaard (1778—1833) og for 2. Gang i en Alder af 56 Aar med General Peter Frederik Steinmann til Tybjerggaard (1782—1854).

Deel af Eftermiddagen og gennemvandrede under hendes Ledsagning de smukkeste Gange, som Naturen kan frembringe, nemlig i Haugen her, som er virkelig smuk. O, himmelske Time! o, henrykkende Øyeblikke! Kun faae af disse var Menneskets Deel, thi jeg følede en reen og uskyldig Glæde. Det blev Aften, jeg forloed min Ledsagerinde, trykkede hendes deilige Haand til mine Læber og søgte at give hende min fuldkomne Taksigelse tilkiende. Hun forsvandt for mig, men hendes vederqvægende Skygge svæver levende for min Indbildning, og naar jeg giennemvandrer 1000 Irregange, saa er hun stedse den første mig mødende Gienstand. Hvorfra disse Følelser i Mennesket?

4. Julii. Spiiste til Middag paa Holsøegaard, et Sted, som ogsaa hører Krigsraaden til og som bestyres af en Madam *Kaarøe;* det ligger $^1/_2$ Miil herfra, og jeg spadseerte derhen med Forvalter *Brenholt* giennem en deilig Skovvei, thi Skov er her overalt i Egnen. Ved Bordet kom Bud fra Præsten *Becker*, [1]) om Forvalteren og jeg vilde have en Lombre i Efterm. da at møde hos ham Kl. 4, som blev approbeeret. Kl. 2 hiem, og Kl. 4 kom Ritmester *Sehesteds* [2]) og hans Broder Kammerjunkeren, en original, i hvis Ansigt er Tilfredshed nok, men ikke af den Slags, som er i Frøken *Dinesens* (Fruens Syster). Han er et Menneske, som lever alleene for at spise, og i Odense er hans Formiddags-Arbeide at gaae om til sine Venner for at spiise Frokost hos dem; hans Ansigt seer ud som et ganske dækket Bord, hvorpaa alle Retter findes, og hans Mave forestiller et complet Spisekammer, men er en eiegod Fyr, som drikker sin Viin og synger sine Salmer og lader heele Verden gaae sin egen skieve Gang. [3]) Denne med samt

[1]) Daværende Kapellan til Brenderup og Ore Sogne Gottfred Becker (1757—1815).

[2]) Ritmester Sehested se nedenfor Side 225.

[3]) Kammerjunker Jens Vilhelm Sehested (1760—1817) havde været Sekondlieuteaant ved Husarregimentet, hvor han 1781 blev straffet med 6 Ugers Fæstningsarrest for voldeligt Overfald paa Civile. Han havde faaet Afsked 1785, da hans „Komplexion ej taaler de med Militærstanden forbundne Fatiguer". (Meddelt af Oblm. Hirsch).

sit Selskab reiste igen Kl. 6, og da kom jeg Præsten i Hu og tænkte: Du skal ikke forglemme Din Næste, og vandrede til ham og fandt *Brenholt* og Præsten og en anden Forvalter fra Gyldensteen ved Navn *Anton* i fuld Arbeide.[1]) Denne *Anton* giorde en besynderlig Figur og at see ham var for en Maler et ubetaleligt Syn. Han havde en Paryk paa, hvis Front alleene var halv saa høi som heele Karlen, som omtrent holdt $4^1/_4$ Hoved i Høiden og $3^3/_4$ i Breden, hvis Diameter var nesten eet baade paa langs og paa tvers; paa denne saa besynderlige Krop sad de smukkeste Mandfolke-Hænder jeg har seet.

5. Julii. Her er kommen allerede en Jordemoder hertil i disse Dage, som har et forfærdelig Fratzen-Gesicht, men med hendes comiske Opførsel giør hun det godt. Hun dandser Menuet for os imellem, synger Viser og fortæller Krøniker og er en rask Kielling. Det er en Bondekone, men NB. reputeerlig. Hun spurgte mig i Dag om jeg ikke havde nogle gemeene[2]) Stykker at lade hende faae for en Mks. Penge, thi hun var stor Liebhaber af Skilderier, og hun fortalte, at hun havde 2 smukke Stykker hiemme, som forestillede St. Peder og Paulus.

6. Julii. I Dag kom Krigsraaden hiem og medbragte 2 deilige Fruentimre, Systre af Fruen, især den eene, en Frue *Steenstrup* fra Sorøe,[3]) den anden en forlovet Fæstemøe, men ikke saa smuk.[4]) Disse Systre modtoge hverandre med sand venskabelig Omarmelse. O, maleriske Syn! Og den første Omarmelse saae jeg ikke, thi jeg vidste, at en Fremmeds Nærværelse ved saadan Sammenkomst vilde være overflødig, og derfor holdt jeg mig tilbage. Men 4 Gratier er her nu bleven samlede og trods at Homerus har havt dem smukkere.

---

[1]) Forvalter Christian Anthon (død 1802).

[2]) Herved menes vistnok: billige.

[3]) Bolette Steenstrup f. Dinesen (1772—1847) gift 1790 med Professor ved Sorø Akademi Christian Vogelius Steenstrup (1745—1801). Hun blev 1809 gift 2. Gang med Major Chr. Michaelsen.

[4]) Ellen Marie Dinesen (1777—1827) gift 1796 med cand. jur., senere Etatsraad, Borgmester i Kbhvn. Iver Qvistgaard (1767—1829).

Her kom i Formiddags to Jøder, hvoraf den eene hed *Moses*. Det er Kiøbmænd, og de bragte en heel Vogn fuld af Vahre med sig; *Moses*, som var den fornemste, lod sig see ved Bordet, men spiiste ikke med os, thi det var mod Guds Bud. Dette gav Anledning til discours ved Bordet, vi giennemgik Syndfloden, Skabelsen, Moses og Christus; Jøden blev taus, thi jeg greeb ham an fra den ceremonielle Kant, dog troede han stadig, at salig Noah havde lokket ind i Arken til sig 1 Par reene og 1 Par ureene Dyr af alle Slags, thi, sagde han, for Gud er ingen Ting umuelig. Jeg var vaerlig med ham, thi han havde Skieg, og dette er Beviis paa sterk Troe; jeg giorde ham aleene den Indvending, hvortil Vorherre vilde bruge alle disse ureene Dyr, da han havde saa god Leilighed til at blive dem qvit ved Synd-Floden? Han tilstoed, at det forstod han ikke.

8. Julii. Cancellie-Raad *Claus [Simonsen]*, Krigsraadens Halvbroder, har været her i Gaar. Han kom Kl. 10, og strax fik de Tarok-Kortene i Haanden og spillede til Kl. 5, da man fik fat paa en Lombre, som blev continueeret til i Morges Kl. $2^1/_2$, i hvilken Tiid jeg vandt 8 Rdl., men min Søvn var spildt. *Claus* er ret en moersom og god Mand,[1]) men gyselig hengiven til Spil, saavelsom hans Hr. Broder. Det første, man presenteerer en Fremmed her, er Kort, og siden slipper man ikke hverken Nat eller Dag, førend Vognen staaer for Døren. Jeg undrer mig at Krigsraaden, som er en gammel Mand paa 67 Aar, kan holde det ud, thi jeg faar qvalme nu, saa snart jeg hører Kort nævne og en virkelig Afsmag for at see dem.

Heinen kom i Efterm. her, men han er ikke Fremmed her i Huuset.[2]) Han kom her, som det lader, for Damernes Skyld.

---

[1]) Kancelliraad Claus Vedel Simonsen til Elvedgaard (1750—1832) (se Wegener. Anders Sørensen Vedel. S. 265).

[2]) Se Side 179, Note 1.

9. Julii. Gamle *Benzon* eller Kammerherren kom i Dag og har isinde at blive nogle Dage, man siger det er for Lombrens Skyld. Fruen sad just for mig, og det forstyrrede lidt, men tillykke *Heinen* var her, thi han commandeerte hende at blive paa sin Plads. *Benzon* fortalte, at Tordenen var slaget ned i Havnen ved Petersborg og afbrendt den heele russiske Flaade, samt 209 Huuse og det meeste af Søe-Arsenalet. Dette var betydelig Nyt.

I Aften skrev jeg min Ven *Severin* til følgende:

„— — — Hvad mig angaaer, da lever jeg vel, men jeg „er ikke kommen over det lille Belte endnu; jeg har lagt i „Odense heele Vinteren og er først for en 14 Dage siden „begyndt at streife om her i Landet. Men Folk trængte ogsaa „meget høilig til at blive malet her, thi tænk engang — de „Fleeste have ikke været malet i de sidste 50 Aar, undtagen „hvad de selv have maattet flikke paa deres Ansigter med „Sminke etc. etc., og det veed Du saa got som jeg er af „ingen Standhaftighed. Jeg har altsaa ladet mig overtale Tiid „efter anden til at hielpe paa disse got Folk, og de have „hiulpet mig igien, og jeg venter at have 400 Rdl. i frie „Penge til Augusti Maaneds Udgang, da jeg venter at gaae „til Hamborg.“ — —

12. Julii. Bedrøvelig Veir i denne Tiid, det regner nesten i et væk, i denne min Ærgerniss søgte jeg Haugen for at plukke Markblomster til Damerne, som ere store Liebhabere deraf; jeg fandt nogle Forgesmirnicht, jeg presenteerte dem til *Sophie* og Frue *Steenstrup*, men *Sophie! Sophie!* Du var Hovedgienstanden for denne present. Jeg slap den og see, en Hob svermeriske melancholske Ideer omringede mig, jeg gik tilbage og søgte Eenlighed. O, barbariske Griller! Hvorfore opvække I mig af mine søde Drømmerier?

15. Julii. Markedsdag i Odense og stærk Regn, *Heinen* reiste i Gaar, Krigsraaden er lige roelig, det er virkelig en god Mand, som har lært meget og har gode naturlige Anlæg, men forsømt i Ungdommen og er derfor bleven lidt original i sine Slutninger, men jaloux er han ikke. Jeg syntes ordentlig, jeg blev det

paa hans Vegne undertiden.[1]) I Gaar spadseerte vi en Tuur i Marken i et deilig Veir, Damerne sang for os, og skiønne var deres Stemmer, og skiøn var Naturen, og behagelig hensvandt Timerne, og meere og meere snaksom bliver jeg i dette Dameselskab. Her er en Mamsel eller Selskabsdame, hvad det er hun var, med, men stiv er hun som en Pind, — jeg gad dog vide, hvorfor alle mamseller ere saa stive. Under Sang af franske og danske Arier kom vi hiem, jeg henrykt af Glæde. Maaskee naar jeg blev meere vant til disse uskyldige Glæder, skulde jeg blive meere koldsindig ved Nydelsen, hvor viselig derfor at alting er blandet i Naturen.

16. Julii. Jeg har i Dag begyndt at male Frue *Steenstrup*, virkelig det deiligste Ansigt jeg endnu har malet, hun sang de deiligste Arier for mig under Arbeidet. Kan Lærkens Toner henrykke Landmanden om Foraaret, hvormeget meere maae da ikke saadan en fortryllende Englestemme henrykke Tilhørerne? Ritmester *Fabritius*[2]) kom, jeg troer han krydser her efter *Sophie*, og jeg vil ønske dem Lykke, jeg troer, de fortiene hverandre.

17. Julii. Her er en Fætter af Fruen i Huuset i disse Dage ved Navn *Pontoppidan*, som er Informator hos Cancellieraad *Ewald*. Navnet indgyder mig strax Ærbødighed, naar jeg tænker paa den salig Mand, som har forskaffet mig saa mangen deilig Kiedsommelighеds Tiime i den kiere Dogmatique; om denne *Pontoppidan* er i famille med hiin, skal jeg ikke kunde sige, men han seer meget geniemæssig ud, taler aldrig, læser i Haven og overalt og seer saa speculativ ud, som om han netop vilde opløse alle de Sætninger, som hans Forgienger har haft saa megen Møie ved at indvikle.

---

[1]) Dette hentyder aabenbart til, at v. Heinen allerede dengang gjorde Kur til Fru Wedel, se Side 179, Note 1.

[2]) Ritmester ved fyenske Dragonregiment Matthias Leth Fabritius Tengnagel (1770—1859), Afsked som Major, Besidder af Rosenfeldts Fideikommis.

18. Julii. O, Musik! Du fortryllende Harmonie! Saa tænkte jeg, og Gratierne istemmede en Lovsang til Skaberen. Det var i Haugen, og Naturen frydede sig, og Træerne viftede en behagelig Luft over os, og Echoen gientog i behagelige Toner Enden af Lovsangen og bragte den til fiernere Steder. Det var en Arie, sunget af Damerne.

Jeg gik i Skoven, og min Siel var fuldkommen stemt til Glæde, jeg plukkede Blomster, saae en deilig Vergismirnicht, nænte knap at tage den, men jeg tænkte: Du er bedre faren ved at pryde en deilig Dames Bryst end at fortæres af en Hest, som maaskee ellers maatte blive Din Skiebne! Jeg tog den og bragte den hiem, overgav den sin bestemte Plads og den smilede venlig til mig og syntes glad over sin Lykke, — men kun et Øieblik og den visnede! Saaledes Mennesket —

24. Julii. Nei, det er dog, hvad det er, at arbeide for Damer! Jeg har her været saa daarlig at paatage mig at giøre Silhuetter, og dette Dukke-Tøi synes disse femininiske Væsener saa vel om, at jeg har maattet giøre nesten 100 Stykker af dem, især glæder de sig meget over Cancelliraad *Claus,* som var her igaar; han ageerer Hofnar og Harleqvin her i Huuset, og hans Silhuet har samme Skiebne, den er ogsaa ganske original i sit Slags, og jeg kunde have Lyst til at sende den til Lavaters Bedømmelse.

24. Julii. Jeg er da endelig bleven færdig i Dag og skal reise i Morgen. De siellandske Fremmede reiser ogsaa, samt *Marias* Kiereste, Secretair *Qvistgaard* fra Aagaard i Sielland, som kom i Torsdags. Denne *Qvistgaard* er et vakkert Menneske, han har reist meget og har givet mig gode Regler i Henseende til min Reise og à parte givet mig i commission at copieere adskillige Stykker for sig i Rom, og dette anseer jeg som Betaling for Silhuetterne, thi havde disse ei været, saa havde jeg været fra Kiærsgaard, førend han kom, og

dette har været mig til meere Nytte, thi han har givet mig recommendationer til Wien, Dresden, Rom og Neapel.

25. Julii. Kl. 7 tog jeg Afskeed med Kiærsgaard-Eieren og reiste Kl. 8 bort, men bedrøvet over, at jeg saa snart skulde forlade et Sted, hvor jeg har været saa vel.

Min Kudsk rullede afsted med mig, jeg kastede Lykønskninger tilbage, men see, Kiærsgaard skiulede sig snart bag Træerne, endog disse forsvandt for mig, kuns blev tilbage hos mig en levende Afbildning af den deilige og dydige *Sophie*. Jeg ønskede hende lykkelig, og hun er det, thi dette var stedse den Dydiges Deel; saa tænkte jeg og var selv lykkelig og følte beroligende Glæde i min Siel, men see endog denne Glædes fuldkomne Nydelse blev mig nægtet, thi min Kudsk rev mig bort fra mit usynlige Selskab ved hans begyndte discourser. Jeg lukte derfore til for min Glæde, som man lukker en Bog, naar en Fremmed træder ind af Døren.

Det var en af Krigsraadens Bønder, som begyndte sin Tale med en Lovtale over Forvalteren, som ret var hans Favorit, thi, sagde han, naar jeg kiører for ham, faaer jeg altid saa meget Øl og Brændeviin, jeg vil have, og mine Heste Høe og Havre, — af denne Lovtale uddrog jeg denne facit: gak hen og giør Du ligesaa! og jeg loe i mit Hierte.

I Odense, hvor jeg tog ind hos min gamle Vert, fandt jeg 3 Breve, hvoriblant eet fra *Plessen*, som tillod mig at forblive i Odense, naar jeg der havde Arbeide, til mod Vinteren, og dette var mig saa kiert som 100 Rdl. Han [ɔ: Verten] fortalte, der var saa mange, som længtes efter mig, blant andre Frue *Mylius*,[1]) som vilde atter have malet sit Portrait om.

26. Julii. Kl. 3 fik jeg fat paa en Fuhrmand, som kiørte mig til Løgismose til Grev *Trampe*.[2]) Han roeste

[1]) Se Side 178.
[2]) Se Side 165 ff.

Greven meget, og deri troer jeg han havde Ret, det var en lystig Fætter, og han snakkede got for sine passageerer. Det var behagelig Veir, Egnene, vi gjennemvandrede, vare smukke, Markerne vel dyrkede og Folkene beskieftigede med at rive Høe; udskiftet er der overalt, som en reisende let mærker, thi hver 100 Skridt er der et Led. Man opreiser her Pæle omkring i Markerne for Kreaturerne at kløe sig paa, en invention jeg endnu ei har seet før og derfor giorde mig opmærksom. Vi reiste i fornemme Selskab, en General *Waltersdorph*[1]) fra Kbhvn. kiørte foran os og Geheimeraad *Holsten* bag efter; midveis var et Sted, hvor vi naaede *Waltersdorph*, som fortærede 2 Glas Vand og 1 Glas Mælk og kom i trætte med Vertinden om 4 Sk., som hun fordrede derfor, jeg skammede mig paa Generalens Vegne og betalte for et Glas Mælkogvand og en Smule Smørrebrød 1 Mrk. Kl. 6 kom jeg tilligemed Geheimeraad *Holsten* til Løgismose, som er en god suffisant gammel Bygning. Alting er her saare brillant. *Holsten* har nyelig været i Hamborg med sin unge Kone, og hun er kommen saa moderne hiem, saa det er en Lyst. Hendes Moder og Systre have meget travlt med at betragte alle disse nye façons, som blev roeset og lastet paa Fransk, thi dette Sprog er her det herskende.

28. Julii. Her har været Fremmede i Dag; Huset vrivler af Grevinder, Baronesser, Majorer, Mamseller, Frøkener og Junkere og Topper og Hatte og Sløifer, Baand og andet Snurrepiberie, og Fransk har vi talet og Tydsk, talet om Krigen, Veiret, Frimurere, Hovedpine etc. etc. Blant disse Fremmede var en Major *Nøragger*, som er en stor Liebhaber af Malerier, og som selv maler ret net i miniatur, til ham adresseerte jeg mig og fandt ham artig og modeste.[2])

[1]) Kammerherre Generalmajor Ernst Frederik Waltersdorff (1755—1820) blev 1795 afskediget som Guvernør i Vestindien og udnævnt til Direktør for Generalpostamtet i Danmark.

[2]) Afskediget Major Christopher Nicolai Nobel Nøragger til Sandholt (1751—1807).

29. Julii. Reist til Søebysøegaard, men Huuset der var saa fuldt af Fremmede, at jeg blev indqvarteeret hos Forvalteren, og at ligge i Indqvarteering har altid været Fias. Paa Søebysøegaard boer en Major *Rosenkrantz*, en ret artig gammel Mand, som lader sig tituleere som naadig Herre og seer ogsaa hiertelig naadig ud.[1]) De Fremmede bestaae af en Grev *Schacks* famille fra Kbhvn., nemlig Grevinden, hendes Datter, en Frue *Brockenhuus*, og 2de unge Grever.[2]) Jeg holdt mig til Forvalter *Clausen*, som jeg kiendte fra Odense, og som er en Broder til *Clausen* paa Herlufsholm.

30. Julii. Nej, Du gode Kiærsgaard, Du er forsvunden fra mine Øine, den frie Natur, som jeg der saae, er borte, og jeg opdager kun afrettede Maskiner. Greverne løbe og svanse omkring her om Formiddagen saa forpudrede i Ansigtet og overalt, at det er forfærdelig, og man faaer Lugten af dem førend Lyden. Jeg er egentlig kommen her for at male 2 Frøkner *Fabritiuser* fra Veilegaard, hvoraf den eene var min Dame til Ballet i Vinter,[3]) to rare Piger; ved deres Ankomst oplivedes Naturen lidt, det halve Ansigt blev renset paa Greverne, og Resten pippede frem hist og her giennem Pudder-Buskasen, derimod forsvandt heele Underansigtet i Halstørklædet. Jeg glemte Greverne, begyndte mit Arbeide, Selskabet omringede mig, og de sædvanlige Rescensioner bleve iagttagne. Fra Kl. 11 til Kl. 6 afvexlede jeg med disse to Piger — de reiste bort, og see, Glæden forsvandt med dem. Greverne giorde mig igien opmærksom, den eene med sine store

---

[1]) Søbysøgaard var dengang et Stamhus og besaades af Major Axel Rosenkrantz (1733—1802), Enkemand efter Sophie Seefeld Bille, død 1774.

[2]) Grevinde Ida Skeel Schack født Bille til Stenalt (1741—1804) Enke efter Grev Frederik Christian Schack til Giesegaard og Søster til den afdøde Majorinde Rosenkrantz. Hendes Datter Anna Ernestine (1771—1805) var 1790 gift med Johan Ludvig Brockenhuus (1759—1830), Hofmester hos Kronprinsen og 1808 Overhofmester hos Dronningen. De unge Grever er Grevinde Schacks yngste Sønner, den 20aarige Preben Brahe Schack (1775—1814) og den 17aarige Hans Frederik Christian (1779–1809).

[3]) Den ene af disse Damer er omtalt Side 155; den anden Adolphine Frederikke Vilhelmine Fabritius Tengnagel (1778—1816) blev 1802 gift med Konsul paa Cap Johannes Køhler Whitte, død 1831.

blanke Støvler og den anden med sin lille bitte Haarpidsk, hvilke tvende Deele giorde for mig en moersom contrast, og i Dag har jeg første Gang giort mig et levende Begreb om, hvad man egentlig kalder kiøbenhavnske Drenge.

31. Julii. Alting gaar løs paa Naade her, om det er kun at tage en Priis Tobak f. Ex. naar jeg her siger: maae jeg have den Naade, saa klinger det et andet Sted ikkun: med Tilladelse. Major *Rosenkrantz* er forresten en ret god Mand og som det lader meget elsket af sine Undergivne, han lever ret som en Konge her, og jeg troer, han vil ogsaa gierne ansees derfor, thi lidt Forfængelighed besidder han, men uden dette var Mennesket aldrig dydig eller fuldkommen. Man er ret vel i hans Huus, og han under sine Giester alt got. Forvalteren maatte i Dag vise mig ned i Haugen at plukke Kirsebær. Herskabet tog i Efterm. til Veilegaard, og jeg til Løgismose, Grevens Kudsk har biet efter mig disse to Dage. Og vi iilede hiem, jeg siger hiem, thi Greven *[Trampe]* er min Broder og Ven, og jeg er her som hiemme. Men Opvartningen er kun maadelig, men gode Folk er her, tre Børn har Greven hiemme, deriblant en comtesse, blond og deilig, og to Grever, som er af en ganske anden race end de paa Søbyesøegaard, sindige, venlige og muntre ere disse og ingen Pudder i Ansigtet.[1])

1. August. Vore Fremmede ere reiste i Dag og Greven med. Alle Huusets Jomfruer og Piger vare tilstede for at tage Afskeed med Geheimeraadens, og dette Syn var indtagende for mig, thi de elskede deres Madmoders (Grevindens) Datter og udtrykte deres Kierlighed ved traurige Øjekast,[2]) som de sendte efter

---

[1]) Komtesse Amalie Hedevig Trampe (1776—1840) senere gift med Kammerherre Sophus Peter Frederik Skeel til Birkelse. Sønnerne var Frederik Christopher Trampe (1779—1832), den senere Stiftamtmand paa Island og i Throndhjem, og Jens Poulson Trampe (1783—1821), senere Kaptajn i Artilleriet.

[2]) Den sørgelige Stemning ved Afrejsen fremkaldes naturligvis ved at Husets 20aarige Datter forlader det med sin 80aarige Brudgom.

den borttrillende Vogn; de adspredtes, og melancholsk Stille herskede her en Tiid.

2. August. En Greve uden Hofmester troer jeg er det samme som en Maler uden Pensler; et saadant Væsen er her ogsaa, udentvivl en uægte Norges Søn, thi han er endnu den første Nordmand, som jeg har hørt tale med Foragt om sit Fædreland.[1]) Men det muntre norske Sind har han, thi jeg hører ham med sine Elever hver Morgen at støie og lee og slaaes, og jeg synes, Skolarerne har taget Luven fra Læreren.

3. August. Alting gaar sin ordentlige Cirkelgang i Verden, saaledes Graderne blandt Menneskene, Tienerne her ageere smaae Herrer og have Tienere under sig. En af disse fik jeg fat paa i Aften og bad ham om en Støvleknægt, han tilbød at trække Støvlerne af, men jeg blev undseelig for de lange Manchetter og deilige hvide Strømper, han mærkede min Forlegenhed (som dog var temmelig forstilt) og bad mig være ligefrem, da han ikke var af den Slags Folk, som vare storagtige; jeg stilte mig ganske fortroelig an og bad ham giøre mig dem lidt reene til i Morgen, som endnu ei er skeet her, og dette blev bevilget.

4. Aug. Greven [Trampe] kom hiem i Dag, han er heller ei „af den Slags, som ere storagtige“ og man kommer tilkort ved at giøre complimenter for ham, han taler ikke meget, ryger sin Pibe Tobak, drikker sit Glas Øl og er roelig. Om „Naade“ hører man aldrig Tale her. Forvalterne kaldes her i Egnen paa got gammelt Dansk Fogeder og fremskinne ikke ved Taflet.

5. Aug. I Efterm. har jeg spillet Langbold med den yngste Greve, som hedder pétit Jean, er 13 Aar og har et herlig Hoved, lystig humeur og et got Hierte. En Regnbyge drev os fra dette vort lovlige Arbejde. Haven her er stor nok, men ikke smagfuld, der er

[1]) Lars Tange Hierm (1766—1842) født i Arendal, 1799 Kateket ved Odense St. Knuds Kirke, 1824 Præst i Durup, Viborg Amt.

lutter snorrette Gange, og klippet og pudset er alle Træer i alle Ender.

6. Aug. Her er i Dag kommet en fremmed Fendrik, som kaldes cher cousin, fra Kbhvn., en lille tyk, bredskuldret let og gesvadsig Fyr, som er Skarpskytte. Vi ere blevne Naboer, thi han logeerer hos de unge Grever. Den første Dag har han meest passeeret med at ryge Tobak, og de kiere cousins har accompagneeret ham, med samt den 13 Aars Greve, som allerede har bragt det vidt i Ryge-Videnskaben; dette er tilladt og gangbart heri Huuset, men Snuustobak blandt de forbudne Ting. Jeg hører disse Fættere snakke i et væk og fortælle hverandre Nyheder.

7. Aug. Søndag. Præst og Degn indfandt sig ved Bordet, begge sorte som Ravne, den første talte kun lidt, men den sidste ikke saa meget som Amen, og dette er dog een af hans fornemste Sysler. Præsten hedder *Lobedanz*,[1]) men mig bragte han kun lidt Roes over mine Arbeider. Men man maa undskylde Manden, thi hans Øine havde den besynderlige Maxime, at de trak sig sammen til een Punkt, hvis focus ikke var 2 Tommer fra Næsespidsen; han havde det besynderligste Physiognomie, jeg har seet, en fremstaaende firkantet Pande, et Par Kinder som en 3etages Kakkelovn og en lille spids Næse; hans Væsen var plump og anstødende, og jeg troer, han var bedre skikket til at bedømme en heel færdig Hest end et halv færdig Malerie.

9. Aug. Jeg slaaer mig igiennem med de unge Grever, Fendriken og den norske Hofmester og vi Mandfolk komme got tilrette. Vi spadseerte i Aften en Tour til Stranden, som ligger strax herved. Jeg stoed paa Brinken af en Banke og saae den lavt for mig liggende Søe, det var mod Solens Nedgang, og Veiret var deilig og stille og Aftenen skiøn som Adams første Aftener

[1]) Peder Nielsen Lobedanz (1757—1829) Sognepræst til Haarby og til Kapellet paa Løgismose Gaard, gift med Antonette Charlotte Birch, død 1835.

i Paradiis. Prospecten var malerisk, adskillige Jordtunger løb ud i Vandet, som modtog dem med aabne Arme og sluttede dem fast i sin bævende Barm, og Træerne voxede op og speilede sig i de crystalklare Draaber, og Qvæget græssede sødt i de feede Enge og lyttede paa Fuglenes Sang, og Havet dandsede, naar Zephyren berørte dets Overflade, og jeg saa dette Syn, jeg henryktes, og min Indbildningskraft voxte til svermende Drømmerier. Solen skiulede sig under Horizonten, og med mit Selskab søgte jeg hiem; det mørknede, og Natten udbredte sit skumle Slør over Jorden, men Stiernerne stial sig til at kaste et svagt Skin derigiennem til Skabningens Glæde, jeg følte det og sendte dem i en flygtig Tanke mit Hiertes Tak.

10. Aug. Reiste til Søbyesøegaard.

11. Aug. Jeg lever her som en fuldkommen Eremit. Heele Selskabet er i Dag i Odense hos *Benzons* for at spiise Skilpadde, og Forvalteren, som ellers er min troe Haandlanger, er ogsaa borte paa Udskiftning. Jeg blev kaldet ned at spiise og fandt her et Vrivl af Fruentimre, Kammerpiger, Fruer og Jomfruer paa 70 Aar og Frøkener og Barnepiger og en 3 Aars Junker.

Dette var Spiiseselskabet, her herskede altsaa fuldkommen Liighed; og Friehed herskede her ogsaa overalt i Huuset, NB. meest blandt Støv og Spindelvæv, thi dette lever her i stor Roe og Fred, og Uorden hersker her i høj Grad. Just som vi var kommen tilbords, kom en cavaleer fra Kiel gravitetisk trinende ind ad Døren med Hatten paa det ene Øre, en stor Hund ved Siden og et Par store Sporer paa Hælene. Han spurgte efter Major *Rosenkrantz*. Jeg har aldrig seet en livagtigere Afbildning paa en Kiels-Burche. Vi vare høflige og bød ham Mad, men jeg troer han blev bange for Kammerpigerne, sagde at han maatte ud at see til sine Heste, hvorpaa han med samt sin Hund gik bort. Vi lugtede Lunten, pakkede Kammerpigerne og Barnepigen ind i et Sideværelse og lukte Døren, at ikke Synet af dem

skulde betage ham reent Appetiten, derpaa blev sendt Bud efter Kilianeren, som indfandt sig og spiiste med ypperlig Appetit. Det er en deilig Karl, hans Fader er President i Kiel og hedder *Schack.* [1])

12. Aug. Jeg faaer her hverken vaadt eller tørt, men maae søge min gode *Clausen* om Morgenen for at faae lidt Theevand, ussel Opvartning har jeg, omendskiøndt Tienerne seer dog ikke nær saa fornemme ud her som paa Løgismose, men det er vist ikke Majorens Skyld, thi han spørger mig hvert Øyeblik, om jeg ogsaa faaer, hvad jeg behøver, og jeg svarer troelig Ja og takker for Naaden, og det giør ham saa got. Hvad vores unge Grever angaae, saa er den eene reist bort med de store Støvler, og ham med den lille Pidsk er kun bleven tilbage, han er omtrent en 12 à 13 Aar, bruger sterk Snuustobak og seer forfærdelig fornemme ud, snakker høit med sig selv og regner paa Fingrene, er forfærdelig distrée og vælter Vittigheder ud af sig ved hvert andet Ord.

13. Aug. Frøknerne *Fabritius* kom, og deres frie Væsen udbreder Friehed i heele Huuset, jeg malede, var heldig og tænkte Godnat Eremit-Levnet! Nei, blant Mennesker vil jeg være, men blant frie Mennesker, som ikke ere besmittede af Hoflevnet. Bønderne have i Dag Høstgilde her paa Gaarden, ogsaa der herskede Glæde. Efter Bordet gik vi ud at see paa dem. Een af de Ældste holdt en Lovtale over Øl og Brændeviin, som forestillede en Slags Præken, thi Bibelen blev ved alle Leiligheder brugt, og han forstoed sin Bibel got, thi Josva og Moses og David, Jesus og de tvende Disciple, som gik til Emaus, bleve citeerede, samt mange andre Helgener og Propheter og Evangelister, endelig sluttede han Talen med en Undskyldning, at han ei havde giort det saa got, som han ønskede, men hans Naboe trykkede ham i Haanden og sagde: Jo min

[1]) Christian Julius Schack til Nustrow m. m. født 1778, ældste Søn af Overpræsidenten i Kiel, Geheimeraad Engel Carl Ernst Schack.

Broer, Du talede min Siel som en Karl! Det er brugelig her paa Landet, naar Gildet begynder, at aabne det med en Tale. Derpaa dandsede de og vi med, Frøknerne med Bønderkarlene og vi Mandfolk med Bønderpigerne, og jeg glædede mig meget over disse Folks uskyldige Fornøielse. Hofmesterinden dandsede ikke, men den lille Greve, hendes Broder, giorde os den Ære. Frøknernes Vogn rullede for Døren, den bortsnappede dem barbarisk, som en Høg bortsnapper en Lerke midt i dens Sang. De var borte og see, jeg var igien Eremit.

14. Aug. Søndag. Jeg sad for mig selv og malede, medens de andre vare i Kirken. — Maden er paa Bordet, sagde Tieneren, jeg lagde Penslen og søgte ned til Selskabet, hvor Majoren før Suppen holdt en Forbandelses-Prolog over alle Frieheds-Prædikanter; vi har her gierne saadan en liden Lykønskning over Rebeller, Røvere, Fredsforstyrrere etc. etc. om Hverdagen at aabne Maven med, især om Postdagen, naar Aviserne underrette os om de Keiserliges Røst, osv. Grevinde *Schack* synes at være en meget god og fornuftig Dame, thi hun tager stedse de Franskes Partie og troer, at Revolutioner vil stifte stor Nytte for den kommende Slægt, og hun anseer Lærdom og Videnskaber for den bedste Adel. Men saaledes tænker ikke vores naadige Major, thi han ønsker virkelig Menneskeheden fængslet under Aristokratiets Lænker, paa det han af Naade kan meddeele den Fattige en Almisse, som han har tilovers fra alle sine Fornøielser og ei har kunnet udfinde een sig selv meere moerende Maade at bruge paa.

15. Aug. Aftenerne passeere vi her med Lotterie-Spil, hvoriblant Burchen med samt sin Hund. Denne sidste var temmelig uteerlig i Aften, thi hvert Øieblik maatte Tobaksdaasen gotgiøre for den malpropre Lugt, hvormed han befængte os, og Kilianeren loe hiertelig derover, thi han har ikke meget meere Levemaade end

hans Hund, men er et ganske simpelt genie efter Professor *Hviids* Forskrift, forresten har han et meget utvungen Væsen, er fuld med Skarn langs op af Kiolen, Haaret hængende om Ørerne, taler om Jagt og Fegtning med megen Henrykkelse og fegter hvert Øieblik mod Væggen med forfærdelig lærde gestus; alt dette skeer dog med den yderligste flegma og Træghed, som kan tænkes.

16. Aug. Her er stort Selskab i Dag. *Benzons*, *Fabritius*'s, General *Ahlefeldt*, Grev *Schaffalitzky de Muckadell*[1]) og petit maitre *de Wit*, kongl. dansk 9de Cornet à la suite ved det fynske Dragon-Regiment (om Forladelse Titelen blev lidt lang). Der blev altsaa ei forrettet meget meer end at klæde sig paa, spiise, snakke og giøre complimenter i Dag. Ved Bordet fik jeg Kammerherre *Benzon* til Naboe, og han smaaesnakkede for mig om Børneopdragelse og forsikrede, at han havde givet sine Børn den selvsamme Opdragelse som sine Hunde og behandlede dem ganske paa een façon. Paa den anden Side havde jeg en Lieutenant *Flindt*, en Broder til Politiemesteren i Kbhvn., bekiendt under Navn af den gale *Flindt*, han logeerer her i denne Tiid.[2]) Jeg maa dog anmærke, at saa rude og umoralsk som jeg fandt ham i Odense i sine discourser og Grundsætninger, saa sædelig og moralsk har jeg fundet ham i den Tiid jeg har omgaaedes ham her; hvorfra skal man nu bedømme ham?

17. Aug. Retouren. Den samme Uorden, som hersker i Huuset, hersker ogsaa udenfor. Jeg har i Dag faaet Befordring fra Søebyesøegaard, jeg ventede fra Kl. 4 i Morges til Kl. 9 paa en Bonde, som skulde kiøre mig Halvveien, hvor jeg igien fik Anviisning paa

---

[1]) Vistnok Generallieutenant Hans Adolph Ahlefeldt til Bramstrup (1722—1807) og Oberst, Grev Albrecht Christopher Schaffalitzky de Muckadell (1720—1797).

[2]) Premierlieutenant ved fynske Dragonregiment Jacob Vilhelm Flindt (1770—1808) stod tidligere ved Husarregimentet, hvor han 1792 fik 4 Ugers Fæstningsstraf for verbale og reelle Injurier mod Civile. Afsked 1804 som karakt. Major. (Medd. af Oblm. Hirsch).

en anden Befordring; min første Kudsk var en gammel graae Olding, med et 3 Ugers gammelt Skieg. Saa stadig som Alderen havde giort ham, saa stadig kiørte han, langt om seent naaede vi Braabye. Dette gode Veir har giort Høsten saa travl for den stakkels Bonde, og det giorde mig virkelig ondt, at jeg uheldig skulde være Aarsag til den Tiidsspilde i saa kostbar en Tiid. Giestfrie og artige fandt jeg disse gode Bønderfolk, de bød mig Mad og Drikke af deres Huuses Gode. Her fik jeg en ung og rask Kudsk og see — jeg holdt paa Løgismose!

Ikke et Menneske hiemme. Dørene lukte, hvor jeg kommer. Jeg gik til Hovmesteren *Hierm*,[1]) men han var ogsaa ude, endelig søgte jeg Kokken, og strax fik jeg en deilig portion oplagt Melk og en prægtig stegt Kylling med grønne Ærter, som smagte mig ypperlig. Herskabet er paa Langesøe[2]) i disse Dage, de kom i Aften Kl. 7.

21. Aug. Søndagen. Sad ved mit Arbeide og tilbad, medens de andre søgte det offentlige Bedehuus. Orgelet gienlød i Huuset, thi her er Kirke paa Gaarden og Meenigheden istemte med skurrende Toner, men, frembragte af Hiertets Oprigtighed, vare de for Skaberen den yndigste Harmonie, og Englene henbragte dem i velklingende Lyd for hans Throne. Jeg lagde Penslen og spillede Schack med den ældste Greve. Tienesten var forbie, man samledes, og vi bleve kaldte tilbords. Geistligheden var tilstede, og Madam *Lobedanz*. Strax efter Maaltidet begyndte vi igien, hvor vi slap og anvendte heele Eftermiddagen paa dette saa interessante Spil, og heele Selskabet moerede sig over os. Madam *Lobedanz* spurgte, om vi ikke bestilte andet om Dagen end spille Schack. Comtessen lovede at spille et partie med mig i Morgen, og Tanken om den

---

[1]) Se Side 191.

[2]) Langesø hørte under Holstenhus og var altsaa i den gamle Geheimeraad Holstens Besiddelse.

Lykke og Glæde henrykte mig i det mindste til den tredie Himmel.

23. Aug. Grev *Trampe* reiste i Dag bort med sin ældste Søn til Vedelsborg, men enten Greven er hiemme eller ei, saa er jeg lige vel her. Grevinden er en meget god Huusmoder, og hun holder især meget af sin Hund, forresten er hun ligefrem, og der er slet ingen Pedanterie ved nogen her i Huuset. Hendes yngste Søn, pétit *Jean*, paa dansk Grev *Jens*, synes dog at have Fortrinnet blant Børnene, det er ogsaa en god Dreng, af Talent og got gemyt, — artige, venlige og oprigtige ere de alle, og jeg omgaaes som et Barn af Huuset. Comtessen er af en meget blød og følsom caracteer, hun philosopherer over Menneskets Elendigheder og beklager de stakkels Slaver, og det klæder hende ypperlig, thi Uskyldigheden ligger hende Ordene i Munden, og Naturens lemfældige Bud byder hende at føle over Medskabningers Usselhed, og hendes kielne Opdragelse har ladet Naturens simple Dyder udbrede sig i hendes heele Væsen.

24. Aug. *Hierm*, de unge Grever og jeg udgiør et Slags sluttet Bord til Thee om Morgenen. Hovmesteren er Theolog og snakker lidt om Bibelen sommetider. Forresten er Materierne forskiellige, og Hovmesteren svarer ja til alting, for, som han siger, at undgaae disputer, thi han har det tilfælles med de fleeste Theologer, at han hader det, som angriber Siel eller Legeme, han bestiller derfor ikke andet end spadseere, bade sig, lee og svare Ja, og er forresten en god Fyr, som sover og spiiser og ryger Tobak. Som jeg hører, er han entlediget fra sit Hovmesterie og er her kun som et Inventarium, efter at den ældste Greve er Student og den yngste Artillerie-Cadet, et smukt Træk af Greven at beholde ham alligevel, men smukkere af *Hierm*, om han anvendte denne ledige Tiid paa Studeringer og saaledes høstede Frugter af Grevens Godhed.

25. Aug. Atter til Søebyesøegaard i Efterm.

27. Aug. I Gaar malede jeg for mig selv, og ingen var hiemme, jeg spiiste roelig med det Selskab, som blev forstyrret, sidst af Kilianeren, som nu er borte; derimod er den ældste Grev *Schack* med samt de store Støvler kommen tilbage. Men i Dag, — i Dag arbeidede jeg med de Piger, som nermest kan settes i Ligning med Kiærsgaards, Frøknerne *Fabritius*, den ældste hedder *Constance* og den yngste *Vilhelmine*.[1]) De ere Glædens Engle, som oplive mig af min Kiedsomhed her, Eolus havde blæst Uskyldigheds Lokker i deres Haar, og uskyldige ere de, især *Vilhelmine*, thi *Constance* er meere vittig og lidt romantisk Følsomhed besidder hun, men det klæder hende uforlignelig. Frue *Brockenhuus* affecterer ogsaa romanske Følelser, men det klæder hende ligesom en Skræder at giøre complimenter. *Constance* er som Poppeltræet, glad levende og munter ved den mindste Bevægelse, *Vilhelmine* som den roelige Vidie-Busk, som lader Vinden passere over Hovedet, og bliver uforanderlig og speiler sig i den klare Bæk, for at kiende sig selv; men *Brockenhuus* er som Elletræet, der voxer rank og synes muntert, men staaer i Morads og er indvendig fuld af Ormestik.

28. Aug. Den eeneste Opvartning, jeg har her, er at faae min Seng redt, og dette maae jeg endda lade giøre, mens jeg sidder at male, hvor meget jeg har frabedt mig det, thi Pigen klager over, at hun har ei Tiid ellers.

Første Gang jeg var her og laae i Indqvarteering, lovede Major *Rosenkrantz* at skaffe mig et beqvemt Sted, hvor Portraiterne kunde hænge, til jeg kom igien, og dette var i en Billard-Stue, hvor der var det underligste Sammensurium, jeg endnu har seet. I Gangen til dette Værelse er Snedker-Værksted og Spinde- og Hegle-Skoele, hvor man gaaer i Blaar og Høvlespaaner til Knæene; strax indenfor Døren staar en halv Snees

[1]) Se Side 155 og 189.

Gryntønder, lidt bedre frem en Boghylde med Lavendel paa, atter et Par Skridt kommer nogle Dusin Ølflasker, endelig naaer man Billardet, herpaa findes Contoir-Anstalter, Tobaksdaaser, Kort, røgede Flæskeskinker etc. etc. og foruden alt dette en deilig Portion reent Skidt. Gaar man bedre frem, finder man Fade, Bord, en Lehnestol, hvor Majoren sover til Middag, Sække, Hør, Blaar, Forke etc. etc., og Væggene ere behængte med Flæsk, Kiød, Pølse, Uldgarn, Potter etc. etc. Midt i blant dette blev Skilderierne ophængte for at være ret sikre for Støv, jeg gruede; thi foruden at Gulvet var saa belagt, at man maatte være glad, naar det ikke gik over Skoene, saa vare Væggene ogsaa behængte med Spindelvæv, at enhver kortsynet ved første Øyekast anseer det for broderet Betræk. Imidlertid gik det got, thi da jeg kom igien, vare de saa reene, som om de havde hængt i det deiligste Værelse.

29. Aug. Vore unge Herrer gaae paa Jagt hver Dag, det er udentvivl en forførerisk Passion for dem, som først faae Smag derfor og ikke have andet at bestille; for Maleren er denne Fornøyelse ikke, thi den fordrer altfor megen Tiids Spilde.

Som vi sad tilbords, kom *Brockenhuus* [1]) meget uventende, han omfavnede kierlig sin Kone og Børn (en 4 Aars Datter og en 3 Aars Søn), og Glæden over denne Sammenkomst spillede i hans Øine, og han saae glad paa sine Børn og trykkede dem til sit faderlige Bryst med øm Følelse; jeg saae det og glædede mig og ønskede mig Tiid for at male denne Scene. Det er en munter Mand og levende, og jeg troer han er glad ved at være sluppet af Fuglebuuret, nemlig Hoffet. Han skal være i Slesvig igien den 4. Septbr., thi den 8de vil Prindsessen reise derfra. Kl. 7 kom de hiem fra Jagten i korte Trøjer, behængte med Krudthorn og Hagelpunge, samt Bøsse paa Nakken. Lotterie-Bordet

[1]) Se Side 189.

blev fremsadt, og alle Jagtredskaberne fulgte Jægeren til Spillebordet saa nær som Bøsserne.

30. Aug. Jeg bliver hver Dag meere og meere fortroelig med den yngste Grev *Schack*, han er ret artig imod mig og synes at attraae mit Selskab, thi han kommer gierne ind til mig, lige saavel i negligé som i fuld Paaklædning, og det pudrede Ansigt er jeg nu vant til. Hofmesteren [Brockenhuus] har i Dag fortalt os nyt af sin Reise: at Prindsen havde været ret fornøiet især ved at see den franske Armee [1]), levet friskt, givet Baller etc., at man i Tydskland spillede stærkt, at Banken i Pyrmont var sprængt 4 à 5 Gange i den Tiid, de vare der, at de Spillende, som ikke kunde naae Bordet, stode med lange Stokke, hvorpaa Louisdorerne hængte paa Enden og dermed pegede paa Kortet. At Jøder og Græker vare indladte ved disse Assembleer, at blant de første havde een to Gange sprængt Banken.

31. Aug. Atter reist til Løgismose, det incommodeerer mig dog den atter frem og tilbage Reise. Med Længsel saa jeg det kiere Spiir af dette Sted, som pipper frem over Skoven, der omringer det.

1. Septbr. Grevindens Broder, Generaladjutant *Paulsen* [2]) er kommen hiem, mens jeg var paa Søbyesøegaard, en god og ærlig Jyde, som reiser til Snapsthing og sætter Penge paa Rente, hvorfra han nu først kommer hiem, jeg har seet ham hos Stiftamtmand *Sehested* i Viborg. Forresten kan jeg got lide denne Gierrige, thi mig synes, han har noget saa got i sit Væsen og er artig og oprigtig, samt ligner min salig Morbroder som 2 Draaber Vand, man seer altsaa, at characteeren kan være forskellig, fordi Lineamenterne ere lige, thi min Morbroder var ikke gierrig. En Kammerjunker

---

[1]) Om Kronprinsens lille Rejse til Tyskland i Sommeren 1796 og hans Besøg hos den franske General Jourdan i Frankfurt, se E. Holm. Danm.-Norges udenrigske Historie I. S. 175.

[2]) Afsk. Major i fynske Dragonregiment, Generaladjutant Jens de Poulson (1742—1809) var en Broder til Grevinde Trampe. Han havde solgt sine Ejendomme Børglumkloster og Gunderup og levede i Viborg.

Scholten er her ogsaa i disse Dage, som er Tolder eller saadan noget lignende i Kiel.[1])

2. Septbr. Jeg har i Dag begyndt et nyt Slags Malerie, nemlig at male Portraiter i Profil, og Tolderen fik det Indfald ogsaa at lade sig male, han har det ærligste Physiognomie, som jeg troer nogen Tolder kan have. Men lidt Interesse hænger der nok ved ham, som hører Professionen til, thi vi spiller Lombre om Aftenen, men der vil han ei gierne ud med Skillingen, men vi klemmer ham paa Samvittigheden, og saa betaler han.

3. Septbr. Fulgte med Generaladjutanten til Søebyesøegaard. Ved Ankomsten fandt vi Forligelselses-Commissionen i Færd med en halv Snees Bønder, men det blev til en polsk Rigsdag og ingen Forlig blev tilveiebragt: Bønderne lode ikke til at være bange, men forlangte selv Lands Lov og Ret for sig. Sagen var om Skovhug. Majoren var vreed og bandede Colbiørnsen og Bernstorff, som havde forskaffet os saa mange Rebellere i Landet, thi hans Troe gaaer løs paa, at Bonden ingen større Ret har end den, Proprietairen vil unde ham, og at han ganske dependeerer af dennes Gotbefindende.

4. Septbr. O, Du Menneskets Ziir, hvorfore fornedres Du ofte ved Kryberie og slavisk Lydighed! Saaledes tænkte jeg, thi jeg hørte en Præst, en Lærer, at kalde Majoren naadig Herre, og jeg saae Majorens Folk at komme ydmygende frem og kysse hans Klæder, og min Tanke hævede sig stolt hen over dem begge, og jeg foragtede saavel den, som giorde det, som den der taalte det. O, at Taknemmelighed var udslettet hos Mennesket, raabte jeg, og han skulde være dydigere!

8. Septbr. Endelig er jeg bleven færdig her. I Morgen reiser jeg til Fraudegaard til Admiral *Kaas*, som har forlangt at tale med mig, samt General *Ahlefeldt*

[1]) Toldforvalter i Segeberg, Kammerjunker Friederich Christian Scholten (1757—1840) gift med en Datter af Kmhr. Benzon.

paa Brangstrup, saa at jeg ret har isinde at giøre Stadsvisiter i Morgen, den første Gang i mit Liv.

9. Septbr. Vindene, trætte af at fare giennem Lufften, lagde sig til Hvile i Nat. Jeg stoed op i Morges i et deiligt Veir, Solen skinnede blid paa Vandringsmanden og udbredte saliggiørende Varme over heele Naturen. Min Vogn kom, jeg var færdig og vi rullede afsted. Jorden var vaad af den lange Regn, og den paa Marken endnu udestaaende Sæd saae syg ud og bøiede Hovedet mod Jorden. Jeg kom til General *Ahlefeldt*,[1]) som tog mod mig og expedeerte mig paa Gangen. Jeg mærkede altsaa, at det ei er saa svært at giøre Stadsvisiter, og fortsatte Reisen med meere Mod. Efterat have giennemvandret adskillige halve Vinkler, Spids-Vinkler og smaae Cirkelslag, naaede vi Fraudegaard, man tog særdeles venskabelig mod mig, bød mig at bie til Middag, men da Kl. endnu ei var meere end 11 og jeg altsaa kunde aflægge mange Visitter til Spise-Tiid, saa excuseerte jeg mig og reiste videre.

I Tanke om at besøge *Kørbitz* kiørte jeg til Veyerup, som ligger $^1/_2$ Miil derfra, men pr. malheur traf ham ikke hiemme. Jeg aflagde en fransk visite hos Kammerherreinden og Frøken *Løvenhielm*.[2]) Vildfarende som hiin vandrende Ridder vankede jeg om og søgte Eventyr med min troe Følgesvend. Vi naaede et Leed, og her begyndte min Kudsk den første attaqve, Leddet retireerte ved første Anfald og ved at forfølge Fienden giorde han en god Favn Havre til Krigsbytte; thi dette havde han tilfælleds med Sancho, at han forsynede Hestene først, derimod var han ikke nær saa riig paa Ordsprog; thi han talede nesten slet intet. Vi reiste videre. Kl. blev 1. Jeg begyndte at tænke paa, hvor vi skulde holde Middag. En lykkelig Skiebne giorde, at vor Vei faldt forbie Hollufgaard, og min lykkelige Genius indskiød mig at giøre en visite hos *Heinen* paa

[1]) Se Side 196.
[2]) Se Side 171.

Hollufgaard for der at faae et Middagsmaaltid. Og hvilket Møde! Den deilige *Sophie!* [1])

Krigsraad *Vedel* med famille var kommen der i Aftes for i Morgen at tage til Sielland. Jeg saae hende, og Glæden giennemtrængte min Siel, da hendes deilige Ansigt malede sig i mit Øie. Jeg hilsede venlig, og smilende svarede hun mig. O, I! som prale af jordisk Lyksalighed, kom og føel Eders Ufuldkommenhed, thi jeg nød et Venskabs Haandtryk af en elskværdig Pige! Som Øyeblikke forsvandt de faae Timer, jeg her opholdt mig, allerede dalede Solen, og Kloden fulgte den i Hælene, — den bød mig reise videre. Bedrøvende saae jeg Afskeeds-Øyeblikket nærme sig. Farvel sagde jeg stammende og førte hendes Haand til mine Lipper, og hastig sneeg jeg mig bort og lukkede Døren. Snart sendte jeg flygtige Øyekast tilbage og saae hende i Vinduet og mit Øie fulgte hende som Magneten Nordpolen, men Veien cirklede og Huuset løb rundt og Vinduet skiulede sig bag et nyt fremkommende Hiørne og — — —. Saaledes skiuler Glæden sig for Mennesket midt i dens Nydelse, den cirkler bestandig med Sorg og denne baner atter Vei for nye fremkommende Glæder. — Tankefuld satte jeg mig paa Vognen, Ideerne gik tilbage til Don Quixote, jeg sammenlignede min Skiebne med hans, men jeg har en levende Dulcinea at tilbede, som fortiener det, og den Høiagtelse, som jeg bærer for hende, skal seent udslettes af mit Hierte. Jeg søgte Adspredelse og betragtede Naturen og Landmanden, som arbeidede og hentede med Hurtighed det deilige Korn og fyldte sine Huuse dermed og sankede det overblevne i en Hæsse. [2])

10. Septbr. I Aftes pakkede jeg ind. Grev *Trampes* Tiener kom for at skynde paa mig. Farvel, paa Vognen og ud af Gaarden var giort med eet. Farvel, tænkte jeg, jeg skal ei længes efterat komme tilbage. Jeg fik en

[1]) Se Side 180.
[2]) Forf. har rimeligvis endt Dagen paa Søbysøgaard hos Major Rosenkrantz.

gammel Væver til at kiøre for mig, en Leiesvend, og hans forskrækkelige Snaksomhed giorde mig strax munter og nødte mig til at blive i bedre humeur. Veilegaard loed sig see for os igiennem Skoven, jeg sendte den min Afskeedshilsen.

19. Septbr. [Løgismosegaard]. Beskieftiget med Maling, Schack-Spillen, Lombre og Farve-Rivning er jeg i disse Dage bleven forsømmelig med Dagbogen. I Aftes pakkede jeg ind fra Kl. 10 til 2, hvorpaa jeg gik tilsengs, allerede Kl. $5^1/_2$ blev jeg forstyrret, Generaladjutanten kom og med larmende Stemme opvakte mig, antændte mit Lys og formanede mig til Hurtighed, da vi snart skulde reise. De unge Grever skal med til Odense, og de havde samme Skiebne med mig. Heele Huuset kom strax i allarm, Theedrikken, Frokostspiisen, Paaklædning etc. medtog $3^1/_2$ Time. Vognene vare for Døren. Generaladjutanten fik commando over Grev *Jens*, og Grev *Frederich* og jeg satte os sammen paa en anden Vogn. Kierligheds-Taarer randt over bevægede Kinder ned til zitrende Lipper paa begge Sider, men vi kiørte, og ubevægelige stode Grevinden og Comtessen samt andre Huusgesinde og saae efter os.

Det var deilig Veir. Generalen indloed sig med pétit *Jean* enten i Moralen eller i Oeconomien, thi disse to Ting ere hans Lieblings-discourser, og han veed saa ret at forbinde dem med hverandre, at man skulde svære paa at al morale bestoed i bare Oeconomie. Jeg indlod mig med min Naboe og vi bleve ret fortroelige, vi lovede hverandre at vedligeholde en correspondance, og jeg skal holde det, thi jeg bærer megen Høiagtelse for denne Greve. Han er Student og har faaet bedste caracteer med Udmærkelse i alle Videnskaber ved sin Examen. Vi kom til Odense, hvor Greven, deres Fader modtog os, spiiste til Middag sammen paa Spiiseqvarteeret og skiltes derpaa ad. Vognene stode for Døren, Greven med sine Børn samt Tolderen fra Kiel satte sig paa dem for at fortsætte Reisen til Kbhvn., de for-

lode mig, og eensom stoed jeg tilbage, ligesom forladt af alle; vel har jeg Bekiendtere nok, men mit humeur var ikke stemt til at besøge nogen, og jeg bestilte en Vogn for endnu i Aften at kiøre til Brendekilde.

Endelig kom Vognen og jeg kiørte til Brendekilde, hvor jeg traf en Consistorial-Raad *von Westen*,[1]) som alt for længe siden har engageeret mig, men da Fruen reiser til Kbhvn., blev besluttet, at jeg skulde komme igien. Reiste igien til Odense, Kl. var 11, da jeg ankom, hvorfore jeg maatte søge min gamle Vert, Postmesteren.

20. Septbr. Hvile efter Arbeide og Træthed er det samme som Omvendelse efter Synden, begge Deele er velgiørende for Mennesket. Sielen stemmes derved til Roelighed, og Legemet fornyer sin Kraft; med denne fordoblede Kraft stoed jeg op og gik ned til min gamle Vert for at drikke Thee.

Som jeg i disse Dage ei kan komme til Langesøe, da Herskabet er ude, saa besluttede jeg at reise til Fraudegaard, hvor jeg ogsaa indtraf efter en Times behagelige Reise i et deiligt Veir. Jeg glædede mig ved at træffe den gamle Admiral *Kaas* munter og vel.[2]) Det er en smuk Gaard, jeg har faaet et net Logie her med Udsigt til en Blomster-Hauge og Vand og en derved liggende Mølle til Gienboe, hvis brusende Larm moerer Øret.

21. Sepbr. Admiralens ere i Dag reiste til Odense for at hente nogle Fremmede, de kom hiem Kl. $6^1/_2$ og medbragte, som man siger en Grev *Haxthausen* med Kone og Datter,[3]) og de maae være meget fornemme, thi for lidt siden kom Tieneren ind til mig

[1]) Brendekildegaard ejedes af fhv. Sognepræst Christian Ulrik v. Westen (1733—1808), der boede her efter at have taget sin Afsked 1790. Han var gift med Christiane Amalie Stampe, død 1818.

[2]) Se Side 164.

[3]) Geheimekonferensraad fhv. Stiftamtmand, Grev Gregers Christian Haxthausen (1732—1802), gift med Anna Elisabeth Juel (1750—1813), Søster til Admiral Kaas's første Hustru. Deres Datter Margrete Sophie Haxthausen (1772—1804) var Hofdame hos Kronprinsessen. Hun blev gift 1801 med Kammerherre Grev Detlev Frederik Rantzau.

med en compliment fra Admiralen, at jeg ei maatte fortryde paa, jeg fik min Mad ind til mig i Aften for Grevindens Skyld, og jeg forsikrede, at der var aldrig noget, som jeg fortrød mindre end saadanne Ting — virkelig ligegyldige, skiøndt Etiquetten har giort dem betydende. Men dersom min Ære bestoed i intet andet end at sidde ved disses Bord, da gav jeg ikke 4 Sk. derfor. Den Mand, som har Tænkemaade og Philosophie, maae æres af sig selv og sine egne Handlinger og ei af den Forbindelse, han staaer i med andre.

22. Septbr. *Homo est animal sociabile* — dette lærte min Fader mig, samt Udtydningen deraf, thi selv er jeg ikke stor Latiner, imidlertid finder jeg Sandheden af dette Ordsprog. Jeg troede, at jeg under Tiiden var Eremit paa Søebyesøegaard, men jeg merker nu, at jeg dengang var kun en Pharisæer, thi her smager det anderledes. Jeg sad ved mit Arbeide til Kl. var over 2 uden at see et Menneske, endelig kom en serviteur med en Tallerken Suppe etc., og da jeg har mit Kammer ved Siden af Spisestuen, saa fik jeg lidt Krydderi til Maden af de franske discourser, som smuttede giennem Døren med Tieneren, forresten levede jeg høit og fik Retter i svære Mængde. Her skal være Fremmede i Dag fra Ravnholt (Geheimeraadinde *Juel*)[1]) og jeg troer Hovmesterinde *Brockenhuus*, thi hun har været paa Ravnholt i nogen Tiid. Jeg blev truet med Visitter efter Bordet, men jeg var polisk, og saa snart jeg kunde komme giennem Spiisestuen, saa, medens de andre drak Caffe, listede jeg mig bort og gik til Veyerup for at besøge *Kørbitz*, som boer $^1/_4$ Miil herfra, thi jeg vilde ikke, at Frue *Brockenhuus* skulde see mig i denne min Fornedrelses-Stand. Jeg fandt her en Ven og var glad og lykkelig, jeg skienkede ham min Fortroelighed og udøste mit Hierte i hans Barm. O! tænkte

---

[1]) Geheimeraadinde Lucie Charlotte Sehestedt Juul født Scheel (1765—1839) til Ravnholt, Enke efter Grevinde Haxthausens Broder Christian Sehestedt Juul, død 1785. Hun blev 1823 Overhofmesterinde hos Dronningen.

jeg, velkommen tilbage, Du Selskabelighedens første Grundspire. Frøken *Løwenhielm*, hans Stifdatter, var i Marken med Pigerne at samle Champignoner, hun kom hiem; landlig, simpel og oprigtig som Naturens Yndling kom hun, og Sundheden var malet i hendes Ansigt, og skyldfrie Munterhed fremskinnede af hendes diamantklare Øjne. Jeg drak en velsmagende Kop Thee, og Kammerherren var saa artig at lade mig kiøre hiem. Jeg ankom, vores Fremmede fra Ravnholt vare borte. Jeg glæder mig ved, at jeg kan blive færdig her om 8 Dage, og *Haxthausens* reise paa Tirsdag; og faaer jeg først dem paa Døren, saa gaaer det nok got, thi Admiralen og hans Datter ere ret artige og venlige, og beder mig ind til sig om Aftenen.

23. Septbr. Malet paa Frøkenens Portrait, havde derved den Naade at see Comtesse *Haxthausen*, som under Arbeidet holdt Frøkenen med Selskab; en Kop Chocolade blev presenteeret, og uagtet jeg frabad mig den, som den der var uværdig i saa fornemme Selskab at nyde noget, saa blev jeg dog nødet dertil. Kl. 1 var jeg færdig. En fransk Emigrant fra Odense, som opholder sig hos Stiftamtmanden og kalder sig *Chevalier*, ankom, en artig gammel Mand, som talede med Smag om Malerier. Man forloed mig, strax kom en Tiener og inviteerede mig at spiise med Herskabet, udentvivl en Følge af min visite hos *Kørbitz* i Gaar eller og Nysgierrighed for at see mig. Jeg mødte paa Pletten og var stiv som en Pind, thi saaledes var heele Selskabet. Efter Bordet nød jeg en visite af heele Selskabet, jeg blev da bedømt paa Fransk, og jeg stilte mig an, som om jeg ei forstaaer et Ord deraf. Dog faldt Dommen ud til min Fordeel. Greven er en roelig gammel Mand med rund Paryk, lange Manchetter og smaae Skoespænder og et blaat Baand paa Vesten.

25. Septbr. Jeg stoed i mit Vindue og saae Blomsterne falme, thi Solen gik tilbage fra dem med stærke Skridt, og Vinteren nærmede sig og Kulden trængte

til de spæde Greene paa Træerne, de afkastede deres Blade, Vindene førte dem hvirvlende hen mellem Buskene og samlede dem til Føde for Vinterens fortærende Kuld og tæt Skiul og Varme for de unge og spæde Træers Rødder. Møllen susede, Allekerne skreege fælt i Træetoppene, og Vindene hvislede med iisnende Lyde paa Vinduerne, — jeg veeg tilbage, jeg frøs, jeg begyndte mit Arbeide. O, Du Livets Moder, jeg vil flye til Dit Hiem for at finde Varme, til Egne, hvor Dine velsignede Straaler er stedse tilstede.

26. Septbr. Atter i Dag var Geheimeraadinde *Juel* fra Ravnholt her med hendes to smaae Døttre og Kammerherreinde *Driberg* fra Odense. Geh.inden syntes temmelig overrasket ved at see mig fremkomme ved Bordet, og hendes to Døttre betragtede mig fra øverst til nederst med saadan Opmærksomhed, som en nye opkommen Mode, og nymodens var jeg vist i Selskabet, thi jeg havde par caprice beholdt mine Hverdagsstøvler paa, at man ei skulde sige, jeg forlangte at sees for min Klædedragt. Jeg blev placeeret mellem begge de smaae Frøkener, hvoraf den eene syntes at være 12 à 13 Aar, den anden 9 à 10, vakre Piger af Naturen, men formeget havde en qvælende etiqvette forkuet og nedbrydet deres naturlige Friehed, Kiedsomhed var malet i deres Ansigt, og den strængeste Taktik frembragte hver en Bevægelse af dem; enkelte franske stropher, slet pronunceret, blev foretrukken det meere naturlige Moders-Maal. Jeg beklagede disse og raabte Hævn over Menneskets Lænker, hvoraf maaskee disse vare de haardeste, skiønt de bares helst.

27. Septbr. Lykke paa Reisen tænkte jeg, da jeg fornam Rumlen af Vognen, hvori Grevens bleve transporterede bort.

28. Septbr. Forvalterne graceerer her i Egnen igien og lade sig see ved Taffelet, NB. naar vi ere eene hiemme, en saadan er her ved Navn *Schurmann*. Jeg troer de fleeste Forvaltere leve et meget ørkesløst Liv,

thi de see mig dovne ud i høi Grad, og naar jeg møder en Fremmed, kan jeg strax see paa ham, om han er Forvalter; lige som der gives visse famille-Træk, som de store kalde air de famille, saa gives der vist ogsaa visse Embeds-Træk, National-Træk, Professions-Træk etc. etc. og disse maae Malerne især studeere vel; saaledes maae en Procurator males ganske anderledes end en Kleinsmed, og en Forvalter være forskellig fra en Brændehugger, en Slagter udmærkes for en General, og en Kok klædes ganske anderledes end en petit maître.

29. Septbr. Velkommen St. Michel, men Du er lidt kold om Næsen! Dette mærkede jeg i Morges, jeg reiste til Veierup for at male Frøken *Løvenhielm.* Kammerherren var ikke hiemme, derfor tog jeg hiem til Middag. I Efterm. var Geheimeraad *Bülow* fra Sanderumgaard her en visite.

2. Octbr. Nu begynder de lange Vinter-Aftener at indfinde sig, jeg har anvendt nogle af dem paa at rive Farve, nogle paa at correspondeere og de sidste tvende paa at spille Lombre med Frøkenen og Forvalteren, hvorved Admiralen har været Tilskuer.

3. Octbr. Jeg reiste i Dag til Odense til *Trampes* for der at fuldføre nogle smaae Stykker, som ei bleve færdige paa Løgismose. Greven er endnu i Kbhvn., jeg logeerer i deres Gaard her og har faaet Generaladjutantens Kammers. Liv, Vrivl og Tummel er her overalt, og enhver Vogn, som passeerer, giør mig opmærksom, da jeg er vant til det landlige og stille Liv, — saa let forandres Mennesket.

5. Octbr. Saa foranderlig Mennesket er, saa foranderlig Levemaaden. Jeg er ikke det Menneske her i Byen, som jeg er paa Landet, her giør jeg Stadsvisitter, seer en og anden af mine Bekiendtere for et Øyeblik og retourneerer igien, men jeg er immer bedst faren hiemme i saa behagelig Selskab som Grevindens og hendes Datters, og jeg er her virkelig som hiemme. Det

hedder god Dag, farvel, og videre bekymrer den eene sig ei om den anden, saaledes var min Skiebne ifior her i Byen kold og ligegyldig, og i Aar, hvor blid, hvor lykkelig er jeg! Jeg kan nu vælge de Huuse, hvis Selskab kan moere og interesseere mig. Jeg gik i Dag forbie Clubben, farvel, tænkte jeg, Du var mig før en troe Støtte mod kiedende Eensomhed, men jeg har fundet Selskaber meere overeensstemmende med min caracteer, meere fødende for min Siel end de Evigheds Lombre-Kort. Besøgte min gode *Lindenfels* med hans kiære Kone og Datter.

6. Octbr. Markeds-Dag. Besøgte Geheimeraad *Holsten*, *Ewald*, *Schiern* osv. Gaderne vare opfyldte med Bønder og andre Landsbye-Folk, som alle saae 3 Gange saa poliske ud, som Fynboerne pleie, thi i Dag gaaer det løs paa Bedragerie. Jeg løb an i saadan en Sværm Bønder, hvor jeg blev hildet i saa meget Dynevaar og blaae Trøier, at jeg nær aldrig var sluppen løs igien. Fogden fra Løgismose er kommen i Dag og seer grumme galant ud med store Sølvsporer og anden dertil hørende Stads. Gik til *Lindenfels* i Aften og spillede min Schack med ham. Han spøgede med mig og sagde, at jeg var bleven Aristocrat, siden jeg kom paa Landet og havde omgaaedes de Store, jeg lagde det bag Øret, og saa snart jeg kom hiem, tog jeg Speilet og saae mig igiennem fra øverst til nederst; men jeg fandt mig selv ganske republikansk, hvorved jeg igien blev roelig.

8. Octbr. Efter mange Beslutninger og Forandringer var endelig bestemt, at jeg skulde kiøre til Langesøe til Geheime Raad *Holsten*. Kan jeg kun komme tilrette med min gamle Geheimeraad, thi han er snurrig, og en 80aarig Geheimeraad med en 17 Aars Kone, ça fait une difference.

Frue *Scholten*, [1]) som i Gaar er kommen hiem fra Jylland med hendes Fader, den gamle *Benzon* og har

[1]) Anna Sophie Scholten født Benzon (1752—1837), Datter af Kmhr. Chr. Benzon, gift med Kammerjunker Scholten, se Side 202.

seet Kammerjunkererens Portrait, er deri bleven saa forliebt, at der strax kom Bud efter mig, og hun vil males. Hun var særdeles galant og forsikrede, at hun endnu aldrig havde vildet betroe sit Ansigt til nogen Maler, førend hun nu havde seet sin Mand saa veltruffen; jeg blev rød og tænkte ved mig selv: O, at Du fortiente den compliment! Imidlertid lod jeg denne med fleere complimenter pas- og repasseere og følte hos mig selv min Ufuldkommenhed.

Lod i Aften hente Frue *Mylius's* Portrait, Grevinden og Comtessen forsikrede mig, at det lignede hende frappant og de tilraadede mig ei at røre noget derved. Det blev imidlertid Aften, vi fik Schack-Spillet fat, medens Grevinden spillede paa Claveer, og til Belønning for Comtessens gode Forsvar satte jeg hende tre Gange schackmat. Ofte belønnes Mennesket saaledes.

9. Octbr. Endelig kom Vognen Kl. 3. Grevinden med hendes Datter kørte $^1/_2$ Time forud, jeg fulgte efter og glædede mig inderlig over at jeg havde saa gode Anførere og som kunde hielpe mig de første Dage for den lange Weile, jeg befrygtede hos den gamle Geheimeraad paa Langesøe. Jeg stoed af ved Forvalteren, som jeg havde seet et Par Gange i Odense, strax kom Geheimeraadinden selv [1]) og spurgte, hvorfor jeg ikke kom op, og om jeg ingen Thee vilde have. Jeg krummede mig som en Orm for denne compliment og fulgte hende i Hælene. Det er en fortræffelig Dame, men hvor kan hun andet, — hun er Datter af det Trampeske Huus og dette er nok. Jeg kom ind. Excellencen var roelig. Det blev Aften, Comtessen forsikrede mig, at hun ennuyerede sig prægtig hos hendes elskelige Hr. Svoger og proponeerte mig et partie Schack, som jeg naturligvis ikke afslog. Imidlertid fortalte Geheimeraaden Historier for Grevinden, hvis epoque laa $^1/_2$ seculum tilbage. Han sad paa en Stol ubevægelig og fortalte i et væk, saa mekanisk som

[1]) Altsaa den unge Geheimeraadinde Holsten født Trampe.

et Uhr, der spillede et Stykke og blev uforstyrret, i hvad Indvendinger Grevinden end giorde.

Det er en prægtig nye Gaard her, som Geheimeraaden selv har ladet bygge fra Grunden af, og Værelserne ere over 7 Alen høie. Jeg har faaet Logie ved Siden af Forvalteren paa den eene og Stalden paa den anden Side, et Vindue med Udsigt til Borgegaarden, men er forfængelig nok til at troe, jeg har bedre Indsigt end Udsigt. Forresten forekommer mig alting ret muntert her.

11. Octbr. Nei, det er en gal Geheimeraad, jeg har med at giøre her, jeg tvivlede nok, men for Grevindens Skyld kunde jeg ikke nægte at komme. Efterat han 100 Gange har resolveeret at lade sig male, 50 Gange ladet mig kalde, 25 Gange sendt mig Afbud, 1 Gang ladet mig virkelig hente, er han bestemt paa ikke meere at lade sit Ansigt komme under Malerens Haand, thi siger han, paa en 80aars gammel Mand kan ikke være meget at male, men Grevinden forstoed den Sag uret, og sagde, at han endelig maatte lade sig male og forære dem sit Portrait, da de nu fik deres Datters, og 1, 2, 3 maatte jeg hente mine Anstalter. Geheimeraaden blev sadt i sin Lehnestol, begyndte sine Historier, som han slap igaar, og førend han var halv færdig dermed, see, da stoed allerede Excellencen ganske livagtig paa et Stykke Lærred. Det moerede ham, og faaer han først Smag derpaa, saa er han i Stand til at lade sig male en halv Snees Gange, og raisonable er han i sit lykkelige Lune. Han fortsatte Historierne, medens jeg fortsatte Schackspillet, da Dagens Arbeide var fuldendt.

12. Octbr. Reiste igaar til Odense for at fortsætte Frue *Scholtens* Portrait og derefter til Fraudegaard, hvor jeg endnu har et Par Dages Arbeide. Jeg fik til Reisecompagnon en Birkedommer *Troyel* fra Odense, min gamle Bekiendt og Ven fra Lombre-Selskaberne, en værdig gammel Mand. [1])

[1]) Birkedommer, senere Raadmand i Odense Hans Jørgen Trojel (1741—1809).

13. Octbr. I Form. hos *Scholtens*, ærgerlig i Hovedet, thi jeg havde slette commoditees ved Arbeidet, slet Lys og for lidt Tiid; thi det høie Herskab skulde spiise, hvorfor jeg maatte recommendeere mig; jeg søgte min Grevinde, som var kommen hiem fra Langesøe med hendes Datter. Jeg forloed dette behagelige Selskab Kl. 5 og reiste til Fraudegaard, jeg spaaede mig kun liden Fornøyelse i dette qvarteer, dog glædede jeg mig, at *Haxthausens* ikke var der meere. En Tiener bad mig komme ned for at passeere Aftenen hos Herskabet, jeg adlød og havde den Ære at være Tilskuer ved Admiralens Avislæsning, Frøkenens Spinden og Jomfrue *Hagerups* Syening, et kiedsomt Arbeide. Jeg kastede mig paa en Stoel med Benene overkors og speculeerte forskrækkelig, snart var jeg i Sielland, snart i Tydskland, snart i Italien og snart kun hos Admiral *Kaas*, endelig kom vi tilbords og efter Maaltidet recommendeerte jeg mig.

17. Octbr. Besøgte i Efterm. Geheimeraad *Bülow* [paa Sanderumgaard]. Det var et deiligt Veir, og jeg spadseerte den $^1/_4$ Miil med megen Fornøyelse. Han har en deilig Samling Malerier, og han viiste mig rundt omkring over en Time. Jeg fandt en elskelig Fætter og Raad der, en Kammerjunker *Hoppe* (Geheimeraadindens Broder), jeg gav mig tilkiende for ham og sagde, hvem jeg var, samt at vi vare i famille. Men jeg troer, at dette familleskab ikke stoed Kammerjunkeren an, thi han svarede i en temmelig kold Tone, at han vel vidste, at hans Mormoder havde været en *Hansen*, men at det var Folk, som han slet ikke kiendte, da de vare døde, førend han blev født, jeg forsikrede, at jeg netop havde havt samme Skiebne og ledte strax Samtalen paa andre Ting.[1]) Geheimeraadinden taug stille og gav sig ikke tilkiende; og Geheimeraaden læste sine Breve, thi Po-

[1]) Kammerjunker senere Hofjægermester Frederik Hoppe (1770—1837) til Tybjerggaard og andre sjællandske Gaarde var en Broder til Geheimeraadinde Else Marie Bülow (1767—1835). Deres Oldefader Kommandør Peter Hansen, død 1727, var en Broder til Hans Hansens Bedstefader.

sten kom just i det samme.[1]) Jeg recommendeerte mig og passeerte igiennem en heel Deel Skidt et Stræde, som førte saavel til som fra Gaarden. Jeg gik paa Hiemveien og moerede mig over Verdens Daarligheder, thi jeg var i et extraordinaire humeur.

19. Octbr. Jeg reiste i Dag fra *Kaas's* og glædede mig, at jeg der var færdig; jeg følede intet ved Skilsmissen, thi jeg iilede til bedre Venner, thi jeg finder mit Paradiis, hvor jeg finder mine Venner, og dem fandt jeg ikke paa Fraudegaard, thi jeg var fremmed som Abraham hos Melchisedech.

20. Octbr. Reiste fra Odense til Langesøe til Geheimeraad *Holsten.*

22. Octbr. Dersom noget er til i Naturen, som er virkelig Dyd, dersom denne engang skal vente Belønning, da maae Geheimeraadindens Løn være stor, thi at omgaaes Geheimeraaden, saaledes som hun omgaaes ham, dertil hører stor Dyd. Hans Hoved-princip er at betænke sig, og i mindre Tiid endnu end en Time kan han forandre Planer 10 Gange. Dette maae enten være Beviis paa megen spiritus eller stor Daarlighed. I Form. sad han for mig, og han sover og snakker og snakker og sover uden Ophør.

24. Octbr. Situationen omkring Gaarden er her meget smuk, man gaaer ligefra Hovedbygningen ind i Skoven, som er meget vidtløftig, og overalt finder man afskuffede Gange. I Efterm. spadseerede jeg en Tour der med Geheimeraadinden medens Geheimeraadens Middagssøvn. Hun viste mig hendes sædvanlige Tuurer, og forsikrede, at hun ofte gik dem alleene med Fornøyelse, blot i Selskab med hendes lille troe Hund; at Eensomhedens kiedende Byrde vel undertiden plagede hende, men at hun ved Ideernes Anspændelse og Tankernes frie Løb stedse overvandt denne Kiedsomhed. Lykkelig er den som med Young kan sige: det er Daar-

[1]) Bl. a. sikkert det i Memoirer og Breve III. S. 27 f. trykte Brev af 11. Oktbr.

lighed at troe sig uden Selskab, fordi man er eene; den tænkende Mand finder stedse Føde i sin egen Omgang, — saaledes Geheimeraadinden, thi hun besidder megen Forstand og en fiin Tænkemaade. Vi vandrede omkring en Times Tiid; som Øyeblikke forloed Tiiden os. Aftenerne passeerer jeg enten ved at accompagneere Fruen ved Claveeret eller ved at læse Aviser for Excellencen, eller og ved at vinde Garn med Fruen, i sidste Fald tænker jeg paa salig Hercules, som forfaldt til qvindelige Arbeider, men jeg var heller aldrig saa heroisk som han; meere vant til stille og siddende Beskieftigelser, falder det ikke saa meget i Øinene som den, der af Naturen var dannet til Kriig og Blodsudgydelse.

25. Octbr. Generaladjutant *Paulsen* er kommen her i Dag. Tonen i Huuset blev strax omstemt, jeg hører ikke et Ord tale uden om Oeconomie. *Paulsen* roeser iser Kammerherre *Adlers* Huus her paa Egnen, hvori man kan lære Oeconomie-Videnskaben fra Grunden.[1]) Generaladj. er en Mand, som eier over 25000 Rdl., har 300 Rdl. aarlig Pension, han gaaer 14 Aar med en Kioel, og fordie den skal ikke spildes siden, saa bruger han Stumperne til Buxer, iøvrigt er han et stort Sviin, han spiiser, drikker, sover, ryger Tobak, spiller lidt Lombre imellem, og deri bestaaer hans heele Levnets Løb; om han nu har nogen Fornøyelse for sine Penge, skal jeg ikke kunde sige. Dette veed jeg, at jeg vilde være meget ilde faren dermed i lige casus.

27. Octbr. Reiste i Dag til Odense for at freqventeere □ [2]). Jeg stoed af hos min Grev *Trampes*, og uagtet han selv ei endnu er kommen fra Kbhvn., saa forblev jeg der i Dag over. O, at jeg ikkuns vidste at viise mig erkiendtlig for disse Folks Godhed imod mig!

Jeg nød Aftensmaaltid i □. Gierne havde jeg forladt denne efter Arbeidet for at passeere Aftenen hos

---

[1]) Christian Holger Adeler til Hindsgavl (1743—1801).
[2]) Frimurer-Betegnelse for „Logen".

Grevinden og Comtessen, thi der er jeg frie for de uendelige ceremonier, som Mureriet plager mig med. Jeg maatte forrette Secretair-Arbeidet i □ i Aften og jeg extemporeerte frisk væk i Protocollen og extraheerte en Tale, som Mesteren holdt. Eendeel af de ældre Brødre spidsede Øren ved denne min Kiekhed og hastige avancement, og en Præst, vi havde iblant os, kunde ikke tilfredsstille sin Nysgierrighed ved Hørelsen alleene, men efter Forretningen lod han Øinene giennemvandre min Protocollation; jeg blev rød og bleg derved, at jeg som en ung, uerfaren og læg Dreng vovede mig for en lærd Mand at begynde et mig saa overlegent Arbeide. Men jeg troer, Selskabet lod mig føre dette Embede for at prøve mig, og Prøven gik jeg igiennem, som jeg tør være bekiendt, thi i at extemporisere har jeg temmelig Øvelse, da jeg aldrig concipeerer, hvad jeg skriver.

28. Octbr. Reiste igien til Langesøe og fik *Heusser* til Reise-compagnon, som var mig meget behagelig, thi denne Italiener fortalte mig saa meget om sit Fædreland; Florens er udentvivl hans Fødeegn.

30. Octbr. Jeg er her ret vel paa Langesøe; den Tone som hersker her i Huuset er saa overeensstemmende med min caracteer, thi den stive og stolte Levemaade, som indesluttede mig paa Fraudegaard, er her adspredt i den frie Luft. Geheimeraaden er en gammel Nathue, for hvem man kan giøre og lade, hvad man vil, Fruen er en særdeles god og dydig Dame, menneskekierlig, venlig og ligefrem mod alle. Hun moerede sig med sine huslige Forretninger, spinder, syer, vinder Garn, leer lidt af Excellencen, naar han er altfor komisk, og spiller undertiden paa Guitar for at fordrive melancholske Griller, som hun ofte har Aarsag at blive angreben af. Jeg talede i Aftes med hende om det menneskelige Livs Foranderlighed. Ja, Hansen, sagde hun, ti Gange hellere døe end nok engang at giennemvandre mit sidste Aars Skiebne!

Jeg saae hendes Skiebne, jeg billigede hendes Ønske, og jeg sendte til Guddommens Throne et Suk om hendes Hielp. O, at jeg dog maatte være værdig nok for at blive bønhørt!

5. Novbr. Nei, Excellencer er dog Excellencer, som troe de have Privilegium paa at være impertinente mod Folk. Geheimeraaden har giort saa store Ord om den raissonableté, hvormed han vilde aflægge mig, og da jeg i Gaar skulde have min Betaling, var den slettest af alt, hvad jeg endnu har faaet. Jeg tog mig den Friehed at sige ham det, samt at man paa andre Steder havde givet mig saa og saa meget, og at jeg var vant til at giøre mit Arbeide og tage min Betaling derfor uden at lade mig skienke noget. Saaledes tog jeg Afskeed med ham i Dag. Anderledes var den Afskeed, jeg tog med Geheimeraadinden: saaledes som det følsomme Menneske forlader sin Ven, sin Broder eller Syster, thi hun er en retskaffen Mands Syster og hvert følsom Menneskes Ven. Farvel, sagde jeg til hende, jeg skal erindre Dem med den Høiagtelse, som jeg skylder Dem, og hvorpaa De har saa billig en Fordring. See, et Øyeblik forsvandt, jeg rullede bort. Jeg kom til Odense. Jeg har faaet min forrige Vert igien paa Adressecontoiret og er ganske forlegen med min store Stue, hvor Tankerne spredes altfor meget. Der hører megen Forstand til at fylde et stort Værelse, jeg slutter det er Aarsag, at vores første Mænd ofte fødes i de mindste Huuse, som Thaarup siger, og indseer derfore nu først, hvorfor et Studeerekammer skal være lille; hvoraf skulde det nu komme, at Excellencer og store Folk gierne have smaae Hoveder? Ufeilbarlig ikke af andet end af deres store Værelser, thi deres Smule Forstand (som de kunde have) dunster reent ud i den vide Luft.

8. Novbr. Vi skal nu have danske Comoedier her i Odense, og de fleeste, besynderlig blandt Borgerne, glæde sig ret derover, at de saaledes kan blive det

tydske Pak qvit.[1]) *Heusser* har været i Kiøbenhavn i Sommer og engageeret en heel Hob Skuespillere, som i disse Dage ere komne hertil. Heele Byen var nysgierrig for at see disse. Acteurerne bestaae af Studentere, Architectere, Lomme-Procuratorer, Haarskierere og simple Dagdrivere etc. etc., Actriserne af Madamer og Jomfruer, som tilsammenlagt af begge Kiøn udgiør 27 Stykker. Da man nu har mættet Synet med at see dem, saa er derpaa Nysgierrigheden for at see den første Comoedie steget til en høi Spidse; man beklager desaarsag saare Dronningens Død,[2]) som heri har giort en Standsning — med Klæderne sørges for Dronningen og med Hiertet for Skuespillerne.

Imidlertid gives derom ogsaa 2 Partier. Entrepreneurerne for den tydske Trup ere blevne fortrydelige og vil i Aar slet ikke abonneere, blant disse er Kammerherre *Juel* og *von Kroghen* etc., men vi — thi jeg hører til det danske Partie — holde Ørene stive og bande paa, der skal være danske Comoedier. Imidlertid er her Anledning nok til discourser i disse Dage. Hvad enten man hører Fransk, Dansk, Tydsk eller noget andet mæle, saa er det Comoedie for og bag, hvorfor skulde da jeg ikke tale om Comoedier og udzire et af mine Dagbogsblade dermed. Jeg for min Part giør ikke meget af enten det Dramatiske eller Theatralske og skriver derfore maaskee med altfor megen Kulde derom, men midt i November uden Ild i Kakkelovnen kan man ei vente megen Varme; jeg føeler meere ved at være i Grevinde *Trampes* og hendes Datters Selskab, hos hvem jeg har passeeret Aftenen, da de igaar kom fra Løgismose; alt Theatralsk og Dramatisk er her borte og oprigtig Venskab har indtaget deres Plads.

[1]) Der havde rejst sig en stærk Stemning i Byen for Opførelsen af danske Skuespil, og man delte sig nu i to Lejre, der ved Kabaler, Intriger og Avisskriverier bekæmpede hinanden. I Novbr. 1796 blev imidlertid det „odenseiske danske National-Theater" aabnet. Med Hensyn til dets Skæbne og Forhold henvises til K. Schmidts Theaterforhold i Odense. S. 241. flg.

[2]) Enkedronning Juliane Marie døde 10. Oktbr. 1796.

10. Novbr. I Dag kom *Trampe* fra Kbhvn.

13. Novbr. Reiste til Løgismose med Grev *Trampe*, jeg kan ikke tænke paa denne Mand og hans famille uden den største Høyagtelse, jeg havde den største Fornøyelse paa Veien under en behagelig Samtale — Brødre passende.

17. Novbr. I Dag ere Comoedierne da endelig begyndte. Et Stykke kaldet „Gulddaasen" blev opført, og eftersom det var første Gang og af udannede Skuespillere, saa gik det ganske got.[1]) Een heel Mængde Tilskuere vare forsamlede. Man loe, kneisede, gabede og gik. Clubben var Samlingspladsen efter Comoedien, en heel Sværm mødte her og alle roeste og glædede sig over de danske Skuespil. Det gaaer mig her med Clubben som med mit store Kammer, Adspredelsen er mig for stor, og jeg er for lidet Hofmand til at kunne gaae fra een til anden og tale tre Ord uden videre Meening og Sammenhæng.

1797

19. April. Farvel Odense! Saa tænkte jeg og sad alt paa Vognen og kiørte til Juulschou i et deiligt Veir paa nogle Dage for at fuldende Generalkrigskommissair *Lindegaards* Portrait. Lærkerne sang for mig i concerteerende Toner, og den landlige Luft vederqvægede min Lunge, men Tankerne svævede omkring i den aabne Mark. Snart kom jeg til Gaarden, hvor jeg fandt *Lindegaard* med samt hans Huusgesinde[2]) at omringe et rundt Bord, i hvis Midte fandtes et stort

---

[1]) Olufsens bekendte Komedie, der første Gang blev spillet paa det kgl. Theater 2. Maj 1793.

[2]) Generalkrigskommissær Eskild Salomon Lindegaard (død 1811) gift med Petronelle Sehested, en Søster til Ritmester Sehested til Billesbølle og til Kammerjunker Jens Vilhelm Sehested.

Fad Østers, hvoraf enhver med Begierlighed hentede een efter anden; til Skillerum mellem Pladserne var opreist en Flaske engelsk Øl som fulgte Østerserne lige i Hælene. Alt dette var for mig et Intet, thi jeg nyder ingen af Deelene, man satte andre Ting for mig og jeg mættedes. Vi stoede fra Bordet, og strax reiste *Lindegaard* til Odense.

Det første, jeg spurgte om, var et Kammer, og dette sadte allerede Tieneren i stor Forlegenhed, thi derpaa var aldrig tænkt, forsikrede han. Endelig efter megen Vimsen blev jeg med samt min Kuffert indført i et lille Kammer, hvori fandtes to Senge, en heel Hob Lovkyndigheds-Bøger, en stor Casse fuld af Glasstykker, som han sagde var Lysekroner, men ingen Kakkelovn. Huuset vrimler af Haandværksfolk, Snedkere, Tømmermænd, Malere etc.; blandt disse adresseerte jeg mig til en Maler *Lange* fra Faaborg, hvis Broder jeg har kiendt fra Kbhvn. Jeg fandt min Skiebne som Fuglens, der er berøvet sin Friehed. Jeg søgte i disse Tanker mine Papiirer, fandt min Dagbog og see: den standsede ved 17. November og nu skriver vi den 19. April! Jeg eftertænkte, hvad betydeligt, der kunde være indtruffen i dette Mellemrum og besluttede at samle Stumperne deraf i denne min retraite. For i Dag vil jeg slutte, thi Aftenluften gientager: her er ingen Kakkelovn!

24. April. Nei, at tænke paa Odense, naar man er paa Juulschou, og samle Tankerne for at tilbagekalde den passeerte Tiid er ikke til at vente. Desuden er min Levemaade i Odense denne Vinter den samme, som den var ifior, og den har jeg tegnet. Her paa Juulschou derimod lever jeg et ganske nymodens Liv og det maae ihukommes. *Lindegaard* kom hiem Dagen efter, den 20. — Comoediernes Ankomst i Odense forstyrrede ellers meget min selskabelige Fornøyelse, thi da disse begyndte, var *Trampes* ikke meere hiemme om Aftenen, hvor jeg tilforn nød saa mangen en be-

hagelig Time. [1]) Vel kom jeg der hver Middag, thi Greven har viist den Godhed for mig, at give mig frie Bord her i Vinter. Men som oftest kaldte Tiiden mig strax efter Middag tilbage. Og da de første 2 à 3 Uger vare forbie af Comoedien, saa kiedede dette mig, jeg tyede derfor tilbage til den respective Club, som bestaaer af meere end 200 Medlemmer og passeerte der mine Aftener. —

Her er en Secretair *Thaarup*, som skal være *Lindegaard* til Selskab, og han er oftest Gienstanden for de faldende Vittigheder; selv *Lindegaard*, skiønt uvittig af Naturen, bruger ham som en Prøvesteen for sin Forstand, thi naar *Thaarup* bliver vreed, saa veed *Lindegaard* strax, at han har blandet den for stærk. Forresten er Levemaaden her underlig, thi Kl. 11 à 12 staaer man op, saa snakker man om Jagt til den er 2, saa husker man, at der skal spises først, efter Maaltidet skal man kiøre en Tour, som dog gierne forandres til et partie Lombre, som vedvarer til Kl. 11 à 12 igien.

26. April. Reiste i Dag med *Lindegaard* til Odense, uden at have fuldført hans Portrait, thi i Morgen skal jeg i □ og desuden seer det vanskelig ud at faae denne General til at sidde for mig, thi hans Ideer kan lige saa snart forandre sig fra en Jagthistorie til at sidde for Maleren, som han blev forandret fra *Salomon Lindegaard* til Hans kongelige Majestæts høitbetroede Generalkrigskommissær. *Sehested*, som i nogle Dage havde været paa Juulschou, reiste med og S. T. Hr. Secretairen, som fra Næsen af og heelt ned igiennem ligner Geheimeraad Br . . . t [2]) som 2 Draaber Vand ligne hverandre.

27. April. Det er besynderligt, nu kan jeg sidde heele Timer og studeere, førend jeg kan faae det første

---

[1]) Grev Trampe var meget optaget af Theatret, hvis Ledelse han, som ovenfor omtalt, snart helt overtog.

[2]) Brandt?

Ord skreven, og ifior da jeg hver Dag skrev i min Dagbog, havde jeg altid Materie nok.

31. Mai. Saavidt kom jeg dengang. Naar man har mange Jern i Ilden, saa bliver nogen af dem brændte, siger Ordsproget, og dette maae jeg sande, thi nu skal jeg male, nu rive Farve, nu hen til den eene, nu til den anden. For nogen Tiid siden maatte jeg til Hollufgaard og sinkede der 2 Dage ved at vaske Malerier af. Nogle Dage derefter kom *Plessen* tilbage fra Sielland og sagde, at jeg den 21. Junii maatte være færdig at gaae til Kiel; saa kier denne Tidende end var mig, saa giorde den mig dog Hovedet kruuset, thi jeg seer ingen Muelighed i at blive færdig førend først i Julii Maaned.

3. Junii. Pinze Aften. Ogsaa den Maaned blev begyndt, som skulde jage mig fra Odense. Maatte mit Hierte kun aldrig glemme den Tak, jeg skylder dette Sted, og blant dem alle udmerket Grev *Trampes* og Kammerherre *Benzons*, de have viist sig som mine sande Venner, og en sand Ven er et kostbart Klenodie.

4. Junii. Havde den Ære af Hr. *Schakerts* og Kones Besøg, han var kommen hiem fra Dresden i Gaar. Han hilsede mig fra *Wulf*,[1]) at han endnu er i Dresden.

19. Junii. Efterat jeg havde indpakket til Kl. 8, gik jeg til *Sehested*, [2]) som havde bestemt mig at møde Kl. 9 i det seneste, men han var endnu langt tilbage, derfore gik jeg til *Lindenfels* og *Hempel* for at sige Farvel. [3]) Hos den første har mine Visiter været sieldne, siden han i Vinter kiøbte Adressecontoiret, hvortil jeg hos *Trampes* etc. etc. skaffede ham 1000 Rdl.s Caution og Udlæg, thi strax efter broullieerte han sig med Interessenterne, hans virkelige Velgiørere, og dette afskrækkede mig fra hans Omgang, thi Utak-

[1]) Se Side 1.
[2]) Se Side 181.
[3]) Lindenfels og cand. theol., Bogtrykker Søren Hempel (1775—1844) købte 1796 i Kompagni Fyens Stifts Adressekontor og Bogtrykkeri i Odense. Hempel blev senere Raadmand og Kancelliraad.

nemmelighed er den største Last hos Mennesket. Derfra til *Trampes*, hvor der skulde dejeuneres. *Sehested* mødte og denne Froekost varede to fulde Timer, et Arbeide, som ennuyeerte mig meget, thi naar jeg er mæt, som kan skee [paa] 5 Minuter, saa kieder jeg mig forfærdelig ved et Bord; men *Sehested* havde faaet en kalkunsk Steg for sig, som moerede ham kongelig. Endelig slap vi, og Taarerne løb mig paa Kinderne, da jeg forloed dette Huus, disse Folk, som have været mig i Forældres Sted her i Byen. Endelig kom vi tilvogns, vores Vei løb forbie *Trampes*, jeg saae glad til Vinduerne og fik et venlig Aasyn tilbage, og de forsvandt. — Saaledes forsvinder Verdens Herlighed, saaledes Menneskets Lyksalighed, saaledes Livets Glæde.

Jeg overloed mig nu til min Reisecompagnon, vi sad vis à vis i en Postvogn, og han underholdt mig med Drikke- og Elskovs-Viser den første halve Vei og moerede mig ret, thi lystig er han og Libertiner af første Classe, den anden Vei sov han bort med Piben i Munden og overloed mig saaledes til mine egne meere stille og roelige Betragtninger. Vi ankom i den ommeldte Forfatning til Billesbølle, og Kalkunstegen fandt sig ypperlig efter den Søvn, *Sehested* havde faaet. Her ventede allereede Maaltidet paa os, thi Kl. var 3. Krigsraad *Vedels* vare her; neppe reiste vi os fra Bordet, før Lombre Kortene modtoge os; jeg saae længselfuld efter Haven og den skiønne Skov, som omringer den, thi saadant Syn er nu nesten fremmed for mig.

20. Junii. Velkommen tilbage I søde landlige Glæder, som have været skiulte for mig, siden ifior jeg var paa Kiærsgaard og Løgismose, velkommen tilbage, sagde jeg, og jeg følede dem igien at opfylde min Siel. Det Bekiendtskab, som jeg giorde her ifior, har giort, at jeg strax var hiemme her, desuden ere disse Folk særdeles artige og selskabelige. Ritmester *Sehested*, som boer her paa Gaarden, er en Broder til Kammerjunkeren, som jeg fulgtes med i Gaar. Han

passede Froekosten, medens jeg malede, og dermed vare vi begge lige tiente. Han tog Middagsmaden med og reiste derpaa hiem til Odense, det er en god Karl, men han spiiser og drikker lidt formeget, nu — han kan taale det og trives ret got derefter. [1])

21. Junii. Ritmesteren og hans Kone i Cirklen af deres vakre Børn ere ikke rige, men lykkelige, og enhver, som seer dem, maae allereede derved blive lykkelig. Jeg spadseerte med dem i Aften i deres lille Skov, de talede med mig om deres huuslige Sager, om de Besværligheder, hvormed det menneskelige Liv var forbunden, og den Belønning, som deres Børn skienkede dem for al deres Møie. Ritmesteren har i denne Tiid solgt Billesbølle, men bliver boende her til Mickelsdag. Han beklager sig meget over at han har maattet skille sig ved dette Sted, men Nøden har tvunget ham dertil. Han har en hovedriig Fader, som slet ikke vil understøtte ham, uagtet han maaskee legger 7000 Rdl. op hver Aar. Ritmesteren med samt sine mange Brødre lever altsaa i Haabet om Faderens Død. O, Skrækkende Tanke i den menneskelige Siel!

Det blev koldt og vi vendte tilbage, de smaae Børn løb foran, glade og muntre, og den ungdommelige Ild var malet i deres Ansigter. *Sehested!* Du er en lykkelig Fader, men en ulykkelig Søn!

22. Junii. Frue *Vedel* fra Kiersgaard [2]) kom her i Efterm. Hun inviteerte Ritmesterens til paa Søndag Middag (og Grev Ego med), thi heele den *Benzonske* Familie kommer der paa Løverdag og bier til Middag, der bliver altsaa stor Galla, jeg har derved tillige den Glæde at see Frøken *Benzon* endnu eengang som Pige. Jeg malede just paa Ritmesterens Portrait, da Frue *Vedel* kom, og vi bleve uforstyrrede ved vores Arbeide,

---

[1]) Se Side 195. Ritmester, senere Major Frederik Jørgen Sehested til Billesbølle (1761—1849), som han solgte 1796, hvorpaa han købte Nordskov. Han var gift med Anna Maria Fabritius Tengnagel (1765—1835) Datter af Kammerherre Michael F. T.

[2]) Se Side 179.

medens Fruerne discoureerte om Moderne, Kioler, Chemiser, Hatte, Skoe, etc. Disse Sager bleve afgiorde og Theebordet fremstoed, det lod til at Frue *Vedel* ikke var stor Liebhaber af sine fornemme Fremmede. Men Moderne har ogsaa saaledes forqvaklet det for os arme Mennesker, at enhver ærlig Mand og Kone nok maae være bange for at tage imod Fremmede; først at passe paa, der bliver Retter nok, dernæst at de kommer i deres behørige Orden, saa at rangseere Giesterne ved Bordet, siden nøie observeere enhvers anciennieté og Rang og endelig at staae op, bukke og neie meget dybt og takke forfærdelig, fordie de have giort dem den besynderlige Fornøyelse at accommodeere dem med deres Nærværelse.

25. Junii. Reiste idag til Kiersgaard med Ritmesterens, det regnede og vi bleve næsten giennemvaade. Kammerherre *Benzons* var paa Kiersgaard, de ligge paa deres Reise til Jylland for at bievaane Kammerjunker *Benzons* Bryllup, som skal holdes i Dag 14 Dage.[1]) Frøken *Benzon* er ogsaa blevet forlovet med en Kammerjunker *Retz* fra Jylland[2]), og hun med hendes Moder vare reiste til Holsøegaard for at see den tilkommende Boepæl Paltsgaard. Saa glad som vaad kom hun tilbage, hun studsede ved at see mig endnu, thi vi havde allereede i Odense taget Afskeed med hverandre.

Jeg tog Afskeed med *Sehesteds* og blev paa Kiersgaard, hvor jeg skal tegne de smaae Børn af.[3]) Jeg er her saa lykkelig og saa vel paa disse to Steder, at jeg i Sandhed ikke veed, hvilket jeg skal give preference, allerhelst da den deilige *Sophie* ikke er paa Kiersgaard i Aar, ellers kunde jeg let hælde til det partie, men

---

[1]) Kammerjunker, Vicelandsdommer, senere Kammerherre og Amtmand i Randers Jens Benzon (1767—1839), Søn af Kmhr. Chr. Benzon, blev 1797 gift med Antoinette Margrethe Gersdorff (1773—1834), Datter af Stiftamtmanden i Fyen Poul Rosenørn Gersdorff til Vosnæsgaard.

[2]) Se Side 145.

[3]) Disse Jakob Wedels og Frederikke Louise f. Dinesens to Børn blev 1826 adlede med Navnet Wedel-Heinen.

Frue *Vedel* venter hende med fleere Systre hertil først i næste Maaned.

30. Junii. Reiste i Dag til Odense for at freqventeere □.

1. Julii. Endnu traf jeg *Trampes* i Odense, jeg tog Froekost med dem, som hører til bon ton i Odense, og en Dyresteeg blev os foresadt som superb. *Sehested* troede sig i Abrahams Skiød, jeg lod ham blive der og gik hiem til mit Arbejde.

7. Julii. Reist med Lieutnant *Hain* [1]) til Billesbølle. Jeg har endnu 2 Dages Arbeide her og 2 Dage paa Kiersgaard, hvorpaa Touren gaaer til Veistrup og derfra til Faaborg for dog engang at begynde den lange forønskede Reise.

10. Julii. Reiste til Kiersgaard med Ritmesterens [Sehesteds]; Lieutenant *Hain*, som er Cavalerist, reed med, det er en god ærlig Normand, som har sine Liigtorne, og spadseerer derfor som oftest i Tøfler. Det var et fortryllende Veir, jeg søgte Haven og giennemvandrede de Stier, hvor *Sophie* ifior ledsagede mig, men hun var borte, og eene vandrede jeg omkring. Jeg hørte en Irisk sang over sin Reede og Træerne gienløde af hans behagelige Melodi, jeg nærmede mig ham, men hans harmoniske Stemme forandrede sig til Frygtsomheds Skriig, og den flyede.

13. Julii. I Dag retourneeredes til Odense, jeg forlod saaledes den fredsommelige Krigsraad og hans smukke unge Hustru. Jeg fik en stor holsteensk Vogn for mig alleene og var meget forlegen med den overflødige Plads.

17. Julii. I disse Dage har jeg ventet efter en Etatsraad *Koefoed* fra Veistrup, [2]) hvorhen jeg skulde for at male 2 Portraiter, og da han kommer herud i Morgen til det store Marked, saa har jeg ikke kundet reise, før-

[1]) Sekondlieutenant i fynske Dragonregiment Knud Gerhard Hein, død 1822 som afsk. Ritmester og Toldinspektør i Skelskør.

[2]) Landsdommer, Etatsraad Hans Koefoed (1750—1822) til Klingstrup og Vejstrupgaard, 1811 Stiftamtmand i Ribe, 1821 suspenderet.

end den tuur er forbie, hvilket dog er en ubehagelig Sinkelse for mig, om saa meere, da jeg ved forlang Udsættelse kan frygte at *Plessen* fortørnes, som allereede har ventet mig fra i Forgaars i Holsteen.

Jeg har nyt got af mange her i Fyen, Høflighed af fleere, men Venskab nød jeg kun der hos *Trampes.* Derfore skal mine Tanker flye tilbage fra de fierneste Egne og hvile over dette Huus, og da vil jeg tilbede og indeslutte dem i min Bøn, og Guddommen skal bønhøre mig.

I Efterm. besøgte *Hempel* og *Lindenfels*, hvilken sidste var i Kbhvn. Vi seilede en Tour og moerede os kongelig. Aaen, hvori vi seilede, havde dannet sig Vei i forskiellige Bøininger og førte os mellem de deilige Marker, hvor Kornet indesluttede os paa begge Sider.

18. Julii. Markeds-Dag. Fra alle Hiørner og Kanter findes her i Dag Folk, Sælgende og Kiøbende. Veiret var ret got, men Heeden utaalelig. I Østen larmede Torden, men den kom ikke til Odense, Sværm og Tummel var der nok foruden og Gaderne vrimlede af Folk, Heste og Vogne. Jeg løb ogsaa lidt omkring der, men da jeg i Morgen tidlig skal forlade Odense, saa var jeg ikke ret opsadt til Marked. Jeg besøgte *Heinen* og *Koefoed;* hos den første blev besluttet, at jeg i Morgen skulde reise over Hollufgaard til Veistrup for at modtage af ham en recommendation til Dr. *Exter* i Hamborg, hos den sidste blev besluttet, at jeg skulde møde paa Veistrupgaard i Morgen Aften, da han ogsaa kom hiem selv. Hos min Verts er Huuset ogsaa blevet fuldt, Jomfruer, Madamer og Cavaleerer, men jeg synes de have saadan landsbyeagtig Plie allesammen fremfor vi Kiøbstadfolk. I Aften spiiste hos Grevinde *Trampe.* Ach, hvorfore skal jeg forlade disse Folk? Hvorfore skal min Siel savne den Roe og Glæde, som Venskab her skienkede mig? Hvorfor? Tiiden bød mig at gaae og den yndigste, deiligste Englestemme meddeelte mig sit Hiertes oprigtigste Farvel. Jeg trykkede hendes yndige

Haand til mine Lipper, men min Stemme var borte, taus søgte jeg med mit Øie at udtrykke mit Hiertes Følelse og man forstoed mig — da var jeg borte! Over Flakhaven, et Torv i Odense, saae jeg tilbage til Huuset, som jeg skimtede giennem Tusmørket. Greven fandt jeg paa Clubben.

19. Julii. Postillonen kom, mit Tøi blev bragt paa Vognen, jeg selv med, min Vert og Vertinde stod i Døren og jeg rullede bort; giennem Markernes blomstrende Skiød kom jeg til Hollufgaard. *Heinen*, min Ven, modtog mig som sin Broder, gav mig det bestemte Brev til Dr. Exter, og jeg reiste videre, thi min Kudsk var utaalmodig. Giennem de ubehageligste steenrige Veie kom jeg til Veistrupgaard Kl. 7. Etatsraadens var ikke kommen endnu, derimod fandt jeg en Student *Baggesen*, som er Informator der, og hvis Bekiendtskab jeg har giort i Horsens, med ham gik jeg til Klingstrup, som ligger tæt herved og hører Etatsraaden til. Veistrup er ret smuk, ligger lige ved Skoven og Stranden, fra mit Kammer kan jeg see langt op i Langeland.

26. Julii. Fra den 19. til i Dag malet, spadseeret, spillet Lombre med Etatsraaden, *Baggesen* og en Naboe-Præst *Wedel*, som kaldes Doktor, og som skal have faaet dette Navn i Göttingen; om det er i Skidenfærdighed, han er Doctor, veed jeg ikke, men han saae stedse meget sviinsk ud, nu, det være, hvad det vil, de Lærde skal udmærke sig ved noget, og det var forresten en ganske artig Mand. [1]) Som sagt, efterat jeg til Dato havde opholdt mig paa Veistrup, sadte jeg mig i Morges paa Vognen for at kiøre til Faaborg, hvorfra jeg har i Sinde at gaae til Kiel, *Baggesen* fulgte med. Kudsken kiørte os til en Giestgivergaard, hvor vi fik et meget got Maaltid Mad og et got Glas Vand. Efter Maaltiid gik vi ud at besee Byen, hvor til ei

[1]) Dr. phil. Peter August Wedel (1768—1842) var en meget fortjenstfuld og anerkendt Mand, som oprettede Skaarup Seminarium, hvis Forstander han var til 1835.

udfordredes megen Tiid, og det vigtigste vi saae var en Veirmølle, som tilhører den rigeste Kiøbmand. Endelig forlod *Baggesen* mig, og jeg fik meere Fortroelighed til Verten, spurgte om Leilighed til Kiel, og han sagde, at en Skipper ventede paa et Herskab fra Kbhvn.

27. Julii. Skipperen er sikker. Kl. 4 kom det forventede Herskab, just som jeg var ved Skibsbroen. Det er en Kammerherre *Buchwaldt* med Frue, Datter, Kammerjomfrue og Domestiqver i svær Mængde fra Holsteen, som boer en 5 Miile fra Kiel. Jeg giorde Kammerherren min Opvartning og bad om Tilladelse at følges med ham, hvilket han strax var saa artig at tillade, spurgte om min metier etc. etc. Han kiendte *Plessen*. Inderlig glad over saa god en Leilighed gik jeg ned i Vertens Hauge, hvor jeg fandt Byens Borgere at moere sig med at spille en Potte Kegler, ryge en Pibe Tobak, drikke deres Øl og holde en sømmelig discours. Jeg fandt her en Bekiendt fra Sielland ved Navn *Clausen*, som har været Auditør ved Regimentet i Nestved. [1]) Jeg forlod Selskabet, thi i Morgen Kl. 4 skal Reisen gaae for sig. Min Kammerherre er allerede i Seng, det er en meget corpulent Mand, som har Podagra, som Adelen tilhører.

---

[1]) Byskriveren i Faaborg Johan Rasch Clausen (1742—1816) havde været Auditør ved sjællandske Dragonregiment (1787—89).

PERSON-REGISTER

Forkortelser: Adm., Admiral. Amtm., Amtmand. Gehraad., Geheimeraad. Gen., General. Kmhr., Kammerherre. Ob., Oberst. Pr., Præst. osv.

Abildgaard, Nic. Abr., Maler, 36. 44. 93. 97. 106. 136.

d'Acquéria, Joseph Louis Sérène, Informator, 29.

Adeler, Chr. Holger, Godsejer, Kmhr., 216.

Ahlefeldt, Ferd. Ant. Chr., Greve, Theaterdirekt., 103. 113. — Fr. C. Chr., Greve, Gen., 49 f. — Hans Ad., Greve, Gen., 196. 200 f.

Ahlefeldt-Laurvigen, Carl Vilh. Ferd., Greve, 171 f.

Albertsen, 41.

Amberg, Caspare Lucie, Guvernante, 28 f.

Ancher, Lorentz, Stiftspr., Prof., 149. 152. 168. 173. — Urs. Elisab., f. Wodroff, 149.

Anckarström, Jac. Joh., sv. Off., 86.

Angelo, Uhrmager, 140, 142.

Anthon, Chr., Forv., 182.

Assens, Pr., 5.

Astrup, Fr., Stiftsprovst, 34.

Bagger, Hans, Kammerr., 149. 166. — Hedv. Joh., f. Langeland, Postmesterske, 140.

Baggesen, Student, 229 f.

Bang, J., Købm., 142. — Madam, 22.

Bardenfleth, Ingeb. Doroth., f. Løvenørn, 179. — Joh. Fr., Gen., 179.

Barfoed, Dorthea Cath., f. Fabricius, Traktør-Enke, 20. 22. 25. 35 f. 39. 42. 50. — Nic. v. Essen, Traktør, 20.

Barth, Fr. Philip Aug., Oboist, 144, 146 f. — S. C., Ob., 144.

Bastholm, Chr., Pr., 84.

Becker, Gottfr., Pr. 181 f.

Behr, Otto, Christ., Pr., 3.

Bek, Købm., 138 f.

Bendz, Laur. Martin, Landsdommer, 161.

Bentzen, Hans Heinr., 38. 44.

Benzon, Ant. Marg., f. Gersdorff, 226. — Cath. Sophie, 145 f. 159. 177. 225 f. — Chr., Kmhr., 145—148. 154 f. 161. 177. 184. 196. 211. 223,

— Chr. Albertine, f. v. Heinen, 145. 226. — Jens, Kmjkr., 226. — Benzon, 146. 175.
Berg, Niels, Pr., 16.
Bernstorff, 116.
Bertelsen, Claus, Pr., 12.
Biering, Landmaaler, 2.
Bille-Brahe, Preben, Greve, Ltn., 162 f. 167.
Bloch, Anna Chr., f. Hensler, 147. 152. — Carol. Emerentze, 152. 155. 167. 171. — Søren Nic. Joh., Rektor, 171. — Tønne, Biskop, 147. 152.
Blücher, Obltn., 59. 65 f.
Borch, Niels, Herredsf., 59.
Boysen, Forvalter, 5.
Brandt, Chr., Gehraad, 119, 122. 128.
Brasch, Chr. Hostrup, Pr., 79.
Brestrup, Maler, 24 f.
Brenholt, Forp., 181 f.
Breuningk, Chr. Fr., Major, 117.
Brockenhuus Løvenhjelm, Anna Ernestine, f. Schack, 189. 199 f. 207. — Joh. Ludv., Hofmester hos Kronprinsen, 189. 200.
Bruun, Jørg. Chr., Genmaj., 154. 169. 172. — Malthe Conr., 117.
Brünnich, Andr. Petersen, Portrætmaler, 56.
Brøndsted, Ane Sophie, 21. 31. 50 f. — Chr., Provst, 18—25. 30—52. 56—61. 64—70. — Gert Joh., Student. 50. 24—43. 50—56. 60. 68. 79. 87—95. 103. 109 f. 114. 116 f, 122. — Joach. Otto, 21 f. 50 ff. — Joh. Kirstine, f. Hatting, 18. — Mette Aug., f. Petersen, 18. 21 f. 30. 40. 50 f. — Peter Oluf, 21 f. 25. 35. 39. 44. 50. 87. 106.
Buchwald, Anna Sabina, 166 f. — Fr., Stiftamtm., 145, 159. — Ida Doroth., 166 f. — Margr. Doroth., f. Rømeling, 141. 145. 166. — Kmhr., 230.
Busk, Hans Chr., Fuldmægtig, 39.
Bülow, Else Marie, f. Hoppe, 214 f. — Johan, Gehraad, 175. 210. 214 f. — Bülow, Kmhr., 51. 57 f.
Büsch, Dr., 166.
Bädecke, Købm., 138.
Bärens, Joh. Hendr., Assessor, 34.
Carøe, Nic. Chr., Byfoged, 23. 87.
Castonier, F. S. C., Gen., 179.
Catharina, russisk Prinsesse, 28. 54.
Charisius, Fædder-, Hans Fr., Genkrigskomm., 2 f.
Chevalier, Emigrant, 208.
Claudius, Matth., t. Forf., 28.
Clausen, Joh. Rasch, Byskri-

ver, 230. — Clausen, Forvalter, 189. 194.
Clemens, Joh. Fr., Prof., Kobberstikker, 99.
Cold, Apothekersvend, 24.
Colding, Didr. Andr., Kammerr., 9 f. — Ellen Cath., f. Hansen, 9 f. — Jens, Pr., 9 f.
Daentzer, Sekretær, 155 f.
Dahl, Forp., 126.
Dajon, Nic., Billedhugger, V.
Dan, Lars Chr., Pr., 143.
Darbes, Joh. Ant. Peter Poul, Prof., 23.
David, Købm., 146.
Dedlau, Erik Chr., Ritm., 144.
Dinesen, And., Justitsr., 179. — Sophie Magd., 180 f. 184—87. 204. 226 f.
Drebing, J. H. Ludv., Læge, 12.
Dreyer, Traktør, 98.
Driberg, Carl Aug. Wilh., Ob., Kmhr., 146 f. 150. 162. — Soph. Fr., f. Bülow, 147. 150. 155. 164. 209.
Eckersberg, Christ. Vilh., Maler, V.
Ehlenberger, Balletm., 151.
Eichel, Joh., Landfysikus, 166.
Eilskov, 154.
Eisen, Joh. Traktør, 99.
Ewald, Chr., Cancellir., 157, 177 f. 185.
Exter, Dr., 228 f.
Faber, Laur. Nic., Bogtrykker, 166. — Rasmus, Prok., 142. 146. 148. 177.
Fabritius-Tengnagel, Adolphine, f. Leth, 145. — Ad. Fr. Vilhelmine, 189. 194 f. 199. — Constance Henr., 155. 189. 194 f. 199. — Matth. Leth, Ritm., 185. — Michael, Kmhr., 145. 156.
Fester, Jfr., 21. 48. — Fester, Mdm., 50.
Ferdinand Albrecht, Hertug af Brunsvig-Bewern, 54.
Flindt, Jac. Vilh., Prmltn., 196.
Flor, Gabriel Ferd., 8.
Fogh, Enevold Berregaard, Etatsr., Justitiarius, 92 f. 107, 112 f. — Fogh, Jfr., 146. — Stud. jur. 115. 117.
Frederik (VI), Kronprins, 176 f. 201.
Friborg, Urtekr., 87.
Friis, Rasm. Corn., Cancellir., 107.
Funch, Joh. Chr., Major, 133.
Færsløw, Student, 109 f.
Fønss, Elisab, Doroth., f. Ring, 14 f. — Fr. Jørg., Overkrigskomm., 14. — Nic. Anne, f. Ring, 14 f. — Peter Severin, Justitsr., 14. 16. 34.
Förster, Joh. Ludv. Wilh, t. Maler, 92 f. 118.
Gersdorff, Bodil, f. de Lichtenberg, 17. 28—31. 39 f. — Chr., Major, 63. — Chr., Christ., Kmhr., 17 ff. 28—33.

38. 42. 46 ff. 50. 55. 64. 67. — Chr. Rud. Ph., Baron, Gehraad, 1—6. 16. 60. — Dorte Øllegaard, f. Rosenkrantz, 1. — Fr., Kmjkr., 31. 33. 141. — Fr. Louise, f. Leth, 31. 33. 141. — Gerhardine Jochumine, 28—31. 58 ff.

Gianelli, Peter Leonh., Medaillør, 104. 118. 120 f.

Graff, Ant., t. Maler, 100. 106,

Grosch, Heinr. Aug., Maler, 98. 100. 103. 116.

Groth, Simon, Pr., 12.

Grundtvig, N. F. S., 155.

Güldencrone, Wilh., Baron, 61. — Güldencrone, f. Rantzau, 156. — Güldencrone, Baron, 156.

Gørtzen, Dr., 3.

Hagerup, Jfr., 214.

Halling, Hans Henr., Ritm., 7. — William, Genmaj., 6 f. — Vilh. Christine, 7.

Hannover, Emil Kunsthistoriker, I—VII.

Hansen, Casp. Fr., Urtekræmmer, 87. 108. 136 f. — Chr., Fæster, 77—84. 109. 129. 134 f. — Constantin, Maler, I. V f. — Dorthe Marie, f. Borch, 78. — Fr. Jensen, Pr., 28 ff. — Hans, Forpagter, 76. 84 f. 123. — Hans, Pr., II. — Henning, Pr., II. 76—84. 109. 114. 127—133. — Jens, Guvernør, II. — Jens, Amtsforv., II. — Jørgine Henr., f. Lie, V f. — Oluf, Etatsr., II. — Peter, Kommandør, 214. — Susanne Chr., f. Flacheberg, II. 133. — Hansen, Prok., 125. — Hansen, Vinhandler, 8.

Harbou, Andr., Ob., 5. — Anna Elisab., 2 f. 16. — Friderica, f. Walter, 5. — Fr. Hans Walter, Kmjkr., 6. — Wilh. Henr., Kmjkr., 6. 33.

Hartmann, Jens Caspersen, Pr., 3.

Hauch, Andr., Kmjkr., 41—51. 59—74. — Fr. Andr., Obltn., 52. — Joh. Christiane, f. Kaalund, 44. — Jul. Marie, f. Ottesen, 44. 51. 64. — Sophie, Hofdame 51 f. 56—60. — Hauch, Frknr., 43 f.

Haxthausen, Anna Elisab., f. Juel, 206 ff. — Gregers Chr., Greve, Gehkonfraad., 206. 209. 214. — Marg. Soph., Hofdame, 206 ff.

Hee, Niels, Pr., 79. 83 f. 128.

Heering, Købm., 57.

Hegelund, Enke, 10.

Heiberg, P. A., Forf., 82. 97. 120. 125.

Hein, Kn. Gerh., Ltn., 227.

v. Heinen, Albr. Christ.,

Kmhr., 155. 161. 173 f. 179. 183 f. 203. 228 f. — Bolette Chr., f. de Hoffman, 174. — v. Heinen, Lieutn., 180.
Heinrichs, t. Maler, 102. 113.
Helms, Rudolph, Apotheker, 21.
Hempel, Søren, Bogtrykker, 223. 228.
Henrichsen, Math. Møller, Maler, 92—105. 109—114. 119. 123. 131. 136 f.
Hensler, B. W., Ritm., 171. — Johs. Nic. Kragh, Kapt., 155. — Marg. 171.
Herløv, Niels, Bager, 86.
Heusser, F., Theaterdirekt., 142. 157—160. 172. 217. 219.
Hierm, Lars Tange, Huslærer, 191. 197 f.
Hiernøe, Jens, Billedhugger, 63.
Hiort, Mdm., 65.
Hoff, Henr. Muhle, 43. — Malthe Sehested, Prmltn., 54.
Holm, Anna, f. Treven, 148. — Hans, Urtekr., 115. 148. — Jesper Johs., Medaillør, 104.
Holst, Hans Chr., Akademiforv., 118.
Holsten, Adam Christ., Geheimr., 163 f. 173 ff. 188, 190 f. 197. 211 ff. 215—218. — Adelheid Benedikte, f. Rantzau, 5. 163. — Ditlev, Baron, Kmhr. 141. 147 f. 152 ff. 158. 161. — Soph. Doroth. f. Rantzau, 141 f. 147. 152 ff. 158. 161. 163.
Holtermann, Lientn., 15.
Horn, Magn. Chr., Pr., 21. 39. 42. 57.
Hoppe, Fr., Hofjægerm., 214 f.
Husum, 130.
Hviid, Andr. Chr., Prof., 40. 116. 196. — Hviid, Jfr., 154.
Høegh-Guldberg, Ove, Gehraad, 3. — Juliane Marie, 61 f.
Høyer, Cornelius. Prof., Maler, 105 f. 113.
Jacobi, Justitsr., 12.
Jacobsen, jødisk Købm., 99. 101.
Jansen, Biskop, 3.
Jentofte, 122.
Josophowitz, Hofraad, 166.
Juel, Charl. f. Rumohr, 150. 153. — Fr., Kmhr., Gen., 150. 153. 155. 219. — Jens, Portrætmaler, III. 31. 61. 91. 97 f. 100. 113. 115. 118. 136. 172. — Louise f. v. Warnstedt, 150. — Sophie Chr. 28. — Juel, Baron, 67.
Juliane Marie, Enkedronning, III. 28. 219.
Juul, Chr. Fr., Major, Kmhr., 18. 21. — Chr. Sehestedt, 207. — Lucie Charl. Sehestedt, f. Scheel, 207. 209. — Isab. Sophie f. Schøller, 18.

Kaarøe, Mdm., 181.
Kaas, Elisab. Birg. f. Juel, 164. 166. — Fr. Chr., Admiral, 164 f. 171 f. 202. 206. 214 f. — Georgine Grubbe, Hofdame, 42. 44. 52. 55. 69. — Malte, Kapt., 42. — Sohie Hedv. Agate, 166. 210. 214. — Susanna Jacoba f. Fabritius Tengnagel, 172. 175.
Kall, Abrah., Prof., 93, 100. 106.
Kierulf, Charl. Am. f. Fischer, 104. — Jørgen, Prof., 104. Forvalter, 2. 15. 17. 59 f.
Kleen, S., Sekretær, 39.
Kloker (Klocher), 108.
Koefoed, Frants, Obltn., 2. — Hans, Etatsr., 227 ff. — Herm. Maler, 98. 114 f. 118. — Magd. Aug., f. Claudius, 6.
Koës, Anna Mathea f. Falck, 106. — Geo. Ditl., Finansr., 106. 108. 124. 129. 132 f. 167.
Kragballe, Chr. Malte, Byskriver, 26.
Krogh, Chr. Margr. f. Juel, 150 ff. — Sti Tønsberg Schøller, Kmjkr., 142. 150. 169. 172. 177. 219.
Krone, t. Maler, 102.
Kruuse, Manderup, Pr., 124.
Kørbitz, Joh. Christ., Kmhr., 165. 170 f. 203. 207 f. 210. — Ida Sophie f. Bülow. 165. 203.
Lahde, Gerh. Ludv., Kobberstikker, 99. 102. 115. 136.
Lange, Maler, 221.
Lasson, Iver Chr., Major, 145.
Lausen, Morten Christ., Postmester, 143. 149. 151. 156. 158 ff. 164 f. 168. 206. — Peter Christ., Postmester, 143.
Lederer, Carl Fr., Læge, 27. 52. — Erika, Hedv. f. Neander, 27. 38. — Louise 62.
Leth, Carl Fr., Godsejer, 155. — Henr. Joh., Landsdommer, 14 f. — Ingeb. Henr. f. Ring, 14. — Jørgen Ernst, Kmhr., 143. — Leth, Frøken, 15.
v. Leunbach, Chr. Henr., Ltn., 49.
de Lichtenberg, Bodil, f. Hofgaard, 18. — Gerhard, Etatsr., 18.
de Lichtenhielm, Jochum Rodenburg, 17.
Lillienskiold, Ant. Jac., Ob., Kmhr., 18. 21. 32. 42. 46. 50. 61. 63. 66 f. — Lisette, 62. — Margr. f. Schiernbeck, 21. 32. 61. 69.
Liisberg, Niels, Pr., 2. 16. 46.
Lindegaard, Eskild Salomon, Genkrigskom., 220 ff. — Petronelle, f. Sehested, 220.
Lindenfels, Carol., f. v. Egerburg, 178. 211. — Jos. Benedict, Kapt., 177 f. 211. 223. 228.

Lobedanz, Peder Nielsen, Pr., 192. — Antonette Charl., f. Birch, 192. 197.
Lorenzen, Chr. Aug., Maler, Prof., V. 91. 99. 115 f. 120.
v. d. Lühe, Frue, 6. 8.
Løffler, Ernst Heinr., 117.
Løvenhielm, Edel Dyre Brockenhuus, 171 f. 203. 208. 210.
Maaløe, Hannibal Vilh. Ludv., Pr., 108.
Mancin, Else Margr. f. Beyer, 56. — Lor. Nic., Pr., 20. 39. 42 f. 51 f. 56. 66.
Mandix, Edw., Seclietn., 167.
Marezoll, Joh. Gottl., Pr., 95.
Mauritzen, 147.
Meyer, Skuespiller, 157 f. — Skuespillerinde, 162. 169.
Michaelsen, Chr., Major, 182.
Middelboe, Steph., Biskop, 42.
Mohr, Hans Henr., Dansemester, 13.
Moltke, Adam Ludv., Gen., 54. — Chr. Fr., Greve, 78. — Ferd. Ad. Gottl., Greve, Adm., 78 ff. 106. 124. 129. — Ida Birthe, f. Raben, 78 ff. — Joachim, Greve, Kancellipræs., 119. 122. — Otto Joach., Greve, 28.
Monrad, 172.
Moses, Købm., 183.
Mourier, Frk., 46.
Munthe, Jac. Lund, Pr., 111.
Muus, Drude Margr. f. Hansen, 82. — Johs. Jac., Forp., 82. 125.
Mylius, Joh. Jac., Kancellir., 178. — Ulrica, f. Rasch., 178. 212.
Müller, Prokurator, 15.
Møller Malte, Forf., 141.
Mørk, 109.
Nannestad, Frue, 165.
Neander, Guvernante, 5.
Neergaard, Jac., Maj., 180.
Norup, 126.
Nouvel, Chr., Landinspekt., 169 f. 175 f.
Numsen, Elisab. Birg., f. Sehested, Generalinde, 11. — Fr., Gen., 11.
Nøragger, Christ., Nic., Major, 188.
v. d. Osten, Greve, 132.
Overstrup, Hørkræmmer, 98.
Padermann, Værtshusholder, 160.
Parthey, Huslærer, 133.
Pauelsen, Erik, Maler, 124.
Pauli, Joh. Geo. Etatsr., 50.
Paulsen, Anna Cath., f. Bertelsen de Cederfeld, 53. — Jens, Genadj., 166. 201 f. 205. 216. — Peter, Obltn., 47. 53 f. 69 f. — Mette Aug., 53. 62.
Peersen, Kn., Gæstgiver, 85.
Peter, russ. Prins, 28. 59.
Petersdorff, Chr. Alex., Kmjkr., 147.
Petri, 119.
Pingel, Jac. Chr., Pr., 147.
Plessen, Carl Ad., Kmhr., III f.

78. 100. 108. 121. 132. 135 f. 157. 187. 223. 228. 230. — Fr. Chr., Gen., II f. — Ida Hedv. f. Buchwald, 78.
Plum, Fr. Chr., Forp., 80. 82.
Polder, Cath., f. Søndergaard, 137. — Polder, Madam, 114.
Pontoppidan, Informator, 185.
Post, Margr. Elisab. f. Restorff, 125. — Peder Lasson, Major, 125 f.
Poulsen, Matth., Inspektør, 80. 124.
Preisler, Joh. Geo., Kobberstikker, 99. — Joh. Mart., Kobberstikker, 98. 101 f.
Qvistgaard, Iver, Etatsr., 182. 186. — Ellen Marie f. Dinesen, 182. 185.
Rachwitz, Henrich, Kapt., 2.
Ramdohr, 105. 114.
Ramus, Chr., Toldinsp., 161.
Rantzau, Detl. Fr., Greve, Kmhr. 206. — Eleonore Sophie, 154 f. 157 f. 163 f. 166. f. — Fr. Siegfr., Greve, Genmaj., 153. 157. 162. 164. 167 f. 171. 173. — Sophie Magd. f. Baronesse Krag-Juel-Vind, 153—158. 161 ff. 165. 169.
Rau, Traktør, 95. 100. 109 f. 112.
Reedtz, Holger, Kmhr., 29. — Niels Juul, Major, 145. 226.
Riese, Frøken, 126 f.
Risum, Lor. Peter, Byfoged, 44.
Rosenkrantz, Axel, Major, 189. 193. 195. 199 f. 204. — Charl. Emerentse, 5. — Chr., Baron, 4. — Doroth. Elisab., 5. — Ida Vilh., f. Raben, 4. — Iver, Baron, 5. — Sophie, f. Bille, 189. — Sophie Hedv., f. Huitfeldt, 5.
Ross, t. Maler, 102. 113.
Rothe, Tyge, Godsejer, 126.
Rüde, Ant. Christ., Maler, 99.
Rützow, Kn., Prmltn., 81.
Sahl, Laur., Prof., 90.
Saint Chere, 153.
Sartmann, Mdm., 60.
Saur, Enke, 87.
Schack, Chr. Jul., 193 ff. 199 f. — Engel Carl Ernst, Gehraad., 194. 200 f. — Fr. Chr. 189. — Hans Er. Chr., 189 f. — Ida Skeel, f. Bille, 189. 195. — Preben Brahe, 189 f. 199.
Schack-Rathlou, Joach. Otto, fhv. Statsminister, 28. — Øllegaard Charl., f. Juul, 28.
Schakert, 223.
Schaffalitzky de Muckadell, Albr. Christ., Greve, Ob., 196.
Scheel, Gehraadinde, 165.
Schenck, Jørg. Fr., Hofintendant, Obltn., 18. 55. 58.
Schiern, Ingeb. Cec., f. Jensen, 140 ff. 146. 153. — Joh. Fr., Obltn., 140—148. 163.

Schinckel, 76. 87. 101. 113.
Schindel, Adm., 106.
Scholten, Anna Soph., f. Benzon, 211—214. — Fr. Chr., Kmjkr., 202. 205. —
Schurmann, Forvalter, 209.
Schøller, Gust. Grüner, Obltn., 153. 168.
Schiøt, Carl Gust., Justitsr. 147. — Joh. Elisab., f. Kyhl, 147. — Schiøt, 131. — Schiøtt, Pr., 53.
Schjøth, Jens Riddermann, Pr., 46.
Schow, Hans, Godsforforv., 3. — Schou, 3.
Sebbelow, Chr. Vald., Pr., 84. 130.
Sehested, Anna Maria, f. Fabritius Tengnagel, 225. — Birgitte Soph. Elisab., f. Sehested, 12. — Fr. Joh. Gyldenstjerne, Genmaj., 166. — Fr. Jørgen, Ritm., 180. 220. 222. 224 ff. — Holger, Kmhr., 11. — Jens Vilh., Kmjkr. 181. 220. 223 f. 227. — Malte, Ob., 2. — Niels, Kmhr., Stiftamtm., 6. 11—14. 17. 35. — Sophie Am., f. Rantzau, 2. — Sehested, Major, 3. — Sehested, Frøken, 13.
Seidlitz, Chr. Gotthold, Prof., 156. 158.
Sell, Kammerjfr., 155.
Severin, Carl, Bogholder, 90. 95. 98. 102. 104. 115. 120 f. 131. 137. 184. — Severin, Jfr., 113. 121.
Sibbern, Matthæus, Student, 151.
Simonsen, Claus Vedel, Kancellir., 183. 186.
Skeel, Chr. Fr. Erik, Major, 163. — Soph. Peter Fr., Kmhr., 190.
Smidt, Traktør, 114.
Sommer, 118.
Sorterup, Jens, Gæstgiver, 86.
Spengler, Lorenz, Kunstforvalter, 97. 105. 113.
Sponneck, Carl Leop., Greve, Kapt., 125 f.
Steenfeldt, Peter Aug., Pr., 1. 179.
Steenstrup, Bolette, f. Dinesen, 182. 184 ff. — Chr. Vogelius, Prof., 182.
Steffensen, Jfr., 43.
Steinmann, Peter Fr., Gen., 180.
Stragles, Skuespiller, 142.
Struckmann, Magd. Chr. f. Arendrup, 133. — Joh. Reinholdt, Kirurg, 133.
Suhr, Peter Ad., Kornet, 152.
Studsgaard, Chr. B., Biskop. 8.
Sundt, Chr. Fr., Ritm., 67 f.
Sylow, Ludv. Chr., Sekretær, 110 f. — Marie Elisab., f. Severin, 110 f.
Teilmann, Soph. Am., Etatsraadinde, 46.
Temstrup, Maler (?), 97. 114.

Thaarup, Sekretær, 222.
Thestrup, Schack, Ltn., 128.
Thorvaldsen, Bertel, 34. 121.
de Thura Albert, Kaptltn., 3. — Margr. Cath., f. Behr, 3.
Tidemann, Chr., Lieutn., 27. 31 f. 34.
Titken, Ltn., 113.
Torslev (Tersløw), 114.
Trampe, Adam Fr., Greve, 163. 165. 169. 177. 187. 190. 198. 205. 210. 212. 216. 220—229. — Amalie Hedv., 190. 197 f. 212—219. 228 — Clara Charl. Fanny (Baronesse Holsten), 163 f. 169. 172. 188. 190. 212—218. — Ditlev, Kmhr., 3. — Fr. Christ., Student, 190 ff. 198. 205. — Gertrud Hofman, f. Poulsen, 165. 172. 188. 198. 210. 213 f. 216. 219. 228. — Jens Poulsen, Kadet, 190 ff. 198. 205. — Sophie Am. Rantzau, f. Sehested, 3.
Trane, Jfr., 63. 65.
v. d. Trenck, Fr. Baron, 74.
Trojel Hans Jørgen, Birkedommer, 213.
Türck, Andr. Christ., Pr., 8.
Wad, Mads, Forp., 16.
Walter, Lieutn., 96.
Waltersdorff, Ernst Fr., Kmhr., 188.
Wandahl, 115 f.
Wass, Jfr., 43.
Wedel Jarlsberg, Fr. Chr., Baron, 133. 135 f. 138. 141.
Wedel, Fr. Lov., f. Dinesen, 179. 184. 225 ff. — Jac., Krigsr., 179—184. 187. 204. 224. 226. — Peter Aug., Dr. phil., 229.
Weinigel, Peder, Obltn., 2 f. 64. — Mette Sophie, f. Sehested, 2 f.
v. Westen, Chr. Ulr., Pr., 206. — Chr. Am., f. Stampe, 206.
Whitte, Joh. Køhler, Konsul, 189.
Wibe, Joh., 110.
Wiedewelt, Joh., Prof., 91.
Winterberg, t. Maler, 101 f.
Winther, Chr., Digter, II. — Winther, Pr., 126.
de Witt, Otto Nordingh, Kornet, 171. 196.
Vogt, Henr., Toldkass., 161.
Volkersen, Student, 110.
Worm, Oluf, Rektor, 36. 54. 56.
Wormslev, Niels, Pr. 16.
Voss, Chr. Magn., Major, 3.
v. Woyda, Fr. Anna Sophie, f. Adeler, 24.
Wulff, Nic., Maler, 1. 223.
Zoega, 163.

DL
103
.5
M5
bd.6

Memoirer og breve

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY